

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL BELEDİYECİLİK: ZONGULDAK
BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Kubilay İşgör

Zonguldak 2020

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

SOSYAL BELEDİYESİ: ZONGULDAK
BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Hazırlayan
Kubilay İşgör

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Sevil Gemrik

Zonguldak 2020

ÖZET

Kurum	:ZBEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Maliye Anabilim Dalı
Tez Başlığı	:Sosyal Belediyecilik: Zonguldak Belediyesi Örneği
Tez Yazarı	:Kubilay İşgör
Tez Danışmanı	:Dr. Öğr. Üyesi Sevil Gemrik
Tez Türü, Yılı	:Yüksek Lisans Tezi, 2020
Sayfa Adedi	:223

Günümüzde birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkede belediyeler sosyal belediyecilik anlayışı ile sosyal politikada etkin rol oynamaktadır. Sosyal belediyecilik, toplumdaki dezavantajlı grupları (yoksul, yaşlı, engelli, hasta, kadın, çocuk vb. kişileri) korumak, toplumun refahını arttırmak, toplumun sosyalleşmesine katkı sağlamak, yerel ekonominin gelişmesi ve yerel kalkınmayı sağlamak amacıyla belediyelere birçok konuda görev ve sorumluluk veren bir anlayıştır.

Bu tezin amacı, Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında yaptığı hizmetlerin ortaya koyulması, bu hizmetlerden yararlananların bu hizmetler hakkındaki değerlendirmeleri ve vatandaşların Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik faaliyetlerinden memnuniyetlerinin belirlenmesidir.

Çalışmada Zonguldak Merkez ilçesi mahallelerinde ikamet eden vatandaşlara yönelik anket çalışmasının verileri IBM SPSS Statistics 22 programı aracılığı ile analiz edilmiştir. Bu çalışmada frekans ve çapraz tablo (crosstab) analizleri yapılmıştır. Sosyal yardım ve hizmetlerden yararlanan katılımcılar, bu faaliyetleri değerlendirirken, başarılı seçeneğini daha yüksek oranda işaretlemişlerdir. Bunun yanı sıra katılımcılar Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamındaki faaliyetlerini yetersiz bulduklarını belirtmiştir. Yine katılımcıların belediyenin hizmetlerinden haberdar olamaması ve vatandaşların belediyenin hizmetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması gibi sorunlar da tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Refah Devleti, Sosyal Politika, Sosyal Belediyecilik, Zonguldak Belediyesi.

ABSTRACT

Institution :ZBEU Institute of Social Sciences, Department of Finance
Title :Social Municipality: The Case Of Zonguldak Municipality
Author :Kubilay İşgör
Adviser :Asst. Prof. Sevil Gemrik
Type of Thesis, Year :MSc. Thesis, 2020
Total Number of Pages :223

Nowadays, municipalities play an efficient role in social policy with the understanding of social municipality in many developed and developing countries. Social municipality is a mentality that gives duties and responsibilities to the municipalities in order to protect the powerless people (poor, old, disabled, sick, women, children, etc.) in the society, to increase the welfare and contribute to the socialization of the society, to improve the local economy and to ensure local development.

The purpose of this study is to reveal the services provided by Zonguldak Municipality within the scope of social municipality understanding; to determine the services with those who benefited from these services and the satisfaction of citizens from social municipal activities of Zonguldak Municipality.

In first part, the evaluation of the literature on the social welfare state and social municipality is included. After the evaluation, the data of the survey which collected from citizens who residing in the neighborhoods of Zonguldak Central district was analyzed through the IBM SPSS Statistics 22 program. When evaluating these activities, participants who benefited from social assistance and services have marked the successful option at a higher rate. On the other hand, participants stated that they found Zonguldak Municipality's activities within the scope of social municipality to be insufficient. Also, some problems determined such as the participants are not aware of the services of the municipality and the citizens do not have sufficient information about the services of the municipality.

Keywords: Social Welfare State, Social Policy, Social Municipality, Zonguldak Municipality.

ÖN SÖZ

Tezimin her aşamasında görüş ve önerileri ile katkıda bulunan tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sevil GEMRİK'e, bilgi birikimini ve değerli görüşlerini benden esirgemeyen Pof. Dr. Gökhan DÖKMEN'e, yüksek lisans ders aşamasında verdiği bilgilerle tezin analiz kısmında bana destek olan Dr. Öğr. Üyesi Recep YÜCEDOĞRU'ya, tecrübesi ve önerileri ile bana yol gösteren Dr. Öğr. Üyesi Ceyda ŞATAF'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin oluşumu sırasında bana sabır gösteren, katkı sağlayan, tezim için çaba gösteren, birlikte zorlukları aştığımız çok değerli ve vefakâr yol arkadaşlarım Melis İŞLEK'e ve Serenay DIRAZ'a, tezimin her aşamasında bana büyük bir manevi destek veren Zila BOZKURT ve Filiz BOZKURT'a çok teşekkür ederim. Hayatım boyunca olduğu gibi tezimi hazırlarken de hem maddi hem manevi desteğini benden esirgemeyen ve her zaman benim yanımda olan çok değerli annem Fatma İŞGÖR'e, önüme çıkan tüm zorluklarla başa çıkamamda bana maddi ve manevi destek olan çok kıymetli babam Mustafa İŞGÖR'e, moral ve motivasyonumu arttıran ablam Emine İŞGÖR BAĞLAN'a, bana güvenen ve benim için elinden gelen her şeyi yapan ağabeyim Yunus Emre İŞGÖR'e, tezimi hazırlarken bana en verimli ders ortamını sağlayan, maddi ve manevi destek veren ve hayatım boyunca yanımda olarak bana güç veren ablam Seher İŞGÖR'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xvii
GRAFİKLER LİSTESİ	xviii
KISALTMALAR LİSTESİ	xix
GİRİŞ	1
1. SOSYAL REFAH DEVLETİ ANLAYIŞINA GENEL BİR BAKIŞ	3
1.1. Sosyal Refah Devleti Kavramı ve Önemi	3
1.1.1. Sosyal Refah Devletinin Tarihsel Süreci	7
1.1.1.1. Sosyal Refah Devleti Öncesi Uygulamalar: Sanayi Devrimi Öncesi Dönem (1880 Öncesi)	9
1.1.1.2. Sosyal Refah Devletinin Doğuşu: Sanayi Devrimi Sonrası Dönem (1880 -1914 Dönemi).....	11
1.1.1.3. I. ve II. Dünya Savaşları Arasındaki Dönem (1914-1945 Dönemi)	13
1.1.1.4. Sosyal Refah Devletinin Yayılma Dönemi: İkinci Dünya Savaşı Sonrası Dönem (1945- 1975 Dönemi).....	14
1.1.1.5. Sosyal Refah Devletinin Gerileme Dönemi: 1975 Sonrası Dönem	17
1.1.2. Sosyal Refah Devletinin Dönüşümü.....	19
1.1.2.1. Neo-liberal Düşüncenin Sosyal Refah Devleti Üzerindeki Etkisi .	19
1.1.2.2. Küreselleşme Süreci İle Birlikte Sosyal Refah Devletindeki Dönüşüm	21
1.1.2.2.1. Küreselleşmenin Boyutları ve Sosyal Refah Devleti Üzerindeki Etkileri	22
1.1.2.2.2. Küreselleşmenin Kamu Harcamaları Üzerindeki Etkisi: Telafi Edici Etki ve Etkinlik Hipotezleri	23
1.1.2.2.3. Küreselleşmenin Sosyal Güvenlik Hizmetleri Harcamaları Üzerine Etkisi.....	24
1.2. Sosyal Refah Devleti Modelleri.....	25
1.2.1. Wilensky ve Lebaux'un Sosyal Refah Devleti Modellemesi	25
1.2.2. Titmuss'un Sosyal Refah Devleti Modellemesi	26

1.2.3. Esping-Andersen'in Sosyal Refah Devleti Modellemesi	26
1.2.4. Therborn'un Sosyal Refah Devleti Modellemesi	28
1.2.5. Leibfried'in Sosyal Refah Devleti Modellemesi	29
1.2.6. Cinsiyetçi Sosyal Refah Devleti Modellemesi	30
1.2.7. Bismarck Modeli, Beveridge Modeli ve Karma Model	30
1.3. Sosyal Refah Devletinin Amaçları	31
1.3.1. Sosyal Güvenlik	32
1.3.2. Ekonomik Büyüme ve Kalkınma	32
1.3.3. Gelir Dağılımında Adalet ve Yoksullukla Mücadele	33
1.3.4. Tam İstihdam ve İşsizlikle Mücadele	35
1.3.5. Fırsat Eşitliği	36
1.3.6. Sosyal Denge ve Barışı Sağlamak	36
1.4. Sosyal Refah Devletinin Bir Aracı: Sosyal Politika – Sosyal Refah Devleti İlişkisi	37
1.4.1. Sosyal Politika Kavramı ve Kısa Tarihçesi	38
1.4.2. Sosyal Politikanın Araçları	40
1.4.2.1. Dar Anlamda Sosyal Politika Araçları	40
1.4.2.1.1. Sosyal Sigorta	40
1.4.2.1.2. Sosyal Yardım	41
1.4.2.1.3. Sosyal Hizmet	41
1.4.2.1.4. Sosyal Tazmin	42
1.4.2.2. Geniş Anlamda Sosyal Politika Araçları	42
1.4.2.2.1. Kamu Harcamaları ve Vergileme	43
1.4.2.2.2. Regülasyon ve Kontroller	43
1.4.2.2.3. KİT'ler	44
1.4.2.2.4. Planlama	45
1.4.2.2.5. Kamulaştırma ve Devletleştirme	46
1.4.3. Sosyal Politikanın Genel Hedefleri	46
1.4.4. Sosyal Politika Tasarımında Kurumsal Yapı	47
1.4.4.1. Merkezi Yönetim	47
1.4.4.2. Yerel Yönetim	48
1.4.4.3. Sivil Toplum Kuruluşları (STK)	49
1.4.4.4. Hayır Kurumları	49
1.4.4.5. Özel Sektör	50
1.4.5. Sosyal Politikada Yerel Yönetimlerin Önemi: Sosyal Belediyecilik ...	50
2. SOSYAL REFAH DEVLETİNİN YERELE YANSIMASI: SOSYAL BELEDİYESİLİK	53
2.1. Sosyal Belediyeciliğin Kavramsal Çerçevesi	53
2.1.1. Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Süreci	57
2.1.2. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri	59
2.1.2.1. Toplumun Sosyalleştirilmesi ve Rehabilitasyonu	60

2.1.2.2. Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme.....	60
2.1.2.3. Yardım Faaliyetleri	60
2.1.2.4. Yatırımlar Yapılması.....	61
2.2. Seçilmiş Ülkelerde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları	62
2.2.1. İngiltere’de Sosyal Belediyecilik	62
2.2.2. Fransa’da Sosyal Belediyecilik	64
2.2.3. Almanya’da Sosyal Belediyecilik	66
2.2.4. İsveç’te Sosyal Belediyecilik	67
2.2.5. ABD’de Sosyal Belediyecilik	69
2.2.6. Japonya’da Sosyal Belediyecilik	70
2.2.7. Güney Kore’de Sosyal Belediyecilik.....	73
2.3. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Gelişimi ve Yasal Dayanakları	74
2.3.1 Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Süreci.....	75
2.3.1.1. Cumhuriyet Öncesi Sosyal Belediyecilik	75
2.3.1.2. Cumhuriyet Sonrası Sosyal Belediyecilik	78
2.3.2. Türkiye’de Kanunlar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik	82
2.3.2.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik	82
2.3.2.2. 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik.....	84
2.3.2.3. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik.....	86
2.3.2.4. 5393 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik	89
2.3.2.5. 6360 Sayılı Kanunun Sosyal Belediyeciliğe Etkisi.....	91
2.4. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları.....	93
2.4.1. Sosyal Yardımlar	94
2.4.2. Sosyal Hizmetler	96
2.4.2.1. Çocuklara Yönelik Hizmetler	96
2.4.2.2. Gençlere Yönelik Hizmetler	98
2.4.2.3. Yaşlılara Yönelik Hizmetler	99
2.4.2.4. Kadınlara Yönelik Hizmetler	100
2.4.2.5. Engellilere Yönelik Hizmetler	101
2.4.2.6. Eğitim hizmetleri.....	102
2.4.2.7. Sağlık Hizmetleri	103
2.4.3. Eğlence, Kültür ve Sanat Hizmetleri	104
2.4.4 Spor Hizmetleri	105
2.4.5. Yerel Ekonomiye ve Kalkınmaya Yönelik Hizmetler	106
2.4.6. Diğer Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	106
2.4.6.1. Çevre ve Temizlik Hizmetleri.....	107
2.4.6.2. Ulaşım ve Aydınlatma Hizmetleri	108
2.4.6.3. Suçun Önlenmesi ve Toplum Güvenliğine Yönelik Hizmetler ...	109

2.4.6.4. Afetzedelere Yönelik Hizmetler	110
2.4.6.5. Tavsiye, Bilgi ve Danışmanlık Hizmetleri	111
2.5. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri	112
2.5.1. Yöneticilerin Olumsuz Tutumu ve Bilinç Eksikliği	112
2.5.2. Koordinasyon Eksikliği, Çok Başlılık ve Veri Yetersizliği	113
2.5.3. Kaynak Yetersizliği	114
2.5.4. Katılım Yetersizliği	114
2.5.5. Yönetişim ve Uzman Personel Eksikliği	114
2.5.6. Partizanlık ve Kayırmacılık	115
2.5.7. Bürokratik İşlemlerin Çokluğu	116
2.5.8. Standart Belirsizliği	116
3. ZONGULDAK BELEDİYESİ FAALİYETLERİNİN SOSYAL BELEDİYECİLİK KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ	117
3.1. Zonguldak İlının Coğrafi Konumu, Tarihi ve Demografik Özellikleri	117
3.1.1. Zonguldak İlının Coğrafi Konumu	117
3.1.2. Zonguldak İlının Kısa Tarihçesi	117
3.1.3. Zonguldak İlının Nüfusu	118
3.2. Zonguldak Belediyesinin Tarihçesi	118
3.3. Zonguldak Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri	119
3.3.1. Zonguldak Belediyesi Teşkilat Yapısı	119
3.3.2. Zonguldak Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerini Yürüten Birimler	120
3.3.3. Zonguldak Belediyesi Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri	121
3.4. Zonguldak Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerine Yönelik Saha Araştırması	122
3.4.1. Araştırmanın Amacı	122
3.4.2. Araştırmanın Kapsamı, Evreni ve Örneklemi	122
3.4.3. Araştırmanın Yöntemi	124
3.5. Araştırmanın Bulguları ve Analizi	126
3.5.1. Güvenirlik Analizi	126
3.5.2. Frekans Analizleri	127
3.5.2.1. Demografik Özelliklerin Frekans Analizi	127
3.5.2.2. Zonguldak Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetlerden Yararlanma Sonuçlarının Frekans Analizi	131
3.5.3. Zonguldak Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetlerden Yararlananların Değerlendirme Analizi	133
3.5.3.1. Sosyal Yardımlardan Yararlananların Değerlendirme Analizi	134
3.5.3.2. Sosyal Hizmetlerden Yararlananların Değerlendirme Analizi	138
3.5.4. Katılımcıların Değerlendirme Analizleri	143
3.5.4.1. Değerlendirme Sorularının Analizi	144

3.5.4.2. Belediye Yardım ve Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi	150
3.5.4.2.1. Sosyal Yardımlardan Memnuniyet Analizi.....	150
3.5.4.2.2. Çocuklara Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi	153
3.5.4.2.3. Yaşlılara Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi	154
3.5.4.2.4. Gençlere Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi	156
3.5.4.2.5. Kadınlara Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi	158
3.5.4.2.6. Engellilere Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi	159
3.5.4.2.7. Kültür-Sanat Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi.....	161
3.5.4.2.8. Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi.....	162
3.5.4.2.9. Ulaşım Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi	165
3.5.4.2.10. Yerel Ekonomiye Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi	167
3.5.5. Çapraz Tablo (Crosstab) Analizleri	170
3.5.5.1. Belediyenin Sosyal Yardımlarından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	171
3.5.5.2. Belediyenin Sosyal Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	176
3.5.5.3. Belediyenin Sosyal Yardımlarından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	182
3.5.5.4. Belediyenin Sosyal Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	186
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	192
KAYNAKÇA.....	197
EKLER.....	217
Ek 1: Anket Soruları	217
ÖZ GEÇMİŞ.....	223

TABLÖLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1: Pierson'un Çalışmasında Yer Alan Ülkeler ve Sosyal Refah Devleti Özelliğine Ulaşma Yılları.....	5
Tablo 1.2: 1964 ve 1975 Yıllarında 7 Büyük OECD Ülkesinde Sosyal Harcamaların GSMH'ye Oranı (%)	15
Tablo 1.3: 1971-1977 Yılları Arasında (2 yıllık dönemler halinde) Birleşik Krallık'ta Sosyal Harcamalarda Meydana Gelen Değişim (%).....	17
Tablo 1.4: Esping-Andersen'in Sosyal Refah Devleti Modellemesi.....	26
Tablo 1.5: Bismarck ve Beveridge Sosyal Politika Modeli.....	30
Tablo 1.6: Sosyal Politikanın Genel Hedefleri	46
Tablo 2.1: İngiltere'de Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri	63
Tablo 2.2: Fransa'da Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri.....	65
Tablo 2.3: Almanya'da Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri.....	67
Tablo 2.4: İsveç'te Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri.....	68
Tablo 2.5: Cumhuriyet Öncesi Belediyelerin Altyapı Hizmetleri	78
Tablo 2.6: 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun 15. Maddesi Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri.....	83
Tablo 2.7: 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun'un 6. Maddesinin A Fıkrası Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri	85
Tablo 2.8: 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. Maddesi Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri.....	87
Tablo 2.9: 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesi Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri.....	91
Tablo 2.10: Sosyal Belediyecilik Anlayışı Kapsamında Yürütülmesi Öngörülen Hizmetler	94
Tablo 2.11: Sosyal Hizmet Türleri.....	96
Tablo 2.12: Türkiye'de Belediyeler Tarafından Gerçekleştirilen Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları	97
Tablo 2.13: Zabıtalara Görevleri	110
Tablo 3.1: $\alpha = 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri	122
Tablo 3.2: Çalışmada Yer Alan Mahalleler ve Örneklem Büyüklükleri.....	124
Tablo 3.3: Cronbach's Alpha Değerleri	126
Tablo 3.4: Cinsiyet Dağılımı	127
Tablo 3.5: Yaş Dağılımı	127
Tablo 3.6: Eğitim Durumu Dağılımı	128

Tablo 3.7: Medeni Durum Dağılımı.....	128
Tablo 3.8: Meslek Dağılımı	129
Tablo 3.9: Evin Durumu Dağılımı	129
Tablo 3.10: Hane Kişi Sayısı Dağılımı.....	130
Tablo 3.11: Hane Gelir Durumu Dağılımı.....	130
Tablo 3.12: Sosyal Güvence Dağılımı	130
Tablo 3.13: Sosyal Yardımlardan Yararlanma Dağılımı.....	131
Tablo 3.14: Sosyal Hizmetlerden Yararlanma Dağılımı	132
Tablo 3.15: Yakacak Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi	134
Tablo 3.16: Gıda Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi	134
Tablo 3.17: Nakdi Yardımdan Yararlananların Değerlendirme Analizi	135
Tablo 3.18: Eğitim Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi	135
Tablo 3.19: Toplu Sünnet Töreninden Yararlananların Değerlendirme Analizi	135
Tablo 3.20: Cenaze Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi	136
Tablo 3.21: Ramazan Kumanyası/Çadırından Yararlananların Değerlendirme Analizi	136
Tablo 3.22: Tekerlekli Sandalye/ Baston Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi	137
Tablo 3.23: Sağlık Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	138
Tablo 3.24: Meslek Edindirme Kurslarından Yararlananların Değerlendirme Analizi	139
Tablo 3.25: Spor Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	139
Tablo 3.26: Plaj Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	139
Tablo 3.27: Kültür-Sanat Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	140
Tablo 3.28: Ulaşım Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi.....	140
Tablo 3.29: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	141
Tablo 3.30: Ücretsiz İnternet Hizmetinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	141
Tablo 3.31: Yaşlı Bakım Hizmetinden Yararlananların Değerlendirme Analizi	142
Tablo 3.32: Festival ve Şenliklerden Yararlananların Değerlendirme Analizi ...	142
Tablo 3.33: Katılımcılara Göre Sosyal Belediyeciliğin Kapsamı.....	144
Tablo 3.34: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvuruda Bulunma.....	144
Tablo 3.35: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvurulan Kurumlar ve Frekansları	145
Tablo 3.36: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvuruda Bulunup Alamayanların Dağılımı	145

Tablo 3.37: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvuruda Bulunup Alınamayan Kurumların Dağılımı	145
Tablo 3.38: Belediyenin Yapmış Olduğu Yardım ve Hizmetlerden Yararlanma Dağılımı	146
Tablo 3.39: Belediyenin Sosyal Yardım veya Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Sosyal Yardım veya Hizmetlerden Yararlanma Süreleri	147
Tablo 3.40: Belediyenin Sosyal Yardım ve Hizmet Faaliyetlerinden Haberdar Olma İstatistikleri.....	148
Tablo 3.41: Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerini En İyi Yapan Kurum İstatistikleri	148
Tablo 3.42: Belediyenin Sosyal Yardım ve Hizmet Kapsamında En Rahatsız Olunan Hususlar.....	149
Tablo 3.43: Sosyal Yardımların Memnuniyetine Yönelik Veriler	150
Tablo 3.44: Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler ...	153
Tablo 3.45: Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler	154
Tablo 3.46: Gençlere Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler	156
Tablo 3.47: Kadınlara Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler....	158
Tablo 3.48: Engellilere Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler ..	159
Tablo 3.49: Kültür-Sanat Hizmetlerinin Memnuniyetine Yönelik Veriler	161
Tablo 3.50: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinin Memnuniyetine Yönelik Veriler.	162
Tablo 3.51: Ulaşım Hizmetlerinin Memnuniyetine Yönelik Veriler	165
Tablo 3.52: Yerel Ekonomiye Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler.....	167
Tablo 3.53: Yakacak Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	171
Tablo 3.54: Gıda Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	171
Tablo 3.55: Nakdi Yardımdan Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	172
Tablo 3.56: Eğitim Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	172
Tablo 3.57: Toplu Sünnet Töreninden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	173
Tablo 3.58: Cenaze Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	173
Tablo 3.59: Ramazan Kumanyası/Çadırından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	174
Tablo 3.60: Tekerlekli Sandalye/Baston Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	174

Tablo 3.61: Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	176
Tablo 3.62: Meslek Edindirme Kurslarından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	176
Tablo 3.63: Spor Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	177
Tablo 3.64: Plaj Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	177
Tablo 3.65: Kültür-Sanat Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	178
Tablo 3.66: Ulaşım Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	179
Tablo 3.67: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	179
Tablo 3.68: Ücretsiz İnternet Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	180
Tablo 3.69: Yaşlı Bakım Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	180
Tablo 3.70: Festival ve Şenliklerden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı	181
Tablo 3.71: Yakacak Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	182
Tablo 3.72: Gıda Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	182
Tablo 3.73: Nakdi Yardımdan Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	183
Tablo 3.74: Eğitim Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	183
Tablo 3.75: Toplu Sünnet Töreninden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	184
Tablo 3.76: Cenaze Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	184
Tablo 3.77: Ramazan Kumanyası/Çadırından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	184
Tablo 3.78: Tekerlekli Sandalye/Baston Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	185
Tablo 3.79: Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	186
Tablo 3.80: Meslek Edindirme Kurslarından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	187
Tablo 3.81: Spor Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	187
Tablo 3.82: Plaj Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	187
Tablo 3.83: Kültür-Sanat Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	188
Tablo 3.84: Ulaşım Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	188
Tablo 3.85: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	189

Tablo 3.86: Ücretsiz İnternet Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	190
Tablo 3.87: Yaşlı Bakım Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı	190
Tablo 3.88: Festival ve Şenliklerden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı...	191

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Japonya'da Yerel Yönetimlerin Sınıflandırılması.....70

Şekil 3.1: Zonguldak Belediyesi Organizasyon Şeması.....119

GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa

Grafik 2.1: Türkiye’de Gençlerin Yıllara Göre Mutluluk Oranları	98
---	----

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
Bkz	: Bakınız
DB	:Dünya Bankası
DTÖ	:Dünya Ticaret Örgütü
GATS	: Hizmet Ticareti Genel Antlaşması
GATT	:Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşması
GSYİH	:Gayri Safı Yurtiçi Hâsıla
GSMH	:Gayri Safı Milli Hâsıla
IMF	:Uluslararası Para Fonu
Kdz.	:Karadeniz
KİT	:Kamu İktisadi Teşebbüsleri
Km	:Kilometre
KOBİ	:Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
OECD	:Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı
s.	:Sayfa
SSCB	:Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
STK	:Sivil Toplum Kuruluşları
TSE	:Türk Standardları Enstitüsü
TÜİK	:Türkiye İstatistik Kurumu
vb.	:ve benzeri
vd.	:ve diğer

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca sosyal sorunlar hep var olmuş ve insanlar bu sorunlara çözüm yolları aramıştır. İlk çağlarda aile, akraba gibi dar yapılar kişilerin karşılaştığı sosyal sorunları gidermeye çalışmıştır. Daha sonraki dönemlerde paylaşımcı ruh ve merhamet anlayışı ile dini kurumlar toplum içerisindeki dezavantajlı grupların sosyal sorunlarını çözmek için çalışmalar yapmıştır. Sanayi Devrimi öncesindeki bu dönemde, sorunların az olması nedeniyle dini kurumlar sosyal sorunların çözümünde etkili olmuştur. Sanayi Devrimi ile birlikte ise şehirlere yüksek oranlarda insan göçü gerçekleşmiş ve şehir nüfusları artmaya başlamıştır. Kalabalıklaşan şehirlerde insanların sosyal sorunları da giderek artış göstermiştir.

Sanayi Devrimi ile birlikte makineleşmenin artması sonucunda insan emeğinin değeri azalmaya başlamıştır. İşverenler daha fazla kâr elde edebilmek amacıyla insan emeğini sömürmeye başlamıştır. İnsanlar, ağır çalışma şartlarında, düşük ücretle ve herhangi bir güvenceleri olmadan hayatlarını sürdürmeye gayret göstermiştir. Hem zor şartlar hem de artan sosyal sorunlar hâkim güç olan devletin müdahalesi ile çözülmeye çalışılmıştır. Devletin bu müdahalesi sosyal refah devletinin temelini atmıştır.

Özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemde devlet, sosyal sorunların çözümüne yönelik politikaları arttırmaya başlamıştır. Bu dönemde genişleyen sosyal refah devleti altın çağını yaşamıştır. Bu dönemde sosyal refah devleti, sosyal politikaların yerelde yürütülmesi için yerel yönetimlere görev ve sorumluluklar yüklemiş ve yerel yönetimlerle ortak hareket etmiştir. Bu dönemde yerel yönetimler sosyal refah devletinin yereldeki temsilcisi (görünümü, yansıması) konumuna gelmiştir.

Sosyal refah devletleri 1970’li yılların ortalarından sonra sosyal harcamaların finansmanında sorunlar yaşamaya başlamış ve ciddi krizlere girmiştir. Bunun yanı sıra 1980 sonrası dönemde neo-liberal politikaların artması ve küreselleşme süreci sosyal refah devleti anlayışının iyice zayıflamasına neden olmuştur. Bu dönemde sosyal refah devleti birtakım kamu politikası alanlarından çekilmek durumunda kalmıştır.

Yerel yönetimler, toplumsal sorunların getireceği büyük bunalımları bertaraf etmek için merkezi yönetimlerin, küreselleşme süreci ve neo-liberal politikaların etkisi ile çekilmek zorunda kaldığı sosyal politikaların uygulayıcısı konumuna gelmiştir. Bir yerel yönetim birimi olan belediyeler de sosyal belediyeçilik kapsamında eğitimden sağlığa, çevrenin korunmasından toplumun dezavantajlı (çocuklar, gençler, kadınlar, yaşlılar, engelliler) gruplarına yönelik hizmetlere, yerel ekonomiden muhtaç ailelere yardıma kadar birçok görev üstlenmiştir.

Türkiye’de ise gerek belediyeçilik gerekse sosyal belediyeçilik anlayışı geç gelişmiştir. Türkiye’de 2000’li yıllardan sonra çıkan 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004) ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005) ile belediyelere sosyal belediyeçilik konusunda birçok sorumluluk yüklenmiştir. Yine de bu kanunlarda sosyal belediyeçilik ibaresinin yer almadığını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Türkiye’de sosyal belediyeçiliğin gelişmesi için kanunlarda sosyal belediyeçilikle ilgili görev, yetki ve sorumlulukların daha net sınırlarla çizilmesi gerekmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de sosyal belediyeçilik uygulamaları kapsamında Zonguldak Belediyesi özelinde bir çalışmadır. Çalışmanın ana gövdesini oluşturan sosyal belediyeçilik literatürde sosyal refah devletinin *yereldeki yansıması* olarak tanımlandığından dolayı çalışmanın ilk bölümünde sosyal refah devletinin kavramsal çerçevesi ele alınmıştır. Yine birinci bölümde sosyal refah devletinin refahı sağlamadaki aracı olan sosyal politika kavramına ve sosyal politikada yerel yönetimlerin önemine değinilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde sosyal belediyeçilik kavramı ve seçilmiş dünya ülkelerindeki sosyal belediyeçilik anlayışları ele alınmıştır. Daha sonra ise Türkiye’deki sosyal belediyeçilik anlayışının tarihsel gelişimi ve yasal dayanakları, Türkiye’deki sosyal belediyeçilik uygulamaları ve bu uygulamalarda ortaya çıkan sorunlar ve çözüm önerilerine değinilmiştir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Zonguldak Belediyesi sosyal belediyeçilik faaliyetleri çerçevesinde ele alınmıştır. Yine bu bölümde Zonguldak Belediyesinin sosyal belediyeçilik faaliyetlerine yönelik gerçekleştirilen anket çalışmasına ait verilerin analizlerine yer verilmiştir. Çalışma sonuç ve öneriler ile tamamlanmıştır.

1. SOSYAL REFAH DEVLETİ ANLAYIŞINA GENEL BİR BAKIŞ

Çalışmanın bu bölümünde sosyal refah devleti kavramı ve önemine değinildikten sonra sosyal refah devletinin modellenmesine yönelik çalışmalar incelenmiştir. Sonrasında ise sosyal refah devletinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimi incelenmiştir. Daha sonra sosyal refah devletinin amaçları, sosyal politika kavramı, sosyal politikanın kısa tarihçesi, araçları, hedefleri, sosyal politika uygulamalarında etkin olan kurumlar ve son olarak sosyal politikada yerel yönetimlerin önemi incelenmiştir.

1.1. Sosyal Refah Devleti Kavramı ve Önemi

Refah devleti terimi ilk defa, Canterbury Başpiskoposu William Temple tarafından 1941 yılında yazılan *Citizen and Churchman* adlı kitapta yer almıştır (Titmuss, 1963:2). Bazı yazarlara göre ise bu terimin ilk defa 1934 yılında Alfred Zimmern tarafından kullanıldığı, William Temple'ın kitabı ile popülerlik kazandığı vurgulanmaktadır. Terimin literatürde yaygınlaşması ise 1942 yılında yayımlanan Beveridge Raporu ile olmuştur (Özdemir, 2007:16).

Sosyal devlet, refah devleti veya sosyal refah devleti kavramları temel olarak benzer kavram ve olguyu belirtmektedir. Bununla beraber, Türkiye'de üç kavram da kullanılmaktadır. Yine ulusal literatürde sosyal devlet, refah devleti ve sosyal refah devletinin farklı terimler olduğuna dair yaklaşımlar da bulunmaktadır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:9-10).

Almanca'nın hâkim olduğu coğrafyada sosyal devlet kavramı kullanılırken İngilizcenin hâkim olduğu ülkelerde ise sosyal devlet yerine refah devleti kullanılmaktadır. Diğer taraftan refah devletinin aslında sosyal devletin, II. Dünya Savaşı sonrası, geliştirilmiş şekli olduğu da söylenmektedir (Aydın ve Çakmak, 2017:1-2). Bundan dolayı refah devleti ile sosyal devlet arasında bir ilişki olduğu ve her refah devletinin aynı zamanda bir sosyal devlet olduğu söylenebilir (Aydın ve Çatuk, 2019:580).

Bu çalışmada ise kavram karışıklığına yol açmamak adına ulusal literatürde kullanılan üç terim de anlamdaş olarak kabul edilmiş ve *sosyal refah devleti* kavramı kullanılmıştır.

Sosyal refah devleti kavramı, pek çok yazara göre, tanımlanması zor bir kavramdır. Sosyal refah devleti ile ilgili tanımlamalara bakıldığında zaman farklı bakış açılarına göre tanımlamaların mevcut olduğu görülmektedir. Bazı yazarlar sosyal refah devletinin genel özelliklerinden veya amaçlarından yola çıkarak bu kavramı tanımlarken bazı yazarlar da sosyal refah devletinde bulunması gereken özellikleri sıralayarak bu kavramı tanımlamaktadır. Bazı yazarlar ise sosyal refah devleti içerisindeki refah kavramını esas alarak, sosyal refah devletini somutlaştırma çabasına girişmektedir (Gümüş, 2009:149).

Sosyal refah devletinin genel özelliklerinden veya amaçlarından hareket edilerek yapılan tanımlamalara göre; sosyal refah devleti, getirdiği sosyal refah uygulamaları ve geniş ve kapsamlı kamu hizmeti yelpazesi ile özellikle, endüstri toplumlarında oluşan dezavantajlı grupların insan haysiyetine uygun bir hayat standardına erişmesini amaçlamıştır (Bulut, 2003:173).

Gül ve Sallan Gül (2007:7) yaptıkları çalışmada sosyal refah devletinin, vatandaşların belirli bir hayat standardının altına düşmeden insan haysiyetine uygun yaşayabilmeleri ve siyasal haklarından adil bir şekilde faydalanabilmeleri için sosyal ve ekonomik haklarla desteklenmesi anlayışı üzerine inşa edildiğini ifade etmiştir.

Duman (1997:13) sosyal refah devletini; “insan haysiyet ve kişiliğine yakışan hayat şartlarını gerçekleştirmekle vazifeli, bir hizmet, dağıtım ve bölüşüm devleti” şeklinde tanımlamıştır.

Briggs (1961:228) ise sosyal refah devletinde bulunması gereken özelliklerden hareket ederek bir tanımlama yapmıştır. Briggs, (1961)’e göre sosyal refah devleti piyasa güçlerinin işleyişini değiştirmek amacıyla devlet gücünün kasıtlı olarak (politika ve yönetim yoluyla) kullanıldığı bir devlettir. Devlet piyasa işleyişine en az üç yönde müdahalede bulunabilir. Bunlardan birincisi bireylere ve ailelere, işlerinin veya mallarının piyasa değerinden bağımsız olarak asgari bir gelir garantisi vermek, ikincisi, bireylerin ve ailelerin karşılaşılabilecekleri bireysel ve aile krizlerine yol açabilecek belirli sosyal durumları (örneğin, hastalık, yaşlılık ve işsizlik) gidererek güvensizliğin boyutunu daraltmak, son olarak üçüncüsü ise, statü

veya sınıf ayrımı yapılmaksızın tüm vatandaşlara belirli bir sosyal hizmet ile ilgili en iyi standartların sunulmasını sağlamak olarak belirtilmiştir.

Lindbeck (2006:2)'e göre sosyal refah devleti iki tür kamu harcaması yapmaktadır. Bunlar, hanelere yapılan nakit yardımlar (zorunlu gelir sigortası dâhil olmak üzere transferler) ve sübvansiyonlar veya doğrudan insani hizmetlerin (çocuk bakımı, eğitim, sağlık, yaşlı bakımı vd. hizmetler) devlet tarafından karşılanmasıdır.

Kurt Topuz (2009:118) devletin sosyal amaçlarla ekonomiye müdahale etmesi gerektiğini savunmuştur. Devletin, piyasa yetersizliğinden ve devletin düzenleyici rolü sebebiyle refah ve sağlık hizmetleri, eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi sosyal politika konularında müdahalede bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Bazı yazarlar refah kavramını esas alarak sosyal refah devletini tanımlamaya çalışmıştır. Bu bağlamda sosyal refah devletinin tanımlanmasında sosyal harcamaların gayri safi yurtiçi hâsılaya (GSYİH) oranına bakılmaktadır. Bu oran sosyal refah devletinin genişlemesi ve krizi ile ilgili yapılan nicel çalışmaların çoğunda önemli bir gösterge olmuştur ancak bu yaklaşım bazı bilim adamları tarafından olumsuz karşılanmaktadır (Starke, 2006:112).

Merriam (1953:3) sosyal refah devletinin temelini oluşturan sosyal refah terimini bireylerin ve ailelerin refahını arttırmaya yönelik başlıca programlar olan eğitim, sağlık, sosyal güvenlik ve gazi programlarını içerecek şekilde tanımlamıştır.

Refah kavramını esas alarak sosyal refah devletini tanımlamaya çalışan Pierson (1998a:104), bir devletin sosyal refah devleti olarak nitelendirilebilmesi için sosyal harcamaların GSYİH oranına bakılması gerektiğini ve bu oranın %3 veya %5 olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu konuda Pierson %3 oranını benimsemekle birlikte söz konusu oranın %5 olarak da ele alınabileceğini belirtmiştir. Pierson'un yaptığı çalışmada yer alan ülkeler ve bu ülkelerin sosyal refah devleti özelliğine ulaşma yılları Tablo 1.1'de verilmiştir.

Tablo 1.1: Pierson'un Çalışmasında Yer Alan Ülkeler ve Sosyal Refah Devleti Özelliğine Ulaşma Yılları

ÜLKELER	SOSYAL REFAH HARCAMALARININ GSYİH'YA ORANI	
	%3 Oranına Ulaşma Yılı	%5 oranına ulaşma Yılı
Belçika	1923	1933
Hollanda	1920	1934
Fransa	1921	1931
İtalya	1923	1940
Almanya	1900	1915
İrlanda	1905	1920
Birleşik Krallık	1905	1920
Danimarka	1908	1918
Norveç	1917	1926
İsveç	1905	1921
Finlandiya	1926	1947
Avusturya	1926	1932
Yeni Zelanda	1911	1920
Kanada	1921	1931
Amerika Birleşik Devletleri (ABD)	1920	1931
İsviçre	1900	1920

Kaynak: Pierson, Christopher (1998a); *Beyond The Welfare State? The New Political Economy of Welfare*, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania, s.107.

Pierson'un çalışmasında yer alan ülkelerde sosyal harcamaların GSYİH'ya oranının %3 ve %5'e ulaşma yılları Tablo 1.1'de verilmiştir. Tablo 1.1'e göre %3 oranına Belçika 1923'de, Hollanda 1920'de, Fransa 1921'de, İtalya 1923'de, Almanya 1900'de, İrlanda 1905'de, Birleşik Krallık 1905'de, Danimarka 1908'de, Norveç 1917'de, İsveç 1905'de, Finlandiya 1926'da, Avusturya 1926'da, Yeni Zelanda 1911'de, Kanada 1921'de, ABD 1920'de ve İsviçre 1900'de (bu yıla kadar kayıtlar mevcut) ulaşmıştır. Yine Tablo 1.1'e göre, %5 oranına ise Belçika 1933'de, Hollanda 1934'de, Fransa 1931'de, İtalya 1940'ta, Almanya 1915'de, İrlanda 1920'de, Birleşik Krallık 1920'de, Danimarka 1918'de, Norveç 1926'da, İsveç 1921'de, Finlandiya 1947'de, Avusturya 1932'de, Yeni Zelanda 1920'de, Kanada 1931'de, ABD 1931'de ve İsviçre 1920'de ulaşmıştır. Pierson'un değerlendirmesine göre, Tablo 1.1'de yer alan ülkelerin sosyal refah devleti özelliklerinin başlangıcı konusunda iki tarihten biri temel alınmalıdır (Pierson, 1998a:107).

Pierson'un tablosunda Türkiye yer almamakla birlikte OECD verilerine göre, Türkiye'de sosyal harcamaların GSYİH'ya oranı 1995 yılında %3'ü 2000¹ yılında

¹ 2000 yılında sosyal harcama/GSYİH oranı %7,5'tir.

ise %5'i geçmiştir (OECD, 2020). Tablo 1.1'deki diğerk ülkelere kıyasla bu oranlara çok geç ulaşan Türkiye özellikle 2000 yılından sonra sosyal harcamaları arttırmaya başlamıştır. 2018 yılında Türkiye'de sosyal harcamaların GSYİH'ya oranı ise %16'dır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018). Bu oranın halen yeterli seviyede olmadığı ancak sosyal harcamaların 2000 yılı öncesine nazaran yüksek oranda arttığı söylenebilir.

Sosyal refah devletinin başlangıcı konusunda sosyal harcamaların GSYİH'ya oranı ele alınmakla beraber sosyal refah devletinin gelişimi ve dönüşümünde bu yaklaşım tarzının daima doğru neticeler vermeyeceğı ifade edilmiştir (Gümüş, 2010a:92). Günümüzde sosyal refah devletinin sosyal harcamaları azaltmaya yönelik yaptığı kesintiler sosyal harcamaların GSYİH'ya oranının azalmasında etkili olamamıştır (Taylor-Gooby, 2002:599).

Sosyal refah devleti nakdi yararlar sağlamanın yanı sıra eğitim, sağlık, barınma, tam istihdama erişmeye yönelik tedbirler almak suretiyle vatandaşlara belirli gelir ve gelecek teminatı veren bir devlettir. Sosyal refah devleti ayrıca vatandaşlarına temel sosyal hizmetlerden faydalanma imkânı veren ve bu doğrultuda da ekonomik hayatın işleyişine müdahale ederek kontrol altında tutan ve yönlendiren devlettir (Aktan ve Özkıvrak, 2008:12).

Sosyal refah devletleri yoksulluğı azaltmak ve herkese güvenlik duygusu sağlamak üzere hedefleri temel amaç olarak belirlemiştir ancak yardım ve sigorta sosyal refah devletinin tek hedefleri değildir. Bazı refah devleti programlarının makroekonomik istikrar ve ekonomik büyüme üzerine de etkileri vardır (Pestieau, 2006:4). Bunların yanı sıra sosyal refah devletinin gelir dağılımda adaleti sağlama, tam istihdam ve işsizlikle mücadele, fırsat eşitliğı, sosyal denge ve barışı sağlama gibi amaçları da bulunmaktadır (Yay, 2014:149).

1.1.1. Sosyal Refah Devletinin Tarihsel Süreci

Sosyal refah devletinin tarihsel gelişim sürecine bakıldığında yazarlar farklı sınıflandırmalar yapmış olsa bile kullanılan tarih aralıklarının yakın olduğu görölmektedir.

Koray (2005:45) sosyal refah devletini dört dönemde ele almıştır. 1870-1930 yılları arasındaki dönemi başlangıç ve deneyim olarak ifade etmiştir. 1930-1950

yılları arasındaki dönemi ise sosyal refah devletini pekiştirme ve sağlamlaştırma dönemi olarak belirtmiştir. 1950-1975 yılları arasındaki dönemi ise sosyal refah devletinin büyüme-yayılma dönemi olarak ifade eden Koray, 1970'den sonra ve hala devam eden süreci ise sosyal refah devletinin sorgulama ve yeniden biçimlendirme dönemi olarak belirtmiştir.

Özdemir (2007:176) sosyal refah devletinin tarihsel gelişimini dört dönemde ele almıştır. İlk dönem 1880 öncesi dönemdir. Paternalist² anlayışın hâkim olduğu bu dönemde sorunların giderilmesinde gönüllü kuruluşların, ailelerin, hayırsever kurumların, bireysel sorumluluk duyan iş adamlarının ve devlet gelir transferlerinin var olduğu görülmektedir. 1880-1945 arasını kapsayan ikinci dönem sigorta dönemidir. Bu dönemde çalışanlar, zorunlu olarak katıldıkları sosyal sigorta kurumlarının koruması altındadır. 1945- 1975 arası refah döneminde sosyal sigortaların yanı sıra sosyal refah devletinin genişlediği, yaşam standartlarını yükseltmenin amaç edildiği dönemdir. 1975 sonrası son dönem ise sosyal /refah devletinin artık krize girdiği ve yeni yapılandırma arayışlarının başladığı dönem olarak özetlenebilir.

Aktan ve Özkıvrak (2008:61-81) da sosyal refah devletinin tarihsel gelişim sürecini dört bölümde incelemiştir. İlk bölümde, İlk Çağ, Orta Çağ ve Yeni Çağ'daki devlet yapılarına değinmiştir. Bu çağlardaki devletlerin (modern sosyal refah devleti anlayışını tam olarak yansıtmasa bile) sosyal refah devleti anlayışına benzer uygulamalara ve sosyal refah devletinin ortaya çıkışına değinmiştir. İkinci bölümde sosyal/refah devletinin sakin ve hareketsiz geçtiği I. ve II. Dünya Savaşı arası (1914-1945) döneme değinmiştir. Üçüncü bölümde ise sosyal refah devletinin yaygınlaşmaya başladığı 1945-1970 arası döneme değinmiştir. Bu bölümde refah devletlerinin değişik Batı ülkelerinde tam anlamıyla kurulduğu, tam istihdamın ve kapsamı giderek genişleyen sosyal ve ekonomik hakların söz konusu olduğu, refah devletinin altın çağına değinmiştir. Dördüncü bölümde ise 1970'lerden sonra sosyal

² "Paternalizm, tam anlamıyla baba tarzında davranmak anlamına gelir. Siyasi bir ilke olarak ise zararı engelleme ve fayda sağlamak niyetiyle diğerleri üzerinde kullanılan iktidar veya otorite anlamına gelir. Paternalist devlet anlayışı, bireyler için neyin faydalı ve istenilir olduğunu kamu yöneticilerinin belirlemesini ve kamu düzenlemeleri ve yaptırımları yoluyla, bireylerin ekonomik, sosyal veya kültürel tercih özgürlüğünün ortadan kaldırılmasını veya kısıtlanmasını ifade eder." (Buyrukoğlu vd., 2016:17-18).

refah devleti anlayışının gözden düşmesine ve sosyal refah devletinin olumsuz ve istenmeyen sonuçlarına değinmiştir.

Gough (1979:32) da çalışmasında, sosyal refah devletinin gelişim aşamasını dört ana dönem olarak ayırmıştır. İlk dönemi Birinci Dünya Savaşı öncesi dönem olarak ifade eden Gough, bu dönemi emperyalizm çağı olarak adlandırmıştır. İkinci dönem olarak savaşlar arası dönemi (I. ve II. Dünya Savaşı) incelemiştir. Gough, üçüncü dönem olarak II. Dünya Savaşı'ndan 1970'lere kadar olan sürece değinmiştir. Gough bu dönemi sosyal refah devletinin yeniden yapılanma ve refah harcamalarında ortaya çıkan *patlama* olarak ifade etmiştir. Sosyal refah devletinin tarihsel gelişimi ile ilgili son bölümde ise 1970'lerden sonraki dönemi incelemiştir. Gough bu dönemi, 1970'lere kadar sosyal refah devletinin biriktirmiş olduğu sorunların birikimi ve yenilenen krizin başlattığı yeni dönem olarak ele almıştır.

Pierson (1998a:104-121) ise çalışmasında sosyal refah devletinin tarihsel gelişimini farklı açılardan bakarak ve farklı tarihler vererek değerlendirmiştir. 1880-1914 yılları arasındaki dönemini sosyal refah devletinin doğuş dönemi, 1920-1975 yılları arasındaki dönemi sosyal refah devletinin büyüme dönemi, 1918-1940 yılları arasındaki dönemi sosyal refah devletinin gelişme dönemi olarak belirtmiştir. Pierson 1945-1975 yılları arasındaki dönemi ise refah devletinin altın çağı olarak ifade etmiştir.

Bu çalışmada sosyal refah devletinin tarihsel gelişim süreci; sosyal refah devleti öncesi uygulamalar (sanayi devrimi öncesi dönem), sosyal refah devletinin ortaya çıkışı (1880-1914), I. ve II. Dünya Savaşı (1914-1945) arasındaki dönem, sosyal refah devleti anlayışının altın çağını yaşadığı (1945-1975) dönem ve sosyal refah devleti anlayışından uzaklaşmaya başlanılan 1975 sonrası dönem olarak incelenmiştir.

1.1.1.1.Sosyal Refah Devleti Öncesi Uygulamalar: Sanayi Devrimi Öncesi Dönem (1880 Öncesi)

Bu dönemde sosyal refah hizmetleri, resmi olmayan bir biçimde sunulmuştur. Bu hizmetler hayırsever aileler, dini kurumlar, mesleki birlikler, gönüllü kurumlar, yardımlaşma sandıkları gibi kesimler tarafından karşılanmıştır. Sanayileşmenin yaşanmadığı bu dönemde insanların ihtiyaçları ve beklentileri yüksek olmadığından

yoksul ve hasta insanların ihtiyaçları büyük ölçüde karşılanmıştır (zdemir, 2007:178).

Yoksulluk, çok eskiden beri bir şekilde var olmuştur ancak her zaman veya her yerde bir *sosyal* sorun olarak algılanmamıştır. Yoksulluğun azaltılması her zaman dini bir görev olarak görülmüştür ancak on altıncı yüzyıla kadar yoksulluğun sosyal yönleri vurgulanmamıştır (Kuhnle ve Sanders, 2010:2). Bu bağlamda devletin ilk koruyucu tedbirleri Kraliçe I. Elizabeth yasalarıyla ortaya çıkmıştır (Kaufmann, 2013:40).

Kraliçe I. Elizabeth tarafından uygulamaya sokulan 1576 tarihli Yoksulluk Yasası³ ile birlikte yoksulları işe yerleştirme anlayışı benimsenmiştir. Bu yasa ile sağlıklı bir bireyin yardıma ihtiyaı varsa, o bireye iş bulunması gerektiği kabul edilmiştir. Yine Kraliçe I. Elizabeth tarafından çıkarılan 1576 yasaı üzerine inşa edilmiş 1601 yasaı (Aktan ve zkıvrak, 2008:63), askerler hariç, toplumun belirli gruplarına destek sağlayan ilk yasa olarak ifade edilebilir (zdemir, 2007:180).

1576, 1589 ve 1601 tarihlerinde çıkartılan Yoksulluk Yasaları yardım çalışmalarını yerel ölçekte düzenlemiştir. Her kilise kendi yetki alanları (parish) içerisinde bulunan, sağlıklı işsizlere iş bulmak, bir yoksul evi işletmek, bedensel engellilerin ve yaşlıların bakımını yapmak, cenazelerini kaldırmak, ksz ve bakıma muhtaç olan çocukların ıraklık eğitimini üstlenmekle yükümlüydü. Bu alışmalar sonucunda ortaya çıkan masraflar kiliseye aitti. Masrafların finansmanı ise yerel ve zorunlu vergilerle karşılanmıştır (Güngör ve zurlu, 1997:3-4). Yoksul yardımlarının işleyişini ise sulh yargıçları tarafından atanan ve onlara karşı sorumlulukları bulunan denetçiler (overseer) gerçekleştirmekteydi (Kovancı, 2003:27).

Prusya'da da 1794 *Prusya Umumi Memleket Kanunu* ile devlete fakirlere karşı sorumluluk verilmiştir ancak bu sosyal bakım sorumlulukları yerel topluluklara devredilmiştir. Fransa'da ise 19.yüzyılın ortalarına kadar fakir yardımı konusunda yasal bir hak mevcut değildi (Kuhnle ve Sanders, 2010:2).

³ Benzer isimli 1388 tarihli Yoksulluk Yasası'nın asıl amacı, ortaya çıkan veba salgını sonrası yıllarda yaşanması olası işgücü kıtlığı ile başa ıkabilmektir (zdemir, 2007:180).

1848 Fransız Anayasası ile sosyal refah devleti ilk defa kendini anayasal düzeyde ortaya koymuştur. Anayasa aile, mülkiyet, çalışma ve kamu düzenine dayalı bir toplumda; özgürlük, eşitlik ve kardeşliğin hâkimiyetini öngörmüş ve yoksullara yardım, eğitim hakkı gibi birtakım düzenlemeler getirmiştir (Bulut, 2003:176).

1.1.1.2.Sosyal Refah Devletin Doğuşu: Sanayi Devrimi Sonrası Dönem (1880-1914 Dönemi)

Sanayi devrimi ile birlikte sanayiye yönelen ülkelerde iş kapasiteleri yükselmiştir. Zamanla sanayi işletmelerinde üretim yöntemleri mekanik bir hale gelerek geniş kapsamlı bir iş bölümüne yol açmıştır. Bu iş bölümü neticesinde insan emeği basit bir hale gelmiştir. Liberal düzende iş sözleşmeleri serbest irade ile yapılıyor gibi görünse de gerçekte işçi kesiminin elinde emeğinden başka bir şey olmadığı için bu durum onları işletmelere bağımlı bir hale getirmiştir. Basitleşen insan emeğinin ücretlerinde de düşüş meydana gelmiştir. Bu süreçte işçi sınıfı işverenlerin uygun gördükleri çok düşük ücretler ve ağır çalışma şartlarını kabul etmek zorunda kalmıştır. Kâr amacı ile hareket eden işletmelerde ağır çalışma koşullarından dolayı meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı tedbir alınmasına yönelik mevcut bir kural da bulunmamaktaydı. Giderek artan işçi sınıfının sefalet ve ağır çalışma şartları gibi maruz kaldıkları olumsuz durumlar sosyal ve ekonomik alanlarda önemli değişimlerin yaşanmasına sebep olmuştur (İzveren, 1975:36-37).

Zor şartlar altında hayatlarını devam ettirmeye çalışan işçi sınıfı bu duruma yavaş yavaş tepki vermeye ve önemli mücadeleler göstermeye başlamıştır. 1848 İşçi Devrimi bu mücadelenin en belirgin göstergesi olmuştur (Gümüş, 2010b:119). Özellikle İtalyan ve Alman ulusal birliğinin sağlanması amacıyla ilk ciddi ayaklanmalar bu devrim ile olmuştur. 1848 İşçi Devrimleri sırasında Almanya’da Otto von Bismack; İtalya’da Mazzini, Garibaldi, Kont Cavour gibi siyasetçiler ilk defa siyaset sahnesinde görünmüştür. Bu isimler daha sonrasında ülkelerinde ulusal birliği sağlamıştır (Gürsoy, 2013:41).

Bu devrim sonrasında devletin ekonomik ve sosyal hayata müdahalelerde bulunması ve hiçbir şeye karışmayan tutumundan uzaklaşması gerektiği ifade edilmiştir. Devlete ekonomik ve sosyal hayata müdahaleleri konusunda önemli

görevler yüklenmiştir. Bu devrim ile birlikte devletin bireylerin refah seviyesini arttırmasına yönelik görevlerinde artış meydana gelmiştir (Gümüş, 2010b:119-120).

1880'lerin başına gelindiğinde Almanya'da, Bismarck tarafından getirilen sosyal güvenlikle ilgili reformla birlikte sosyal refah devletinin temelleri atılmıştır (Özdemir, 2007:182). Bismarck'ın 1880'lerde (1882'deki, 1884'deki ve 1889'daki), hastalıklara, kazalara, yaşlılığa ve sakatlıklara karşı zorunlu sigorta getirilmesine ilişkin reformları diğer Avrupa ülkelerinde büyük ilgi görmüştür. Örneğin; Danimarka, 1891'de ve Belçika 1894'de üç Alman emeklilik planının tümünü uygulamışlardı. 1890'da yapılan anayasa değişikliği ile İsviçre, federal hükümeti bir ulusal sigorta sistemi düzenlemeye teşvik etmiştir (Briggs, 1961:246-247).

İngiltere'de de sosyal güvenlik sistemi ile ilgili önemli adımlar atılmıştır. 1905 tarihinde yürürlüğe giren İşsizlik Yasası ile işsizlere iş imkânı sağlama, çalışma kolonileri kurma ve işgücü değişimleri sağlama konularında mahalli birimlere yetki verilmiştir. 1906 yılında çıkan İşçi Tazminatı Yasası ile meslek hastalıkları nedeniyle ölenlerin akrabalarına ve sakat kalanların kendilerine tazminat ödenmesi düzenlenmiştir. İngiliz sosyal güvenlik sistemi önemli hamlelerinden biri de 1908'de çıkarılan Yaşlılık Aylığı Yasasıdır. Bu yasa ile 70 yaş ve üzerindeki sabıka kaydı bulunmayan bireylere haftalık maktu ödemeler yapılması düzenlenmiştir. Bir diğer önemli adım ise 1911 yılında çıkarılan Ulusal Sigorta Yasası olmuştur. Bu yasa ile bireyler çalışırken ödedikleri primlerle, işsizlik ya da hastalıktan dolayı çalışamadıkları zamanlarda belirli miktarlarda yardıma hak kazanmıştır. Yine bu yasa ile birlikte sağlık sigortası bulunanların ücretsiz tıbbi tedavi, hastalık yardımı ve analık desteği yapılması düzenlenmiştir. İşsizlik Sigortası ile de işsizlik yardımı yapılması düzenlenmiştir (Ezer, 2016:90).

Almanya ve İngiltere'de başlayan daha sonra ise diğer gelişmiş ülkelere yayılan düzenlemeler, I. Dünya Savaşı'nın başlaması ile birlikte birçok ülkede durma noktasına gelmiştir. Ülkeler sahip oldukları ekonomik ve politik kaynakları savaşın yaratmış olduğu etkilerin üstesinden gelmek için kullanmıştır. I. Dünya Savaşı'ndan sonra ise sosyal koruma ve diğer sosyal refah devleti çalışmaları için yapılan harcamalar artmaya devam etmiştir (Özdemir, 2007:183).

1.1.1.3. I. ve II. Dünya Savaşları Arasındaki Dönem (1914-1945 Dönemi)

I. Dünya Savaşı'ndan sonra sosyal refahı arttırmaya yönelik hükümet harcamaları artmaya başlamıştır. Savaş sonrası artan harcamalara en büyük darbe 1929 Ekonomik Krizi olmuştur. 1929 ve ardından 1931 yıllarında ortaya çıkan ekonomik durgunluğun giderek artması sonucunda sosyal refahın sağlanması konusunda bazı kısıntılar olmuştur. Örneğin İngiltere'de 1920 -1940 yılları arasında işsizlik oldukça yüksek seviyelerde görülmüş ve bunun neticesinde işsizlik sigortası çökmüştür. John Maynard Keynes bu durum karşısında kamu harcamalarının artırılması gerektiğini savunurken muhafazakâr görüşteki Ramsay McDonald ise harcamalarda indirim, dengeli bütçe ve düşük seviyede borçlanmayı savunmuştur. 1931 Krizinde muhafazakârların görüşlerinin hâkim olması neticesinde harcama kesintileri olmuştur. Bunun neticesinde ise işsizlik artmıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:70).

Klasiklerin aksine Keynes devletin maliye politikası ile ekonomiye müdahalede bulunarak ekonominin dengeye geleceğini savunmuştur. 1933 yılında Keynes'in önerileri doğrultusunda hazırlanan New Deal Planı'nın Amerika'da başarıya ulaşması ve akabinde 1936 yılında Keynes'in *İstihdam, Faiz ve Paranın Genel Teorisi* adlı ünlü kitabının yayınlanması ile birlikte ekonomik dengenin sağlanması için devletin ekonomiye, para ve maliye politikaları ile müdahale etmesi gerektiği vurgulanmıştır (Akgül Yılmaz, 2006:14-15).

Keynes'in görüşleriyle birlikte devletin, ekonomideki görev ve fonksiyonları da artmıştır. Keynes'in *Fonksiyonel Devlet ve Müdahaleci Sosyal Refah Devleti* anlayışına göre devletin; kaynak kullanımı ve dağılımında etkinliği sağlanmak, ekonomik istikrar, büyüme ve kalkınmayı sağlanmak, ödemeler bilançosunda denkliliği sağlanmak, servet ve gelir dağılımında adaletin sağlanmak vb. gibi fonksiyonları bulunmaktadır (Tayyar ve Çetin, 2013:116). Keynes'in odaklandığı bir başka konu ise işsizlik sorunudur. Keynes, devletin kamu yatırımlarını arttırması ve faiz oranlarını düşürmesi ile etkin olan talebin arttırılabileceğini ve Çarpan⁴ etkisiyle *tam istihdam* düzeyinin gerçekleştirilebileceğini savunmuştur (Süleymanoğlu Dinçer, 2016:285).

⁴ Çarpan, otonom yatırımlardaki artışın, milli gelirde bir artış meydana getirmesidir (Süleymanoğlu Dinçer, 2016:285).

Vatandaşların refahını arttırmaya yönelik yapılan düzenlenmeler II. Dünya Savaşı'nın (1939) başlamasından sonra durdurulmuştur. II. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde yapılan sosyal devlet uygulamalarına ilişkin hazırlıklar ise ancak savaş bittikten sonra uygulanabilmiştir (Greve, 1998:7).

1914-1945 yılları arası dönem, 1945 sonrası sosyal refah devletinin gelişiminde ve sosyal politikaların ulusallaştırılmasındaki engellerin kaldırılmasında önemli bir rol oynamıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:72).

1.1.1.4. Sosyal Refah Devletinin Yayılma Dönemi: İkinci Dünya Savaşı Sonrası Dönem (1945- 1975 Dönemi)

II. Dünya Savaşı çok çetin geçen ve herkesin hayatının etkilendiği bir savaş olmuştur ve insanların tutumlarında önemli değişikliklere yol açmıştır. Savaş sonrası dönem sosyal ayrımları azaltmıştır çünkü 1930'ların işsizliğinden farklı olarak, gıda kıtlığı ve bombalar tüm sosyal sınıfları (her alanda olmasa da) eşit derecede etkilemiştir. Yaygın sorunların baskısı, ortak çözümlerin benimsenmesini sağlamıştır. Savaş boyunca sosyal sınıflar birbirlerine karışıkça toplumsal sorunların farkındalığı artmıştır (Barr, 1998:31-32).

Savaş sonrasında sosyal refah devletinin *Altın Çağı* olarak nitelendirilen dönemde gelişmiş sosyal refah devleti ekonomik, ahlaki ve politik olarak yeniden yapılanma çabası içerisine girmiştir. Ekonomik olarak gelir ve istihdam güvenliği vatandaşlık hakkı olarak genişletilmiştir. Ahlaki olarak, sosyal adalet, dayanışma ve evrenselcilik fikirlerini savunulmaya başlandı. Siyasi olarak ise sosyal refah devleti, faşizmin ve Bolşevizmin ikiz tehlikelerine karşı liberal demokrasiyi kabul eden bir ulus inşası çabasına girilmiştir (Esping-Andersen, 1994:1).

II. Dünya Savaşı bittikten sonra Batı Avrupa'da, sosyal refah devletlerinin, tam istihdamı sağlaması ve vatandaşlık haklarını genişletmesi konusunda fikir birliğine varılmıştır. İngiliz İşçi Partisi 1945 seçimlerinde ana politik hedeflerini *herkes için iş ve sıkıntılı zamanlara karşı sosyal sigorta* olarak belirlemiş ve bunları gerçekleştirmek için gerekli araçları özetlemiştir. Sosyal refah devletinin yeniden şekillenmesi güç ilişkilerindeki dengeyi de değiştirmiştir. Tarihte ilk kez sol partiler ya hükümetlerdeki baskın partiler ya da büyük muhalefet partileri haline gelmiştir. İşçi sınıfının beklenmeyen büyük zaferi Avrupa'da belirli bir dönemi etkilemiştir.

Seçimlerde mevcut sosyal refah devletleri akademisyenler, politikacılar ve kamuoyu tarafından desteklenmiştir (Korpi, 2003:589).

II. Dünya Savaşı sonrasındaki dönemde, ekonomik olarak geri kalmış ya da az gelişmiş ülkeler de dâhil olmak üzere birçok ülke emeğin korunması konusuna önem vermişlerdir. Ekonomik gelişme ve kalkınmanın tek hedefi olarak herkes için kabul edilebilir bir hayat seviyesi sağlamak ilkesi benimsenerek milli gelirin dağılımı konusunda çeşitli sosyal politika önlemleri ile ekonomiye müdahale edilmiştir. Yine II. Dünya Savaşı'ndan sonra birçok sosyal hak ve özgürlükler de anayasalar içinde yer almıştır. Bu hak ve özgürlükler başlıca şunlardır; iş (çalışma) hakkı, toplanma ve dernek kurma hakkı, sosyal güvenlik hakkı, eşit ücret hakkı, asgari ücret, normal çalışma süreleri hakkı, ücretli izin hakkı, kadın ve çocukların korunması, ailenin korunması, grev hakkı ve kollektif müzakere hakkıdır (Talas, 1956:286-301).

Gelişmiş kapitalist ülkelerde savaş sonrası dönemde eşi görülmemiş bir büyüme ve refah artışı sağlanmıştır. Ekonomide, yeni ve çeşitli hükümet müdahaleleri olduğu görülmüştür. Bunlara örnek olarak Batı Avrupa'da 1930'lu yılların başında işgücünün sadece yarısı kaza, hastalık, sakatlık ve yaşlılık sigortası ile korunurken 1970'li yılların ortalarına gelindiğinde ise yaşlılık, sakatlık ve hastalıktan dolayı oluşan gelir kaybına karşı sigortalı olan işgücünün oranı ise %90'dan fazla olmuştur. Yine 1970'li yılların ortalarında işgücünün %60'ı işsizliğe karşı sigorta kapsamına girmiştir. 1950-1955 yılları arasında sosyal güvenlik harcamalarındaki yıllık ortalama büyüme oranı 0,9 iken, 1970-1974 yıllarında yıllık ortalama büyüme oranı yüzde 3,4'e yükselmiştir. 1950'lerin başında sosyal güvenlik harcamalarının Gayri Safi Milli Hâsıla (GSMH)'dan aldığı pay %10 ile %20 arasındayken 1970'li yılların ortalarına doğru sosyal harcamaların hızla artmasıyla GSMH'nin dörtte biri ile üçte birinden daha fazlasına ulaşmıştır (Pierson, 1998a:123).

Tablo 1.2: 1964 ve 1975 Yıllarında 7 Büyük OECD Ülkesinde Sosyal Harcamaların GSMH'ye Oranı (%)

Ülkeler	Yıllar	
	1960	1975
Kanada	11,2	20,1
Fransa	14,4	26,3
Batı Almanya	17,1	27,8
İtalya	13,7	20,6
Japonya	7,6	13,7
Birleşik Krallık	12,4	19,6
ABD	9,9	18,7
Ortalama	12,3	21,9

Kaynak: Pierson, Christopher (1998a); *Beyond The Welfare State? The New Political Economy of Welfare*, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania, s.124.

7 büyük OECD ülkesi için 1960-1975 yıllarında sosyal harcamaların GSMH'ye oranı Tablo 1.2'de verilmiştir. Tablo 1.2'de görüldüğü üzere tüm ülkelerde sosyal harcamaların GSMH'ye oranında ciddi artışlar yaşanmıştır. 1960 yılında sosyal harcamaların GSMH'ye oranı Kanada'da %11,2, Fransa'da %14,4, Batı Almanya'da %17,1, İtalya'da %13,7, Japonya'da %7,6, Birleşik Krallık'ta %12,4 ve son olarak ABD'de %9,9 olarak gerçekleşmiştir.

1975 yılında ise sosyal harcamaların GSMH'ye oranının Kanada'da %20,1, Fransa'da %26,3 Batı Almanya'da %27,8, İtalya'da %20,6, Japonya'da %13,7, Birleşik Krallık'ta %19,6 ve son olarak ABD'de %18,7 şeklinde olduğu Tablo 1.2'de verilmiştir. Sosyal harcamaların GSMH'ye oranı 1960 yılında 7 büyük OECD ülkesi için ortalama %12,3 iken 1975 yılında bu 7 ülkenin ortalamasının %21,9'a yükselmiştir.

II. Dünya Savaşı sonrasında 1970'lere kadar olan dönemde tüm ülkelerde ekonomiye devlet müdahalesi arttığından dolayı, bu dönemde refah politikalarının büyümesiyle, devletin rolünde genel bir genişleme olduğu söylenebilmektedir (Gough, 1979:71). Bu dönemde sosyal refah devletine zaman zaman bazı eleştiriler olmasına rağmen genel olarak devlet tarafından yürütülen sosyal refah programlarında, sosyal güvenlik veya koruma sağlanmasında başarılı olduğu belirtilmiştir. Bu harcamaların ortaya çıkardığı ve hızlıca artan maliyetleri ise çok az sorgulanmıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:76).

1.1.1.5. Sosyal Refah Devletinin Gerileme Dönemi: 1975 Sonrası Dönem

1970’li yılların ortalarına gelindiğinde küreselleşme, ekonomik krizler (özellikle 1974 ve 1979 petrol krizleri), kamu borçları, tam istihdamın sona ermesi, değişen demografik özellikler, iş ve aile modellerinde ortaya çıkan değişiklikler ile birlikte yeni sosyal riskler ortaya çıkmıştır. Bunlar da sosyal refah devletleri üzerinde ulusal düzenlemeler konusunda baskı oluşturmuştur (Rothgang vd., 2006:251).

Özellikle ekonomik krizler ile birlikte sosyal refah devletlerinde ciddi sorunlar başlamıştır. Büyüme oranlarının yarıya düşmesi, sürekli ve endişe veren bir hal alan enflasyon, yeniden ortaya çıkan toplu işsizlik bu sorunlardandır. Bunların yanı sıra devletlerin bütçe açığı ve borçlanmaları artmıştır. Sosyal refah devleti *Altın Çağı*’nı yaşarken çok az sorgulanan sosyal refah programlarının maliyetleri hızlı bir şekilde ortaya çıkmıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:77).

Sosyal refah devletinin önemli temsilcilerinden olan Birleşik Krallık’ta sosyal harcamalarda ortaya çıkan değişim 2 yıllık dönemler halinde (1971-73, 1973-75 ve 1975-77) Tablo 1.3’te verilmiştir.

Tablo 1.3: 1971-1977 Yılları Arasında (2 yıllık dönemler halinde) Birleşik Krallık’ta Sosyal Harcamalarda Meydana Gelen Değişim (%)

Sosyal Hizmetler	Finansal Yıllar		
	1971-1973	1973-1975	1975-1977
Kişisel Sosyal Hizmetler	%32	%17	%-11
Sağlık Hizmetleri	%9	%4	%2
Eğitim Hizmetleri	%12	%3	%-2
Sosyal Güvenlik Hizmetleri	%5	%16	%8
Konutlandırma Hizmetleri	%36	%24	%-7
Toplam Kamu Harcamaları	%8	%10	%-1

Kaynak: Ian, Gough (1979); *The Political Economy Of The Welfare State*, Macmillan International Higher Education, London, s.130.

Tablo 1.3’te Birleşik Krallık’ta, önceki döneme oranla, 1971-1973 döneminde kişisel sosyal hizmetlerde %32, sağlık hizmetlerinde %9, eğitim hizmetlerinde %12, sosyal güvenlik hizmetlerinde %5 ve konutlandırma hizmetlerinde %36 oranında artış olmuştur. Toplam kamu harcamaları da önceki döneme oranla %8 artış göstermiştir.

1973-75 döneminde ise 1971-73 dönemine oranla sosyal hizmetlerde %17, sağlık hizmetlerinde %4, eğitim hizmetlerinde %3, sosyal güvenlik hizmetlerinde %16 ve konutlandırma hizmetlerinde %24 oranında artış olmuştur. Toplam kamu harcamaları ise önceki döneme oranla (1971-73) %10 artmıştır. Tablo 1.3'te görüldüğü üzere 1973-75 döneminde sosyal hizmetlerde meydana gelen artış miktarları, sosyal güvenlik hizmetleri hariç, çok yüksek oranlarda gerçekleşmemiştir.

1975-77 döneminde ise 1973-75 dönemine oranla kişisel sosyal hizmetlerde %11'lik, eğitim hizmetlerinde %2'lik ve konutlandırma hizmetlerinde %7'lik azalış meydana gelmiştir. Sağlık hizmetleri %2, sosyal güvenlik hizmetleri ise %8 oranında artış göstermiştir. Yine 1975-1977 döneminde önceki döneme (1973-75) oranla toplam kamu harcamalarında %1'lik bir azalış olmuştur. Tablo 1.3'te Birleşik Krallık için verilen verilere paralel olarak Avrupa'da sosyal refah devletlerinde genelinde *Altın Çağ*'dan sonra (1970'lerin ortalarından itibaren) sosyal hizmetler konusunda bir azalış veya önceki dönemlere nazaran çok az artış olmuştur.

Yine sosyal refah devletinin *Altın Çağı*'ndan sonraki dönemde birtakım olumsuz durumlar da ortaya çıkmıştır. Sosyal refah devletinde ortaya çıkan sosyal maliyetler veya istenmeyen ve olumsuz durumlar ise şöyle sıralanabilir (Aktan ve Özkıvrak, 2008:77-78);

- *Çalışma Gayreti Üzerindeki Olumsuz Etkiler:* Bireyler sosyal güvenlik ile ilgili endişe içerisinde olmadıkları için çalışmak yerine boş durmayı tercih etmelerine yol açabilmektedir.
- *Toplam Tasarruflara Üzerindeki Olumsuz Etki:* Sosyal refah devletini sağladığı ekonomik ve sosyal güvenceler nedeni ile bireyler tasarrufu değil tüketimi tercih edebilmekteydi.
- *Ekonomik ve Sosyal Hakların Kötüye Kullanılması Sorunu:* Sosyal refah devleti birçok konuda (hastalık, işsizlik, sakatlık, analık, evlenme, yaşlılık, konut sahiplendirme vb.) kişileri korumaktaydı. Bu durum her şeyi devletten bekleyen vatandaş zihniyeti doğurmuştur. Bunun yanı sıra politikacılar da oy kaybetme kaygısı nedeni ile sosyal

ve ekonomik haklar kapsamında olmayan kesimler için devlet bütçesinden refah transferi harcamaları yapmıştır.

- *Sosyal Refah Devletin Harcamalarının Finansmanı Sorunu:* Sosyal refah devletinde meydana gelen genişleme ile birlikte sosyal harcamalar çok büyük ölçülerde artmıştır. Artan bu harcamaları finanse edebilmek için denk bütçe anlayışından uzaklaşmış, bütçe açığı artmış, borçlanmaya sıkça başvurulmuş ve vergiler arttırılmıştır. Bu uygulamalar ise enflasyon oranlarında artışa, büyüme oranlarında düşüşe, işsizliğe ve yüksek faiz oranlarına sebep olmuştur.

Sosyal refah devletinde neo-liberal düşüncenin ve küreselleşmenin etkisi ile meydana gelen dönüşüme bir sonraki bölümde daha detaylı değinilecektir.

1.1.2. Sosyal Refah Devletin Dönüşümü

1970’li yıllardan itibaren neo-liberal düşünce ve küreselleşme süreci sosyal refah devleti anlayışında gerileme olmasına ya da başka bir ifade ile sosyal refah devletin gözden düşmesine sebep olmuştur. Bu bölümde neo-liberal görüşün ve küreselleşmenin sosyal refah devleti üzerindeki etkileri ve bunların etkisi ile sosyal refah devletinde meydana gelen dönüşümler ele alınmıştır.

1.1.2.1. Neo-liberal Düşüncenin Sosyal Refah Devleti Üzerindeki Etkisi

Devletler, 1930’lu yıllardan itibaren, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemde, klasik liberal düşünceyi bırakıp Keynes’in ortaya koyduğu sosyal liberal düşünceleri benimsemeye başlamıştır (Gümüş, 2010b:130). 1970’li yılların ortalarına kadar bu refah uzlaşımı ciddi bir rekabet ile karşılaşmamıştır (Wong, 2004:151).

1974 yılına gelindiğinde ise ortaya çıkan petrol krizinin Batı toplumları üzerinde yarattığı ekonomik ve toplumsal etkiler Neo-liberal düşüncenin yayılmasına zemin hazırlamıştır. Enflasyon ve işsizliğin aynı anda arttığı, büyümenin ise yavaşladığı, Keynesyen makroekonomik politikaların etkinliğine duyulan güvenin zedelendiği bu dönemde, sınıflar arası ittifaklar da bozulmuştur. Sermaye ve emek temsilcilerinin, büyümenin getirilerinin bölüşümü üzerine inşa ettikleri sosyal refah devleti etrafında oluşan toplumsal uzlaşım yavaş yavaş dağılmıştır (İnsel, 2004:8).

1979 yılında İngiltere’de Margaret Thatcher’ın ve 1981 yılında ise ABD’de Ronald Reagan’ın yönetimin başına geçmesi ile neo-liberal politikaların tüm dünyada etkili olmasında önemli faktör olmuştur. Thatcher'a Friedrich August von Hayek; Reagan'a ise Milton Friedman gibi neo-liberal düşüncenin en büyük iki temsilcisi danışmanlık yapmıştır (Özdemir, 2007:62).

Thatcher’ın, 1979 yılında İngiltere’de tek başına iktidar olduğunda amaçları (Kökalan Çımrın, 2009:200);

- Ekonomiye serbest piyasa ilkeleri ile yeniden düzenlemek,
- Para politikalarının hayata geçirilmesi,
- Kamunun küçültülmesi,
- Kamu işletmelerinin özelleştirilmesi,
- Sosyal yardım programlarına ayrılan bütçe paylarında kesintiler yapılması,
- Genel olarak kamu harcamalarının azaltılması şeklinde olmuştur.

İlk Thatcher yönetimi döneminde (1979-1983) tüm bu amaçlara rağmen toplam sosyal harcamaların GSYİH'ya oranı yüzde 21,7'den 23,6'ya (yaklaşık yüzde 10) yükselerek önemli bir büyüme göstermiştir. Bu artışın nedeni ise çok yüksek işsizlik ve düşük ekonomik büyüme olarak gösterilebilir (Pierson, 1998a:156).

ABD’de 1981 yılında başkan seçilen Ronald Reagan döneminde ise federal devletin harcamalarının kısılması, özel sektöre yönelik düzenlemelerin azaltılarak daha rahat çalışmalarının sağlanması, sosyal programların etkisinin azaltılması ve sosyal yardım programlarının federal devletten eyaletlere devredilmesi gibi konular gündeme gelmiştir (Kökalan Çımrın, 2009:200). Reagan, İngiltere’de Thatcher uygulamalarına benzer şekilde esnekleştirme ve yüksek vergilerin azaltılmasına yönelik çalışmalar yapmış ve ayrıca askeri harcamaları da arttırmıştır (İnsel, 2004:9).

1980’li yıllarda kamu yönetimi anlayışındaki bu gelişmeler İngiltere’de Thatcherizm, Amerika’da Reaganizm olarak adlandırılmıştır. Stagflasyon, küresel gelir kayıpları, ekonomik krizler gibi sıkıntılar nedeni ile devlet anlayışı neo-liberal anlayışa uygun olarak yeniden yapılandırılmış ve sosyal refah devleti kavramı terk

edilmeye başlanmıştır. Devletin sınırlandırılması gerektiği ve devletin müdahalesi ile bireylerin özgürlüklerinin sınırlandığı temel düşünce olmuştur (Yayman, 2000:144).

Yine savaş sonrası dönemde öne çıkmaya başlayan Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Uluslararası Para Fonu (IMF), Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Teşkilatı (OECD) gibi neo-liberal kurumlar kurulmuş ayrıca Hizmet Ticareti Genel Antlaşması (GATS), Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşması (GATT) gibi ulus ötesi anlaşmalar gerçekleşmiştir. Bu uygulamalar piyasa serbestisi sağlayarak uluslararası sermaye ve ticaretin önünde ortaya çıkan engelleri kaldırmayı amaçlamıştır (Kökalan Çımrın, 2009:199).

Dünya Bankasının (DB) 1995 yılında “asgari ücretler, işsizlik sigortası, işten çıkarılma ödemeleri ve iş güvenliği mevzuatı, gelişmekte olan ülkelerdeki yoksulların çoğunluğunu oluşturan kırsal ve kayıt dışı işçiler için yararlı değildir” (Toussaint, 1999:188) şeklinde bir açıklama yapmıştır. DB bu açıklama ile sosyal refah devleti işlevlerinin gereksiz olduğu anlayışını, mevcut sosyal şartların tüm çalışan ve yoksulların ihtiyacını karşılamadığını gerekçe göstererek meşrulaştırmaya çalışmıştır (Kökalan Çımrın, 2009:200).

Neo-liberalizmin gerekli gördüğü serbestleşme düşüncesi, Mihail Gorbaçov’un iktidara gelmesinin ardından Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’ni de etkisi altına almış ve SSCB dağılmıştır. Birçok komünist ülke, rejimlerini demokrasi ve serbest piyasa ekonomisi olarak değiştirmek için harekete geçmiştir. Dünya Bankası ve IMF’ye yüksek miktarda borçlu olan ülkeler de bu kurumların belirlediği politikaları benimsemek zorunda kalmışlardır. Böylelikle serbestleşme ve küreselleşme akımı çok kısa sürede dünyada çok geniş alanlara yayılmıştır (Özdemir, 2007:62).

1.1.2.2. Küreselleşme Süreci İle Birlikte Sosyal Refah Devletindeki Dönüşüm

Küreselleşme süreci sosyal refah devleti üzerinde önemli etkilere neden olmuş ve uygulanan sosyal politikaları yeniden ele almak durumunda bırakmıştır. Sosyalist rejimlerin son bulmasıyla sosyalist düşüncenin çökmesi, ekonomide ortaya çıkan küreselleşme ve ulus devletlerinde sınırların kalkması, sosyal refah devletinin *Altın Çağı*’nda sorgulanmayan sosyal refah ve sosyal politika ile ilgili

belli başlı düşünce ve varsayımların yeniden ele alınmasına neden olmuştur (Gökbunar vd., 2008:162).

Diğer taraftan küreselleşmenin söylenenin aksine sosyal refah devleti üzerinde ciddi bir olumsuzluk oluşturacak etkiye sahip olmadığını savunan görüşler de mevcuttur. Bu görüşe sahip olanlar sosyal refah devletlerinin varlıklarını koruduğunu ve küreselleşmenin her ülkeye farklı etkisi olduğundan dolayı homojen bir etkinin olmadığını belirtmektedir. Örneğin İskandinav ülkeleri küreselleşme sürecinden çok fazla etkilenmezken, İngiltere ise daha fazla etkilenmiştir. Oysaki yapılan araştırmalar sonucunda küreselleşme sürecinin, az veya çok, sosyal refah devleti politikalarını ve uygulamalarını olumsuz bir şekilde etkilediği görülmüştür. Küreselleşme ile beraber sosyal refah devletlerinde koşullar değişmeye başlanmış ve değişim kaçınılmaz bir hale gelmiştir (Özdemir, 2009:58-63).

1.1.2.2.1. Küreselleşmenin Boyutları ve Sosyal Refah Devleti Üzerindeki Etkileri

Küreselleşmenin boyutları genel olarak teknolojik boyut, ekonomik boyut ve siyasi boyut olarak sıralanmaktadır. Bunlardan ekonomik boyut genel itibari ile sosyal refah devleti üzerinde temel etkiye sahiptir. Bunun yanı sıra teknolojik ve siyasi boyutun ekonomik boyuta yansması neticesinde sosyal refah devletine etkisi bulunmaktadır (Gümüş, 2010b:132).

Teknolojik gelişmeler ile üretim düzeninde de farklılaşmalar meydana gelmiş, basit işler makineler tarafından yapılmaya başlanmış ve niteliksiz veya yarı nitelikli iş gücüne talep azalırken yüksek nitelikli iş gücü talebi artmıştır. Niteliksiz veya yarı nitelikli iş gücünün çok olmasından dolayı iş gücü ucuzlamış ve işsizlik büyük ölçülerde artmıştır (Kazgan, 2005:215-221).

Ekonomik olarak ise küreselleşme ile birlikte ülke sınırları ortadan kalkmış ve dünyanın herhangi bir yerine yatırım yapmak kolaylaşmıştır. Bu durum ülkelerin iktisat politikalarını, uluslararası ticaret ve yatırım kararlarını etkilemiştir (Çelik, 2012:67).

Siyasi olarak ise küreselleşme süreci ile birlikte geleneksel ulus devletleri küresel ekonomiler karşısında etkisiz birimler olmaya başlamış ve ekonomiler ulusallıktan çıkmıştır. Küreselleşme ile birlikte dünya düzeni yeniden ve hızlı bir

şekilde düzenlenmiştir (Gümüş, 2010a:103-104). Dolayısıyla küreselleşmenin siyasi boyutu ile birlikte ulus devletlerin yetki ve otoritelerinde azalma meydana gelmiştir. Ülkelerin yönetiminde uluslararası kuruluşlar daha fazla söz sahibi olmaya başlamıştır (Kaypak, 2013:338).

1.1.2.2.2. Küreselleşmenin Kamu Harcamaları Üzerindeki Etkisi: Telafi Edici Etki ve Etkinlik Hipotezleri

Telafi edici etki hipotezinin ele aldığı konular arasında küreselleşmeyle birlikte ortaya çıkan gelir eşitsizlikleri ve finansal krizler vardır. Küreselleşme ile birlikte toplum içerisinde gelir eşitsizliğinin arttığı da görülmüştür. Diğer taraftan mali entegrasyon, ülkeleri mali krizlere karşı kırılgan bir duruma getirirken, daha fazla görülmeye başlanan krizler toplumun zaten kaybeden kesimlerini daha çok zarara uğratmaktadır. Devletler uluslararası rekabetten dolayı korumacı politikalarından vazgeçmek zorunda kaldıklarından dolayı, küreselleşme toplumun bazı kesimleri için fakirleştikleri ve bir kriz durumunda ellerindeki varlıkları da kaybedecekleri bir ortam anlamını taşımaktadır (Erdoğan, 2003:40-41).

Rodrik (1998)'e göre, dışa açıklık ile hükümet harcamaları arasında güçlü bir ilişki vardır. Daha açık ekonomiler, dünya pazarlarındaki dalgalanmalardan kaynaklanan risklere daha fazla maruz kalmaktadırlar. İşte bu risklerle karşı karşıya kalan kesimler devletin bu riskleri ortadan kaldırması için kamu harcamaları yapmasını ve kendilerini korumasını talep etmektedir Hükümetler de dış risklerden etkilenen bireyleri korumak için sosyal refahı arttırmaya yönelik kamu harcamaları yapmaktadır. Böylece dışsal risklere maruz kalan bireylerin zararlarını telafi etmeye çalışmaktadır.

Telafi edici etki hipotezinin ele aldığı bir başka konu da sosyal güvenliktir. Sosyal güvenlik, insan haklarının yerine getirilmesi, ekonomik büyüme, ulus anlayışının oluşması, yoksulluk ve eşitsizlikle mücadele gibi zorlukların yanı sıra bireyleri koruma, dış şoklara karşı sigorta sağlama gibi birçok işleve sahiptir (Prasad ve Gerecke, 2010:219).

Günümüzde sosyal refah devleti anlayışının etkisini kaybettiği artık minimal devlet anlayışının hâkim olduğu kabul edilmektedir ancak tazmin hipotezini savunanlar sosyal refah devletinin krizde olduğunu kabul etmemektedirler. Hatta

bu hipotezi savunanlar küresel ekonomideki büyük riskler karşısında sosyal refah devletinin sosyal harcamalarını daha fazla artırdığını ileri sürmektedir (Kökalan Çımrın ve Durdu, 2014:37).

Etkinlik hipotezi ise, telafi edici etki (tazmin) hipotezinin tersine küreselleşme ile birlikte kamu harcamalarında bir azalma olduğuna vurgu yapmaktadır. Etkinlik hipotezinin ele aldığı temel konu ise vergi rekabetidir⁵.

Hükümetler kendi halklarını küreselleşmenin olumsuz etkilerinden korumak amacıyla küresel sermayeyi kendi ülkelerine çekmek isterler. Bunun için ise diğer hükümetler ile vergi rekabetine girerler. Bu durumdaki dışa açık ekonomilerde yerli üretim yapan sektörler ve bu sektörlerde istihdam edilen işgücünün işsiz kalma riski bulunmaktadır (Taşar, 2016:16). Bunun yanı sıra hükümetler, küresel sermayeleri ülkede daha fazla süre tutabilmek için diğer ülkelerle rekabet halinde olmuştur. Bunu için ise işgücü piyasası serbest bırakılmış, kamu gelirlerinden ödün verilmiştir. Kamu gelirlerinin azalması ile birlikte kamu harcamaları da azalmıştır (Navarro vd., 2004:133). Literatürde bu durum etkinlik hipotezi bağlamında incelenmektedir.

1.1.2.2.3. Küreselleşmenin Sosyal Güvenlik Hizmetleri Harcamaları Üzerine Etkisi

Küreselleşme sürecinde kamu harcamalarının dış riskleri azaltıcı rolü açık bir şekilde sosyal güvenlik ve yardım harcamalarında görülebilmektedir (Genç ve Telatar, 2015:437) ancak hükümetler sosyal güvenlik harcamalarını yük olarak düşünmektedir. 1970’li yıllara kadar tam istihdamı sağlamak amacı ile birçok ülke sağlık, eğitim ve özellikle sosyal refah hizmetleri gibi yerlerde çok sayıda insanı istihdam etmiştir. Sosyal refah devletinde yaşanan krizlerin ardından ise ülkeler çok yüksek oranlı özel sektör istihdamını, düşük oranlı devlet istihdamını benimsemişlerdir (Özdemir, 2007:212-213).

Merkezi yönetimler sosyal harcama ve sosyal koruma sistemleri ile ilgili uygulamalarda daralmaya gitmişlerdir. Sosyal politika uygulamaları merkeziyetçi

⁵ Vergi rekabeti, firma ve yerel düzeyde rekabeti arttırmak amacıyla vergilendirme yetkisine sahip idari birimlerin rakip idari birimlere oranla mükelleflerin vergi yükünü azaltmak veya düşük tutmaktır. Böylelikle yüksek mobiliteye sahip üretim faktörleri (özellikle sermaye ve nitelikli işgücü) için kendi idari birimleri daha cazip hale gelmektedir(Aktan ve Vural, 2004:2).

yapıdan özel sektöre, yerel yönetimlere ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlara doğru yayılmaya başlamıştır (Gökbunar vd., 2008:159).

Sosyal politika uygulamalarının merkezi yönetimden diğer birimlere doğru yayılmasındaki amaç devlet üzerindeki sosyal güvenlik yükünün bir bölümünün diğer birimlere aktarılmasıyla sürdürülebilir bir sosyal güvenlik sistemi oluşturmaktır. Böylelikle kamu kesimi borçlanma ihtiyacı da azalmış olacaktır (Arpa ve Kolçak, 2017:666).

1.2. Sosyal Refah Devleti Modelleri

Sosyal refah devleti uygulamaları birbirinden farklı ölçütlere dayalı olarak gelişmiştir. Ülkelerin ekonomik, politik ve kültürel şartlarına bağlı olarak ulusal farklılıklar bulunmakta ve bu farklılıklar refah rejimlerinin gelişimine etki etmektedir. Bu durum çok sayıda sosyal refah devleti sınıflandırmasının olmasına ve sosyal refah devletleri ile ilgili birçok yorumun olmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla yapılan çalışmalarda çok sayıda ve farklı türlerde sosyal refah devleti modelleri (türleri/ rejimlerini) ortaya çıkmıştır (Özdemir, 2007:124-125).

Bu çalışmada sosyal refah devleti modelleri olarak; Wilensky ve Lebaux'un sosyal refah devleti modellemesi, Titmuss'un sosyal refah devleti modellemesi, Esping-Andersen'in sosyal refah devleti modellemesi, Therborn'un sosyal refah devleti modellemesi, Leibfried'in sosyal refah devleti, cinsiyetçi sosyal refah devleti modellemesi ve Bismarck modeli, Beveridge modeli ve karma model ele alınmıştır.

1.2.1. Wilensky ve Lebaux'un Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Harold Wilensky ve Charles Lebeaux'un, sosyal refah devleti modellemesinde, sosyal refah devleti anlayışı kalıntı (artık) model ve kurumsal model olarak ikiye ayrılmıştır. Kalıntı sosyal refah devleti modelinde aile ve piyasa (pazar) refahı sağlama işlevini yerine getiremediği durumlarda devletin devreye girip refahı sağlaması gerektiği savunulmuştur. Kurumsal sosyal devlet modelinde ise, kalıntı modelin aksine, refah hizmetleri sanayi toplumlarının esas görevi olarak görülmüştür. Kalıntı model ve kurumsal model arasındaki bir diğer ayrım da kalıntı modelde muhtaç insanlara belirli hizmetler sunulurken kurumsal modelde ise tüm nüfusa refah hizmetleri sunulmuştur (Midgley, 1997:93).

1.2.2. Titmuss'un Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Richard Titmuss sosyal refah devleti ile ilgili üçlü bir sınıflandırma yapmıştır. Bu sınıflandırmalar kalıntı (artık) refah modeli, endüstriyel başarı-performans modeli ve kurumsal-yeniden dağıtıcı modeli şeklindedir (Pierson, 1998b:778).

Kalıntı modelde devletin piyasaya müdahalesi sınırlıdır. Bireylerin ihtiyaçlarını karşılamada piyasa ve aile olma üzere iki doğal kanal bulunmaktadır. Devlet ancak bunlar bozulduğunda veya etkili bir şekilde işlev göremediğinde sadece geçici olarak devreye girmelidir. Endüstriyel başarı-performans modelinde ise devlet, özellikle eğitim, halk sağlığı ve sosyal güvenlik (veya sosyal yardım) konusunda önemli roller üstlenmektedir. Bu modelde sosyal ihtiyaçların liyakat, iş performansı ve üretkenlik temelinde karşılanması gerektiğini savunmaktadır (Abrahamson, 1999:396-397).

Son olarak kurumsal-yeniden dağıtıcı modelde ise sosyal refah devleti vatandaşların ihtiyaçları doğrultusunda evrensel hizmetler sunmaktadır. Bunun için devlet, evrensel hakları güvence altına alarak ve bütün vatandaşlara kamu hizmetleri sağlayarak yeniden dağıtıcı sosyal politikalar uygulamaktadır. Yine devlet piyasaya müdahalede bulunarak gelir paylaşımına etki etmektedir. Bu modelin amacı ise eşitliği, sosyal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlamaktır (Özdemir, 2005:236).

1.2.3. Esping-Andersen'in Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Gösta Esping-Andersen sosyal refah devletlerini dekomodifikasyon⁶ derecelerine göre; *Liberal Refah Rejimleri*, *Muhafazakâr Refah Rejimleri* ve *Sosyal Demokrat Refah Rejimleri* olarak üçe ayırmıştır. Esping-Andersen'in yapmış olduğu sosyal refah devleti modellemesi (rejimleri) ile ilgili temel özellikler Tablo 1.4'te verilmiştir.

⁶ Dekomodifikasyon: “Birey ya da ailenin, piyasadan bağımsız olarak, sosyal açıdan kabul edilebilir bir yaşam standardının sağlanma derecesi olarak” tanımlanmaktadır ((Esping-Andersen, 1999:37).

Tablo 1.4: Esping–Andersen’in Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Sosyal Refah Devleti Rejimleri	Liberal	Muhafazakâr	Sosyal Demokrat
Önde Gelen Örnekleri	ABD, İngiltere	Almanya	İsveç
Felsefi Temeli	Klasik Liberalizm	Muhafazakâr Sosyal Politika	Sosyalizm / Marksizm
Dekomodifikasyon	Düşük	Orta	Yüksek
Sosyal Haklar	Gereksinim Temelli	Katkıya Dayalı	Evrensel
Refah Önlemleri	Karma Hizmetler	Transfer Ödemeleri	Kamu Hizmetleri
Haklar	Düz Oranlı Ödenekler	Katkıya Dayalı	Yeniden Dağıtıcı
Sosyal Politika Sağlayan Kurumlar	Piyasa (Kalıtısal)	Devlet (Mesleki)	Devlet (Evrensel)

Kaynak: Özdemir, Süleyman (2005); “Sosyal Gelişim Düzeyleri Farklı Refah Devletlerinin Sınıflandırılması Üzerine Bir İnceleme,” *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 49, s.240.

Tablo 1.4’te Esping-Andersen modellemesindeki rejimlerle ilgili örnek ülkeler, rejimlerin felsefi temeli, dekomodifikasyon dereceleri, sosyal hakların kazanımı, bu rejimlerin refah önlemleri, haklar ve sosyal politikayı sağlayan kurumlar yer almaktadır.

Esping-Andersen (1999:74-85)’e göre *Liberal Refah Rejimi* devleti en aza indirmekte, riskleri kişiselleştirmekte (bireysel kendi kendine yardım) ve piyasa çözümlerini yansıtmaktadır. ABD, İngiltere (bir dereceye kadar), Avustralya, Yeni Zelanda ve Kanada liberal refah rejimi ülkelerine örnek olarak gösterilmektedir. Liberal refah rejimlerinde dekomodifikasyon düzeyi düşüktür. *Muhafazakâr Refah Rejiminde* sosyal sorunların çözümü sosyal güvenlik (sosyal sigorta) yoluyla giderilmektedir. Muhafazakâr refah rejimleri orta düzeyli dekomodifikasyona sahiptir. Almanya, Fransa, İtalya, Avusturya ve Belçika muhafazakâr refah rejimi ülkelerine örnek olarak gösterilmektedir. *Sosyal Demokrat Refah Rejim* ise İskandinav ülkeleriyle neredeyse eş anlamlıdır. Danimarka, Norveç ve İsveç sosyal demokrat refah rejimlerine örnek olarak gösterilmektedir. Bu rejimlerde devlet, yüksek istihdam, yüksek gelir güvencesi, adil gelir dağılımı, sosyal sigorta, ailelerin güçlendirilmesi, çocuklara yaşlılara, gençlere, kadınlara, engellilere yönelik gelişmiş sosyal hizmetler gibi yoğun sosyal haklar sağlamaktadır. Yüksek düzeyli

dekomodifikasyon olduğu bu rejimlerde eşitlik, sosyal dayanışma ve evrensellik ilkeleri ön plandadır.

1.2.4. Therborn'un Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Therborn sosyal refah devleti modellemesinde iki boyutlu bir sınıflandırma yapmıştır. Bu iki boyutlu sınıflandırmaya bağlı olarak dört kategori oluşmuştur. Bunlar ise aşağıda verilmiştir (Toprak, 2015:156);

- *Güçlü Müdahaleci Sosyal Refah Devletleri:* Bu kategorideki devletlerde yüksek standartlarda sosyal haklar mevcuttur. Bunun yanı sıra bu devletler tam istihdam politikalarının temel alındığı sosyal refah devletleridir. Örnek olarak Norveç, Avusturya ve kısmen Finlandiya gibi ülkeler gösterilebilir.
- *Yumuşak Telif Edici Sosyal Refah Devletleri:* Yine yüksek standartlarda sosyal hakların mevcut olduğu ancak tam istihdam vaadinin olmadığı sosyal refah devletleridir. İstihdamın gerçekleşmediği durumlarda devlet telif edici nitelikte bir rol üstlenmektedir. Almanya, Fransa (kısmen), İtalya, Hollanda, Belçika, Danimarka, İrlanda bu kategorideki ülkelere örnek olarak gösterilebilir.
- *Tam İstihdam Odaklı Küçük Refah Devletler:* Bu kategorideki devletler; tam istihdam vaadinin yüksek olduğu fakat eksik istihdamın olduğu durumlarda dar kapsamlı sosyal hakların mevcut olduğu sosyal refah devletleridir. Bu devletlere Japonya ve İsviçre örnek olarak verilebilir.
- *Piyasa Odaklı Küçük Refah Devletleri:* Geniş sosyal hakların veya tam istihdamın yerine muhtaçlık ölçütünün hâkim olduğu devletlerdir. Sosyal ihtiyaçların birincil olarak piyasadan veya aile gibi sosyal dayanışma ağları tarafından karşılanması beklenir. Yeterli gelirin sağlanamadığı durumlarda devlet, telif edici son merci olarak, gündeme gelir. ABD, İngiltere, Kanada, Avustralya ve Yeni Zelanda bu kategorideki ülkelere örnek olarak gösterilebilir.

Therborn, sosyal refah devletlerindeki sosyal hakların düzeyi ve bu devletlerin emek piyasası ve tam istihdama yaklaşımına dayanarak sınıflandırma yapmıştır.

1.2.5. Leibfried'in Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Stephan Leibfried sosyal refah devletini; İskandinav refah devletleri, Bismarck ülkeleri, Anglo-Sakson ülkeler ve Latin ülkeleri şeklinde dört kategoriye ayırmıştır. Bu ayrımı aşağıdaki şekilde açıklamak mümkündür (Leibfried, 1993:126-129);

- *İskandinav Refah Devletleri (Modern Sosyal Refah Devleti)*: Bu kategorideki devletlerde refah arttırmak için gelir transferleri yapmak yerine istihdam sağlanmaktadır. Bu kategorideki devletler işveren (özellikle kadınlar için) konumundadır. Devletler tam istihdamı sağlamaya çalışmaktadır.
- *Bismarck Ülkeler (Kurumsal Sosyal Refah Devleti)*: Bu kategorideki devletler kurumsal refah devletleri olarak nitelendirilebilir. Devletler iş piyasasına girmemektedir. Dolayısıyla devlet çalışamayanlara çalışma hakkı yerine sosyal güvenlik hakkı sağlamaktadır.
- *Anglo-Sakson Ülkeler (Kalıntı Sosyal Refah Devleti)*: Bu kategorideki devletler İskandinav refah devletleri gibi istihdam yaratmamaktadır ancak insanların işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırmakta, mesleki eğitim desteği sunmaktadır. ABD, Avustralya, Yeni Zelanda ve İngiltere bu modelin örnekleri olarak gösterilebilir.
- *Latin Ülkeleri (İlkel Sosyal Refah Devleti)*: Bu kategorideki ülkelerin anayasalarında modern sosyal refah devletinde olması gereken özelliklerle ilgili hükümler bulunmaktadır fakat sosyal refah uygulamaları yetersizdir. Bu ülkelerde İskandinav ülkelerinde olduğu gibi tam bir istihdam geleneği (özellikle de kadınlar için) yoktur. Bu kategorideki ülkelere örnek olarak İspanya, Portekiz, Yunanistan, bir dereceye kadar İtalya ve az da olsa Fransa'dan oluşmaktadır.

Türkiye'nin geç sanayileşen bir ülke olması, sosyal koruma harcamalarının yeterli düzeyde olmaması, istihdam ve işgücü yapısı (özellikle cinsiyete dayalı işgücü yapısı) Güney Avrupa ülkeleri ile oldukça benzerlik göstermektedir. Bu

yüzden Türkiye, *Latin Ülkeleri (İlkel Sosyal Refah Devleti)* kategorisi içerisinde gösterilmektedir (Tiyek ve Yertüm, 2016:47-49).

1.2.6. Cinsiyetçi Sosyal Refah Devleti Modellemesi

Jane Lewis Avrupa sosyal refah devletlerini cinsiyete dayalı olarak sınıflandırmıştır. Lewis, ülkelerin sosyal politikalarını *ekmeği kazanan erkek modeli* kapsamında ve *ekmek kazanan erkek* ve *ev işleri yapan kadın* çerçevesinde cinsiyet ayrımına dayalı olarak yapılandığını ifade etmektedir. Lewis, ekmeği kazanan erkek devletini *güçlü*, *ılımlı* ve *zayıf* olarak üç kategoriye ayırmıştır. Lewis, İngiltere'yi, kadınlara yönelik açık ayrımcılık biçimlerinin birçoğunun kaldırılmasına rağmen *güçlü*; Fransa'yı *ılımlı* ve İsveç'i ise *zayıf* ekmeği kazanan erkek devleti olarak belirtmiştir. Ann Shola Orloff da sosyal refah devletini cinsiyete dayalı sınıflandıran çalışmalarda yer almaktadır. Orloff, mevcut sosyal politikaların cinsiyet farkları bakımından ele alınmasını önermektedir. Orloff, mevcut temel anlayış ile feminist anlayışı uzlaştırma çabasında bulunmaktadır (Özdemir, 2005:237).

1.2.7. Bismarck Modeli, Beveridge Modeli ve Karma Model

Bismarck modelinde sosyal politikalar, sosyal sigorta sistemine dayanmaktadır. İşçiler için sosyal yardımlara hak kazanma kendilerinin veya işverenlerinin yapmış olduğu prim ödemelerine bağlıdır. Bismarck modelinde sosyal politikaların amacı işçilerin gelirlerinin korunmasıdır. Beveridge modelinde ise sosyal politika ülkenin bütün nüfusuna yöneliktir. Yardımlara hak kazanmak için o ülkede ikamet etmek ve ihtiyaç sahibi olmak (veya sadece ikamet etmek) koşulu aranmaktadır. Sosyal yardımlar eşit oranda olup finansmanı genel vergiler ile sağlanmaktadır. Beveridge modelinde sosyal politikaların amacı yoksulluğun önlenmesidir (Bonoli, 1997:357).

Bu iki modelin karşılaştırılması Tablo 1.5'te verilmiştir.

Tablo 1.5: Bismarck ve Beveridge Sosyal Politika Modeli

	Bismarck Modeli	Beveridge Modeli
Amaç	Gelirlerin korunması	Yoksulluğun Önlenmesi
Yardımlar	Kazanca bağlı	Eşit oranda
Yardımlara Hak Kazanma	Prim ödeme	İkamet veya ihtiyaç
Kapsam	İşçiler	Ülkenin bütün nüfusu
Finansman	Primler	Genel vergiler

Kaynak: Bonoli, Giuliano (1997); "Classifying Welfare States: a Two-dimension Approach," Journal of Social Policy, Cilt 26, Sayı 3, s.357.

Karma modelde ise hem Bismarck modeli hem de Beveridge modeli birlikte kullanılmaktadır. Burada Bismarck modelinde olduğu gibi işçi gruplarını kapsayan işçi sigortaları ve Beveridge modelinde olduğu gibi tüm vatandaşları kapsayan halk sigortaları ve sosyal yardımlar birlikte kullanılmaktadır. Hollanda bu modeli uygulamaktadır (Durdu, 2009:47).

1.3. Sosyal Refah Devletin Amaçları

Sosyal refah devletin tarihi aşamalarının her döneminde hükümetler halklarının refahlarını arttırmak için birtakım çalışmalar yapmıştır. Son yıllarda sosyal refah devleti anlayışının yerine minimal devlet anlayışı benimsenmeye başlansa bile hükümetler bazı sosyal refah devleti amaçlarını halen daha uygulamaktadırlar. Sosyal refah devletin bu amaçlarını genel olarak şu şekilde sıralamak mümkündür (Müftüoğlu, 1996:20):

- Ekonomik hayata müdahale ederek sosyal adalet ve sosyal barışı sağlamak,
- Halkın tümünün refahını amaçlamak, onlara asgari bir yaşam düzeyi sağlamak,
- Ulusal gelirin adil dağılımını sağlamak
- Üretimi artırarak fertlerin hayat düzeyinin yükselmesini sağlamak,
- Yaşlıları, güçsüzleri, yoksulları, engellileri, çocukları, kadınları korumak,
- Tüm yurttaşların beden ve ruh sağlığını gerçekleştirmek.

Bu bölümde sosyal refah devletin amaçlarından sosyal güvenlik, ekonomik büyüme ve kalkınma, gelir dağılımında adalet ve yoksullukla mücadele, tam istihdam ve işsizlikle mücadele, fırsat eşitliği, sosyal denge ve barışı sağlamak olarak ele alınmıştır.

1.3.1. Sosyal Güvenlik

Sosyal güvenlik kavramı kısaca; sosyal risk olarak varsayılan bazı tehlikelerden dolayı gelir kaybı ve gider artışı olabilecek durumlarda bireyleri başkalarının yardımına gereksinim duymadan yaşama ve geçinme ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, güvenliklerinin temin edilmesi şeklinde tanımlanabilir (Talas, 1953:16).

Bir başka tanıma göre ise sosyal güvenlik; birtakım kamu tedbirleri ile iş kazası, iş göremezlik, işsizlik, hastalık, ölüm, doğum, yaşlılık gibi sebeplerle meydana gelebilecek ekonomik ve sosyal sorunlara karşı, toplumun kendini korumasıdır (Güvercin, 2004:89).

19.yüzyılın sonlarına doğru, kötü çalışma şartları, yoksulluğa sebep olacak kadar düşük emek gelirler elde edebilme gibi nedenlerden dolayı, işçiler örgütlenip politik alanda baskı grupları oluşturmuştur. Bu baskı grupları hükümetleri etkileyerek Batılı toplumlarda sosyal sigorta uygulamalarının başlamasına öncülük etmişlerdir (Aktan ve Özkıvrak, 2008:35).

Sosyal refah devletinin sosyal güvenlik amaçlarına göre, hiçbir birey yaşam standardında beklenmedik ve kabul edilemez derecede büyük bir düşüşle karşılaşmamalıdır. Bu sosyal refah devletinin, işsizlik ve sağlıkla ilgili önemli bir hedefidir. Yine mali olarak kısıtlı olan gruplara (örneğin küçük çocuklu olan fakir aileler gibi) vergi ile finansmanı gerçekleşen transferler gerçekleştirilmelidir (Barr, 1998:10). Böylece, sosyal refah devleti yaptığı kamusal düzenlemeler ile kişilerin karşılaşabileceği hastalık, kaza, yaşlılık vb. gibi olumsuz durumlara karşı onları korumakta ve yaşamları boyunca asgari bir gelir seviyesi garanti etmektedir (Yay, 2014:149).

Sosyal güvenlik hizmetleri sosyal refah devletlerinin temel görevleri haline gelmiştir. Her ülke sosyal güvenlik ile ilgili konuları anayasa ve yasalarla düzenlemektedir (Kantarıcı, 2003:83).

1.3.2. Ekonomik Büyüme ve Kalkınma

Ekonomik büyüme bir ülkede bir dönemde milli gelirdeki artışı ifade ederken ekonomik kalkınma ise ekonomide bütünüyle bir dönüşüm ve toplumsal iyileşme

olarak ifade edilebilir. Bunun yanı sıra ekonomik büyüme, kalkınma ve gelir dağılımını arasında iç içe geçmiş bir ilişkinin olduğu söylenebilmektedir. Bu ilişkiye göre ekonomik büyüme, kalkınma sürecini sürüklemektedir. Bu durum ekonomik gelişmenin başlangıç ve ileriki aşamalarında gelir dağılımını düzeltmektedir. Tüm bu zincire küresel rekabetin sorun oluşturduğu ve gelir dağılımının iyileştirmesini sektöre uğrattığını söylemek mümkündür (Elmas Arslan, 2013:46-47).

Bir ülkenin ekonomik büyüklüğü ve kalkınmaları gerçekleştirmesi ile sosyal politika uygulamalarını hayata geçirmesi arasında da doğru orantılı bir ilişki bulunmaktadır. Gelişmiş ekonomilere sahip ülkelerde sosyal harcamaların paylarında artışlar olabilir ve bu harcamaların kısıtlanması mümkün değildir. Ekonomileri yeterince gelişmemiş ve büyümeleri durma noktasına gelmiş ülkelerde ise sosyal politika uygulamalarının hayata geçirilmesinde sorunlar ortaya çıkabilmektedir (Kalkışım, 2015:26-27).

Yukarıdaki sebeplerden dolayı, ekonomik büyüme ve kalkınma amacı sosyal refah devletleri için önemli bir yere sahiptir. Hatta bazı kaynaklar sosyal refah devletini, belirli bir net milli gelir artış hızı ile büyüme sağlayan ve bu büyümeden tüm vatandaşların adil şekilde yararlanmasına imkân tanıyan devlet modeli olarak ifade etmektedir (Talas, 1999:198).

Sosyal refah devleti ekonomik büyüme ve kalkınmayı sağlamak için üretim kapasitesini arttırmak çabası içerisindedir. Bunu sağlamak için ise ekonomiye müdahalede bulunmaktadır. Sosyal refah devleti ekonomiye bu tarz müdahalelerle toplumun refahını arttırmayı amaçlamaktadır (Yay, 2014:149).

1.3.3. Gelir Dağılımında Adalet ve Yoksullukla Mücadele

Gelir dağılımı, bir ülkede yaşayan kişilerin ürettikleri mal ve hizmetler neticesinde ortaya çıkan toplam gelirin yine aynı ülkede yaşayan vatandaşlara dağılım araçları (faiz, kira, ücret, maaş, kar payı vb.) ile paylaştırılması veya bölüşümünün yapılmasıdır (Erdoğan, 2004:48).

Gelir dağılımını 4 farklı biçimde tanımlamak mümkündür. Bunlar bireylere veya hane halkı arasındaki dağılım (bireysel/hanehalkı gelir dağılımı), sektörler arasındaki dağılım (sektörel gelir dağılımı), bölgeler arasındaki dağılım (bölgesel

gelir dağılımı) ve üretin araçları arasındaki dağılım (işlevsel gelir dağılımı) şeklindedir (Çalışkan, 2010:92-94).

Milli gelirden bir artış olmasına rağmen ülkede yaşayan vatandaşlar bazen mutlu olmayabilir. Bunun nedeni milli gelirden bir grubun daha fazla pay almasıdır. Bu durumda gelir dağılımında adaletsizlik olduğunun göstergesidir (Senik, 2005:47). Gelir dağılımındaki meydana gelen adaletsiz yapı ekonomik büyümenin yoksulluğu azaltıcı etkilerinin ortaya çıkmasını da engellemektedir (DPT, 2000:16).

Gelir dağılımının adaletsiz olması sosyal hoşnutsuzluğu artırır ve sosyal huzursuzluğu beslemektedir. Yine darbelerin, devrimlerin, kitlesel şiddetlerin olasılığını artırarak veya daha genel olarak, politika belirsizliğini artırarak ve mülkiyet haklarını tehdit ederek, yatırım üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir ve sonuç olarak büyümeyi azaltır (Alesina ve Perotti, 1996:1203).

Bir ülkede sosyal barışın sağlanması ve bu barışın korunması için gelir dağılımının adil bir şekilde sağlanması gerekmektedir. Gelir dağılımının hiçbir dış etki olmadan kendiliğinden adil olarak oluşması ise mümkün değildir. Bundan dolayı devlet tarafından gelir dağılımına müdahale edilmesi gerekmektedir. Bu müdahale sosyal refah devletinin bir gereği olarak görülmelidir (Kuştepe ve Halaç, 2004:159).

Devletler, doğrudan gelir transferi, vergilerin azaltılması ve tarımsal ihracata yönelik teşvikler ile ekonomide gelir adaletini sağlayarak yoksul hane halklarının refahını arttırmayı amaçlamaktadır (Dos Santos vd., 2009:601)

Sosyal refah devleti gelir ve servet dağılımındaki adaletsizlikleri düzeltmek ve yoksulluğu önlemek amacı ile ekonomiye vergilendirme gücünü kullanarak da müdahalede bulunmaktadır. Vergilerdeki istisna, muafiyet, indirim ve artan oranlı tarifeler gelir dağılımında oluşan adaletsizliği minimum seviyeye indirmek için kullanılmaktadır. Yine vergi sistemi oluşturulurken vergilendirme ilkelerinden ödeme gücüne (mali güce) göre vergilendirme ilkesine uyularak kişilerin mali gücünü aşan vergi yükünden kaçınması sağlanmaktadır (Duman, 1997:58-59).

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kırsal yoksulluğu hafifletmek için, nüfus içerisinde en düşük gelir diliminde olan kesimin milli gelirdeki payının artırılması

için çaba gösterilmelidir. Bu nedenle, en düşük gelir diliminde bulunan kesim lehine milli geliri yeniden dağıtmayı amaçlayan herhangi bir hükümet politikası, kırsal yoksulluğun azaltılmasında faydalı olacaktır (Dao, 2004:506).

1.3.4. Tam İstihdam ve İşsizlikle Mücadele

İstihdam dar anlamıyla üretim faktörlerinden olan emeğin üretim sürecine dâhil olması demektir (Ay, 2012:322). Geniş anlamda ise üretim faktörlerinin tamamının (emek, sermaye, doğal kaynak ve girişimci) üretim sürecine katılmasını ifade etmektedir (Yaman, 1977:48). Tam istihdam ise cari ücret⁷ düzeyinde çalışma isteği olan herkesin iş bulabildiği istihdam seviyesi anlamına gelmektedir (Aren, 2005:5).

İşsizlik ise bir kişinin cari ücret düzeyinde çalışmak istediği ve iş arayışında olmasına rağmen iş bulamaması durumudur. Dolayısıyla kişinin çalışmama durumu isteği dışındadır (Ataman, 1998:60). Geçici bir hastalığından dolayı işlerini bırakmak zorunda kalanlar, çıkarıldıkları işe geri dönmeyi bekleyenler ve kendi iş kollarında veya toplumda iş bulunmadığına inanlar da işsiz olarak değerlendirilmektedir (Rees, 1957:18).

İstihdam ve işsizlik aynı gerçeğe ait birbirinden farklı ama yine birbirini tamamlayan iki ayrılmaz parçadır. İşte bu yüzden istihdam politikaları incelenirken işsizlikten de bahsetmek gerekmektedir. Uygulanan politikalar neticesinde ulaşılmak istenen hedef istihdam, kaçınılmak istenen taraf ise işsizliktir (Ay, 2012:322).

Sosyal refah devletinin temel amaçlarından biri de bireylerin kendi geçimlerini sağlayabilmeleri için, gelir elde etmelerini sağlayacak bir işte çalışabilmelerini gerçekleştirmektir. Sosyal refah devleti bireylere yaşamlarını sürdürebilmeleri için uygun bir gelir sağlayan işler sunarak bu bireylerin devletten daha az sosyal destek talep etmesini sağlamış olacaktır. Bu durum harcamalar konusunda da pozitif bir etki oluşturacaktır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:36).

⁷ İş gücü piyasasında iş gücünün, arz ve talebe göre belirlenen fiyatı (TDK, 2019)

1.3.5. Fırsat Eşitliği

Toplumun ve devletin, temeli ve amacı hukuk ve adalettir. Eşitlik kavramı ise adaletin vazgeçilmez bir ögesidir. Eşitlik kavramı, özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra, dar uygulama kalıplarını aşmış, sosyal ve ekonomik eşitliğe önem vererek anayasalara girmeye başlamıştır. Sosyal ve ekonomik eşitliğin yanı sıra hukuksal eşitlik ve siyasal eşitlik de eşitlik kavramının kategorilerindendir. Sosyal eşitlik vatandaşların dil, din, ırk, cinsiyet, servet, sosyal köken, sınıf vb. nedenlerle herhangi bir farklı uygulama ve işleme tabi tutulmaması demektir. Ekonomik eşitliğe örnek olarak ise bireylerden mali gücüne göre vergi alınması gösterilebilir. Hukuksal eşitlik, bireylerin yasalar önünde eşit olduğunu ve bireysel haklardan ve kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanması gerektiğini ifade eder. Siyasal eşitlik ise egemenliğe doğrudan veya dolaylı olarak katılma yönündeki eşitliği ifade etmektedir. Bu eşitliğe örnek olarak ise seçme ve seçilme hakkı verilebilir (Serim, 1994:13-14).

Yasalarla eşitlik sağlanmaya çalışılsa bile sosyal ve ekonomik durumlardaki farklılıklardan dolayı toplumsal hayata tamamiyle bir eşitlik getirilememektedir. Bu yüzden sosyal refah devleti sosyal ve ekonomik nedenlerden ötürü insanlar arasında ayrıcalık oluşmaması için uygulamalarda bulunmaktadır. Bu uygulamalar ile toplumdaki dezavantajlı grupları koruyucu önlemler alınarak sosyal ve ekonomik nedenlerin oluşturduğu eşitsizlikler giderilmeye çalışılmaktadır (Akgül, 2013:281-282).

Sosyal ve ekonomik farklılıklar eğitim konusunda da eşitsizliğe sebep olmaktadır. Sosyal refah devleti ise eğitim hakkını konusunda fırsat eşitliği oluşturmaktadır (Sørensen, 2006:369). Öğrencilere ücretsiz eğitim imkânlarının sağlanması, mesleki ve teknik eğitime önem verilmesi, eğitim ve öğretimle ilgili faaliyetlerin düzenlenip her düzeyde eğitim ve öğretim imkânlarının sağlanması sosyal refah devletinin eğitimle ilgili temel sorumluluklarını oluşturmaktadır (Güngör, 2009:30).

1.3.6. Sosyal Denge ve Barışı Sağlamak

Sosyal refah devleti, kişiler ve sosyal gruplar arasında veya ülkenin farklı bölgelerindeki yaşam ölçülerinden dolayı eğitim, sağlık vb. sosyal hizmetlerden

faydalanmada meydana gelebilecek farklılıkları konu edinerek bunların giderilmesini ve uygulayacağı politikalar ile sosyal dengeyi sağlamayı amaçlamaktadır (Kalkışım, 2015:26).

Sosyal refah devleti toplumdaki dezavantajlı grupları güçlülere karşı koruyarak toplumsal dengeyi sağlamaktadır. Örneğin iş kazası ve meslek hastalıklarına karşı işvereni işçiye karşı sorumlu tutarak toplumda güçsüz (işçi) kesimi, güçlü (işveren) kesime karşı korumaktadır. Ayrıca sosyal refah devleti çalışanlara adil ücret, düzgün çalışma koşulları, iş güvencesi, sendika kurma, toplu iş sözleşmesi, grev yapma hakkı tanıyarak yaşam standartlarını düzeltip refahtan pay almalarını sağlamaktadır (Duman, 1997:37).

Yoksulluk ve gelir eşitsizliği sorunu ise sosyal barışı tehdit eden ve acil çözüme kavuşturulması gereken faktörlerin başındadır. Bireyler ve sosyal sınıflar arasında paylaşım çatışmalarının sosyal barışı bozacak düzeye gelmemesi devletin zengin ve fakir arasındaki aşırı yüksek gelir farkını azaltacak yani gelir dağılımında adaleti sağlayacak sosyal politikalar uygulamasına bağlıdır (Çalışkan, 2010:91-92).

1.4. Sosyal Refah Devletinin Bir Aracı: Sosyal Politika – Sosyal Refah Devleti İlişkisi

Sosyal politika, gerek kavram olarak gerekse içeriği ile ilgili çeşitli tartışmalara neden olan konulardan biridir. Kıta Avrupa'sında sosyal politika olarak kullanılan kavram, Kuzey Amerika'da ise, daha yaygın şekilde, sosyal refah politikası olarak kullanılmaktadır. Bu konuda kimi yazarlar iki kavramın da aynı anlama geldiğini ifade ederken kimi yazarlar da sosyal politikanın, sosyal refah politikalarını ve daha birçok politikayı içeren bir kavram olarak belirtmektedir (Ersöz, 2003:119-120) .

Sosyal politika, sosyal refah devletinin veya sosyal programların geliştirilmesinden daha fazlasını kapsamaktadır. Temel insan ihtiyaçlarını karşılama, eşitlik ve adaleti geliştirme konusunda vatandaşların ve hükümetlerin sorumlulukları hakkında birçok konuyu içermektedir (Lerner vd., 2006:3).

Sosyal politika, sosyal refah devletleri olmadan var olabilir ancak sosyal refah devletleri sosyal politika olmadan gerçekleşmemektedir. Örneğin Romalılar, fakirlere yiyecek dağıttığı zaman sosyal bir devlet değildi, Romalıların yapmış

olduğu şey sosyal bir politikaydı. Yine aynı şekilde, sosyal refah devletleri ortaya çıkmadan önce kilisenin yapmış olduğu lonca veya asalet yardımı ve sadaka dağıtımı sosyal politikaya örnek olarak verilebilir (Esping-Andersen, 1999:33-34).

Sosyal politika uygulamalarına güncel örnek olarak ise, sağlık hizmetleri, eğitim hizmetleri, konut edindirme veya barınma ihtiyaçlarını karşılama, sosyal güvenliğin sağlanması, sosyal koruma (kadın ve çocukların korunmasına yönelik uygulamalar) gibi örnekler de verilebilir (Deacon, 2007:4). Ayrıca doğanın korunması, çevre kirliliğini önlemek, sosyal ve ekonomik alt yapının geliştirilmesi, istihdamın sağlanması, gelir dağılımında adaletin sağlanması, spor, gençlere yönelik hizmetler, da sosyal politikanın içerisinde yer almaktadır (Ekin, 1990:209).

Yukarıdaki ifadeler doğrultusunda sosyal refah devleti ve sosyal politika arasında çok sıkı bir ilişki olduğu görülmektedir. Sosyal politikalar, sosyal refah devleti anlayışı ortaya çıkmadan çok önce uygulanmaktaydı ancak sosyal refah devletlerinin ortaya çıkması ve gelişmesi ile birlikte sosyal politikaların nitelikleri, önemi ve kapsamı da artmaya başlamıştır. Bu bağlamda sosyal politikalar sosyal refah devleti uygulamaları içerisinde çok önemli bir yere sahiptir.

1.4.1. Sosyal Politika Kavramı ve Kısa Tarihçesi

Sosyal politika kavramı hem bir akademik disiplin hem de sosyal refahı elde etmek amacı ile yapılan toplumsal düzenlemeleri ifade etmek için kullanılmaktadır. Sosyal politikanın tanımı olarak da farklı tanımlamalar mevcuttur. Sosyal politikayı bazıları, devletin sosyal şart ve imkânlarla müdahale biçimi olarak tanımlarken bazıları da sadece çalışma ilişkilerine yönelik müdahaleler olarak tanımlamaktadır (Ersöz, 2011:48).

Sosyal politika kavramı ve tanımı tarihsel süreç içerisinde sürekli ve köklü şekilde değişimlere uğramıştır. Sosyal politikanın tanımı doğduğu, geliştiği ve içinde bulunduğu koşulların izlerini taşır. Bundan dolayı sosyal politikanın özelliklerini eksiksiz olarak yansıtabilecek ve her dönemde geçerli olacak bir tanım yapmak zordur (Altan, 2007:3).

Sosyal politikanın tarihsel süreçteki gelişimine bakıldığında zaman medeniyetin var oluşu ile ortaya çıktığı söylenebilir. Tüm toplumlar, kendi kendine yeterli olamayanların (yetim, kör, fiziksel veya zihinsel engelli kişilerin, yoksulların ve

hastaların) ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli yollar geliştirdi. Avrupa’da, Sanayi Devrimi’nden önce, bu sorumluluk büyük ölçüde aile, kilise ve komşular tarafından karşılandı. İnsanlar bu dönemde insan yaşamına yüksek değer verip insancıl duygularla ihtiyaç sahiplerine yardım etmekteydi (Zastrow, 2017:10).

Sanayi Devrimi’nin sonuçları olarak meydana gelen toplumsal düzendeki değişiklikler sosyal politikanın temellerinin oluşumunda dönüm noktası olmuştur. Sanayi Devrimi sadece mekanik bir olay olmamakla birlikte insan emeği ve çalışma şartlarına yönelik köklü değişiklikleri de gerçekleştirmiştir. Üretim biçiminde meydana gelen değişiklik sosyal ve ekonomik hayatın kurallarında değişimlere sebep olmuştur (Güven, 1995:41). Ağır çalışma şartları ve geçim sıkıntısı çeken işçi sınıfının yoğun baskıları nedeni ile devletler de sosyal politikaların kapsamını ve niteliğini arttırmış ve bu durum günümüzdeki sosyal politikaların temelini oluşturmuştur.

II. Dünya Savaşı’nın ardından ise sosyal politikada devletin üstüne düşen görev oldukça artmıştır. Gelişmiş ülkelerde 1929 Buhranı ile liberal düşüncenin çökmesi ve Keynesyen politikaların uygulanması ve ardından çıkan II. Dünya Savaşı’nın sebep olduğu yıkımları düzeltmek amacı ile devletler piyasaya daha fazla müdahalelerde bulunmuştur. Bu ülkelerde sosyal politika uygulamaları da şekil ve kapsam olarak genişleyerek sosyal refah devleti anlayışı egemen olmuştur (Ersöz, 2003:127).

Günümüzde ise sosyal politika kavramı yine dönüşüm içerisinde. Günümüzde sosyal politika kavramının değişmesinde etkili olan üç unsur vardır. Bunlardan birincisi küreselleşen piyasadaki kaynaklanan çok yönlü sorunlar ve etkilerin söz konusu olmasıdır. İkinci olarak ise günümüzdeki devlet anlayışından ve yapısından dolayı bazı değişikliklerin olmasıdır. Son olarak ise toplumsal yapıda meydana gelen değişimlerden dolayı ortaya yeni sorunlar ve yeni ihtiyaçlar çıkmasıdır. Bu üç unsurun bir araya gelmesi ile beraber günümüz sosyal politika anlayışı ve uygulamalarını kökten değiştirecek faktörler araya girmektedir. Bundan dolayı günümüzde sosyal politikalarının nasıl gelişim göstereceğini bilmek kolay değildir (Koray, 2007:19-20).

1.4.2. Sosyal Politikanın Araçları

Sosyal refah devletleri, sosyal politika uygulamalarında hedeflere ulaşmak için çeşitli araçlar kullanmaktadır. Her ülkede bu araçlar değişiklik gösterebilmektedir bundan dolayı çalışmada sosyal refah devletinde kullanılan genel sosyal politika araçlarına yer verilecektir. Bu araçlar dar anlamda sosyal politika araçları ve geniş anlamda sosyal politika araçları olarak sınıflandırılıp incelenmiştir.

1.4.2.1. Dar Anlamda Sosyal Politika Araçları

Sosyal politika uygulamaları her ülkede farklılık göstermekle birlikte genellikle devletin önlemlerini ve kendi kendine yardım yöntemlerini içermektedir. Bu kapsamda devletin sosyal politikadaki araçları (dar anlamda); sosyal sigorta, sosyal yardım, sosyal hizmet ve sosyal tazmin olarak sınıflandırılabilir (Alımanoğlu Yemişçi, 2017:644)

1.4.2.1.1. Sosyal Sigorta

Bir iş yerine bağlı olarak çalışan kişilerin, belirli sosyal risklere karşı, iş gücünün korunması amacıyla ortaya çıkan ve devlet tarafından düzenlenen sosyal müdahaledir (İzveren, 1968: 161-162).

Sosyal refah devletleri, sosyal sigorta yoluyla çalışan kesime sosyal güvence sağlamaktadır. İşgücünde kısa ya da uzun süreli kayba neden olan kazalar, iş kazası, meslek hastalığı, hamilelik, hastalık, ölüm, işsizlik gibi riskler sosyal güvence sağlanan başlıca tehlikelerdir (Özdemir, 2007:93).

Gelişmiş Batı toplumlarında sanayileşmenin ardından gündeme gelmeye başlayan sosyal sigorta ile birlikte çalışanlar karşılaşılan sosyal riskler sebebi ile bir araya gelmişlerdir. Bu risk grupları sosyal sigorta uygulamasının tabanını oluşturmaktadır. Daha sonra giderek daha önemli bir hal alan sosyal sigorta konusu yasa ve anayasalarda yer almaya başlamıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:50).

Sosyal sigortalar vatandaşların güven içerisinde olup refahlarını arttırmasından dolayı dar anlamda sosyal politika araçlarının en önemlilerinden biridir. Bundan dolayı sosyal refah devleti uygulamaları içerisinde kendine daha fazla yer bulmuştur.

1.4.2.1.2. Sosyal Yardım

Sosyal yardım, gelir testinden⁸ geçme esasına göre verilir. Sosyal yardım olağanüstü bir durum olarak veya sosyal sigorta kapsamına girmedikleri ya da sosyal sigortaya ek olarak yoksulluk içinde olan bireylere ve ailelere yardımcı olmak için tasarlanmış ve onlara son çare olarak sağlanan faydaları ifade etmektedir (Barr, 1998:7)

Bireylerin muhtaçlık ölçüleri farklılık gösterebileceği için sosyal yardımların da ölçüsü ve çeşidi farklılık göstermesi doğaldır. Örneğin kimileri sağlık sorunlarının çözümünde, kimileri temel gıdaları sağlama konusunda sorun yaşayabilir (Aktan ve Özkıvrak, 2008:50) .

Sosyal yardımlar, mutlak yoksulluk⁹ içerisinde olup temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve yaşamlarını sürdürmede güçlük çeken bireylere ve hane halklarına karşılıksız olarak temin edilen ayni ve nakdi yardımlardır. Bu yardımlar bir defaya özgü olabileceği gibi devamlı da olabilir. Bu yardımları resmi, yarı resmi (kanuni dayanağı olan) ve gönüllü kuruluşlar tarafından gerçekleştirilir. Sosyal yardımların amacı bireyleri en kısa sürede kendi kendine yeter hale getirmektir (Özdemir, 2007:96-97).

1.4.2.1.3. Sosyal Hizmet

Sosyal hizmetler, işgücü piyasasında yaşam koşulları oluşturulmayan (işsizler, sosyal sigortası olmayan, çalışamayacak durumda olan vb.) gruplar için sosyal politikaların gündeminde daha merkezi konular haline gelmiştir (Alber, 1995:133). Dolayısıyla sosyal hizmetler, toplumda yoksul veya muhtaç durumda olan ya da bedenlen veya ruhen eksikliği olan bireylerin insan haysiyetine yaraşır bir şekilde hayat sürdürebilmesi için ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının giderilmesi için devlet ve özel kuruluşlar tarafından sağlanan hizmetlerdir (Tuncay ve Ekmekçi, 2011:17).

⁸ Gelir testi, vatandaşların ve aile bireylerinin gelirini tespit edilmesiyle sosyal yardımlardan yararlanmasına imkân veren bir testtir

⁹ Mutlak Yoksulluk: Hane halkı veya bireyin yaşamını sürdürebilecek asgari refah düzeyini yakalayamaması durumudur (Altay, 2005:158).

Sosyal hizmet ile sosyal yardım kavramları birbirleriyle karıştırılmaktadır. Bazen sosyal yardımlar, bir tür sosyal hizmet olarak görülmektedir. Sosyal hizmetler, mali faydadan ziyade, kişilerin çevreleri ve birbirleriyle uyum sağlamalarına katkıda bulunmak amacıyla yapılan örgütlenmiş çalışmalardır (Oral, 2004:43).

Sosyal hizmet programları hiçbir zaman kâr veya kazanç amacı taşımamalıdır, sosyal hizmetlerde amaç çeşitli toplumsal problemlere çözümler aramak olmalıdır çünkü günümüzde sosyal hizmetler sosyal yapının gelişmesi ve değişmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal hizmetlerin işlevleri sadece yoksul ve muhtaç insanlara hizmet götürmek değildir. Yaşam kalitesinin artırılması, insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yerel düzeyde toplumların kalkınmasını gerçekleştirmek de sosyal hizmetlerin önemli işlevlerinden biri olmuştur (Aydın, 2008:30).

1.4.2.1.4. Sosyal Tazmin

Sosyal tazmin kısaca; devletin yaptığı işlem ve çalışmalar neticesinde zarara uğrayan kişilere zararlarını karşılamak için devlet tarafından verilen, tazminat özelliği taşıyan yardımdır. Sosyal tazminde kişilere belirli bir hayat standardı sağlamak yerine ekonomik iyileştirme sağlanması amaçlanmıştır (Sözer, 1998:28).

Sosyal tazmin, askerlerin, kamu görevlilerinin ya da sivillerin bir kamu görevini yerine getirirken zarara uğradıklarında, bu zararın devlet tarafında giderilmesi durumudur. Uğranılan zarar karşılığında sunulması gereken karşılıklar yasalarla belirlenmiştir. Sosyal tazminin finansmanı ise vergi ile karşılanmaktadır (Özdemir, 2007:103-104).

1.4.2.2. Geniş Anlamda Sosyal Politika Araçları

Devletin ekonomik hayata müdahalede bulunurken başvurduğu kamu politikası kapsamında yer alan araçların, sosyal politika da kullanıldığı belirtilebilir. Bu araçlardan en başta gelenler; kamu harcamaları ve vergileme, regülasyon ve kontroller, kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT), planlama ve kamulaştırma ve devletleştirmedir (Tezgel, 2013:7-8).

1.4.2.2.1. Kamu Harcamaları ve Vergileme

Kamu harcamaları devletin çeşitli ekonomik ve sosyal amaçlarını gerçekleştirmek için kullandığı araçlardan biridir (Ferhatoğlu, 2005:77). Devlet ekonomik büyüme ve kalkınma hızını arttırmak, gelir dağılımını iyileştirmek, kaynak dağılımını düzeltmek amacı ile kamu harcamaları yapmaktadır (Arslan, 2002:77).

Hükümetler sosyal refahı arttırarak en üst seviyeye çıkarmak için vergilendirme yöntemini de kullanarak ekonomide etkin olmaktadır (Richter, 2004:598).

Devlet kamu harcamaları ile sosyal ihtiyaçları karşılamak için kişilere nakdi ya da ayni yardımlarda bulunabilmektedir. Yine kamu harcamaları aracılığı ile eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gibi refah hizmetleri üreterek kişilere ücretsiz ya da piyasa değerinin çok altında bir fiyatla sunar. Sosyal refah devletleri vergilendirme ile refah artışını sağlamak için ise vergi sisteminde artan oranlılık, ayırma kuramı, asgari geçim indirimi, muafiyet ve istisnalar gibi çeşitli uygulamalara fazlaca yer vermektedir (Aktan ve Özkıvrak, 2008:42-43).

1.4.2.2.2. Regülasyon ve Kontroller

Regülasyon, devlet tarafından yürürlüğe konulan, ekonomik ve sosyal hedeflere yönelik her türlü anayasal, yasal ve kurumsal düzenlemeler ve diğer her türlü kamusal politikalar ve yapılan uygulamalar olarak ifade edilmektedir. Genel olarak regülasyon, devletin kamu yararı gerekçesiyle özel sektördeki kurumlara yapması gereken şeyleri emretmesi ve yapmaması gereken şeyleri yasaklaması şeklinde tanımlanabilir (Sarısoy, 2010:281).

Sosyal politika araçlarının en başında hukuk kuralları bulunmaktadır. Her ülkede sosyal politikaların temel ilkeleri ancak hukuki düzenlemelerle uygulanabilir. Bundan dolayı hukuk kuralları sosyal politika araçları içerisinde öne çıkmaktadır (Altan, 2007:24).

Devlet ekonomik regülasyon ve ekonomik kontrol araçları ile ekonomiye müdahalede bulunmaktadır. Piyasalara giriş çıkış kurallarının olması, devletin bazı alanlarda yasal tekel oluşturması veya ithalat kotaları ekonomik regülasyonlara

örnek olarak verilebilir. Devletin ekonomiye müdahalede bulunurken kullandığı ekonomik kontrol araçları ise mal ve hizmetlerin satış fiyatlarının kontrolü, faiz kontrolü, kira kontrolü, ücret kontrolü gibi uygulamalardır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:44-45).

Fiyat kontrolleri taban fiyatları veya tavan fiyatları şeklinde olabilir. Örneğin yüksek gıda fiyatları yoksulların sıkıntı yaşamasına sebep olmaktadır. Bundan dolayı hükümet ulusal bir gıda kısıtlığı ile karşı karşıya kaldığında, yoksul insanların yiyecek alabilmesi için yiyeceklere bir fiyat tavanı uygulayabilir. Fiyat tavanının amacı tüketiciler için fiyatı düşürmek iken, taban fiyatının amacı tedarikçiler için fiyatı yükseltmektir. Taban fiyatına örnek olarak ulusal asgari ücret gösterilebilir (Begg vd., 2011:55-57).

Sosyal refah devlet, regülasyon ve kontroller aracılığı ile özel sektörün serbest ve adil rekabet koşulları içerisinde olmasını, piyasada oluşabilecek tekelleri ve kartelleri önlemeye çalışmaktadır. Bunun nedeni tekellerin ve kartellerin fiyatları belirlediği ve rekabetin ortadan kalktığı bir toplum olmanın sakıncalarını engellemektir. Tekelleşme ve kartelleşme her ne kadar ekonomik olgu gibi görünse de toplumsal huzuru ve barışı yakından ilgilendirmekte ve büyük tehlike oluşturmaktadır (Duman, 1997:60).

1.4.2.2.3. KİT'ler

KİT'ler kısaca; kişisel mal üreten, sermayesinin yarısından fazlası kamuya ait olan ve sosyal yarar amacına göre faaliyette bulunan firmalardır (Akalin, 2000:400).

KİT'lerin kuruluş amaçları ise şunlardır (Ayyıldız, 2005:89);

- Ekonomik kalkınmayı sağlamak,
- Tekelleri devlet eliyle işletmek,
- Özel sektörün girişemediği işleri yapmak,
- Ekonomiye yön vermek,
- Özel sektöre öncülük etmek,
- Gelir dağılımında adaleti sağlamak.

Bunların yanında devlet, KİT'ler aracılığıyla tam istihdamı sağlama ve milli geliri arttırma gibi sosyal amaçları da elde etmeye çalışmaktadır. Ekonomik büyüme ve kalkınma, tam istihdamı sağlama gibi amaçlar hem ekonomik hem de sosyal niteliği de olan amaçlardır. Bu yüzden özellikle II. Dünya Savaşı'ndan sonra devletler KİT oluşturarak girişimci olarak ekonomide yer almaya başlamıştır (Aktan ve Özkıvrak, 2008:47).

1.4.2.2.4. Planlama

Devlet, planlama ile toplumsal üretimi arttırmayı ve ülkenin ekonomik büyümesini ve gelişmesini sağlamayı amaçlamaktadır. Ekonomik büyüme ve genişlemenin sağlanması ile toplumsal kesimlerin yaşam standartlarında iyileşmelerin olması gerekmektedir. Devlet bu yüzden planlama yaparken sosyal adaleti gerçekleştirmeyi de amaçlamaktadır. Dolayısıyla planlama ile hem ekonominin büyümesi hem de elde edilen ekonomik getirilerin belirli bir kesimin elinde toplanması yerine toplumsal kesimler arasında dengeli bir biçimde bölüştürülmesi hedeflenmektedir (Sezen, 1999:36-37).

Planlamanın ekonomik açıdan amaçlarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (Öney, 1980:26);

- Kaynakların etkin kullanımı,
- Tam istihdam sağlama,
- Üretim kapasitesinin tam kullanımı,
- Hayat standardının ve/veya refahın en yüksek seviyeye çıkarılması,
- Ekonomik büyümenin maksimum kılınması,
- Ekonominin dengeli kalkınması veya dinamik bir genel dengeye ulaşılması,
- Ekonomide konjonktür hareketlerinin etkisini en alt düzeye indirmek veya yok etmektedir.

Sosyal refah devleti mevcut kaynakları etkin kullanarak, tam istihdamı sağlayarak, hem coğrafi bölgeler hem de sektörler arasında denge kurarak, ekonomik büyüme ve gelişmeyi sağlayarak toplumun refahını arttırmayı amaçlamaktadır. Bundan dolayı ekonomik hayatı kapsamlı planlar ile yönlendirmektedir.

1.4.2.2.5. Kamulaştırma ve Devletleştirme

Kamulaştırma kısaca devletin özel mülkiyete müdahalesi olarak tanımlanmaktadır. Sosyal refah devleti kamulaştırmanın keyfi kullanılmaması için de anayasa ve yasalar ile mülk sahiplerine güvence vermektedir. Yasa ve anayasalarda, mülkiyet, miras, özel girişim, çalışma, sözleşme özgürlükleri gibi haklara ve insan haklarına dokunulamayacağı belirtilmiştir. Sosyal refah devleti özel mülkiyet hakkını kamu yararı ile sınırlandırmıştır. Dolayısıyla kamu yararına aykırı bir şekilde mülkiyet hakkı kullanılamaz (Duman, 1997:53).

Kamu yararının var olduğunun kabul edildiği durumlar sağlık, iskân ve askeri nedenler olarak ele alınırken bu durum zamanla değişime uğramıştır. Ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmelerin etkisi ile ulaşım hizmetleri, doğal kaynakların etkin ve verimli kullanılması, topraksız çiftçilerin toprak sahibi yapılması, ormanların, doğa ve kültür varlıklarının korunma altına alınması, turizm, şehircilik, çevre düzenlemesi gibi konuların da artık kamu yararıyla ilgili olduğu kabul edilmeye başlanmıştır (Göven, 1999:259).

Birçok sosyal refah devleti II. Dünya Savaşından sonra demir, çelik, elektrik enerjisi işletmeleriyle bankacılık, sigortacılık, ulaştırma ve bazı önemli gıda maddelerinin satışı gibi ekonomik alanları geniş ölçüde devletleştirmiştir (Azrak, 1962:212).

1.4.3. Sosyal Politikanın Genel Hedefleri

Sosyal politikanın hedefleri arasında yoksulluğun azaltılması, sosyal koruma, sosyalleştirme ve insan haklarının geliştirilmesi yer almaktadır. Bu hedeflerin uygulanması için sadece güçlü bir devlet değil, aynı zamanda sivil toplum, özel sektör ve uluslararası kalkınma kurumlarının eylemleri de gerekmektedir (Hall ve Midgley, 2004:1). Sosyal politikanın bir başka amacı da insanların yaşam kalitesini iyileştirmesine yardımcı olmaktır (Blau, 2003:4).

Sosyal politikanın genel hedefleri Tablo 1.6’da yer almaktadır.

Tablo 1.6: Sosyal Politikanın Genel Hedefleri

Dengeli kalkınma ve ekonomik gelişme sağlanması, bunları sosyal refaha dönüştürülmesi ve sosyal sorunların çözülmesi ile sosyal gelişmeyi sağlamak.	Toplumu oluşturan sınıflar, sosyal gruplar, coğrafik bölgeler ve sosyal hizmetlerden yararlanan kesimler arasında refah ve hizmet dengesinin kurulması ile sosyal dengeyi oluşturmak.
Sosyal hakları geliştirilmesi, herkesi sosyal güvenliğe kavuşturulması, bireylerin eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlarını ücretsiz karşılanması, bireylerin insan haysiyetine yaraşır bir geçim seviyesine kavuşturulması ve tam istihdamın sağlanması ile sosyal demokrasiyi sağlamak.	Toplumun çalışma hayatını ve emeğin sömürülmesine imkân tanımayacak bir şekilde dengeye oturtulması ile sosyal bütünleşmeyi sağlamak.
Toplumdaki uyuşmazlıkları, sosyal çatışmalara dönüşmeden barışçıl yollarla çözülmesi ile sosyal barışı sağlamak.	Adil gelir dağılımını gerçekleştirilmesi ile sosyal adaleti sağlamak.

Kaynak: Danış, Mehmet Zafer (2007); “Sosyal Hizmet Mesleği ve Disiplininde Sosyal Politikanın Yeri ve Önemi,” *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, s.54–55.

Sosyal politikanın bu hedefleri toplumda dengeyi sağlamak, toplumsal çatışmaları ve bunalımları aşmak ve sağlıklı bir toplum düzeni oluşturmaktır.

1.4.4. Sosyal Politika Tasarımında Kurumsal Yapı

Sosyal politika uygulamalarının gerçekleştirilmesinde merkezi ve yerel yönetimler önemli rol oynamaktadır. Bu kurumların yanı sıra sivil toplum kuruluşları (STK), hayır kurumları ve özel sektör kuruluşları sosyal politikanın sağlanmasına destek olmaktadır.

1.4.4.1. Merkezi Yönetim

Kamu gücünü elinde bulunduran devlet sosyal politikaların sağlanması konusunda en etkili kuruluştur. Devlet, iç ve dış barışın korunması, toplumda güç kullanımının kontrolü ve çeşitli hedefleri gerçekleştirme maksadıyla kaynak hareketlerinin kontrolü ve toplumsal hedeflere yönelik politikaların belirlenmesi gibi çok geniş bir alanlarda etki sahibidir. Bu kadar geniş etkinlik alanı olan devletin, sosyal politikaları sağlayan diğer kurumlara nazaran daha etkin bir rol üstlenmesi normaldir (Aydın, 2008:38).

Sanayi Devriminden önce devlet sadece yoksulluk yasaları ile sosyal politikalarda etkin olmuştur. Sanayi Devrimi’nden sonra ise devletin sosyal politikalarda etkinliği artmaya başlamıştır. Sosyal refah devletinin *Altın Çağı*’nı yaşadığı 1945-1970’li yıllar arasında ise sosyal politikalarda devletin etkisi en üst seviyeye çıkmıştır. 1970’li yılların ortalarında neo-liberal düşüncelerin gündeme

gelmesi ile birlikte devletin de sosyal politikalardaki etkinliği azalmaya başlamıştır (Chatterjee, 1996:9).

1970’li yılların ortalarında hem küreselleşmenin hem de neo-liberal düşüncenin etkisi ile sosyal refah devlet anlayışında zayıflama başlamış ve devletin ekonomik hayata etkisinin azaltılması ve minimal devlet anlayışının olması gerektiği fikri yaygınlaşmıştır. Bu durum devletin sosyal politikalar üzerindeki etkinliğini de etkilemiş ve devlet sosyal politikalarla ilgili görevlerinin bir kısmını diğerkurumlara (yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, hayır kurumları ve özel sektör) devretmeye başlamıştır.

1.4.4.2. Yerel Yönetim

Yerel yönetimlerin sosyal politikada etkinliğinin, Sanayi Devrimi ile II. Dünya Savaşı arasındaki dönemde yavaş yavaş artmaya başlamıştır. Sanayi devrimi ile birlikte ortaya çıkan hızlı nüfus artışı, göç, şehirleşme ve şehirleşmenin ortaya çıkardığı sorunlar yerel yönetimlerin sosyal politikadaki sorumluluklarını arttırmıştır. II. Dünya Savaşı’ndan sonra ise yerel yönetimlerin sosyal politikadaki etkinliği iyice artmıştır. Hatta bu dönemde bazı yazarlar İskandinav yerel yönetimlerini *refah belediyesi*, İngiliz yerel yönetimlerini ise *yerel refah devleti* olarak nitelendirmiştir (Aydın, 2008:40).

Günümüzde ise küreselleşme süreci ile birlikte yeni ekonomik düzen ve yerelleşme eğilimi aynı anda yaşanmaya başlanmıştır. Günümüzde modern devlet küreselleşme gereği otoritesini uluslararası kuruluşlara devretmekte, yerelleşme talepleri karşısında ise yetki ve görevlerinin bir kısmını yerel yönetimlere ve STK’lara devretmektedir (Sivrekli Demircan, 2008:116).

Yerel yönetimlerin sosyal politikadaki etkinliğinin dönemden döneme ve ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği görülmektedir. Yerel yönetimlerin; ekonomik istikrarın sağlanması, gelir dağılımı ve kamu hizmeti gibi işlevleri bulunmaktadır ancak hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde ilk iki işlevi yerine getirememektedir. Yerel yönetimler sosyal politikalar konusuna giren kamu hizmetlerini yerine getirerek sosyal politikaların sağlanmasında etkili olmaktadır (Ersöz, 2011:65-66).

1.4.4.3. Sivil Toplum Kuruluşları (STK)

Sivil toplum kuruluşları, çok küçük derneklerden çok büyük oldukça profesyonel kuruluşlara kadar çok çeşitli gruplardan oluşmaktadır. Sivil toplum kuruluşları yerine; gönüllü kuruluşlar, hükümet-dışı kuruluşlar, kâr gütmeyen kuruluşlar, kâr gütmeyen sektör, kâr için olmayan kuruluşlar, vergiden muaf kuruluşlar, hayırsever yardım kuruluşları, üçüncü sektör, bağımsız sektör ve sosyal hareketler gibi birçok kavram da kullanılmıştır (Özdemir, 2007:377).

Son yirmi yılda, kalkınma konusunda sivil toplum kuruluşları (STK'lar) yerel, ulusal ve uluslararası düzeylerde daha etkin bir hale gelmiştir. 1980'li yıllardan sonra STK'ların sayıları artmış, güçlenmiş ve nüfuz sahibi olmaya başlamıştır (Guay vd., 2004:129).

STK'lar kalkınma konusunda da önemli aktörler olarak tanınmaya başlanmıştır. Bunun yanı sıra STK'ların, temel sosyal yardım ve hizmet ihtiyacı olan kişilere yardımcı olma ve demokratik hakların sağlanması olarak iki ana işlevi bulunmaktadır. STK'lar olağanüstü durumlarda yardım, demokrasi inşası, uyuşmazlıkların çözümü, insan hakları çalışmaları, kültürel koruma, çevresel aktivizm, araştırma ve bilgi sağlama gibi diğer konularda da rol almaya başlamış ve aktif hale gelmiştir (Lewis ve Kanji, 2009:1).

1.4.4.4. Hayır Kurumları

Hayır kurumları, kamu yararı sağlamak için var olan kâr amacı gütmeyen kuruluşlardır. Bir hayır kuruluşu, bağışçılar (genellikle zaman veya para biçiminde kaynak sağlayan) ve yararlanıcılar (bağışçıların yardımlarının nihai alıcıları) arasında bir aracı olarak nitelendirilebilir. Hayır kurumları büyük bir sektör olduğundan dolayı kamu hizmetlerinin sunumundaki rolleri de artmıştır. Hayır kurumları şeffaf ve hesap verebilir olmalıdır. Ayrıca hayır kurumları hem etkili hem de verimli çalışmalarda bulunabilmek için diğer kuruluşlarla birlikte hareket etmelidirler (Hyndman ve McDonnell, 2009:5).

Dini kurumlar da sosyal refah hizmetlerinin sağlanmasında önemli bir role sahip olup hayır kurumu niteliğindedir (Ersöz, 2011:55). Bağış yapmak ve hayırseverlik 3 büyük dinde (İslamiyet, Hristiyanlık ve Yahudilik) dini bir görev halindedir (Spicker, 2020). Devletin sosyal politika alanında etkili bir rol

üstlenmediği dönemlerde (Sanayi Devrimi öncesi dönem) bile dini kurumlar, yoksullara yönelik ayni ve nakdi yardımlar yaparak sosyal refah hizmeti sunan kurumlar olmuştur (Chatterjee, 1996:9).

1.4.4.5. Özel Sektör

Liberal görüşe sahip olanlar piyasaların özgürlük temeline dayalı olması gerektiğini ve bu halde refahın en üst seviyeye çıkacağını belirtmişlerdir. Bundan dolayı devlet sosyal refah alanındaki yetkilerini, piyasalara, sivil sektöre ve gönüllü kuruluşlara aktarmalıdır (Pierson, 2004:180).

Devletin buradaki rolü, en düşük seviyede olmalıdır. Dolayısıyla devlet özel sektörün üretmek istemediği hizmetleri üretmelidir ya da piyasanın ürettiği hizmetlerden yararlanamayan yoksullara yardım etmelidir (Özdemir, 2007:363).

Devletin ekonomiyi tamamen serbest bırakması ve toplumun bütün ekonomik ihtiyaçlarının özel sektör aracılığıyla temin edilmesi bazı olumsuz sonuçlara sebep olmaktadır. Örneğin hizmetlerin sağlanmasında eşitsizlikler meydana gelmektedir. Bunun sebebi ise ihtiyaç sahibi kişi ve grupların, piyasanın özel sektörün ürettiği mal veya hizmetleri satın alabilecek kadar gelirin olmamasından kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla egemenliği özel sektörde olan piyasalarda mal ve hizmet sunumu parası olan kişilere yapılmaktadır. Bunun yanı sıra özel sektör uzun soluklu sorunların (hastalık, yaşlılık vb.) çözümünde yeteri kadar başarılı olamamaktadır (Ersöz, 2004:18).

Yukarıdaki sebeplerden dolayı sosyal güvencenin sağlanmasında devlet ve özel sektör birlikte hareket etmektedir. Bu da devletin herkese minimum düzeyde bir güvence sunması ve bu düzeyden daha fazla sosyal güvencesi olmasını isteyen kişilerin ise özel sigorta şirketlerine yapacağı prim ödemeleri ile bunu gerçekleştirmesi şeklinde olmaktadır.

1.4.5. Sosyal Politikada Yerel Yönetimlerin Önemi: Sosyal Belediyecilik

Tarih boyunca devlet ekonomik ve sosyal hayata bazen müdahalede bulunmazken bazen de müdahaleci devlet anlayışının egemen olduğu dönemler olmuştur. Devletin ekonomik ve sosyal hayattaki konumu, yerel yönetimlerin dönüşüm sürecinde önemli bir role sahiptir (Aydın, 2008:42).

Yerel yönetimlerin sosyal politika alanına katılım ve katkı düzeyi her dönemde ve her ülkede farklı olsa bile temel sosyal politika ve sosyal hizmetlerin temin edilmesinde rol almıştır. Örneğin İngiltere’de 1601 yılında çıkarılan Yoksulluk Yasası ile yerel yönetimler yoksullukla mücadelede önemli görevler üstlenmişlerdir (Özdemir, 2007:330).

Özellikle refah devletinin *Altın Çağı*’nı yaşadığı ikinci dünya savaş sonrası ve 1970’li yılların ortalarına kadar olan dönemde yerel yönetimlerin de *Altın Çağı*’nı yaşadığı söylenebilir. Bu dönemde yerel yönetimler sosyal refah devletlerinin ulusal ölçekte planladıkları sosyal refah politikalarını yerel düzeyde uygulanmasından sorumlu olmuştur (Toprak ve Şataf, 2009:14).

Küreselleşme süreci ile birlikte ise dünya ülkelerini, yerelleştirme anlayışı etkisi altına almış ve belediyelere yüklenen önem de artmıştır. Belediyelerin yetki kullanımı ve hizmet sunumu yönünden geliştirilmesi yerel nitelikteki hizmetlerin sunumunda kalite artışına önemli etkide bulunacaktır. Yerel hizmetlerin belediyeler tarafından daha etkin ve verimli sunulmasının nedenleri ise şunlardır (Siverekli Demircan, 2008:116-117);

- Halkın belediye hizmetlerine katılımı daha kolay olabileceğinden aktif katılım ilkesi sağlanabilir,
- Merkezi yönetime oranla daha küçük ölçekli birimler olan belediyelerde hizmet arz ve talebi aynı ortamda meydana gelir,
- Bürokrasi ve kırtasiyecilik azalır,
- Halkın beklenti ve taleplerini yansıtır ve cevap verme imkânı artar,
- İhtiyacın ne olduğu ve düzeyi tespit edilerek, ihtiyaçlarla kaynaklar arasında denge sağlanır.
- Halk tarafından hizmetlere finansal olarak gönüllü katılım mümkün olur.

Günümüzde ise nüfus artışı, göç ve şehirleşme, küreselleşme ve rekabetin yerelleşmesi, ekonomi politikaları, yeni yönetim modelleri gibi faktörler yerel yönetimlerin işlevsel olarak değişmesine neden olmuştur (Ersöz, 2011:84). Bu faktörler yerel yönetimlere yeni hizmet alanları eklemiş ve bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar; sosyal hizmet alacak kişi sayısının artması,

Çevresel ve kentsel sorunlar, kapsamlı kültürel faaliyet ihtiyaının oluşması ve yerel ekonomik kalkınma ihtiyaı şeklinde sıralanabilir. Bu sorunları mlenmede ise sorumluluk alan, m ve politikalar üreten *sosyal belediyeçilik* anlayışı benimsenmiştir. Sosyal politika alanında belediyelerde meydana gelen değişimler ve hizmet alanları ise şunlardır (Danışman, 2018:81-82);

- *Sağlık alanındaki görev ve işlevleri:* Koruyucu sağlık hizmetleri vb.
- *Eğitim alanındaki görev ve işlevleri:* Meslek edindirme, beceri kazandırma eğitimleri, bilgi kazandırma eğitimleri,
- *Konut alanında görev ve sorumlulukları:* Barınma ihtiyaını karşılamak üzere toplu konut projeleri,
- *İhtiyaç sahiplerine yönelik hizmetler:* Kadınlara yönelik hizmetler, gençlere yönelik hizmetler, çocuklara yönelik hizmetler, yaşlılara yönelik hizmetler, engellilere yönelik hizmetlerdir.

Yerel yönetimlerin sosyal politika alanında benimsediği sosyal belediyeçilik ile ilgili detaylara (tanımı, tarihsel gelişimi, işlevleri vb.) bu çalışmanın ikinci bölümünde değinilmiştir.

2. SOSYAL REFAH DEVLETİNİN YERELE YANSIMASI: SOSYAL BELEDİYESİLİK

Küreselleşme süreciyle, devletin kamu hizmetlerinin sunumuna dair rol ve işlevlerinde önemli değişimler yaşanmış ve yerelleşme kavramı oluşmuştur. Bu da yerel nitelikteki kamu hizmetleri sunumunun halka en yakın birimler olan yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilmesinin ve adem-i merkeziyetçi bir yapının dünya ülkelerinin genelinde benimsenmesinin odak noktası olmuştur (Siverekli Demircan, 2008:104). Bu dönemde önemi artan sosyal belediyecilik anlayışı da yerel yönetimlere sadece alt yapı çalışmaları gibi klasik işlevlerinin ötesinde ortaya çıkan sosyal sorunların çözümü konusunda da sorumluluklar yüklemiştir (Toprak ve Şataf, 2009:15).

Çalışmanın bu bölümünde konu ile ilgili; sosyal belediyecilik kavramına ve tanımına, tarih içerisinde yerel yönetimlerin özellikle sosyal politika uygulamalarındaki rol ve görevlerine ve sosyal belediyeciliğin işlevlerine değinilmiştir. Daha sonra seçilmiş dünya ülkelerindeki yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik faaliyetleri ele alınmıştır. Türkiye’de ise sosyal belediyeciliğin gelişiminin nasıl olduğu ve sosyal belediyeciliğin yasal dayanaklarına değinildikten sonra Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamaları ve bu faaliyetleri gerçekleştirirken ortaya çıkan sorunlar ve bu sorunların çözümleri ele alınmıştır.

2.1. Sosyal Belediyeciliğin Kavramsal Çerçevesi

Sosyal belediyeciliğin temelleri 19.yüzyılın sonlarından itibaren gelişen *sosyal refah devleti* anlayışına dayanmaktadır. Özellikle sosyal demokrat partilerin yönetimin başında olduğu ülkelerde veya yerel yönetimlerde sosyal belediyecilik anlayışının daha fazla önemsendiği görülmektedir. Örneğin Fransa’da Saint-Nazaire belediyesi kendisini *municipalité sociale* yani sosyal belediye olarak tanımlamaktadır. Sosyal belediyecilik hizmetleri yerel yönetimlerce ve yerel yönetimler ile işbirliği içerisinde olan STK’lar ve kiliseler tarafından gerçekleştirilmektedir. ABD’de vatandaşların boş zamanlarını değerlendirmesine yönelik yapılan hizmetler ve sportif faaliyetler de *sosyal belediyecilik* kapsamında önemsenmektedir (Beki, 2008:32).

Literatürde *sosyal belediyecilik* kavramı kullanılıyor olsa bile diğer yerel yönetim birimlerinin sosyal alana yönelik yapmış olduğu faaliyetler de sosyal belediyeciliğin kapsamına girmektedir. Bundan dolayı literatürde sosyal belediyecilik kavramı yerine *toplumcu belediyecilik*, *toplumsal belediyecilik*, *yerel sosyal politikalar*, *yerel sosyal hizmetler*, *yerel yönetimler* ve *sosyal politika*, *yerel yönetimler* ve *sosyal hizmetler* kavramlarının kullanıldığı da görülmektedir. Yine de yerel yönetimlerin özellikle toplumdaki dezavantajlı gruplara yönelik yapmış olduğu ve sosyal adaleti güçlendirmeyi hedefleyen faaliyetler genellikle *sosyal belediyecilik* kavramı içerisinde incelenmektedir (Selek Öz, 2010:26-27).

Kavramsallaştırmada *belediyecilik* kelimesinin tercih edilmesinin nedenini Aydın (2008:17-18) aşağıdaki süreç çerçevesinde açıklamıştır;

“Yerel yönetimler, sosyal politikaları, sosyal hizmetleri, mahalli sorumluluğa sahip olarak yerine getiren ve topluma en yakın olan kamu yönetim birimleridir... Ülkemizde yerel yönetim kuruluşu dendiğinde ise akla büyük ölçüde belediyeler gelmektedir. İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ülkemizde belediyeler, il özel idarelerine göre daha önemli kuruluşlar haline gelmiştir. Nüfus artışı ve göç hareketleri hızlı ve plansız kentlerin ortaya çıkmasına ve kentsel hizmet talebinin artmasına yol açmıştır. Belediyelerin kullandıkları kaynaklar ve hizmet götördükleri nüfus, diğer yönetim birimlerine göre daha fazladır... Merkezi yönetimin yasal ve idari düzenlemeleri altında fonksiyonlarını icra eden belediyeler, sosyal refah hizmetlerinin üretim ve dağıtımında önemli bir rol üstlenirken, toplumun da artan ihtiyaçlarına bağlı olarak belediyelerden sosyal refah hizmetleri yönünde beklentisi oldukça yüksek düzeylere ulaşmıştır”.

Sosyal belediyecilik, sosyal refah devletinin, vatandaşlarına sunmakla yükümlü olduğu sosyal politikalara ve faaliyetlere belediyelerin de katılım yerel ölçekte bazı sosyal yardım ve hizmetleri yapmasını ifade etmektedir (Adıyaman ve Demirel, 2011:116).

Sosyal belediyecilik, sosyal refah devletinin yereldeki görünümü, temsilcisi, yardımcısı olarak da ifade edilebilir. Bu bağlamda sosyal belediyecilik, belediyelere yalnızca bilinen belediye görevlerinin yanı sıra onları sosyal problemlerinin çözümünden de sorumlu tutmaktadır (Selek Öz ve Yıldırım alp, 2009:457). Dolayısıyla sosyal belediyecilik anlayışının içerisine eğitim, sağlık, kültür, konut, şehirleşme, turizm, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, yardıma muhtaç bireylere yardım edilmesi gibi konular da girmektedir (Efe, 2008:5).

Sosyal belediyecilik ile ilgili literatüre bakıldığında ise gerek ulusal gerekse uluslararası literatürde çeşitli tanımlar mevcuttur. Öncelikle ulusal literatüre

bakıldığı zaman Akdoğan (2002:35 akt. Mermer (2016:32) sosyal belediyciliği şu şekilde tanımlamıştır;

“Sosyal belediycilik, yerel yönetime sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; ıssız ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir”.

Can (2006:18), sosyal belediyciliği şöyle tanımlamıştır;

“yerel nitelikteki kamu harcamalarını kimsesiz, engelli, yaşlı vd. sosyal güçsüzlerin korunmasını, maddi yönden yardım edilmesine yönlendiren ayrıca yerel düzeyde eğitim ve sağlık imkânlarının iyileştirilmesine katkıda bulunan, sosyal adaletin sağlanmasına yardımcı olan ve sosyal sermayenin gelişmesine yönelik çalışmalara önem veren bir model”.

Öksüz (2007:89) ise sosyal belediyciliği aşağıdaki şekilde tanımlamıştır;

“yerel yönetime, coğrafi sınırlarında yaşayan vatandaşlara, sosyal alanda planlama ve düzenleme yetkisi veren, kamu harcamalarını sosyal yardımları gerçekleştirmek üzere yönlendiren, sosyo-kültürel alanlarda hizmet vermek amacı ile yatırım yapan, sosyal adaleti temin edici önlemleri alan, sosyal kontrol işlevleri yükleyen model”

Keleş (2009:30), sosyal belediyciliği kısaca *toplumcu belediycilik* olarak ifade etmiş ve toplumsal refah devletinin belediyciliği olarak tanımlamıştır. Bu bağlamda, “sosyal belediyciliğin, topluma ilişkin amaçların öncelikli olduğu ve toplumun çıkarlarının esas alındığı; bunun yanı sıra, üretim araçlarının mülkiyetinin, yine kişilerde olduğu bir belediycilik anlayışını temsil ettiğini” belirtmiştir.

Pektaş (2010:5), sosyal belediyciliği sosyal refah devletinin yerel yönetim düzeyindeki bir izdüşümü olarak betimlemiştir. Pektaş'a göre sosyal belediycilik kısaca “sunduğu sosyal nitelikli mal ve hizmetlerle hemşehrilere daha iyi bir yaşam standardı yaratmayı hedefleyen ve onların bütçesine sosyal adalet sağlayıcı biçimde katkı yapan belediyciliği” anlatmaktadır.

Öztürk ve Gül (2012:213), sosyal belediyciliği geleneksel belediycilik anlayışının dışına çıkan bir anlayış olarak ifade etmişlerdir. Sosyal belediycilik anlayışında belediyeler, yalnızca alt yapı hizmeti yapan bir kurum olarak

görülmemektedir. Belediyeler, sınırları içerisinde yaşayan halkın sosyal ve kültürel hayatlarına katkı sağlayan ve bu konuda görev ve sorumluluklar yüklenen bir hizmet/yönetim birimi olarak görülmektedir.

Koray ve Temiz (2014:20-21) ise sosyal belediyecilik anlayışının aşağıda sıralanan alan ve hedeflere odaklanması gerektiğini düşünmüşlerdir;

- *Şehirlerin ekonomik, sosyal, kültürel gelişimi faaliyetleri:* Alt yapı çalışmaları, konut politikaları, iş olanakları ve kültürel merkezleri açma,
- *Sosyal refahın gelişimi faaliyetleri:* Yoksulluk ve dışlanmanın azaltılması faaliyetleri, sosyal hizmetler, sosyal koruma ve eşitlik politikaları,
- *Demokrasinin gelişimi:* Belediyenin faaliyetleri aracılığı ile sivil toplumun ve gönüllü katılımcılığın teşviki,
- *Şehirlerin çevresel gelişimi:* Yeşil şehirler oluşturulması, çevrenin korunması, sera gazları salınımının azaltılması ve sürdürülebilir enerji kullanımı gibi faaliyetler.

Uluslararası literatürde sosyal belediyecilik kavramı yerine Trydegård ve Thorslund (2001) ile Kröger, (2011) *refah belediyeciliği*; Laws (1988), Steinmetz, (1990) ve DeVerteuil vd. (2002), *yerel refah devleti*; Andreotti vd. (2012) ile Møller (2012) *yerel refah sistemleri* terimlerini kullanmıştır. Bunun yanı sıra Schridde, (2002) *yerel refah rejimleri* ve Kazepov (2008) *sosyal politikaların yerelleşmesi* gibi terimleri sosyal belediyecilik kavramı yerine kullanmıştır (Kalkışım, 2015:57).

Trydegård ve Thorslund (2001:174) ise sosyal belediyeciliği *refah belediyeciliği* olarak ifade etmiştir. Refah Belediyelerini, hizmetlerin kapsamı ve kalitesi konusunda karar vermekte olan ve bireysel olarak da yardımlara uygunluk ölçütlerini ve sağlanacak yardımın miktarı ve türünü belirleyen kurum olarak ifade etmiştir. Yine refah belediyelerini İskandinav ülkelerinde sosyal politika yapımında yerel yönetimlerin önemli rolünü tanımlamak için kullanılan terim olduğunu belirtmiştir.

Kröger (2011:149) de Finlandiya'ya yönelik çalışmasında sosyal belediyeciliği *refah belediyeciliği* olarak ele almıştır. Eşitliğin refah politikalarının temelini oluşturduğunu ve refah belediyelerinin ülkenin farklı bölgelerinde yaşayan vatandaşların eşit muamele görmeleri ve kamu hizmetlerine eşit erişime sahip olmaları için faaliyetler belirlemesi gerektiğini belirtmiştir.

DeVerteuil vd. (2002:231) ise sosyal belediyeciliği *yerel refah devleti* olarak tanımlamışlardır. Ayrıca sosyal belediyeciliğin sosyal refah devletinin yereldeki uzantısı olmasının yanı sıra ayrı bir siyasi, ekonomik ve sosyal çalışma alanı oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Andreotti vd. (2012:1927-1932) sosyal belediyecilik konusunu *yerel refah sistemleri* olarak ele almışlardır. Refah sistemlerinin merkezi yönetimden yerel yönetimlere kaymasının, sosyal politikaların etkinliği ve uygunluğu ile ilgili olumlu sonuçlar doğurduğunu belirtmişlerdir. Bunlar; eğitim, öğretim, topluma katılım ve istihdam yoluyla bireyin etkinliğinin ve güçlendirilmesini olduğunu ifade etmişlerdir. Refah hizmetlerinin merkezden yerele kayması ile birlikte sadece sosyal yardım alanlarla değil, aynı zamanda yaşlılara, engellilere (ve savunmasız olarak kabul edilen diğer tüm bireylere) ve yerel iş / aile politikaları ve yerel çocuk bakımı politikalarında da etkinliği sağladığını vurgulamışlardır.

Yukarıdaki açıklamalardan sonra sosyal belediyecilik özetle; belediye sınırları içerisinde yaşayan halkın refahını artırmak, toplum içerisindeki dezavantajlı grupları (yoksul, yaşlı, engelli, hasta, kadın, çocuk vb. kişileri) korumak, yerel ekonominin gelişmesini ve yerel kalkınmayı sağlamak ve şehri çevresel, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan geliştirerek insanlar için daha yaşanılabilir bir hale getirmek amacıyla belediyelere görev ve sorumluluklar yükleyen bir anlayış olarak ifade edilebilir.

2.1.1. Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Süreci

Avrupa'da, Sanayi Devrimi öncesinde, yerel yönetimler bağımsız şehir yönetimleri şeklinde ortaya çıkmıştır. Ortaçağdaki bu şehir yönetimleri, kentsel hizmetler olarak su tedariki, atık sistemi ve yol sistemi gibi hizmetler sunarken, sosyal politika hizmetleri olarak da kadın ve çocuk emeğini denetleme, kamu

sağlığı sistemlerinin oluşturulması, okullar, yoksulların ve yaşlıların bakımlarının geliştirilmesi gibi uygulamalar yapılmıştır (Ersöz, 2005:764).

16.yüzyılda ise, Avrupa'nın birçok yerinde, yoksullara yardımlar yapılması kamusal bir sorumluluk ve zorunluluk olarak görülmüştür. Devletler ise doğrudan sorumluluk almış ve yoksullara yardımlar yapma konusundaki görevler yasalarla şehirlere verilmiştir. Yine İngiltere'de 17.yüzyılın başında (1601) çıkan ve iki yüzyıldan¹⁰ fazla yürürlükte kalan Yoksulluk Yasası ile yardımlar konusundaki sorumluluk *parish*¹¹ adı verilen yerel yönetim birimlerine verilmiştir (Sallan Gül, 2000:55). Almanya'da da 1870 tarihinde yürürlüğe giren Yardım Bölgeleri Yasası ile yoksullara yönelik yardımlardan yerel yönetimler sorumlu tutulmuş ve bu yardımlar yerel yönetimler tarafından karşılanmıştır (Akyüz, 2008:68).

19.yüzyılın sonları ve 20.yüzyılın başlarında ise sosyal refah devletinin temelleri atılmıştır (Pinch, 1997:9). Sosyal refah devletinin sosyal politikalarda rol ve etkinliğinin artması ile birlikte yerel yönetimlerin de bu alandaki işlevleri artmaya başlamıştır. Sanayi devrimi ile 20. Yüzyılın başlarına kadar olan dönemde yerel yönetimler sosyal politika alanında genel olarak sosyal yardımlar ölçeğinde yer almıştır. I. Dünya Savaşı ile II. Dünya Savaşı arasındaki dönemde ise sosyal imkânsızlıkların artması ile birlikte yerel yönetimler daha fazla sorumluluk yüklenmişlerdir (Ersöz, 2005:766-768).

II. Dünya savaşıdan sonraki dönemde ise sosyal refah devletinin büyümesi ve değişen ekonomik müdahale rolleri yerel yönetimlerde de değişiklikler meydana getirmiştir. Sosyal refah devletinin kurumsallaşması genişledikçe, yerel yönetimler de büyük ölçüde genişlemiştir ve ulusal olarak tasarlanmış sosyal programların uygulanması için ana araçlar haline gelmiştir (Brans, 1992:430-431). Bu dönemde yerel yönetimler ulusal özellikte bulunan refah programlarını yerel düzeyde yorumlamış ve uygulanmıştır (Bogason, 1987:184).

1970'li yıllarda petrol krizlerinin ortaya çıkmasına kadar sosyal refah devletlerinde hızlı bir büyüme ve refah artışı olmakla beraber petrol krizlerinden

¹⁰ İngiltere'de 1834'te İkinci Yoksulluk Yasası yürürlüğe girmiştir.

¹¹ Parish, İngiltere'de iller içerisinde yer alan bölgelerdeki küçük yerleşim yerleridir. Parish, yerel hükümetin en küçük idari birimidir (Yamaç, 2014:14)

sonra sosyal refah devletleri sosyal politikadaki bazı görevlerini yerel yönetimlere bırakmıştır. Bu dönemde yerel yönetimler eğitim, sağlık gibi refah hizmetlerinin lider üreticilerinden biri konumuna gelmiştir fakat bu kurumların refah hizmetlerini sağlamadaki rolleri 1980’li yılların sonlarından itibaren yine büyük bir değişikliğe uğramıştır. Yerel yönetimler refah hizmetlerini doğrudan üreten kurumlar konumundayken bu hizmetleri piyasadan alan veya bu hizmetlerin sağlanmasında güvence veren (garantör olan) kurumlar haline dönüşmüştür (Ersöz, 2005: 769-772).

20. yüzyılın sonlarından itibaren ise yerelleşme eğilimleri ön plana çıkmış ve birçok Avrupa ülkesinde merkeziyetçiliğin azaldığı görülmüştür. İrlanda’da 1991 yılında yürürlüğe giren Yerel Yönetim Yasası (Local Government Act) ile yerel yönetimlere bir genel yetki alanı ve güçlü yetkiler verilmiştir. Yunanistan’da ise 1994’te il yönetimleri il yerel yönetimlerine dönüştürülmüştür. Portekiz ve İsveç’te de yeni bölge rejimlerine dair denemelerde bulunulmuştur. Yine Almanya ve Avusturya’da anayasa ile federal devletin federe devlet üzerindeki kontrolü sınırlandırılmıştır. Benzer şekilde Belçika ve İspanya’da da merkezi yönetimin yetkilerinin azaltıldığı görülmektedir. Fransa’da ise 28 Mart 2003 tarihindeki anayasa değişikliği ile yerel yönetimlerin, yasanın belirlediği sınırlar içinde kalmak koşuluyla, vergilerin matrah ve oranlarını belirleme yetkileri verilmiştir (Siverekli Demircan, 2008:112).

Sanayi Devrimi öncesi dönemde belediyelerin sosyal politika içerisindeki yerleri sosyal yardımlar ile sınırlıyken sosyal refah devletinin genişlemesi ile birlikte yerel yönetimlerin refahı arttırmadaki rolleri de artmıştır. 1970’li yıllardan sonra petrol krizleri ile başlayan dönemde ise küreselleşme sürecinin etkileri ve neo-liberal görüşlerin benimsenmesi ile birlikte sosyal refah devletleri kriz içerisine girmiş ve yerel yönetimlerin refahı arttırmadaki sorumlulukları iyice artmıştır. Bundan dolayı günümüzde yerel yönetimler sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde eğitim, sağlık, spor, kültür-sanat hizmetleri, sosyal yardımlar, festival ve şenlikler vb. birçok refah arttırıcı uygulamalar yapmaktadırlar.

2.1.2. Sosyal Belediyeciliğin İşlevleri

Çalışmanın bu bölümünde sosyal belediyeciliğin temel işlevleri olan *toplumun sosyalleştirilmesi ve rehabilite edilmesi, mobilize etme, yönlendirme,*

kılavuzluk ve rehberlik etme, yardım faaliyetleri ve yatırımlar yapılması gibi sosyal belediyeçilik işlevleri ele alınmıştır.

2.1.2.1. Toplumun Sosyalleştirilmesi ve Rehabilit Edilmesi

Sosyalleşme terimi kısaca bireylerin toplumun bir üyesi olarak toplumlarının standartlarını, değerlerini ve bilgilerini edinme sürecidir (Resnick ve Nelson-Le Gall, 1997:115). Daha geniş bir ifade ile sosyalleşme “toplumun bir parçası haline gelme; kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı toplumsal kurumların ve genelde yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme süreci” (Şataf, 2017:6) olarak da tanımlanabilir.

Belediyeler ise sosyalleştirme konusunda kurallar koyarak ve bu kurallara aykırı davranışlarda bulunan bireylere (hemşehriye) çeşitli yaptırımlar uygulayarak, sosyal beklentilere yaraşır davranışlarda bulunma, kuralları ve değerleri topluma benimsetmek anlamında sosyal kontrol mekanizması işlevi görmektedir (Pektaş, 2010:14). Belediyeler bu işlevleri bağlamında; kıraathane toplantıları, halk meclisleri, esnaf gezileri, afişler ve mahalle kütüphaneleri, kültür merkezleri, bilgi evleri (Ünlü, 2016:72) sportif faaliyetler, festival ve şenlikler, meslek edindirme kursları, çeşitli konularda seminer vermek gibi sosyal belediyeçilik uygulamaları ile halkın sosyalleşmesi konusunda etkili çalışmalar gerçekleştirebilmektedir.

2.1.2.2. Mobilize Etme, Yönlendirme, Kılavuzluk ve Rehberlik Etme

Belediyeler, psikolojik danışmanlık, aile danışmanlığı, hukuk danışmanlığı vb. danışmanlık hizmetleri vererek ve özel gün ve olaylarda günün anlam ve önemini konu alarak halkı bilinçlendirmektedir (Berkün, 2017:586). Belediyeler halkın karşılaştıkları sorunları nasıl ve hangi kurumlar aracılığı ile çözebilecekleri hakkında bilgilendirmede bulunmak suretiyle halkı yönlendirip onlara rehberlik edebilmektedir (Es vd., 2013:33).

2.1.2.3. Yardım Faaliyetleri

Sosyal belediyeçiliğin bir başka işlevi de belediyelerin beldelerindeki fakir ve muhtaç insanlara yardım etmektir. Bu bağlamda belediyeler fakir ve muhtaç insanların sosyo-ekonomik durumlarını izleyerek asgari yaşam sınırında

bulunanları gıda, yakacak (odun, kömür), ilaç, kırtasiye malzemesi, tekerlekli sandalye gibi yardımlarla desteklemektedir (Toprak ve Şataf, 2009:16, Pektaş, 2010:14).

Sosyal yardımların temelinde insanın insanca yaşaması ve insanı koruma çabası bulunur. Sosyal yardımlar insanları korumanın yanı sıra onları kendilerine yeterli duruma getirmeyi amaçlamaktadır. Sosyal yardımlar konusunda Türkiye’de de yerel yönetimler önemli bir deneyime sahip olup sosyal yardım konusunda sürekli bir gelişim içerisinde. Bununla birlikte belediyelerin sosyal yardımları sunmasının bazı avantajları bulunmaktadır. Bunlar (Ersöz, 2011:161-163);

- Belediyelerin seçilmiş ve halka en yakın yönetim birimi olmaları,
- Bürokrasi ve kırtasiyeciliğin daha az olması,
- Denetim ve koordinasyon kolaylığı,
- Politika ve programların uygulama başarısının yüksekliği,
- Çıktıların kolayca tespiti,
- Yerel bağış kaynaklarının daha hızlı harekete geçirilmesi ve daha fazla kaynak temini,
- Sosyal yardımların uzun yıllardır sürdürülen ve en yaygın hizmet türü olması şeklinde sıralanabilir.

Belediyeler fakir ve muhtaç insanlara ayni ve nakdi yardım yapmanın yanı sıra toplumda bulunan hayırsever vatandaşların yardımlarının maddi durumu iyi olmayan vatandaşlara iletilmesinde aracılık yapmaktadır (Kocaoğlu vd., 2017:161).

2.1.2.4. Yatırımlar Yapılması

Yerel yönetimler, geçim sıkıntısı içerisinde olan halkın sorunlarını tamamen gidermeye yönelik kalıcı önlemler alamamaktadır ancak geçimlerini kolaylaştırıcı bazı hizmetlere yönelebilmektedir (Kaya, 2007:74). Belediyeler işsizliği tamamen giderebilecek bir alt yapıya sahip olmamalarına rağmen işsizliği azaltacak şekilde işsiz olanlar ile işverenler arasında köprü görevinde bulunabilecek istihdam masaları oluşturmak, tanzim satış mağazaları, aş evleri, sığınma evleri, ekmek fabrikaları, mahalle kütüphaneleri, sağlık ocakları gibi yatırımlar yaparak halkın sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına cevap verebilecek olanaklara sahiptirler (Özer ve Akçakaya, 2015:327).

2.2. Seçilmiş Ülkelerde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Bu bölümde, Avrupa, Amerika ve Asya kıtalarından ülkeler seçilmiştir. Avrupa Kıtası'ndan sosyal refah devletinin en önemli temsilcileri olan İngiltere, Fransa, Almanya ve İsveç; Amerika Kıtası'ndan yerelleşme olgusunun İngiltere ile birlikte ilk temsilcilerinden olan Amerika Birleşik Devletleri ve son olarak Asya Kıtası'ndan ise Türkiye gibi üniter devlet sistemine sahip iki ülke olan Japonya ve Güney Kore ele alınmıştır.

2.2.1. İngiltere'de Sosyal Belediyecilik

İngiltere'de 1601 yılında Kraliçe I. Elizabeth tarafından çıkarılan yoksulluk yasası yerel yönetimleri görevlendiren ilk yasa olmuştur. Bu yasada yerel yönetimlerin yoksullukla mücadeledeki görev ve yetkilerine dair maddeler yer almıştır (Bruce, 1973:5).

18.yüzyılda hızlı sanayileşme ile birlikte nüfus artışları meydana gelmiş ve bu da ekonomik ve sosyal yapının değişmesine neden olmuştur. Değişen bu yapı yeni sorunları ortaya çıkarmış ve bu sorunların çözümünde yerel yönetimlerin sorumlulukları artmıştır. Eğitim, sağlık, konut, düşkünlerevi, atık sistemi gibi temel hizmetlerin yerine getirilmesi sağlanmıştır (Betts, 1993:38).

İngiltere'de belediye yapılanması, *metropolitan councils* olarak adlandırılan büyükşehir belediyeleri ve *county councils* olarak adlandırılan bölge belediyeleri şeklindedir. Büyükşehir belediyeleri *metropolitan district councils* olarak adlandırılan büyükşehir ilçe belediyelerine; bölge belediyeleri ise *county district* olarak adlandırılan bölge ilçe belediyelerine ve *parishes* olarak adlandırılan köy yönetimlerine ayrılmaktadır. Başkent Londra'da ise ayrı bir örgütlenme bulunmaktadır. 1899'da *The Greater London Authority* olarak adlandırılan Londra Büyükşehir Yönetimi kurulmuştur. 1986'da kaldırılan bu birim 1999 yılında *Londra Anakent Belediyesi* olarak tekrar hayata geçirilmiştir (Usta vd., 2017:70)

İngiltere'de belediye sosyalizmi deneyimi ise Glasgow kentinin belediyeleştirilmesi ile olmuştur. 1832-1848 yılları arasında kolera salgınının kente çok hızlı şekilde yayılması ve kentte yaşayan herkes için tehdit oluşturmasından sonra 1855 yılında su hizmeti belediyeleştirilmiştir. Daha sonra ise 1869 yılında

gaz, 1872 yılında ulaşım ve 1890 yılında elektrik belediyeleştirilmiştir (Bayramoğlu, 2015:34).

1906 yılında kurulan ve kurulduğu yıldan itibaren yerel yönetimlerde oldukça etkili olan İşçi Partisi, İngiltere’de belediye sosyalizminin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. 1919’dan itibaren başta Londra olmak üzere birçok kentte yerel seçimleri kazanan İşçi Partili yerel siyasetçiler kendilerini *belediye sosyalistleri* olarak tanımlamıştır. İşçi Partili siyasetçilerin yönettiği yerel yönetimler yerel halka; okul, konut, eğlence merkezleri yaparak yerel halka yeterli düzeyde eğitim, konut, sosyal ve ulaşım hizmetleri sağlamaya çalışmıştır (Sezgin, 2017:56).

Günümüzde İngiltere’de yerel yönetimlerin yetkileri, Avrupa’nın diğer ülkelerine kıyasla, çok daha fazladır. İngiltere’de yerel yönetimler yerel nitelikteki hizmetlerin sunumunda büyük bir serbestlik içinde hareket edebilmektedir. İngiltere yerel yönetimleri farklı türde ve çok fazla sayıda kamusal hizmet sunmaktadır (Arslan, 2018:2877). İngiltere yerel yönetimlerinin sosyal belediyecilik faaliyetleri Tablo 2.1’de verilmiştir.

Tablo 2.1: İngiltere’de Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri

Eğitim Hizmetleri	Karayolları ve Taşıma Hizmetleri
Çocuklara Yönelik Sosyal Koruma Hizmetleri	Yetişkinlere Yönelik Sosyal Koruma Hizmetleri
Halk Sağlığına Yönelik Hizmetler	Konutlandırma
Kültürel Hizmetler	Çevre Koruma Hizmetleri
Planlama ve Kalkınma Hizmetleri	Polis Hizmetleri
Yangın ve Kurtartma Hizmetleri	

Kaynak: Ministry of Housing, Communities and Local Government (2019); *Local Authority Revenue Expenditure and Financing: 2019-20 Budget, England*, s.4.

İngiltere’de yerel yönetimler, 2018-2019 mali yılında, sosyal belediyecilik faaliyetlerine 96,2 Milyar Sterlin harcamıştır. Bu harcamaların %37’si eğitim harcamaları, %17’si yetişkinlere yönelik sosyal koruma harcamaları, %12’si polis harcamaları, %9’u çocuklara yönelik sosyal koruma harcamalarıdır. Diğer hizmetler (karayolları ve taşıma, halk sağlığı, yangın ve kurtarma, kültürel, çevresel ve planlama hizmetleri) için yapılan harcamalar ise toplam harcamaların %25’ini oluşturmaktadır (Ministry of Housing, Communities and Local Government, 2019:7).

İngiltere’de Thatcher Hükümeti döneminde yerel yönetimlerin yetkilerinde kısıtlamalar olmuştur. Daha sonraki hükümetler ise yerel yönetimlerin kısıtlanan

yetkilerini tekrar yerel yönetimlere aktarmıştır. Günümüzde İngiltere yerel yönetimlerinin toplumun refahını arttırmak amacı ile neredeyse her alanda birçok sosyal belediyeçilik faaliyeti gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu faaliyetlerin bazılarını yerel yönetimler tek başına gerçekleştirirken bazı faaliyetlerde (çevrenin korunması, yol yapımı gibi) ise merkezi yönetimle beraber hareket etmektedirler.

2.2.2. Fransa’da Sosyal Belediyeçilik

Fransa’da 1789 Devrimi ile birlikte, eyaletlere, piskoposluk, mahkeme ve tahsilat dairesi görev alanlarına dayalı olan taşra yönetim yapısı değiştirilip yeniden düzenlenmiştir. 1789 ve 1790 yasaları ile ulusal birlikteliği sağlamasına hizmet edeceği düşünülen ve nüfus eşitliği gözetilerek kurulan 83 il belirlenmiştir (Nitas, 2003:205).

1789 Devrimi ile 18. ve 19.yüzyıllarda yaşanan toplum gelişmelere bağlı olarak 1830-1848 yılları arasında halkın yerel yönetimlere katılma isteği hayata geçmiştir. İlk kez 1830'lu yılların başında yerel meclislerin temsilcileri halk tarafından doğrudan seçilmiştir. Daha sonra ise 1871 yılından itibaren halk yerel yönetimlere katılmaya başlamıştır (Karaer, 1990:52-53).

O dönemde başkent Paris’te işçi sınıfının ilk siyasal yönetim hareketi ile oluşan Paris Komünü, belediyeçiliğin modernleşmesine ve kamu hizmetlerinin görülmesine yönelik ilk devrimci hareket olmuştur. Paris komünü ile Paris halkı kamu hizmetlerinin sunumunda inisiyatif almış ve kent bazında doğrudan demokrasinin uygulanabilirliğini göstermiştir. Paris Komünü deneyimi ile tarihte ilk kez, mülk sahibi olmayanlar da yönetici sınıf konumuna gelmiştir (Bayramoğlu, 2015:26). Paris Komünü ilk olarak toplumsal adaleti kurumsallaştırmayı ve yerel özerkliği amaçlamıştır. Bu bağlamda yalnızca belediye devrimini değil kentsel devrimi de hedeflemiştir. İkinci olarak kırdan kentlere göç eden evsiz olan yoksulların konut sorununa çözüm bulmayı amaçlamıştır. Üçüncü olarak yerel özerklik sürecinin bütün dünyaya yayılmasında önemli bir etken olmuş ve tüm Fransız halkının refahını sağlamak hedefiyle mücadeleler vermiştir (Akkoyunlu Ertan, 2007:71).

Fransa’da küçük bir hareket olarak doğan belediye sosyalizmi, en verimli uygulamalarını Üçüncü ve Dördüncü Cumhuriyet dönemlerinde hayata geçirmiştir.

Lille, Marseille ve Strasbourg’da sosyalistlerin yerel seçimi kazanması ile belediye sosyalizminin başarısı artmıştır. Daha sonra bunu Bordeaux ve Toulouse takip etmiştir. Sosyalist belediye başkanları, yaşanan ekonomik krizlere rağmen konut krizi gibi önemli konularda sosyal politikalar geliştirmeyi başarmıştır. Yine belediye fırını, belediye eczanesi hizmetleri gibi yenilikçi hizmetler üretilmiştir (Bayramoğlu, 2015:62-63).

Günümüzde ise Fransa Anayasasının 72. maddesinde ülke yerel yönetimleri il (Türkiye’deki il özel idarelerine denk gelmektedir), belediye ve bölge yerel yönetimleri olarak üç ayrı birimden oluşmaktadır (Faure ve Négrier, 2018:121).

Fransa’da il yerel yönetimleri dayanışma ve yardım hizmetlerini yürütürken, belediyeler müze, kitaplık, kreş, bakımevi ve yerel nitelikteki ihtiyaçlardan sorumludur. Bölge yerel yönetimleri de çıraklık eğitimi, mesleki öğretim, liseler ve tarım eğitimi gibi konularda yetkilendirilmiştir. Fransa’da sosyal güvenlik hizmetleri ve huzurevlerinin sorumluluğu ise merkezi idareye aittir (Çetin, 2017:157).

Fransa’da yerel yönetim birimlerinin en küçüğü belediyelerdir. Fransa’da *anakaradaki belediyeler, deniz-aşırı illerdeki belediyeler, deniz-aşırı topraklardaki belediyeler* ve *özel statülü belediyeler* olmak üzere dört tür belediye bulunmaktadır. Fransa’da belediyelerin sayısı ise 35.000’nin üzerindedir (Alkuş, 2019:265).

Belediyeler halkın temel ihtiyaçları doğrultusunda, çeşitli hizmetleri yerine getirmektedirler. Fransız belediyelerinin yaptığı sosyal belediyecilik faaliyetleri Tablo 2.2’de verilmiştir.

Tablo 2.2: Fransa’da Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri

Eğitim Hizmetleri	Çevre Korumaya Yönelik Hizmetler
Toplu Taşımacılık	Sosyal Yardımlar
Konut Edindirme	Psikolojik Danışmanlık
Kültür ve Eğlence Hizmetleri	Atık Azaltma ve Enerji tasarrufu
Mesleki Eğitim	Gazilere yardım

Kaynak: Caisse Francaise de Financement Local, (2019); *Corporate Responsibility*, Issy-les-Moulineaux, s.1-5.

Fransa’da yerel yönetimlerin harcamaları genel hükümet harcamalarının %19’unu oluşturmaktadır. Genel hükümet harcamalarında merkezi yönetimin payı %35 iken sosyal güvenlik sektörü genel hükümet harcamalarının %46’sını

karşılıamaktadır (Delphine ve Kraan, 2018:11). Fransız yerel yönetimlerinin en fazla harcama yaptığı hizmetler ise sosyal koruma ve eğitim hizmetleridir (Caisse Francaise de Financement Local, 2019:3).

Fransa’da sosyal belediyeçilik faaliyetleri geniş bir yelpazede gerçekleşmektedir. Bu faaliyetleri gerçekleştirmede yaşanan en büyük dezavantaj ise idari yapıdaki karışıklıktır. İller, belediyeler, bölgeler, belediye birlikleri, özel statülü belediyeler gibi birçok yerel yönetim biriminin olması ve bunların görevlerinin birbirleriyle benzer olması bu karışıklığı arttırmaktadır.

2.2.3. Almanya’da Sosyal Belediyeçilik

Almanya 16 eyaletten oluşan federal bir devlet olup adem-i merkeziyetçi bir siyasi sisteme sahiptir. Alman yerel yönetim birimleri ise belediyeler (Gemeinden), ilçelerden bağımsız şehirler (ilçe sınırları dışında duran = kreisfreie Städte) ve ilçeler (Kreise) şeklindedir. Yerel yönetimler ile ilgili anayasal ilkeler de eyalet anayasalarında yer almaktadır (Kuhlmann, 2016:51).

Almanya’da sosyal belediyeçilik akımı 1930’lu yıllardan itibaren *refah devleti belediyeçiliği* olarak ortaya çıkmıştır. Almanya’da bu anlayış 1960’lı yıllardan itibaren doruk noktasına çıkmış ve birçok ülkeye model olmuştur. Almanya’daki bu sosyal belediyeçilik anlayışı ile vatandaşlar hayatları boyunca; doğum yardımı, çocuk desteği, eğitim desteği, konut sahibi olma desteği, işsizlik sigortası, sağlık sigortası, emeklilik imkânları gibi neredeyse her konuda devlet kurumları tarafından desteklenmiştir. Bu refah belediyeçiliği sistemi, 1990 yılında, Doğu ve Batı Almanya’nın birleşmesinden sonra özellikle Doğu Almanya şehirlerinin bakımsız ve eskimiş alt yapı sorunları ve komünizm döneminde fakirleşen Doğu Almanya halkının vatandaş kitlesine katılması ile birlikte ciddi sıkıntılar yaşamaya başlamıştır. Bu dönemde Almanya, Avrupa Birliği fonları ile dışa yoğun göç veren, sanayisi zayıflamış ve tarımı düşüşe geçmiş doğu eyaletlerini yeniden canlandırmak için çalışmalar yapmıştır (Özden, 2010:110-111).

1980’li yılların sonundan itibaren ise Alman yerel refah devleti önemli değişiklikler geçirmiştir. Bu değişikliklere hem federal düzeydeki reformlar hem de yerel gelişmeler yol açmıştır. Çocuk bakım tesislerini genişletmek için çeşitli federal girişimler, uzun süreli bakım sigortası programının kurulması, yeni bir

asgari yardımın getirilmesi ve işsizlik ödeneği programının gözden geçirilmesi belediye faaliyetlerinin çerçevesini değiştirmiştir. Başka bir deyişle, yerel yönetimler sosyal hizmetlerin sunumuna iz bırakan geniş kapsamlı idari reformlar başlatmıştır (Bönker ve Wollmann, 2006:194-195).

Günümüzde ise Almanya’da sosyal belediyecilik faaliyetleri¹² Tablo 2.3’te verilmiştir.

Tablo 2.3: Almanya’da Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri

Okul Hizmetleri	Kültür Hizmetleri
Sağlık Hizmetleri	Spor Hizmetleri
Mesleki Eğitim	Halk Eğitim
Çevre ve Temizlik Hizmetleri	Alt Yapı Hizmetleri
İtfaiye Hizmetleri	Müzeler, sanat galerileri ve film merkezleri
Kütüphaneler	Sosyal Yardımlar

Kaynak: Immel Lea, Florian Neumeier ve Samina Sultan (2019); “The Effect of Inequality on Fiscal Policy in German Municipalities”, https://sistemas.colmex.mx/Reportes/LACEALAMES/LACEA-LAMES2019_paper_28.pdf, (Erişim Tarihi: 19.05.2020), s.7

Sosyal refah devletinin en önemli simgelerinden olan Almanya’da sosyal belediyecilik faaliyetleri de geniş kapsamlı yürütülmektedir. Almanya’daki sosyal belediyecilik hizmetlerine bakıldığında zaman özellikle toplum sağlığı, vatandaşların yaşamları boyunca korunması ve toplumdaki dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerin öne çıktığı söylenebilir. Almanya’da belediyelerin kültür ve spor alanındaki hizmetlerin bir bölümünü zorunlu olarak değil isteğe bağlı olarak gerçekleştirmesi ise Almanya’daki sosyal belediyecilik anlayışının olumsuz tarafını oluşturmaktadır.

2.2.4. İsveç’te Sosyal Belediyecilik

İsveç uzun zamandır modern refah devletinin örneği olarak görülmektedir. Eşitsizliğin azaltılması, yoksulluğun azaltılması ve sosyal risklere karşı sigorta yapılması gibi refah programları ve büyük ölçekli transfer harcamaları ile refah devleti bağlamında kendine has *İsveç Modeli* oluşturmuştur (Thakur vd., 2003:1).

İsveç’te yerel yönetimlerin tarihi gelişimine bakıldığında zaman ise ilk olarak 1862 *Yerel Yönetim Reformu* her kırsal bölgeyi ve her şehri bir belediye haline

¹² Almanya’da belediyelerin kültür ve spor alanındaki görevleri ile sosyal nitelikteki hizmetlerin bir bölümü (müzeler, tiyatrolar, kütüphaneler gibi) isteğe bağlı görevler içinde yer almaktadır (Erdem, 2017:165).

getiren belediye sınırlarını belirlemiştir. Bu aynı zamanda il meclislerinin kurulduğu tarih olmuştur. O tarihte İsveç'te 2.498 belediye ve 25 il meclisi bulunmaktaydı. 1950'lerde modern sanayi toplumu belediye sınırları için yeni koşullar yaratmıştı. Belediyelerin görevlerini yerine getirebilmeleri için daha büyük belediye birimlerine (coğrafi ve nüfus açısından) ihtiyaç duyulmuştur. Bundan dolayı bazı belediyeler birleştirilmeye başlanmıştır. 1952'de ilk sınır reformu belediye sayısını yarıya indirmiştir. 1962-74 döneminde yapılan ikinci bir sınır reformu belediye sayısını 1.037'den 278'e düşürmüştür. Daha sonra ise bazı belediyelerin bölünmesi nedeniyle belediyelerin sayısı az da olsa tekrar artmıştır (Ministry of Finance Sweden, 2005:5). İsveç'te günümüzde ise 21 ilde 290 belediye bulunmaktadır ve bunlar vatandaşların yerel nitelikteki ihtiyaçlarından (yaşlıların ve engellilerin bakımı da dâhil) sorumludur (Häger Glenngård, 2015:133).

Refah politikasının yerelleştirilmesi ve bu kapsamda belediyelerin hangi politikaları izleneceğine, hangi hizmetlerin sağlanacağına ve faaliyetlerin nasıl düzenleneceğine dair 1993 tarihli Yerel Yönetim Yasası (Local Government Act) yürürlüğe girmiştir. Bu yasa ile belediyelerin refah politikalarındaki yetki ve görevleri de genişlemiştir (Bergmark vd., 2000:243). Bu yasa ile İsveç'te yerel yönetimler geniş bir özerkliğe sahip olmuştur. Anayasa hükmünde olan bu yasadaki düzenlemeye göre il meclis idareleri ve belediyeler yüklendikleri görevleri yerinden yönetim ilkesi çerçevesinde yerine getirdiklerinden dolayı merkezi idare ile olan ilişkilerinde bağımsızdırlar (Acar ve Kitapçı, 2009:92).

İsveç'te belediyelerin yapmış olduğu başlıca sosyal belediyeçilik faaliyetleri Tablo 2.4'te verilmiştir.

Tablo 2.4: İsveç'te Sosyal Belediyeçilik Faaliyetleri

Kültürel Hizmetler	Çevrenin Korunmasına Yönelik Hizmetler
Eğlence Tesisleri	Toplu Taşıma
Sağlık Hizmetleri	Eğitim Hizmetleri
İnşaat İzinleri	Yerel Ekonomiye ve Kalkınmaya Yönelik Hizmetler
Yaşlılara ve Engellilerin Yönelik Bakım Hizmetleri	Sosyal Planlama
Sosyal Yardımlar	İtfaiye hizmetleri

Kaynak: Lidström, Anders (2016); *Swedish Local and Regional Government in a European Context*, Oxford University Press, New York, s.419.

OECD (2017) verilerine göre İsveç'teki yerel yönetimler, kamu harcamalarının % 35,6'sını¹³ gerçekleştirmektedir.

İsveç'te belediyelerin sosyal belediyeçilik kapsamında halkın refahını arttırmaya yönelik geniş sorumluluklar aldığı görülmektedir. İsveç belediyeleri, eğitim, kültür-sanat hizmetleri, spor ve eğlence hizmetleri, çevre bakım hizmetleri, kamu sağlığı hizmetleri gibi geniş bir hizmet alanında faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda İsveç'in, sosyal belediyeçilik faaliyetlerini yerine getiren önemli bir ülke olduğu söylenebilmektedir.

2.2.5. ABD'de Sosyal Belediyeçilik

ABD'de üç kademeli bir yönetim sistemi yapısı mevcuttur. İlk düzey yönetim birimini federal devlet, ikinci düzey yönetim birimini ise eyaletler (states) oluşturmaktadır. Üçüncü düzey yönetim birimleri ise eyaletlerin daha alt düzeyindeki yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimler ise; ilçe yerel yönetimleri (counties), belediyeler (municipalities), kasabalar (townships), okul bölgesi yerel yönetimleri (school districts) ve özel amaçlı yerel yönetim birimleri (special district) şeklindedir (Erkul vd.,2016:36).

ABD federal anayasasının 10. değişikliğinde ise anayasa tarafından “Birleşik Devletlere verilmeyen veya Anayasa tarafından eyaletlere yasaklanmayan yetkiler, eyaletlere veya halka aittir” (Constitution of the United States, 1791, Amendment X) ifadesi yer almaktadır. Bu değişiklik çerçevesinde, yerel yönetimler hem kuruluşları hem de yetkileri açısından tamamen eyaletlerin yetki alanına girmektedir. Bunun dışında ABD anayasası yerel yönetimlere dair esas ya da usul ile ilgili olarak herhangi bir düzenleme içermemektedir (Çınarlı, 2011:267).

ABD'de yerel yönetimler tarafından uygulanan hizmetler eyaletten eyalete farklılık göstermekle beraber genelleme yapmak gerekir ise belediye hizmetleri; kendi bölgelerini ilgilendiren polis ve itfaiye hizmetleri, kütüphane hizmetleri, yolların bakımı, çöplerin toplanması, yolların aydınlatılması ve park hizmetleri gibi hizmetleri uygulamaktadır. Bunların yanı sıra sağlık hizmetleri (kasabalar da sağlık

¹³ **Kaynak:** OECD (2017); <https://data.oecd.org/gga/general-government-spending.htm#indicator-chart>, (Erişim Tarihi: 24.05.2020) ve OECD (2017); <https://data.oecd.org/gga/central-government-spending.htm#indicator-chart>, (Erişim Tarihi: 24.05.2020) yararlanarak yazar tarafından elde edilmiştir.

hizmetlerinden sorumludur), su temini veya kirli suların boşaltılması gibi hizmetler de belediyelerin sorumluluğuna verilmiştir. ABD’de eğitim hizmetleri okul bölgesi yerel yönetimleri (school districts), taşıma hizmetleri ise özel amaçlı yerel yönetim birimleri (special district) sorumluluğunda gerçekleşmektedir (Ayhan, 2008:115).

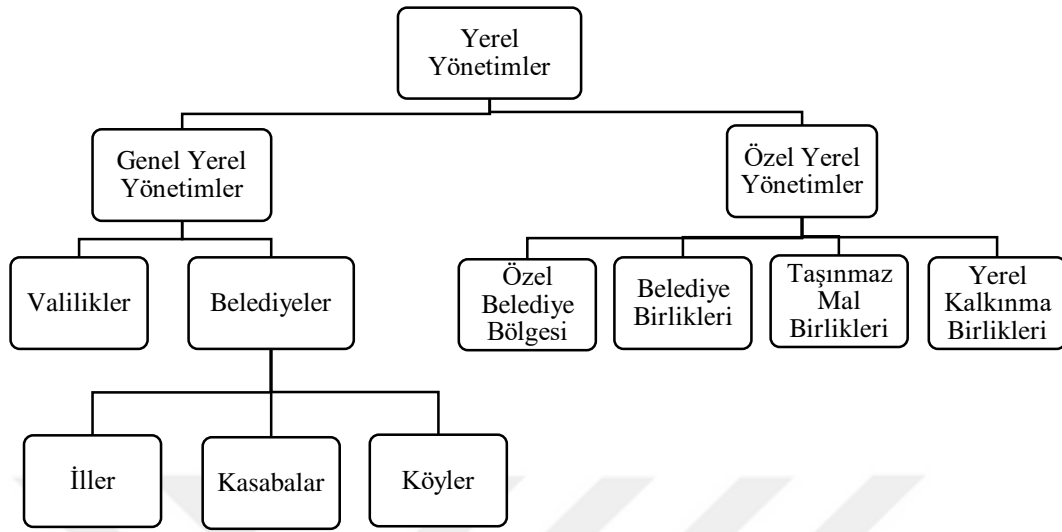
ABD gönüllülüğün ve hayırseverliğin yasalarla teşvik edildiği ve yaygın olduğu bir ülkedir. Aynı zamanda ABD’nin güçlü ekonomiye sahip bir ülke olması ve organize sivil ve yerel önceliğin var olduğu sosyal yapının olması, sosyal yardım sisteminin şekillenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu toplumsal yapı nedeniyle ABD’de devlet ya da kamu erkinin sosyal yardımlar konusundaki sorumluluğu, devlet dışı diğer kurumsal yapılar ve hayırsever kişiler tarafından paylaşılmaktadır (Yılmaz vd., 2019:109).

ABD’de mevcut olan yönetim sistemi belediye faaliyetlerinin eyaletlere göre farklılık göstermesine neden olmaktadır. Bu da ülke bazında sosyal belediyecilik faaliyetlerini değerlendirmeyi güçleştirmektedir. ABD’de her hizmet farklı kurumlar tarafından görülmektedir. Örneğin; eğitim hizmetleri okul bölgelerinin; taşıma hizmetleri özel amaçlı yerel yönetim birimlerinin; yol bakımı, itfaiye, aydınlatma gibi hizmetler belediyelerin sorumluluğundadır. Yani ABD’de sosyal belediyecilik faaliyetlerinin belediye dışındaki kurumlarla da gerçekleştirildiği görülmektedir. ABD’de son yıllarda yerel yönetimlere daha fazla görev ve sorumluluk yüklenerek sosyal belediyecilik anlayışının güçlendirildiği söylenebilir.

2.2.6. Japonya’da Sosyal Belediyecilik

Japonya üniter bir devlet yapısına sahip olup yönetim sistemi Türkiye’dekine benzer şekilde üç basamaklı bir yapıdan oluşmaktadır. İlk düzey yönetim birimini merkezi yönetim (national government) oluşturmaktadır. İkinci ve üçüncü düzeyde ise yerel yönetimler olan valilikler (prefectures) ve belediyeler (municipalities) yer almaktadır. Japonya’da valilik ve belediye gibi genel amaçlı yerel yönetimlerin yanı sıra birden çok işlevi bulunan özel amaçlı yerel yönetimler de mevcuttur (Canpolat ve Haktankaçmaz, 2007:68). Japonya’daki yerel yönetimlerin sınıflandırılması şekil 2.1’de verilmiştir.

Şekil 2.1: Japonya'da Yerel Yönetimlerin Sınıflandırılması

Kaynak: Akdemir, Tekin ve Serkan Benk (2010); “Japonya’da Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Finansmanında Yaşanan Gelişmeler,” *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 11 s.167.

Japonya’da yerel yönetimlerin sistemlerinin temelleri ise 1868-1912 yılları arasındaki Meiji Hanedanlığı zamanına dayanmaktadır. Japonya, o dönem Almanya’da egemen olan düzenlemelerden esinlenerek oldukça merkeziyetçi bir yerel yönetim sistemini uygulamaya koymuştur (Hayrulloğlu, 2013:55). 1920’li yıllara gelindiğinde yerel özerkliği ve yerel yönetimlerin gücünü artırıcı ve merkezi yönetimin vesayetini azaltıcı düzenlemeler yapılmıştır. 1930’lu yıllarda ise askeri yönetimin iktidarı ele geçirmesi ile birlikte yerel yönetim sistemi de sıkı denetim altına alınmıştır. Bu merkezileşme dönemi II. Dünya Savaşı’nın sonuna kadar devam etmiştir (Choi ve Wright, 2004:11).

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ABD tarafından işgal edilmesi ile yerel yönetimlerin temel yapısında büyük bir değişiklik meydana gelmiştir. Yerel yönetimlerin özerkliğinin artırılması için savaş öncesi sistem tamamen yeniden yapılmıştır. Valilikler ve belediyeler doğrudan yerel halk tarafından seçilmeye başlanmıştır. Yerel yönetim düzeyindeki ulusal bürokratların otoritesi azaltılırken, yerel meclislerin işlevleri geliştirilmiştir. Kısacası, yerel yönetimlere yeni ve genişletilmiş sorumluluklar ve yetki verildi ancak zaman ilerledikçe merkezileşme süreci yeniden canlanmış ve ulusal hükümet bu reformların çoğunu tersine çevirme politikasını benimsemeye başlanmıştır. 1950’lerde ve 1960’larda hızlı büyüme ve sanayileşme politikası hem ulusal hem de yerel düzeyde önemli bir hedef haline

gelmiştir. Bu geniş fikir birliği, merkezileşmeye doğru tersine giden süreci başlatmış ve merkezi otorite genişlerken yenilikçi yerel programlar yavaş yavaş erimeye başlamıştır (Ishi, 2001:350).

Merkezileşme fikrinin arttığı bu dönemde, polis ve eğitim hizmetleri gibi pek çok yerel yönetim işlevleri merkezileştirilmiştir. Kontrol mekanizmaları uygulanarak yerel yönetimler denetim altına alınmış ve bu durum *Kontrollü Yerinden Yönetim Sistemi* olarak isimlendirilmiştir (Akdemir ve Benk, 2010:166).

1980'lerden itibaren adem-i merkeziyetçiliğe önem verilmesi için, özellikle akademik gruplar ve yerel bürokratlar çaba göstermişlerdir. Uzun süredir devam eden çabalar, 1999 yılının Temmuz ayında yerel bir özerklik yasasının kurulmasıyla sonuçlanmış ve bu da yerel özerkliğin bir nebze güçlendirilmesinde etkili olmuştur (Ishi, 2001:350). Bu çabalar neticesinde çocuk ve yaşlılara bakım ile ilgili refah hizmetleri konusunda yerel yönetimlere önemli görevler devredilmiştir (Muramatsu, 2001:13).

Son yıllarda Japonya'da merkezi hükümet yerel yönetimlerin idari kapasitelerinin geliştirilebilmesi amacı ile belediyelerin birleştirilmesi yönünde adımlar atmıştır (Akdemir ve Benk, 2010:166). Japonya'da 31 Mart 1999'da belediye sayısı 3.232 iken belediyelerin birleşmesinden sonra bu sayı 31 Mart 2006'da 1.821'e düşmüştür. 31 Mart 2010'da ise Japonya'da belediye sayısı 1727'ye düşmüştür. Devam eden belediye birleşmeleri sonucunda son olarak 1 Ekim 2018 tarihi itibari ile Japonya'da belediye sayısı 1718'e gerilemiştir (Ministry of Internal Affairs and Communications, 2018).

Japonya'da belediyelerin sunduğu başlıca sosyal belediyecilik hizmetleri ise (Ministry of Internal Affairs and Communications, 2019:4);

- Sağlık Hizmetleri
- Çevreye Yönelik Hizmetler ve Çöp İmhası,
- *Eğitim Hizmetleri*: Anaokulları, İlkokullar ve Ortaokullar,
- Yangın ve Polis Hizmetleri,
- Toplum Merkezleri, Kütüphaneler ve Müzeler,
- Çocuklara Yönelik Hizmetler,

- Yaşlı Bakımı,
- Sosyal Yardımlar,
- Şehir Planlaması, Yollar ve Köprüler, Toplu Konutlar,
- Ticareti ve Sanayiye Geliştirmeye Yönelik Hizmetler şeklindedir.

Japonya’da yerel yönetimlerin merkeziyetçi bir yapıda olması sosyal belediyeciliğin gelişmesinde önemli bir engel olmuştur. Belediyelerin, yerel özerkliğinin güçlenmesi ve refah hizmetleri konusunda daha fazla sorumluluk almaya başlaması ancak 1999 yılından sonra mümkün olmuştur. Son yıllarda yerel yönetimlerin idari kapasitelerini yükseltmek amacı ile belediyelerin birleştirilmesi ise sosyal belediyecilik kapsamında yürütülecek hizmetlerin daha verimli olması açısından önemli bir adım olmuştur.

2.2.7. Güney Kore’de Sosyal Belediyecilik

1948 yılında Kore’nin ikiye bölünmesi ile kurulan Güney Kore, başkanlıkla¹⁴ yönetilen üniter yapıdaki bir devlettir. Güney Kore’de yerel yönetimler ise üst düzey yerel yönetimler ve alt düzey yerel yönetimler olmak üzere iki grupta örgütlenmiştir. Büyükşehir belediyeleri (Kwangyeok-si) ve iller (Do) üst düzey yerel yönetimleri oluşturmaktadır. Alt düzey yönetimler ise şehir belediyeleri (Si), kırsal ilçeler (Gun) ve semtlerden (Gu) oluşmaktadır. Güney Kore’de üst düzey yerel yönetim sayısı 17; alt düzey yerel yönetim sayısı ise 225’tir (Pustu ve Aksüt, 2018:31-34).

Güney Kore’de yerel yönetimler anayasanın yasaklamadığı herhangi bir faaliyette bulunma yetkisine sahiptir ancak anayasa, merkezi hükümetin yürütme ve bakanlık düzenlemeleri yoluyla yerel yönetimleri kontrol etmesine izin vermektedir. Güney Kore’de merkezi hükümet yerel yönetimlerin genel yeterlilik düzeyini, harcama ve vergilendirme konusundaki yerel kararları kontrol edebilmektedir. Bunun yanı sıra Güney Kore yerel yönetimlerinin işlevsel tabanı büyük ölçüde sınırlıdır. Bir hükümet araştırması, 1994’te devlet işlevlerinin sadece dörtte birinin (% 25) yerel olarak sınıflandırıldığını göstermiştir. Başka bir hükümet araştırması ise 2002’de devlet işlevlerinin dörtte birinden biraz fazlasının (% 27)

¹⁴ Güney Kore’de 1987 Anayasasına göre, başkan, 5 yıllık bir dönem için seçilir ve bir kişi bir dönemden fazla başkan seçilemez (Küçük, 2019:17).

yerel olarak sınıflandırıldığını göstermiştir. Yerel yönetimin işlevsel tabanı, 1995 yılında yerel özerkliğin başlamasından bu yana çok az değişmiştir (Chong-Min, 2006:12).

Yerel Özerklik Yasası'nın 11. Maddesi ile yerel yönetimlerin, ulusal savunma, adalet, ulusal vergi, fiyat politikaları, ithalat, ihracat, ulusal kalkınma planı, devlet ormanları, ulusal yollar, posta ve demiryolu hizmetleri, ileri teknoloji gerektiren denetim, araştırma, havacılık yönetimi, meteoroloji yönetimi, nükleer enerji geliştirme gibi birçok hizmete katılımını engellemiştir (Sobacı ve Köseoğlu, 2016:69-70).

Güney Kore'de yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik kapsamındaki görevleri ise şunlardır (Morgan ve Trinh, 2017:11);

- Tarım ve Ticaretin Geliştirilmesi,
- Yerel Sanayinin Geliştirilmesi,
- Bölgesel Kalkınma,
- Eğitim Hizmetleri,
- Spor Hizmetleri,
- Kültür ve Sanat Hizmetleri,
- Çevre Kirliliğini Önleme ve Çevreyi Korumaya Yönelik Hizmetler,
- Toplumun Güvenliğini Sağlamaya Yönelik Hizmetler,
- İtfaiye Hizmetleri.

Güney Kore belediyelerinin sosyal belediyecilik kapsamında çok çeşitli hizmetlerden sorumludur fakat Güney Kore'de sosyal belediyecilik olgusu geç gelişmeye başlamıştır. Japonya'da olduğu gibi Güney Kore'de de belediyelerin yerel özerkliğinin güçlenmesi konusunda yetersiz olduğu söylenebilmektedir. Halen daha merkezi hükümet belediyelerin kamu hizmetlerine katılımını yasalarla (Yerel Özerklik Yasası) engellemektedir. Bu durum Güney Kore'de sosyal belediyecilik anlayışının gelişmesini engellemektedir.

2.3.Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Gelişimi ve Yasal Dayanakları

Topluma en yakın kamu kurumları olan yerel yönetimler sosyal politika, sosyal hizmetler ve yerel nitelikteki sorunların çözümünden sorumludurlar.

Türkiye’de yerel yönetim kuruluşu denildiği zaman akla gelen ilk kurum ise belediyeler olmaktadır (Aydın, 2008:17-18). Bundan dolayı çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de Cumhuriyet öncesindeki ve Cumhuriyet sonrasındaki yerel yönetimlerin sosyal belediyeçilik anlayışı ele alınmıştır. Daha sonra ise belediyelerin sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin yasal dayanaklarına değinilmiştir.

2.3.1 Türkiye’de Sosyal Belediyeçiliğin Tarihsel Süreci

Çalışmanın bu bölümünde Anadolu’da ilk şehirleşme hareketlerine, Anadolu’daki ilk belediyeçilik hizmetlerine ve Türkiye’deki ilk belediyeçilik çalışmalarına değinilmiştir. Daha sonra ise Cumhuriyet Dönemindeki belediyeçilik anlayışları ele alınmıştır.

2.3.1.1. Cumhuriyet Öncesi Sosyal Belediyeçilik

Anadolu’da şehir yönetimi ve önemli hizmetlerin kurumsallaşması Selçuklular zamanına kadar dayanmaktadır. Selçuklular, göçebelikten ve dağınık yerleşik düzenden kurtulamayan Anadolu’ya şehirli sosyal hayat düzeni getirmiştir. Selçuklulardan Anadolu Selçuklu Devleti’ne geçişte, özellikle 13.yüzyılda, Anadolu’da şehirleşme hareketleri hızlanmıştır. Bunun neticesinde şehirler büyük sokakları, kalabalık çarşıları olan önemli yerleşim yerleri olmuştur. Bunun yanı sıra şehirler; camiler, medreseler, tekkeler, saraylar ve belirli sanayi alanları ile gelişip güzelleşen merkezler haline gelmiştir. Bu dönemde şehirler kadı, muhtesip (belediye amiri) ve subaşı (emniyet amiri) tarafından yönetilmiştir. Kadılar belediye hizmetlerine yönelik konularda birinci dereceden yetkililerdir. Şehirlerdeki idarecilerin görevsel yardımcılıklarını ise esnaf grupları tarafından yapılmıştır (Ökmen ve Yılmaz, 2009:93-94).

Osmanlı Devleti de Anadolu Selçuklulardaki geleneği sürdürmüş ve kadılar dava görmenin yanı sıra bulundukları yerin belediye işleri ile de sorumlu olmuştur (Ekinci, 2005:418). Burada kadının sorumluluğu, şehirlere yerel nitelikteki hizmetleri getirmekten ziyade bu hizmetleri yaptırmak ve bu hizmetlerin yapımı için yöre halkını örgütlemektir. Yerel hizmetler, vakıflar, avarız sandıkları ya da devletin resmi görevlileri tarafından gerçekleştirilmiştir (Ortaylı, 1985:112).

Osmanlı Devleti’nde vakıflar; okul, kütüphane, hastane, sebil, aşevi, misafirhane gibi hizmetleri yerine getirmiştir (Eryılmaz, 1997:37). Bunların yanı

sıra sağlık hizmetleri, sosyal yardım hizmetleri, kültürel ve sportif hizmetler, bayındırlık ve alt yapı hizmetleri de vakıfların sunduğu en önemli hizmetler olmuştur. Hatta Osmanlı Devleti'nde camiler, medreseler, mescitler, imaretler (Osmanlı Devleti'nde yoksullara yardım amacıyla oluşturulan hayır kurumları), hamamlar, köprüler, çeşmeler, kervansaraylar, hanlar, hastaneler ve sağlık yurtlarının tümü vakıf eseridir (Es, 2008:30).

Osmanlı Devleti'nde loncalar da şehir hizmetlerinin yürütülmesinde rol oynayan kurumlardandır. Hiyerarşık yapıda örgütlenmiş esnaf birlikleri olan loncalar, bir nevi, günümüzdeki sivil toplum örgütleridir (nal, 2011:243). Loncalar asli görevleri olan üretim sürecini ve ürünün kalitesini gözetim altında tutmak, fiyatların belirlenmesinde rol oynamak, yeleri arasında oluşan anlaşmazlıkları zlemek ve müşteri ile olan anlaşmazlıklarla ilgilenmenin yanı sıra merkezi idare ile halk arasında aracılık rolü üstlenmişlerdir. Hükümet emirleri lonca şeyhleri aracılığı ile halka aktarılmıştır. Bu emirlere uyulup uyulmadığı yine loncalar tarafından denetlenmiştir (Es, 2008:32) Osmanlı Devleti'nde yerel yönetimlerdeki bu yapı uzun bir süre devam etmiştir. 19.yüzyılın ortalarından sonra ise modern belediyeecilığe yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Kırım Savaşı (1853-1856) sırasında Osmanlı safında yer alan Avrupalı müttefik devletlerle yakın ilişkiler kurulmasıyla belediyeencilik anlayışı yeniden şekillenmiştir. Kırım Savaşı sırasında İstanbul'a Avrupa'dan asker, diplomat, gazeteci, sağlık görevlisi, sanatçı, tüccar gibi çok sayıda insan gelmesi ile nüfusu daha da artan İstanbul'da beledi sıkıntılar iyice artmıştır. Avrupalılar kentsel hizmet ve koşullar bakımından Avrupa'nın gerisinde olan İstanbul'da belediye kurulmasına yönelik tavsiyelerde bulunmuştur. Böylelikle 1854 yılında İstanbul şehremaneti adı ile ilk modern belediye teşkilatı kurulmuştur. Belediyenin başında şehremini bulunmaktaydı. şehremini hükümet ve padişahın onayı ile göreve atanmaktaydı (Deniz vd., 2017:318-319).

1854'te kurulan şehremaneti kentsel hizmet ve koşulları düzeltme konusunda beklenen faydayı sağlayamamasından dolayı 1857 yılında, Beyoğlu ve Galata'yı kapsayan 6.Daire-i Belediyeye (Altıncı Belediye Dairesi) adı altında yeni bir belediye kurulmuştur (Ortaylı, 1973:21). Altıncı Belediye Dairesi'ne yerel nitelikteki temizlik, aydınlatma, su yolu yapım ve onarımı, itfaiye hizmetleri ve

kendi sorumluluğunda olan gelirleri toplama yetkisi verilmiştir (Eryılmaz, 1997:40).

Batılı tarzda bir belediyenin işlediğini göstermek için Altıncı Belediye Dairesine önemli miktarda kaynak aktarılmasına rağmen bu belediye de fazla başarılı olamamıştır. Yine de sistemden geri dönüş seçeneği olmadığından dolayı diğer semtlerde de belediye kurma çalışmaları yaygınlaştırılmıştır. Bu doğrultuda 1868 Dersaadet İdare-i Belediye Nizamnamesi ile Altıncı Belediye Dairesi'nin yanı sıra 14 yeni belediye kurma çalışmaları başlamıştır ancak yalnızca 4 belediye (Adalar, Yeniköy, Tarabya ve Beykoz) tamamen kurulabilmiştir. İstanbul'da tüm semtlerde belediye teşkilatı kurulamadığı için 1877 yılında Dersaadet Belediye Kanunu yapılmıştır ve bu kanun ile belediye dairelerinin sayısı 20'ye yükseltilmiştir. 1912 yılında yapılan Dersaadet Belediyesi Hakkındaki Geçici Kanun ile de *belediye şubeleri* belediye dairelerinin yerini almıştır. İstanbul dışında taşrada belediye kurulması çalışmaları ise 1871 yılında çıkan İdare-i Umumiye-i Vilayet Nizamnamesi ile gerçekleşmiştir ancak şehir ve kasabalarda belediye teşkilatlarının yaygın olarak kurulması 1877 yılında Vilayetler Belediye Kanunu ile gerçekleşmiştir (Aydın, 2008:81).

Tanzimat'tan sonra belediyeler bir türlü örgütlenememiş, şehrsel hizmetler aksamış ve şehir yönetiminin kontrol görevini yeterince yerine getirememiştir (Ortaylı, 1973:23). Bunun nedeni ise Osmanlı Devleti'nde bölünme korkusundan dolayı merkezîyetçi yapının bir devlet kültürü haline gelmiş olmasıdır. Bundan dolayı yeni kurulan belediyelere bazı hizmetleri gerçekleştirmeleri için görev verilmiş olmasına rağmen yine bu hizmetleri merkez teşkilatı yerine getirmiştir. Örneğin su işleri vakıflarca, yol işleri ise Nafia Nezareti (Bayındırlık Bakanlığı) tarafından yürütülmüştür (Eryılmaz, 1997:41).

Osmanlı Devleti'nde yerel yönetimlerin merkezi idarenin bir uzantısı olarak görülmesi; yerel demokrasiyi güçlendirmek, halkın yönetime katılmasını sağlamak ve yerel özerkliği geliştirmek gibi batılı anlamda yerel yönetimler oluşturma amacı olmaması yapılan belediyeçilik çalışmalarının başarısızlıkla sonuçlanmasına neden olmuştur (Ünal, 2011:246).

2.3.1.2. Cumhuriyet Sonrası Sosyal Belediyecilik

Osmanlı Devleti’nden Cumhuriyet dönemine güçlü bir yerel yönetim sistemi devredilememiştir. Cumhuriyet öncesi sadece 389 belediye kurulmuştur. Osmanlı Devleti’nin başkenti olan İstanbul’da bile su, aydınlatma, toplu taşıma gibi altyapı hizmetleri yabancı şirketlerce sağlanmıştır. Kurulan 389 belediyenin yapmış olduğu kentsel altyapı ile ilgili hizmetlerin bilgileri Tablo 2.5’te verilmiştir (Aytaç, 1993:539).

Tablo 2.5: Cumhuriyet Öncesi Belediyelerin Altyapı Hizmetleri

İçme suyu olan belediye sayısı	20
Fenni su tesisat ve şebekesi olan belediye sayısı	2
Elektrik tesisatı olan belediye sayısı	4
Mezbaha tesisatı olan belediye sayısı	17
Spor alanı olan belediye sayısı	7
Park ve bahçeleri olan belediye sayısı	29
Belediyelerin yapmış olduğu mevcut asfalt yol uzunluğu	17 km
Belediyelerin yapmış olduğu şose yol uzunluğu	251 km
Belediyelerin yapmış olduğu kaldırım uzunluğu	578 km
Belediyelerin yapmış olduğu köprü ve menfez sayısı	393 adet

Kaynak: Aytaç, Fethi (1993); “Cumhuriyetimizin 70. Yılında Mahalli İdareler,” *Türk İdare Dergisi*, Sayı 401 s.539.

Tablo 2.5’te Türkiye’de, Cumhuriyet öncesi dönemde, yerleşim yerlerinin mevcut durumu verilmiştir. Tablo 2.5’e göre 389 belediyenin 20’sinde içme suyu mevcutken fenni su tesisatı ve şebekesi olan belediye sayısı sadece 2’ydi. 4 belediyenin elektrik tesisatı ve 17 belediyenin mezbaha tesisatı bulunmaktaydı. Spor alanı olan belediye sayısı 7 iken 29 belediyenin de park ve bahçeleri bulunmaktaydı. Bu süreçte belediyeler 17 km asfalt yol, 251 km şose yol, 578 km kaldırım ve 393 adet de köprü ve menfez yapmıştır.

Cumhuriyetin kurulduğu 1923 yılında ise Türkiye’de belediye sayısı 436’ya yükselmiştir (Aydın, 2008:82). Türkiye’de belediyeciliğin gelişmesi açısından 1924 yılında 423 Sayılı *Belediye Vergi ve Resimler Kanunu* ve yine aynı yıl yürürlüğe giren 417 Sayılı *Ankara Şehremaneti Kanunu* ile ilk adımlar atılmıştır (Çağdaş, 2011:397).

Türkiye’de belediyeciliğin hızla gelişmesi ise 1930 yılında yürürlüğü giren *1580 Sayılı Belediye Kanunu* ile olmuştur. Bu yasa ile nüfusu 2000’ni aşan yerlerde ve nüfus sayısına bakılmaksızın il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması düzenlenmiştir (Aydın, 2008:82-83). Bu yasa ile belediyelere çok geniş görev

alanlarında yetki verilmiştir. Belediyelere; temel kentsel altyapı, temel kentsel servisler, imarla ilgili görevler, ekonomik nitelikteki görevler, mali ve hukuki görevler, temel sosyal görevler ve diğer sosyal ve kültürel görevler olarak 7 başlık altında görevler verilmiştir. Bunların yanı sıra belediyeler yatırım, bakım ve yenileme, hizmet üretimi ve kontrol gibi dört farklı türde iş yapmak ve bunu gerçekleştirmek için değişik şekillerde örgütlenme durumunda kalmışlardır (Tekeli ve Gülöksüz, 1976:12).

1930-1950 döneminin belediyeçilik açısından önemi bu dönemde kentsel kamu hizmeti sağlayan yabancı sermayeli şirketlerin kamulaştırılarak belediyeleştirilmiş olmasıdır. 1932'den 1945'e kadar İstanbul'da iki; İzmir, Samsun ve Ödemiş'te birer tane olmak üzere toplam beş adet imtiyazlı su şirketi; Ankara, İzmir, İstanbul, Yedikule, Üsküdar ve Dolmabahçe'de altı havagazi fabrikası satın alınıp belediyeleştirilmiştir. Bunların yanı sıra İstanbul'da iki İzmir'de bir adet olmak üzere toplam üç tramvay şirketi ve İstanbul'daki bir adet tünel şirketi yine satın alınıp belediyeleştirilmiştir. Yine bu dönemde İstanbul, İzmir, Bursa, Ödemiş, Samsun, Trabzon, Adana, Ankara, Konya, Kayseri, Malatya, Antalya, Denizli ve Sivas'ta on dört adet imtiyazlı elektrik şirketi de yine belediyeleştirilmiştir. Son olarak İstanbul Telefon, İzmir Telefon, İstanbul Rıhtım ve İzmir Rıhtım adında dört adet imtiyazlı bayındırlık şirketi de satın alınmış ve belediyeleştirilmiştir (Bostanoğlu, 1990:82).

1950'li yıllarda nüfusun hızla artması ve şehirlere olan göçler nedeni ile şehir nüfusları artmıştır. Belediyeler de hizmetler açısından temel kentsel altyapı ve hizmetlere doğru yönelerek sosyal politika çalışmalarından uzaklaşmıştır. Bu yıllardan itibaren 1580 Sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere verilen sosyal ve kültürel hizmetlere yönelik hizmetlerin azalmasının nedeni merkezi yönetim veya başka kurumların bu görevleri yapmasından değil; belediyelerin kaynak yetersizliğinden dolayı bu hizmetlere ilgisiz kalmasından kaynaklanmaktadır (Toprak ve Şataf, 2009:12).

1950'li yıllarda başlayan ve 1970'li yıllarda hızla artan şehirlere doğru göç dalgası şehirlerde gecekondu yapısının artmasına neden olmuş ve şehirlerin görünüşleri tamamen değişmiştir. Bu dönemde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) gecekonduya yaşayan bu kesimin oylarını alarak büyükşehir belediyelerinde

başkanlıkları kazanmış ve *sosyal demokrat belediyeçilik* anlayışı başlamıştır (Uyar, 2004:36-37).

Sosyal demokrat belediyeler; demokratiklik, üreticilik, kaynak yaratıcılık, toplumsal tüketimi örgütleyicilik, birlikçi bütünlükçülük ve kural koyuculuk ilkelerini benimseyip uygulamışlardır. Bu yeni belediyeçilik hareketi toplumun ezilen kesimlerine, emekçilere ve onların çoğunlukla yaşadıkları gecekondulara yönelme amacını taşımıştır. Bu bağlamda Kocaeli (İzmit) ve Ankara’da toplu konut proje ve girişimleri başlatılmıştır. Yine bu dönemde (1970’ten sonraki dönem) görülen bir başka önemli gelişme de nüfusu 100.000’den fazla olan şehirlerin içme sularının tedariki 3 Temmuz 1968 tarih 1053 sayılı yasa ile Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’ne verilmiştir. Bunun yanı sıra 25 Temmuz 1970’de yayımlanan Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) Kanunu ile birlikte elektrik ülkesel düzeyde üretilmiştir. Belediyeler ise üretilen elektriği sadece dağıtmak ile sorumlu tutulmuşlardır (Bostanoğlu, 1990:84-85).

Belediyeler 1973-80 döneminde klasik beledi görevlerinin yanı sıra çevre, tarihi çevreye ve kültürel mirasa sahip çıkma, toplu taşıma, gençlik ve kültür hizmetleri, halk eğitim, mesleki eğitim, tüketiciyi koruma gibi Türk Belediyeçiliğinde yeni olan hizmet alanlarında faaliyet göstermişlerdir (Selek Öz ve Yıldırım, 2009:458).

1980’li yıllar, belediyeler açısından, yeni bir belediyeçilik anlayışının doğmasının başlangıcı olmuştur. 12 Eylül 1980 darbesi ile iş başına gelen hükümet Türkiye’deki bütün belediye başkanların görevlerine son vermiştir. Yerel meclisler ise dağıtılmıştır. Askeri yönetim döneminde çıkarılan *2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu* ile sivil idareler zamanında yapılamayan mali düzenlemeler yürürlüğe konulmuş ve belediye gelirleri arttırılmıştır. Bu uygulamanın amacı yerel yönetimlerin özerkliğinin arttırılmasından ziyade şehirlerin artan sorunlarının çözümüne yardımcı olmak ve yerel yönetimleri siyaset dışında tutmaktır (Koçak ve Ekşi, 2010:302).

1980 askeri darbe döneminden sonra 1983 genel seçimlerini kazanan ve 1984’de yapılan yerel seçimlerde de oy oranlarına (%41,5) bakıldığında birinci parti olan Anavatan Partisi (ANAP) yerel yönetimlerde radikal reformlar

uygulayarak Türk belediyeçiliğini yeniden yapılandırmıştır (Kurtuluş ve Aslan, 2016:19).

Bu dönemde belediyeçilik açısından radikal bir karar ile belediyelerin gelir ve yetkileri arttırılmıştır. Yine 1984 yılında *185 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname* ve *3030 Sayılı Yasa* ile anakent ve ilçe belediyelerden oluşan *Büyükşehir* (metropolitan) belediyeçilik uygulaması başlamıştır (Bostanoğlu, 1990:87). 3030 sayılı yasa kapsamında 1984 yılında İstanbul, Ankara ve İzmir illerinde Büyükşehir yönetimi uygulaması başlamıştır (Yörükoğlu, 2009; www.mevzuatdergisi.com/2009/03a/02.htm#).

1985 yılında çıkarılan 3194 Sayılı yeni İmar Kanunu¹⁵ ile Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın, imar ve plan konusundaki birçok yetkisi belediye meclislerine devredilmiştir. 3194 Sayılı kanun ile planlama yetkisinin belediyelere verilmesi ve belediyelerin mali kaynaklarının arttırılması neticesinde büyük kentler kapsamlı imar hareketlerine başlamıştır. Böylelikle kentsel dönüşüm ve yerelleşme konusunda önemli adımlar atılmaya başlanmıştır (Ay, 2009:58-59).

1990'lı yıllarda şehirlerin eğitim ve kültür düzeyinde değişimler olmuş; kentsel ve sosyal hizmet talebinde artış meydana gelmiştir. Yine bu dönemde ülkenin arka arkaya yaşadığı krizlerden dolayı şehirlere göç eden ve giderek fakirleşen şehirli kitle oluşmaya başlamıştır. Bu süreçte, geçmişe göre, gelirleri artan belediyeler tüm bu ihtiyaçları karşılamak için sosyal politika önlemlerinin merkezine sosyal yardım ve sosyal hizmetleri yerleştirmişlerdir. 1990'lı yıllardan sonra sosyal yardımların tür, nitelik ve kapsamında artış meydana gelmiş ve bu yardımlar ayrı ayrı kurumları tarafından sağlanmaya başlanmıştır. Özürlüler merkezleri, kadın ve çocuk sığınma evleri (merkezleri), huzurevi, hastane, poliklinik, sağlık merkezlerinin kurulması ve kapsamlı meslek ve beceri kazandırma kurslarının düzenlenmesi gibi birçok hizmet Büyükşehir belediyelerinin temel hizmetlerinden olmuştur (Şataf, 2017:11-12)

2000'li yıllar itibari ile bir dizi yeni reformlar ve yasalar ile birlikte, yeni bir belediyeçilik anlayışı meydana gelmiştir. 23 Temmuz 2004'te resmi gazetede yayımlanan *5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu* ve 13 Temmuz 2005'te

¹⁵ 6785 Sayılı İmar Kanunu'nu yürürlükten kaldırarak, onun yerine yürürlüğe konulmuştur.

resmi gazetede yayımlanan *5393 Sayılı Belediye Kanunu* ile gerek belediyelere gerekse büyükşehir belediyelerine *sosyal belediyecilik* kapsamında birçok sorumluluk yüklenmiştir.

Yine 6 Aralık 2012’de resmi gazetede yayımlanan *6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*’un sosyal belediyeciliğe etkisi olmuştur. Bu kanunlar çerçevesinde belediyelere yüklenen sosyal belediyecilik faaliyetleri bu çalışmanın bir sonraki bölümünde incelenmiştir.

2.3.2. Türkiye’de Kanunlar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik

Çalışmanın bu bölümünde Türkiye’de yürürlüğe konulan; 1930 tarihli *1580 Sayılı Belediye Kanunu*, 1984 tarihli *3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu*, 2004 tarihli *5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu* ve 2005 tarihli *5393 Sayılı Belediye Kanunu* çerçevesinde belediyelere yüklenen sosyal belediyecilik faaliyetleri kanunların yürürlüğü girdiği yıllar baz alınarak kronolojik sıraya göre incelenmiştir.

Yine *6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*’un sosyal belediyeciliğe etkisi de çalışmanın bu bölümünde incelenmiştir. Bu kanunlarda sosyal belediyecilik kavramı yer almamaktadır ancak kanunlarda yer alan hükümler belediyeleri çeşitli sosyal belediyecilik uygulamalarından sorumlu tutmaktadır.

2.3.2.1. 1580 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik

3 Nisan 1930 tarihinde kabul edilen ve 14 Nisan 1930 tarihinde resmi gazetede yayımlanan *1580 Sayılı Belediye Kanunu*’nda belediyenin görevlerine kanunun ikinci bölümünde yer verilmiştir. Belediyenin görevleri kanunun 15. maddesinde yetmiş altı fıkra halinde sıralanmıştır. Bu kanunun 15. maddesinde belediyelere yüklenen sosyal belediyecilik¹⁶ ile ilgili hükümler ise Tablo 2.6’da verilmiştir (*1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1930: Madde 15*) ;

¹⁶ Kanunda açıkça sosyal belediyecilik kavramı kullanılmamıştır.

Tablo 2.6: 1580 Sayılı Belediye Kanunu’nun 15. Maddesi Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

“Salgın ve bulaşıcı insan ve hayvan hastalıklarının önüne geçmek ve yayılmasını önlemek için merkezi yönetim ile birlikte çalışmak” (4. fıkra),	“Ölenlerin yıkanması, defnedilmesi, kefenlenmesi ve gömülmesi işlemlerini yapmak” (5. fıkra),
“Dilencileri, dilenmekten men edecek önlemler almak” (17. fıkra),	“Terk edilmiş çocukları, akıl sağlığı yerinde olmayan vatandaşları, sokakta bayılanları, kaza ve afete uğrayanları koruyup gözetmek” (18. fıkra),
“ Yangın oluşumuna karşı önlemler almak, itfaiye tulumba takımlarını ve tekerlekli itfaiye araçlarını her an hazır halde bulundurmak, beldeyi tehdit edecek orman yangınlarına karşı kazma kürek, balta ve saire gibi vesaiti itfaiye bulundurmak, beldenin gerekli mahallerinde itfaiye havuzları, sarnıçları yaptırmak” (22. fıkra),	“Sokak, meydan, iskele, köprü, pazar, panayır yerleri gibi umumî mahalleri daima temiz tutmak, yıkamak, temiz sularla sulatmak, kışın çamur ve karları ve buzları kaldırtmak ve geçenlerin kaymamasını temin eylemek” (23.fıkra),
“Beldenin harita, kadastro ve gelecekteki şekil plânlarını yaptırmak ve en az beşer senelik bir mesai imar programı hazırlayıp uygulamak” (30. fıkra),	“Halk için kütüphane ve okuma salonları açmak, belediye bahçeleri, fidanlıkları, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri yapmak, belediye koruları yetiştirmek, bunları korumak ve işletmek” (33. fıkra),
“Fakir ailelerin ikiz çocuklarına, öksüz, fakir, kimsesiz çocuklara para, doktor, ilaç, yeme, içme, giyinme, barınma, eğitim yönünden yardım etmek, fakir hastalara meccanen bakmak, ilaç vermek, fakir cenazelerini ücretsiz kaldırmak, sakat, hasta, iş yapamayacak olup da bakacak kimsesi olmayanlara bakma” (34. fıkra),	“Meydan ve pazar yerleri yapmak” (42. fıkra),
“Yetimhane, eczane, mecburi olarak ücretsiz doğum evleri ile tesisat, teşkilâtı ve yeri Sağlık Bakanlığınca tayin ve tasdik edilmek şartıyla akıl hastanesi açmak ve işletmek” (45. fıkra)	“Yersiz, yurtsuz olanlara iş bulmak, bunlardan kimsesiz olup çalışamayanları memleketine göndermek, kimsesiz kadın ve çocukları korumak” (48. fıkra),
“Gençler için stadyumlar tesis etmek ve işletmek” (54. fıkra),	“Belediyeye ait eğlence yerleri kurmak ve işletmek” (55. fıkra),
“Eczanesi olmayan yerlerde ilgili kanuna göre eczane açmak, fakirlere parasız veya ucuz ilaç vermek, ücretli ücretsiz muayenehane, dispanser yapmak, fakirler için ücretsiz doğum yardımını sağlamak amacı ile ebe istihdam etmek” (57. fıkra),	“Belediye tiyatrosu, sineması, belediye oteli ve gazinosu, halk müzeleri ve hayvanat ve nebatat bahçeleri yapmak ve idame etmek ve yaptırıp işletmek” (59. fıkra),
“Belediye fırınları yapmak ve işletme” (66.fıkra),	“Fakirler için yatı evleri yapmak ve idare etmek” (69.fıkra).

Kaynak: 1580 Sayılı Belediye Kanunu’ndan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

1580 Sayılı Belediye Kanunu’nun 16. maddesinde ise *15 inci maddenin 1-39, 41-44, 47-52, 56, 57,74,76’ıncı* fıkralarında sayılan görevler *her belediye için* zorunlu olduğuna yer verilmiştir. *15. maddenin 40 ve 58 inci fıkralarında* açıklanan görevler, *geliri elli bin liradan fazla belediyeler için* zorunlu tutulmuştur. Yine *15. maddenin 45 ve 53’üncü fıkralarında* açıklanan görevler, *geliri iki yüz bin liradan fazla belediyeler için; 15. maddenin 46, 54 ve 55’inci fıkralarında* açıklanan

görevler *geliri beş yüz bin liradan fazla belediyeler için zorunludur* (1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1930: Madde 16).

1580 Sayılı Belediye Kanunu’nun 19. maddesinin ikinci fıkrasında ise belediyenin; “belde ve belde halkının sağlık, esenlik ve refahını sağlamak ve beldeyi zarardan korumak amacıyla kanunların sunduğu yetkilere dayanarak emirler vermek ve belediye yasakları koymak ve uygulamak” gibi haklarına ve yetkilerine yer verilmiştir (1580 Sayılı Belediye Kanunu, 1930: Madde 19)

1580 Sayılı Belediye Kanunu 13 Temmuz 2005’te 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun resmi gazetede yayımlanması ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır. Yaklaşık 75 yıl yürürlükte kalan 1580 Sayılı Belediye Kanunu belediyelere; halk sağlığı, kültür ve spor etkinlikleri, yerel ekonomiye yönelik faaliyetler, halkın sosyalleştirilmesi, düşkünlerin korunması gibi birçok konuda sorumluluk yüklemiştir. Cumhuriyet öncesi dönemdeki başarısız belediyeçilik deneyimleri göz önüne alındığında 1580 Sayılı Belediye Kanunu’nun Türk belediyeçiliğinin gelişmesinde önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

2.3.2.2. 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyeçilik

27 Haziran 1984 tarihinde kabul edilen ve 9 Temmuz 1984 tarihinde resmi gazetede yayımlanan 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile anakent ve ilçe belediyelerden oluşan iki yapıyı bir belediyeçilik anlayışı Türkiye’de yer almaya başlamıştır.

3030 Sayılı Kanun’un üçüncü bölümünün; 6. Maddesinin; *A fıkrasında* büyükşehir belediye görevleri; *B fıkrasında* ise ilçe belediyelerinin görevleri yer almaktadır. Kanunda büyükşehir belediyelerinin sorumluluğunda olan 18 hizmet bentler halinde sıralanmıştır. Bu hizmetlerden sosyal belediyeçilik ile ilgili olanlar ise Tablo 2.7’de verilmiştir (3030 Sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 1984: Madde 6).

Tablo 2.7: 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’un 6. Maddesinin A Fıkrası Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

“Büyükşehir yatırım plan ve programlarını yapmak” (a) bendi,	“Büyük şehir nazım imar planlarını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak ilçe belediyelerinin nazım plana uygun olarak hazırlayacakları tatbikat imar planlarını onaylamak ve uygulanmasını denetlemek” (b) bendi,
“Büyük şehir dâhilindeki meydan, bulvar, cadde ve anayolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımını sağlamak ve kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek” (c) bendi,	“Yolcu ve yük terminalleri, katlı otoparklar yapmak yaptırmak, işletmek veya işlettmek” (d) bendi,
“Çevre sağlığı ve korunmasını sağlamak” (e) bendi,	“Yeşil sahalara, parklar ve bahçeler yapmak, sosyal ve kültürel hizmetleri yerine getirmek, spor, dinlenme, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek” (f) bendi,
“Büyükşehir dâhilindeki su, kanalizasyon, her nevi gaz, merkezi ısıtma ve toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek” (g) bendi,	“Çöplerin ve sanayi atıklarının toplanma yerlerini belirtmek, değerlendirilmesi ve imhası için gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek” (j) bendi,
“İtfaiye hizmetlerini yürütmek” (m) bendi,	“İlgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak genç ve yetişkin özürlüler için bölgenin işgücü piyasasına uygun mesleklerde, meslek ve beceri kazandırma kursları, iş eğitim merkezleri ve yaşam evleri açmak” (r) bendi,
“Ulaşım araçlarının özürlülerin kullanımına ve ulaşılabilirliğine uygun olmasını sağlamak ve özürlüler için, ulaşım ile sosyal ve kültürel amaçlı hizmetlerden ücret almamak veya indirimli tarife uygulamak” (s) bendi.	

Kaynak: 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun’dan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

3030 Sayılı kanunun 6. maddesinin *B fıkrasında* ise ilçe belediyeleri ile ilgili; “(A) fıkrası dışında kalan ve yürürlükteki mevzuatla belediyelere verilen bütün görevler ilçe belediyelerince yürütülür” ve “(A) fıkrasının (f) ve (l) bentlerindeki görevler ilçe belediyelerince de yapılabilir. Bu görevlerden hangilerinin ilçe belediyelerince yürütüleceği yönetmelikle belirtilir” hükümleri ile ilçe belediyelerinin görevlerine de yer verilmiştir. Yine aynı fıkarda “görevlerin gerçekleştirilmesi sırasında Türk Standartları Enstitüsünün (TSE) ilgili standardına uyulması zorunludur” (3030 Sayılı Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun, 1984: Madde 6) hükmünün olması ile belediyelerin yaptığı hizmetlere belirli standart getirilmiştir.

1950’li yıllardan itibaren Türkiye’de şehir nüfuslarının artması ile toplumun ihtiyaçları da artmıştır. 3030 Sayılı Kanun ile belediye teşkilatında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu kanun ile belediyelerin yetkileri ve hizmet kalitesi artırılmış ayrıca imar ve planlama yetkilerinin büyükşehir belediyelerine verilmesi büyük şehirlerin gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Yine bu kanun ile yerelleşme ve belediyelerin özerkliği konusunda önemli bir adım atılmıştır.

3030 Sayılı Kanun, 20 yıl yürürlükte kalmıştır. Kanun, 2004’te yürürlüğe giren 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 31. maddesi uyarınca yürürlükten kaldırılmıştır.

2.3.2.3. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 10 Temmuz 2004 tarihinde kabul edilmiş ve 23 Temmuz 2004 tarihinde resmi gazetede yayımlanmıştır. 5216 Sayılı kanunda, 3030 Sayılı kanunun 6. maddesindeki düzenlemeye kıyasla, büyükşehir belediyesinin görevleri ile ilgili daha fazla ayrıntı verildiği ve çeşitli eklemelerin yapıldığı görülmektedir. Alt kademe belediyeleri ile ilgili ise önemli bir değişiklik yapılmamıştır (Erençin, 2005:125).

5216 Sayılı kanun büyükşehir belediyelerinin görev alanlarını genişletmiştir. Bu kanun ile birlikte büyükşehir belediyeleri; raylı ulaşım sistemleri, konut, katı atıkların yok edilmesi işlemleri, amatör spor dallarını desteklemek gibi konulara daha fazla ağırlık vermeye başlamışlardır. Yine bu kanun ile birçok yenilik de ortaya çıkmıştır. Norm kadro, sözleşmeli personel, çok yıllık bütçeleme, stratejik plan, performans planı ve ölçümü, meclis toplantılarının daha sık yapılması ve coğrafi bilgi sistemleri kullanımı bu yeniliklere örnek verilebilir (Özgür ve Savaş Yavuzçehre, 2016:905).

Büyükşehir belediyelerinin görev, yetki ve sorumlulukları kanunun üçüncü bölümündeki 7. maddede sıralanmıştır. Yine aynı maddede ilçe belediyelerin görevleri de yer almaktadır. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nun 7. maddesinde büyükşehir belediyelerin sosyal belediyecilik ile ilgili görevleri ise Tablo 2.8’de verilmiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: Madde 7).

Tablo 2.8: 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun 7. Maddesi Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

“Büyükşehir belediye, sınırları içinde 1/5.000 ile 1/25.000 arasındaki her ölçekte nazım imar plânını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak”,	“Büyükşehir belediyesinin yetki alanındaki mahalleleri ilçe merkezine bağlayan yollar, meydan, bulvar, cadde ve ana yolları yapmak, yaptırmak, bakım ve onarımı ile bu yolların temizliği ve karla mücadele çalışmalarını yürütmek”,
“Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak; ağaçlandırma yapmak... Katı atık yönetim plânını yapmak, yaptırmak; katı atıkların kaynakta toplanması ve aktarma istasyonuna kadar taşınması hariç katı atıkların ve hafriyatın yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetleri yerine getirmek, bu amaçla tesisler kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek”,	“Büyükşehirin bütünlüğüne hizmet eden sosyal donatılar, bölge parkları, hayvanat bahçeleri, hayvan barınakları, kütüphane, müze, spor, dinlence, eğlence ve benzeri yerleri yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek; gerektiğinde amatör spor kulüplerine nakdî yardım yapmak, malzeme vermek ve gerekli desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakaları düzenlemek, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara, teknik yönetici, antrenör ve öğrencilere belediye meclis kararıyla ödül vermek”,
“Yolcu ve yük terminalleri, kapalı ve açık otoparklar yapmak, yaptırmak, işletmek, işlettmek veya ruhsat vermek”,	“Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek”,
“Gerektiğinde mabetler ile sağlık, eğitim ve kültür hizmetleri için bina ve tesisler yapmak, kamu kurum ve kuruluşlarına ait bu hizmetlerle ilgili bina ve tesislerin her türlü bakımını, onarımını yapmak ve gerekli malzeme desteğini sağlamak”,	“İl düzeyinde yapılan plânlara uygun olarak, doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek; itfaiye ve acil yardım hizmetlerini yürütmek”,
“Büyükşehir içindeki toplu taşıma hizmetlerini yürütmek ve bu amaçla gerekli tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettmek”,	“Mezarlık alanlarını tespit etmek, mezarlıklar tesis etmek, işletmek, işlettmek, defin ile ilgili hizmetleri yürütmek”,
“Her çeşit toptancı hallerini ve mezbahaları yapmak, yaptırmak, işletmek veya işlettmek”,	“Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve şehir tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak”,
“Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak”.	

Kaynak: 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’ndan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda ilçe belediyelerinin görevleri ile ilgili ise şu hükümler yer almaktadır (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: Madde 7);

“büyükşehir belediyesine verilen görevleri dışında kalan görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak, büyükşehir katı atık yönetim plânına uygun olarak, katı atıkları toplamak ve aktarma istasyonuna taşımak, sıhhi işyerlerini, 2. ve 3. sınıf gayrisihhi

müesseseleri, umuma açık dinlenme ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek ve afet riski taşıyan veya can ve mal güvenliği açısından tehlike oluşturan binaları tahliye etmek ve yıkmaktır.”

5216 Sayılı kanunun ilçe belediyelerine yüklediği sosyal belediyecilik hizmetleri ise (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: Madde 7);

- “Otopark, spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak”,
- “Yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak”,
- “Mesleki eğitim ve beceri kursları açmak”,
- “Mabetler ile sağlık, eğitim, kültür tesis ve binalarının yapım, bakım ve onarımı ile kültür ve tabiat varlıkları ve tarihî dokuyu korumak; şehir tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin geliştirilmesine ilişkin hizmetler yapmak”,
- “Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek” olarak düzenlenmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri 18. maddede düzenlenmiştir. 18. maddenin (m) bendinde büyükşehir belediye başkanına “engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak” görevi verilmiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004:Madde 18). Bunun yanı sıra kanunda belediye giderlerin yer aldığı 24. maddenin (j) bendinde ise “dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar” belediyenin gideri olarak gösterilmiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004:Madde 24). Kanundaki bu hükümler de büyükşehir belediyelerinin ve belediye başkanlarının sosyal belediyecilik ile ilgili sorumluluklarını göstermektedir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nun ek 1. maddesinde ise “büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet birimleri oluşturulur” hükmü ile büyükşehir belediyelere yeni bir sosyal görev yüklenmiştir. Yine aynı maddede büyükşehir belediyelerin bu birimleri, faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıflar, dernekler ve

bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdüreceklğini de belirtilmiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004:Madde Ek 1).

Özetle 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu yerel nitelikteki sosyal politikaların belediyeler tarafından geliştirilerek uygulanmasını öngörmektedir. Yani kanun, sosyal ihtiyaçlarının karşılanması ve sosyal sorunlarının çözülmesi için büyükşehir belediyelerine çeşitli görevler verilmiştir (Toprak ve Şataf, 2009:19). Bunun yanı sıra büyükşehir belediyeleri gerektiğinde vakıflar, dernekler, diğer kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları vd. kurum ve kuruluşlar ile beraber hareket edip halkın refahını arttıracak hizmetler yapılabileceği kanunda yer almaktadır (bkz. Madde 7 (v) bendi, Ek Madde 1).

2.3.2.4. 5393 Sayılı Belediye Kanunu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik

5393 Sayılı Belediye Kanunu 3 Temmuz 2005 tarihinde kabul edilmiş olup 13 Temmuz 2005 tarihinde resmi gazetede yayımlanmıştır. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda belediyeler; “Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi” olarak ifade edilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 3/a). Kanun *hemşehri hukuku*, *kent konseyi* ve *gönüllü katılım* gibi sosyal ve kültürel faaliyetlerde önemli yer tutan kavram ve kurumları yerel yönetim uygulamasına dâhil etmiştir.

Kanunun 13. maddesinde hemşehri hukuku düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehriler, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları”nın olduğu ve yapılan yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulmasının zorunlu olduğu yer almaktadır. Yine aynı maddede belediyenin “hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları” yapacağı belirtilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde:13)

Kent konseyleri ise kanunun 76. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddede kent konseylerinin, kent hayatında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sosyal yardımlaşma ve

dayanışma, çevreye duyarlılık sürdürülebilir kalkınma, hesap verme ve hesap sorma, saydamlık, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışacağı belirtilmiştir. Yine aynı maddede; kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarının (örneğin; barolar, ticaret ve sanayi odaları vb. gibi), üniversitelerin, sendikaların, STK'ların, noterlerin siyasi partilerin, mahalle muhtarlarının, temsilcileri kamu kurum ve kuruluşlarının vd. ilgililerin, yerel yönetim uygulamasına kent konseylerine katılması ile yerel halkın sosyal nitelikteki ihtiyaçları ve sorunlarının çözümünde etkili ve verimli çalışmalar yürütüleceği yer almaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 76).

Kanunun 75. maddesinde belediyelerin diğer kurumlar ile (kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, vakıflar, meslek odalar gibi) ortak projeler gerçekleştirebileceği yer almaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 75). Bu da belediyeler ve diğer kurumların beraber hareket edip sosyal belediyecilik kapsamına giren hizmetlerin sunumunda etkinliği artıracaktır. Örneğin belediye ile engelli (veya kadın, genç, çocuk, yaşlı vd. sosyal nitelikli) dernekler beraber hareket edip sosyal hizmet konusunda ortak projeler yürütebileceklerdir.

Gönüllü katılım ise kanunun 77. maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre belediyenin; eğitim, sağlık, sosyal yardım ve hizmet, çevre, park, spor, trafik, kütüphane ve kültür hizmetleri ile çocuklara, yaşlılara, kadınlara, engellilere, düşkün ve yoksul durumda olanlara yönelik hizmetlerin gerçekleştirilmesinde beldede katılım ve dayanışma sağlamak, verimlilik ve tasarrufu arttırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulayacağı yer almaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 77). Gönüllü katılım; sosyal duyarlılığın gelişmesi, harcamaların finansmanında dengelerin korunması ve sosyal hizmetlerin kalıcılığını sağlama yönünde sosyal belediyecilikte önemli bir yer tutmaktadır (Pektaş, 2010:19).

Belediyenin görev ve sorumlulukları ise kanunun 14. maddesinde yer almaktadır. 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesindeki görevler bağlamında belediyelerin sosyal belediyecilik görevleri ise Tablo 2.9'da verilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 14).

Tablo 2.9: 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. Maddesi Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

“İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı hizmetleri”,	“Çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık”,
“Zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans hizmetleri”,	“Şehir içi trafiği düzenleme”,
“Defin işlemleri ve mezarlıklar ile ilgili çalışmalar”,	“Ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar yapma”,
“Konut yapma”,	“Kültür ve sanat hizmetleri”,
“Gençlik ve spor hizmetleri: Spor teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verilmesi, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdi yardım yapılması ve gerekli desteği sağlanması, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenlenmesi, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verilmesi”,	“Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konuk evleri açabilirler”,
“Sosyal hizmet ve yardımda bulunma”,	“Meslek ve beceri kazandırma kursları açma”,
“Ekonomi ve ticaretin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapma”,	“Orta ve yükseköğrenim öğrenci yurtları yapma”,
“Sağlıkla ilgili her türlü tesisin açılması ve işletilmesi”	“Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapılması veya yaptırılması
“Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve şehir tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlamak”	“Gıda bankacılığı yapılması”

Kaynak: 5393 Sayılı Belediye Kanunu’ndan yararlanılarak yazar tarafından oluşturulmuştur.

5393 Sayılı Belediye Kanunu 1580 Sayılı Belediye Kanunu’na nazaran belediyelere sosyal belediyecilik açısından daha fazla sorumluluk yüklemiştir. Örneğin konut yapma, kültür sanat hizmetleri, çevre ile ilgili hizmetler, kadınların ve çocukların korunmasına yönelik faaliyetler, eğitim ile ilgili faaliyetler, sporun geliştirilmesi, ekonomik faaliyetler gibi birçok alanda belediyelere daha fazla görev ve sorumluluk yüklenmiştir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda belediyelerin sosyal belediyecilik ile ilgili görevleri belediyelerin zorunlu görevleri arasında yer alıp *sosyal belediyecilik* başlığı altında düzenlenmemiştir.

2.3.2.5. 6360 Sayılı Kanunun Sosyal Belediyeciliğe Etkisi

12 Kasım 2012 tarihinde kabul edilen ve 6 Aralık 2012 tarihinde resmi gazetede yayımlanan On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile yerel yönetimler alanında reformlar devam etmiştir.

6360 Sayılı Kanun, geniş ölçekli planlama politikalarını uygulamak, imar bütünlüğünü sağlamak, teknolojiye daha fazla yararlanmak, nitelikli teknik

personelin istihdamı ile verimliliği arttırmak, etkin kaynak kullanımını gerçekleştirmek ve bölüşümünün sağlanmasına katkıda bulunmak amacı ile yürürlüğe girmiştir (İzci ve Turan, 2013:119).

6360 Sayılı Kanun'un sosyal belediyeçilik üzerindeki etkisine bakıldığı zaman; 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin (a) bendinde yer alan; "Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır" ibaresi 6360 Sayılı kanun ile düzenlenmiştir (Belediye Kanunu, 2005: Madde 14). Kanunun ilk halinde bu ibare "Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar" şeklindeydi (5393 Sayılı Kanunun İlk Hali, 2005: Madde 14).

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinin (b) bendinde yer alan; "... sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine aynî ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, ..." ibaresi de 6360 Sayılı kanun ile düzenlenmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 14). Bu ibare ise kanunun ilk halinde "... öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, ..." şeklindeydi (5393 Sayılı Kanunun İlk Hali, 2005: Madde 14).

Kanunun 75. maddesinin (c) bendi de değiştirilmiştir. Kanunun 75. maddesinin (c) bendinin ilk hali aşağıdadır (5393 Sayılı Kanunun İlk Hali, 2005: Madde 75);

"Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, özürlü dernek ve vakıfları, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir"

Bu bentte yer alan *Bakanlar Kurulunca* ifadesi *Cumhurbaşkanınca* ifadesi olarak değiştirilmiştir. Bunun yanı sıra bu bende "Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir" ibaresi eklenmiştir. Yine bu bentte yer alan belediyelerin ortak hizmet projesi yapabileceği özürlü dernek ve vakıfları da düzenleme ile çıkarılmıştır.

75. maddenin (c) bendi düzenlendikten sonra ise şu şekilde olmuştur (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 75);

“Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 Sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir”

6360 Sayılı Kanun birçok alana etki etmiştir. Örneğin; büyükşehir belediyelerinin bulunduğu illerde, yerel yönetim birimleri olan, il özel idareleri ve köyler kaldırılmıştır (Karaarslan, 2012:126). Bu durum yasanın yönetsel alana dair düzenlemesidir. Yerel yönetimlerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamından alacağı payın yeniden belirlenmesi yasanın mali alana dair düzenlemesidir. Bu yasa ile birlikte bazı şehirlerin¹⁷ büyükşehir belediye olması ile birlikte seçim çevresi de değişmiştir bu da yasanın siyasal alana ilişkin düzenlemesidir. Yine bu yasa ile mülki sınırlar ile belediye sınırları örtüştürülmesi ile hizmet alanları genişlemiş ve bazı hizmetlerin (imar ve planlama gibi) sunumuna ilişkin değişiklikler yaşanmıştır. Bu da yasanın hizmet sunumuna dair düzenlemesidir (İzci ve Turan, 2013:119-120).

2.4. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Bir ülkede yaşayan toplumun refahını arttırmak o ülkenin daha sağlıklı ve daha güçlü bir gelecek inşa etmesinin en önemli hususlarından biridir. Türkiye’de de devlet toplumun refahını arttırmak için belediyelere yasalarla birtakım sorumluluklar yüklemiştir. Gerek 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu gerekse 5393 Sayılı Belediye Kanunu incelendiği zaman, bu kanunlarda sosyal belediyecilik kavramı olmasa dahi, devlet, toplumun refahını arttırmaya yönelik birçok görevi belediyelere vermiştir. Bu kapsamda Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışı her belediye için artık bir zorunluluk haline gelmeye başlamıştır.

Sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde yürütülmesi öngörülen hizmetler ise genel itibariyle Tablo 2.10’da verilmiştir.

¹⁷ Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van (On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 2012: Madde 1).

Tablo 2.10: Sosyal Belediyecilik Anlayışı Kapsamında Yürütülmesi Öngörülen Hizmetler

“Yaşlılara huzur evleri tesis etmek”,	“Öksüzlere çocuk yuvaları ve kreşler yapmak”,
“Kimsesizlerin, evsizlerin, sokak çocuklarının ve muhtaç kadınların barınma ihtiyaçlarını karşılamak”,	“Sağlık merkezleri, sağlık ocakları, gezici sağlık otobüsleri, ön tanı merkezleri hizmete sokmak”,
“Meslek ve beceri edindirme kursları açmak”,	“Kültür, sanat ve spor tesisleri açmak”,
“Tiyatro, sinema, kütüphane ve kültür merkezlerini mahallelere kadar yaygınlaştırmak”,	“Fakir, muhtaç ve yaşam mücadelesi veren kesimlere yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak”,
“Engelliler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak”,	“Hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak”,
“Park-bahçe ve piknik alanlarını yaygınlaştırmak”,	“Doğal dengeyi koruyan ve çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek”,
“İş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve donanım desteği sağlamak”,	“Tanzim satış mağazaları ve ekmek fabrikaları kurmak”,
“Gıda, kömür, ilaç, kırtasiye malzemesi yardımı yapmak”,	“Toplumsal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik etmek, onlarla dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek”,
“Gençlerin, engellilerin ve kadınların toplumsallaşmalarını sağlayacak merkezler açmak”.	

Kaynak: Selek Öz, Cihan –Yıldırımalp, Sinem (2009), “Türkiye’de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü,” *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu*, Antalya, ss. 458.

Çalışmanın bu bölümde Türkiye’deki sosyal belediyecilik hizmetleri sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, kültürel ve sportif hizmetler, yerel ekonomik kalkınmaya yönelik hizmetler ve diğer sosyal belediyecilik hizmetleri başlıkları altında incelenmiştir. Burada sosyal hizmetler olarak belediyelerin çocuklara, yaşlılara, gençlere, kadınlara ve engellilere yönelik hizmetleri ile eğitim ve sağlık hizmetlerine değinilmiştir. Kültür ve sportif hizmetler olarak eğlence, kültür ve sanat hizmetleri ile spor hizmetleri; yerel ekonomiye ve yerel kalkınmaya yönelik hizmetler incelenmiştir. Son olarak diğer sosyal belediyecilik hizmetleri başlığı altında; çevre ve temizlik hizmetleri, ulaşım ve aydınlatma hizmetleri, suçun önlenmesi ve toplum güvenliğine yönelik hizmetler, afetzedelere yönelik hizmetler ve tavsiye, bilgi ve danışmanlık hizmetlerine değinilmiştir.

2.4.1. Sosyal Yardımlar

Sosyal yardım hizmetlerinin bakış açısı ve uygulama anlayışı yoksulluk ve yoksullarla ilgilidir. Belediyelerin yapmış olduğu sosyal yardımlar, yaşamlarını asgari düzeyde dahi sürdürmekte zorluk yaşayan kişilerin ve onların bakmakla yükümlü oldukları ailelerin kendilerine yeterli hale gelebilmeleri amacıyla

yapılmaktadır. Sosyal yardımlar, nakdi yardım biçiminde olabileceği gibi aynı biçimde de sunulmaktadır (Zengin ve Öztaş, 2009:22).

Nakdi sosyal yardımlar ihtiyaç sahibinin durumuna göre verilecek parasal yardımlardan oluşmaktadır. Bu yardımlar aylık olabileceği gibi, belirli konudaki ihtiyaçların ayrı ayrı karşılanması ya da tüm ihtiyaçların tek bir ödeme ile karşılanması şeklinde de yapılabilmektedir. Aynı yardımlar ise genel olarak; yiyecek, yakacak, giyecek, kırtasiye gereçleri ve tıbbi araç gereç gibi mal ve malzeme yardımlarından oluşmaktadır. Bunların yanı sıra toplu taşımada kullanılan ücretsiz veya indirimli kartlar, ücretsiz tedaviler, elektrik ve su gibi temel ihtiyaçlardan ücret alınmaması da aynı nitelikteki yardımlardır (Özer ve Akçakaya, 2015:334-335).

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 13. maddesinde sosyal yardımlardan beldede ikamet eden herkesin yararlanmaya hakkı olduğu belirtilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 13). Yani bu madde ile dil, din, ırk, siyasi görüş gibi düşüncelere bakılmaksızın herkesin sosyal yardımlardan yararlanabileceği ortaya konmuştur. Yine aynı maddede bu yardımların insan onurunu zedelemeyecek şekilde yapılmasına dikkat çekilmiştir.

Yine 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 60. maddesinin (i) bendinde ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 24. maddesinin (j) bendinde “dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar” belediyelerin ve büyükşehir belediyelerinin giderleri olarak belirtilmiştir (5393 Sayılı *Belediye Kanunu*, 2005: Madde 60 ve 5216 Sayılı *Büyükşehir Belediyesi Kanunu*, 2004: Madde 24).

Türkiye’de sosyal yardımlar belediyeden belediyeye farklılık gösterebilmektedir. Türkiye’de yapılan sosyal yardımları genel olarak; gıda, giyecek, kömür (yakacak), ilaç, kırtasiye malzemesi, temizlik malzemesi yardımları ile aşevleri, toplu nikâh ve toplu sünnet törenleri şeklinde sıralanabilir (Selek Öz ve Yıldırım, 2009: 458-459). Yine nakdi yardım, ulaşım, kira, toplumun dezavantajlı gruplarına (engelli, yaşlı, düşkün vb.) yapılan yardımlar, gıda bankacılığı ve ramazan ayında kurulan ramazan çadırları da Türkiye’de belediyeler tarafından yapılan sosyal yardımlar içerisinde yer almaktadır.

2.4.2. Sosyal Hizmetler

Sosyal hizmetler başkalarına verilen maddi veya manevi destek anlamında kullanılmaktadır. Sosyal hizmetler; kişi, grup ve toplulukların mevcut durumlarından dolayı karşılaştıkları sorunları çözme konusunda etkili bir yapı göstermektedir. Sosyal hizmetler kişilerin hayat standartlarını yükselten ve kişileri sosyalleştirerek insan ilişkilerinde iyileştiren sistemli bir çalışma türüdür (Özer ve Akçakaya, 2015:329). Sosyal hizmet türlerini ise Tablo 2.11’de verilmiştir.

Tablo 2.11: Sosyal Hizmet Türleri

“Psiko-sosyal danışmanlık hizmetleri”,	“Kurumsal ıslah-rehabilitasyon hizmetleri”,
“Tıbbî sosyal hizmetler”,	“Kurumsal bakım hizmetleri”,
“Çocuk koruma ve kurumsal yetiştirme hizmetleri”,	“Sosyal Pedagoji çerçevesinde eğitsel destek hizmetleri”,
“Aile danışmanlığı hizmetleri”,	“Yaşlılara bakım ve psiko-sosyal destek hizmetleri”,
“Doğal afetlerde mağdurlara psiko-sosyal ve ekonomik destek hizmetleri”,	“Özürlülere yönelik mesleki programlar”,
“Bakıma muhtaç insanlara yönelik kurumsal bakım hizmetleri”,	“Kadınlara için kurumsal sığınma ve bakım hizmetleri”,
“Şiddetten dolayı aile ortamında yaşama imkânı olmayan çocuklara yönelik kurumsal bakım hizmetleri”,	“Alkol ve uyuşturucu madde bağımlısı olanlara tıbbi ve psiko-sosyal rehabilitasyon hizmetleri”,
“Özel psiko-sosyal niteliği olan hastalıklara yakalananlara rehabilitasyon hizmetleri”,	“Tutukevi ya da cezaevinde bulunanlar ve bunların dışarıda, işsiz ve ortada kalan ailelerine psiko-sosyal hizmetler”,
“Sığınmacılar, göçmenler, göçerler vb. gruplara sosyal uyum programları”,	“İşyeri, meslek, aile, toplum ilişkisini kurmakta güçlük çeken, stres altında olana sorunlu insanlara psiko-sosyal danışmanlık hizmetleri”,
“Derslerinde başarısız, toplumda kendisine istediği yeri bulamayan, boş zamanlarını değerlendirmek isteyen gençlere yönelik kurumsal eğitim desteği”,	“Sokak çocuklarının ıslahına yönelik kurumsal rehabilitasyon hizmetleri”.

Kaynak: Seyyar, Ali (2010); “Sosyal Hizmetler Nedir?,” *Sosyal Siyaset Kürsüsü*, <http://www.sosyalsiyaset.net/documents/sh.htm>, (Erişim Tarihi:05.02.2020)

Sosyal yardımlarda olduğu gibi sosyal hizmetlerde de sunulan hizmetlerin çeşitliliği belediyeden belediyeye farklılık gösterebilmektedir. Çalışmanın bu bölümünde sosyal hizmetler genel olarak; çocuklara, yaşlılara, gençlere, kadınlara ve engellilere yönelik hizmetler ve eğitim ve sağlık hizmetleri incelenmiştir.

2.4.2.1. Çocuklara Yönelik Hizmetler

Çocuklar birçok nedenden dolayı korunma ihtiyacı duyabilirler. Anne ve/veya babası olmayan veya onlar tarafından bakılmayan çocuklar, aile içi şiddetten dolayı evden kaçan çocuklar, küçük yaşta kötü alışkanlıklara (uyuşturucu, dilencilik vd. alışkanlıklara) sürüklenen çocuklar, sağlıklı gelişimini olumsuz

etkileyecek şartlar altında çalışan çocuk işçiler korunmaya muhtaç çocuklar olarak nitelendirilebilir (Karataş, 2001:225). Kanunlar da korunma ihtiyacı duyan çocukların korunma ihtiyaçlarını karşılamaları için belediyeleri sorumlu tutmuştur.

5393 Sayılı Belediye Kanunu büyükşehir belediyelerinde ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde çocuklar için konuk evleri açmayı zorunlu tutmuştur (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 14/a). Yine 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu da hem büyükşehir hem de ilçe belediyelerinin görevleri arasında çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunulmasını göstermiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: Madde 7).

Türkiye'de belediyelerin çocuklara yönelik olarak yapılan sosyal hizmetler Tablo 2.12'de verilmiştir (Aka ve Güngör, 2018:195).

Tablo 2.12: Türkiye'de Belediyeler Tarafından Gerçekleştirilen Çocuklara Yönelik Sosyal Belediyecilik Uygulamaları

Çocuklara Yönelik Çevresel Düzenlemeler	Çocuk parkları ve çocuk oyun grupları, engelsiz parklar, bilim parkları, çocuk trafik parkları, çocuk sokakları.
Çocuklara Yönelik Kültürel, Sanatsal ve Sportif Faaliyetler	Özel gün ve haftaları anma ve kutlama, tiyatro ve sinema gösterimi, sanat kursları, gezi organizasyonları, uçurma şenlikleri, sportif faaliyetlerde bulunma.
Çocuklara Yönelik Eğitim ve Sağlık Hizmetleri	Kreş ve gündüz bakım evleri ile mobil kreşler, çocuk kütüphanesi ve mobil çocuk kütüphanesi, eğitim destek kursları, eğitim, konferans, panel, seminer ve forumlar, çocuklara yönelik yayınlar oluşturma ve yazarlarla buluşturma, sağlık hizmeti sağlama, çocuk ruh sağlığına yönelik psikolojik destek hizmeti.
Çocuklara Yönelik Sosyal Yardımlar	Eğitim bursu desteği, hoş geldin bebek projesi, sünnet törenleri, oyuncak ve kitap kumbaraları, yetim ve öksüzlere yönelik sosyal yardım, kırtasiye ve giyim yardımı.
Çocuklara Yönelik Sosyal Hizmet Uygulamaları	Çocuklara yönelik dolaylı bir uygulama olarak kadın konuk evi, çocuk bakım evleri, danışmanlık tedbirleri hizmeti, sokakta çalışan çocuklara yönelik merkezler, dede torun merkezi ve lokalleri, mülteci çocuklara yönelik sosyal hizmet desteği.
Çocuklara Yönelik Diğer Uygulamalar	Bilgi evleri, bilim merkezleri, çocuk meclisleri, bebek bakım merkezleri, oyun evleri.

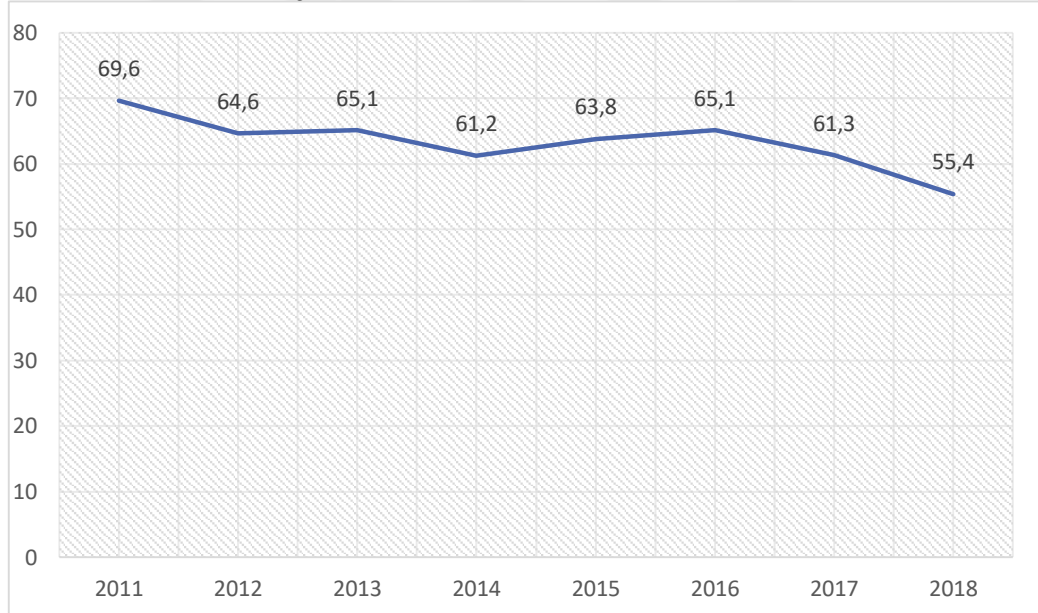
Kaynak: Aka, Veysi ve Fethi Güngör (2018); "Çocuklara Yönelik Yerel Yönetim Uygulamaları: Esenler Belediyesi Örneği," *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 8, Sayı 17, s.195.

Tablo 2.12'de Türkiye'de belediyelerin çocuklara yönelik olarak çevresel düzenlemeler, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler, eğitim ve sağlık hizmetleri, sosyal yardımlar ve sosyal hizmetler gibi uygulamalar yaptığı görülmektedir.

2.4.2.2. Gençlere Yönelik Hizmetler

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan 2018 İstatistiklerle Gençlik Raporu'nda Türkiye'de 15-24 yaş arasındaki genç nüfusun 12 milyon 971 bin 396 olduğunu ve genç nüfusun toplam nüfusun %15,8'ini oluşturduğunu açıklamıştır. Raporda genç işsizlik oranı %20,3; gençlerin mutluluk oranı %55,4; gençlerin aldığı eğitimden memnun olma oranı %58,3; gençlerin çalıştığı işten memnun olma oranı %76 ve gençlerin çalıştığı işten elde ettiği kazanç memnuniyeti ise %48,7 olarak verilmiştir (TÜİK, 2019a). Bir önceki yılın raporunda ise gençlerin mutluluk oranı %61,3 olarak verilmişti. Türkiye'de gençlerin mutluluk oranı 2018 yılında son sekiz yılın (2011-2018) en düşük seviyesindedir TÜİK (TÜİK, 2018a) verilerine göre Türkiye'de gençlerin yıllara göre mutluluk oranları Grafik 2.1'de verilmiştir.

Grafik 2.1: Türkiye'de Gençlerin Yıllara Göre Mutluluk Oranları

Kaynak: TÜİK (2012), TÜİK (2013), TÜİK (2014), TÜİK (2015b), TÜİK (2016), TÜİK (2017), TÜİK, (2018a) ve TÜİK (2019a) verilerinden yararlanılarak yazar tarafından hazırlanmıştır.

Grafik 2.1'e göre genç nüfusun mutluluk oranları; 2011 yılında %69,6; 2012 yılında %64,6; 2013 yılında %65,1; 2014 yılında %61,2; 2015 yılında %63,8; 2016 yılında %65,1, 2017 yılında %61,3'tür. 2018 yılında ise gençlerin mutluluk oranı son sekiz yılda ilk defa %60'ların altına düşerek %55,4 olmuştur.

Türkiye'de gençlerin mutluluğunun azalmasında etkili olan faktörler ise şöyle sıralanabilir (Erdem, 2017:296-297);

- Gençlerin arzu ettiği mesleki ve teknik eğitimi görememesi,
- Gençlerin yetersiz burslarıyla eğitim hayatında ve hayatın her aşamasında maddi güçlüklerle karşılaşması,
- Eğlence, dinlence, kültür merkezleri ve kulüplerin yeterli olmamasından dolayı gençlerin sosyal etkinliklere kaynak ve zaman ayıramaması,
- Madde bağımlılığı,
- Gençlere yönelik hizmetlerin yetersizliği.

Belediyeler ise sosyal belediyeçilik bağlamında gençlerin refahını arttıracak bazı hizmetler gerçekleştirmektedir. Türkiye’de belediyeden belediyeye farklılık göstermekle birlikte genel olarak; gençlerin kötü alışkanlıklarının ve madde bağımlılığının önüne geçilmesi, meslek edindirme ve eğitim yardımı (burslar, yurtlar gibi) bulunmak, iş edindirme projeleri, gençlik merkezlerinin kurulması (Şataf ve Taşdelen, 2019:8), spor, müzik, sinema, tiyatro, diksiyon, psikolojik destek, danışmanlık ve iyileştirme gibi birçok faaliyetlerde bulunmak şeklinde sıralanabilir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:250).

2.4.2.3. Yaşlılara Yönelik Hizmetler

TÜİK verilerine göre (2018 için) Türkiye’de 65 yaş ve üzeri kişi sayısı 7 milyon 186 bin 204 olarak belirlenmiştir. Bu da genel nüfusun %8,8’ini oluşturmaktadır. Yaşlı nüfus son beş yılda (2014-2018) %16 artmıştır. TÜİK verilerine göre yaşlı nüfus oranının 2023 yılında %10,2, 2030 yılında %12,9, 2040 yılında %16,3, 2060 yılında %22,6 ve 2080 yılında %25,6 olacağı öngörülmüştür (TÜİK, 2019b).

TÜİK verileri nüfusumuzun giderek yaşlandığını ve yaşlanmaya devam edeceğini göstermektedir. Nüfus yapısında meydana gelen bu değişiklikler, kültür ve değerlerin değişmesi, çekirdek aile yapısının geleneksel aile yapısının yerini alması ile yaşlılar yalnızlaşmıştır. Bu da özellikle kentsel alanda yaşayan yaşlılar için birçok sorunla karşı karşıya kalmaya sebep olmuştur. Yaşlıların bakımı, korunması ve serbest zaman değerlendirmesi gibi hizmetler daha çok büyük şehirlerde bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır (Karataş, 2001:224).

Türkiye’de hem büyükşehir belediyelerine hem ilçe belediyelerine hem de ilk kademe belediyelerine yaşlılar için her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaç doğrultusunda sosyal tesisler kurmak görevleri verilmiştir. Bunların yanı sıra belediyeler sosyal belediyecilik kapsamında yaşlıların barınma ihtiyacını (huzurevi, yaşlılar yurdu, yaşlı bakım evleri) ve bakımlarını karşılamakta, yaşlılara gelir desteği vermekte, yaşlılara sağlık hizmeti sunmakta ve 65 ve üzeri yaştaki yaşlılara serbest veya indirimli ulaşım kartları hizmeti vermektedir. Bazı belediyeler yaşlılara evde hizmetler (tedavi, temizlik, tamir ve yemek yapılması) vermektedir. Bazı belediyeler de huzurevlerinde bulunan yaşlılara yönelik geziler, el beceri kursları, kermesler, hobi bahçeleri vb. sosyal organizasyon düzenleme gibi faaliyetlerde bulunmaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:250-251).

2.4.2.4. Kadınlara Yönelik Hizmetler

5393 Sayılı Belediye Kanunu çocuklar için olduğu gibi kadınlar için de hem büyükşehir belediyelerinde hem de nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerde konuk evleri açmayı zorunlu tutmuştur (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 14/a). 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu 7. maddesinde büyükşehir ve ilçe belediyelerine “kadınlara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek” görevi verilmiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004: Madde 7).

Türkiye’de belediyeler sosyal belediyecilik kapsamında kadınlara yönelik olarak eğitim, sağlık gibi temel hizmetler, danışmanlık hizmeti, meslek ve el sanatları kursları, kültürel ve sportif etkinlikler, ayni ve nakdi yardımlar gibi çalışmalar yapmaktadır (Şahinoğlu, 2014:84). Bazı belediyeler de kent konseylerinin alt meclislerinden olan kadın meclisleri ile kadınların kararlara katılmasını sağlamışlardır. Yine bazı belediyeler kadın lokalleri ile kadınların sosyal, kültürel, bedensel, ruhsal açıdan gelişip güçlenmeleri amaçlanmıştır.

Türkiye’de belediyelerin kadınlara yönelik hizmetleri için mevcut çalışmalardan daha fazlası yapılmalıdır. Örneğin kadınların toplumdaki konumlarını güçlendirmek amacı ile eğitim, bilgi ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması, ekonomik yetersizliği nedeniyle üretim sürecine dâhil olamayan kadınlara yönelik mesleki eğitim ve istihdam projelerinin geliştirilip kadınlara

destek verilmesi gibi çalışmalar yapılabilir. Yani belediyeler kadınların; ekonomik ve sosyal gelişimine katkıda bulunmalı, karar verme süreçlerine katılmalarını sağlamalıdır. Bunların yanı sıra belediyeler şehir yaşamında çeşitli zorluklarla karşılaşan kadınlar ve genç kızlara yönelik eğitimler vermelidir (Erdem, 2017:305-306).

2.4.2.5. Engellilere Yönelik Hizmetler

TÜİK tarafından 2011 yılında yapılan Nüfus ve Konut Araştırması sonuçlarına göre; en az bir engeli olduğunu belirten kişi sayısı¹⁸ 4 milyon 882 bin 841'di. Yani, 2011 yılında, engelli vatandaşlar, toplam nüfusun %6,6'sını oluşturmaktadır. Aynı araştırmada engelli nüfusun eğitim düzeyinin nüfusun geneline göre düşük olduğu tespit edilmiştir. En az bir engeli olup okuma yazma bilmeyen engelli oranı %23,3'tür. Engelli bireylerin işgücüne katılım oranı da %22,1'dir. Engelli ferdi bulunan hanelerin ise %73'ü sobalı¹⁹ konutta yaşamaktadır (TÜİK, 2015a).

Türkiye'de belediyelerin engellilere yönelik hizmetleri ise evde bakım ve sağlık hizmeti sunmak, engelli için özel günler ve haftalarda etkinlikler organize etmek, yaz kampları düzenlemek, çeşitli eğitimler vermek, danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmak, engelli derneklerine maddi ve manevi destek olmak ve spor imkânlarını geliştirmek olarak sıralanabilir. Bunların yanı sıra bazı belediyeler engelliler için asansörlü otobüs ve minibüs ile ulaşım hizmeti vermektedir. Belediyeler, engellilerin istihdamına yönelik çalışmalar da yürütmektedir (Ersöz, 2011:176).

Belediyeler engellilerin istihdamına yönelik olarak mesleki kurslar düzenlemekte, iş eğitim merkezleri açmakta ve ayrıca belediyelere ait otopark ve büfe gibi yerlerin engelliler tarafından işletilmesini sağlamaktadır. Belediyeler engellilerin kapalı mekânlardan çıkıp sosyal hayata açılması için ise; engellilere uygun alt ve üst geçit yapmakta; trafik ışıklarını, kavşakları ve kaldırım yüksekliklerini engellilere göre tasarlamakta, tuvalet, park, sinema, tiyatro gibi

¹⁸ “Görme, duyma, konuşma, yürüme, merdiven çıkma veya inme, bir şey taşıma veya tutma ve yaşlılarına göre öğrenme, basit dört işlem yapma, hatırlama veya dikkatini toplama fonksiyonlarından en az birinde çok zorlandığını veya hiç yapamadığını belirten kişi sayısı” (TÜİK, 2015a).

¹⁹ Doğalgaz sobası dâhil.

ortak mekânlar oluşturmakta ve ulaşım hizmetleri ve sosyal-kültürel faaliyetleri engellilere ücretsiz ya da indirimli şekilde sunmaktadır. Belediyeler bu hizmetleri TSE'nin engellilere yönelik standartlarına uyarak gerçekleştirmek durumundadırlar. Son olarak; Belediyeler, maddi durumu iyi olmayan engellilere gıda, yakacak, giysi, nakit yardımı vb. sosyal yardımlarda da bulunmaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:249).

Belediyeler, engellilerin eğitimi, bakım ve korunması ve rehabilitasyonu ile ilgili hizmetleri merkezi yönetim ve gönüllü katılım örgütlenmeleri ile işbirliği içerisinde yürütmelidir. Aslında, engellilere yönelik olarak yapılan hizmetlere tüm sektörler aktif şekilde katılmalıdır çünkü engellilere yönelik hizmetlerin yardım olarak değil yükümlülük olarak algılanması gerekmektedir. Engellilere sevgi ve saygı ile yaklaşılmalı onlara fırsat eşitliği tanınmalıdır (Karataş, 2001:223).

2.4.2.6. Eğitim hizmetleri

Türkiye’de belediyeler eğitim hizmetlerini çok geniş yelpazede gerçekleştirmektedir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinde “Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir;” ifadesi yer almaktadır (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 14). Bu çerçevede bazı belediyeler okullarda eğitim araç ve gereçleri, kütüphane, bilgisayar, laboratuvar desteği sağlamaktadır (Erdem, 2017:254).

Türkiye’de eğitim sistemi ise merkeziyetçi bir yapıdadır. Hatta 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinin (b) bendinde yer alan “belediyeler okul öncesi eğitim kurumları açabilir” ifadesi anayasa mahkemesi tarafından iptal edilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 14). Türkiye’de örgün eğitim²⁰ sistemi tamamen merkezi idarenin kontrolünde olup belediyelere herhangi

²⁰ Örgün eğitim: “Kişilerin hayata atılmadan, iş ve meslek kollarında çalışmaya başlamadan önce okul veya okul niteliği taşıyan yerlerde, genel ve özel bilgiler bakımından yetişmelerini sağlamak amacıyla belli kanunlara göre düzenlenen eğitim” (TDK, 2019). Örneğin okul öncesi eğitim, orta öğretim ve yükseköğretim kurumları.

bir yetki devrinin olması söz konusu değildir. Türkiye’de belediyeler genel olarak yaygın eğitim²¹ hizmetleri sunmaktadır (Ersöz, 2011:156).

Belediyelerin yapmış olduğu yaygın eğitim organizasyonları; okuma-yazma kursları, çıraklık eğitimi, beceri kazandırma eğitimi, madde bağımlılığından korunma eğitim programları, trafik kazalarında ilk yardım kursları yer almaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:248). Bunların yanı sıra belediyeler birçok eğitim faaliyeti gerçekleştirmektedir. Örneğin; kadınlar için çocuk bakımı ve eğitimi, girişimcilik ve el sanatları değerlendirme merkezleri; engelliler için temel eğitim okulları ve beceri kursları; gençler için gençlik merkezleri ve meslek edindirme kursları gibi eğitim faaliyetleri yapılmaktadır (Koçak vd., 2017:132). Bazı belediyeler maddi zorluk çeken öğrencilere burs imkânı sağlamaktadır (Erdem, 2017:259). Bazı belediyeler ise çocuklara yönelik olarak çocuk eğitim merkezleri açarak çocukların okul öncesi eğitimlerine, kültür ve sanat eğitimlerine katkı sağlayarak onları kötü alışkanlıklardan uzak tutmayı amaçlamışlardır.

Türkiye’de büyükşehir belediyeleri yaygın eğitim olarak ilk kademe belediyelerine göre daha fazla hizmet sunmaktadır. Mesleki teknik eğitim (berberlik, terzilik, fotoğrafçılık, sinema- televizyon, aşçılık...), el sanatları eğitimi (ahşap boyama, cam boyama, dikiş-nakış, takı tasarımı), müzik ve sanat eğitimleri (gitar, bağlama, keman, ebru, minyatür ...), yabancı dil eğitimi, spor eğitimleri, diksiyon eğitimi, bilgisayar eğitimi, sağlık eğitimi ve daha birçok eğitim verilmektedir.

2.4.2.7. Sağlık Hizmetleri

Türkiye’de sağlık hizmetleri eğitim hizmetleri gibi merkezi yönetimin sorumluluğunda olan hizmetlerdendir. Bununla birlikte 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14. maddesinin (b) fıkrasında ve 5216 Sayılı büyükşehir belediyesi kanununun 7 maddesinde belediyelerin sağlıkla ilgili her türlü hizmetleri yapabilecekleri belirtilmiştir. Bu hizmetler sağlıkla ilgili tesisler kurup işletmek,

²¹ Yaygın eğitim: “Örgün eğitim imkânlarından yararlanmamış olanlara, gittikleri okuldan erken ayrılanlara veya meslek dallarında daha yeterli duruma gelmek isteyenlere uygulanan eğitim” (TDK, 2019).

hastaneler, ilk yardım merkezleri, dispanserler kurmak, işletmek veya işlettmek, gezici sağlık üniteleri hizmeti sunmak şeklinde sıralanabilir.

Belediyelerin sağlık hizmeti projeleri; belediye klinik ve poliklinikleri, belediye laboratuvarları, veterinerlik hizmetleri, sağlık tarama kampanyaları, ilaç toplama kampanyaları, acil yardım hizmetleri şeklindedir (Erdem, 2017:316). Belediyeler ağız ve diş sağlığı konusunda bilinçlendirme yaparak, okullara ilk yardım ve ecza dolabı dağıtarak, halkın ulaşabileceği yerlere halk sağlığı ile ilgili bilgilendirme afişleri asarak ve semt toplantıları yaparak da sağlık hizmeti sunmaktadırlar (Kalkışım, 2015:108-109).

Bunların yanı sıra belediyeler sağlık hizmetleri kapsamında çevreye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri de sunmaktadır. Bunlar; temiz içme suyu sağlanması, katı ve sıvı atıkların zararsız hale getirilmesi, vektörlerle²² mücadele, gürültü kirliliği ile mücadele, konut hijyeni, sağlığa kötü yönde etkileyebilecek yerlerin denetimi olarak sıralanabilir (Erdem, 2017:279-280).

Türkiye’de büyükşehir belediyeleri de önemli sağlık hizmetleri gerçekleştirmektedir. Büyükşehir belediyelerinin sağlık alanındaki sosyal politikaları; tıp merkezleri, sağlık danışma merkezleri, evde sağlık hizmetleri, aile ve kadın sağlığı merkezleri, ambulans hizmetleri (Kalkışım, 2015:108), iş güvenliği ve sağlığı, kurtarma, ruh sağlığı programları şeklindedir.

2.4.3. Eğlence, Kültür ve Sanat Hizmetleri

Belediyeler insanların fiziki ve maddi ihtiyaçlarını (sosyal yardım, altyapı, imar, trafik, temizlik, sağlık, eğitim gibi) karşılayarak sosyo-ekonomik gelişmeye katkı sağlamaktadırlar. Bu ihtiyaçların yanı sıra insanlar, refahlarını arttırmak için, sanat, müzik, edebiyat vb. gibi kültürel faaliyetlere de ihtiyaç duyarlar. İşte belediyeler de bu ihtiyaçlara cevap verip kültürel faaliyetleri gerçekleştirmektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:252).

Kanunlar da belediyelere eğlence, kültür ve sanat hizmetlerini gerçekleştirme konusunda sorumluluklar yüklemiştir. 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 14.

²² Vektör: “Enfeksiyon etkenini bir konaktan diğerine aktaran genellikle eklem bacaklı, omurgalı veya omurgasız taşıyıcı canlı” (TDK, 2019).

maddesinde kültür ve sanat faaliyetlerinin yapılması ve kültür ve tabiat varlıklarının korunması belirtilmiştir. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinde ise e kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak büyükşehir belediyelerine görev olarak verilmiştir.

Türkiye'de belediyeler de kanunlar çerçevesinde, müzik okulları, konserler, sergiler, kütüphaneler, amatör gruplara ilişkin aktiviteler, müzeler, galeriler, park, bahçe, koru gibi açık alanlar gibi görevleri yerine getirerek halkın boş zamanlarını değerlendirmesine ve kültürel kalitesini yükseltmesine yardımcı olmaktadır. Yine belediyeye ait salonlar düğün, kutlama ve çeşitli organizasyonlar için vatandaşların kullanımına açılmaktadır (Aydın, 2008:74). Bunların yanı sıra tiyatro, resim, sinema, el sanatları gibi hizmetler de sunulmaktadır. Yapılan tüm bu hizmetler şehirde yaşayan herkesin (gelir durumu iyi olmayanlar, engelliler, fiziksel ve/veya ruhsal şiddete uğrayanlar vb.) şehir ile bütünleşmesini sağlayacak sosyalleşme araçları olarak değerlendirilmektedir (Yıldırım ve Göktürk, 2008:252) .

2.4.4 Spor Hizmetleri

Belediye kanunları belediyelerin spor hizmetleri sağlamasını zorunlu kılmışlardır. Hem 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde hem de 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinde spor yerleri yapmak, sporun teşvik edilmesi, amatör spor kulüplerine yardımlar yapılması (nakdi yardım ve malzeme yardımı), amatör takımlara gerekli desteğin sağlanması ve amatör takımlar arasında müsabakalar düzenlenmesi ve yurtiçi ya da yurtdışında başarı olan sporculara, antrenörlere ve yöneticilere ödül verilmesi tüm belediyelerin görevi olarak belirtilmiştir.

Bu çerçevede belediyeler; spor merkezleri açmak, parklarda spor aktivitelerine imkân sağlayacak düzenlemeler yapmak, golf kursları, tenis kortları, yüzme havuzları, fitness salonları işletmek (Aydın, 2008:74), futbol sahaları (halı saha ve çim saha), basketbol ve voleybol salonları yapmak, buz pateni, jimnastik, savunma sporu kursları vb. gibi spor hizmetleri yapmaktadır.

Belediyelerin yapmış olduğu hizmetlere rağmen Türkiye'de sporun geliştiğini söylemek mümkün değildir. Türkiye'de sporun gelişmesi için merkezi yönetim birimleri, yerel yönetimler, üniversiteler, Gençlik ve Spor Genel

Müdürlüğü arasındaki işbirliğinin artırılması gerekmektedir. Okullarda ortak çalışma yapılarak gençlerin daha yaygın ve bilinçli bir spor eğitimi almaları sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra belediyeler farklı spor dalları ile ilgili halkı bilinçlendirmeli, sporun faydalarına dair broşürler hazırlatmalı, toplumun spor bilinci geliştirilmelidir. Yine belediyeler tarafında yapılan spor merkezleri ulaşımın kolayca sağlanabileceği yerlerde ve modern bir şekilde düzenlenmelidir (Erdem, 2017:288).

2.4.5. Yerel Ekonomiye ve Kalkınmaya Yönelik Hizmetler

5393 Sayılı Belediye Kanunu (Madde:14) ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu (Madde:7) “meslek ve beceri kazandırma hizmetlerini yapma veya yaptırmayı” belediyenin ve büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında göstermiştir.

Belediyeler de sosyal amaçlarla gerçekleştirdikleri eğitim faaliyetlerinden olan; yabancı dil, el sanatları, bilgisayar, sağlık, müzik ve spor eğitimlerini, beceri kazandırma, girişimcilik ve meslek edindirme kurslarını halka yönelik olarak da vermektedir. Kırsaldaki belediyeler ise çiftçilik ve hayvancılık yapan halka organik tarım, arıcılık vb. gibi kurslar vererek bu iş alanlarının daha etkin ve verimli hale gelmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:248). Belediyeler engellilere yönelik olarak mesleki eğitim kursları vererek ve onlara istihdam olanakları sağlayarak da yerel ekonomiye katkı sağlamaktadır.

Belediyelerin yerel kalkınmaya yönelik hizmetleri ise; toplu konutlar, organize sanayi siteleri, ticaret merkezleri, limanlar, otoparklar, otogarlar, pazar yerleri ve haller, tanzim satış noktaları, hamamlar, makine teçhizat pazarlama ve kiralama şeklindedir (Erdem, 2017:316).

2.4.6. Diğer Sosyal Belediyecilik Hizmetleri

Belediyeler sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, eğlence, kültür ve sanat hizmeti, spor hizmetleri ve yerel ekonomiye ve kalkınmaya yönelik hizmetleri dışında başka hizmetler de sunmaktadır. Bunlar; çevre, ulaşım, temizlik ve aydınlatma hizmetleri, suçun önlenmesi ve toplum güvenliğine yönelik hizmetler, afetzedelere yönelik hizmetler ve son olarak tavsiye ve danışmanlık hizmeti şeklinde sıralanabilir.

2.4.6.1. Çevre ve Temizlik Hizmetleri

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 56. maddesinde *sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması* başlığı altında çevre ile ilgili hükümler yer almaktadır. Bu hükümler; “Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir” ve “Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir” şeklindedir (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982:Madde 56).

Yine 2872 Sayılı *Çevre Kanunu*'nun 11. maddesinde “Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmekle yükümlüdürler” (2872 Sayılı Çevre Kanunu, 1983:Madde 11) ifadesi yer almaktadır.

Bu kapsamda belediyeler de çevre kirliliğine neden olabilecek bütün konularda denetim ve hizmet görevlerini yerine getirmektedirler. Belediyeler özellikle; “çöp kirliliği, atık su kirliliği, hava kirliliği, park ve yeşil alanların yapılması ve korunması, görüntü kirliliği, gürültü kirliliği ve diğer kirlilik türlerinde” yaptıkları denetimlerle bu sorunları çözmeye çalışmaktadırlar. Bu kirlilik türlerini tanımlamak gerekirse (Çoban ve Kılıç, 2009:120-121)

- *Atık Su Kirliliği*: “Evsel ve sınai atık suların dere, nehir, göl, deniz veya toprağa doğrudan verilmesi atık su kirliliğinin nedeni olmaktadır. Bunun yanı sıra, sanayi tesislerinin arıtma tesisi olmadan çalışması veya arıtma tesislerinin düzenli olarak çalışmaması su kirliliğine örnektir. Evsel kaynaklı olarak ise deterjanlı suların, teras ve balkon giderlerinin kanalizasyona bağlı olmadan doğrudan cadde ve sokaklara verilmesi atık su kirliliğine örnek olarak gösterilebilir”,
- *Hava Kirliliği*: “Bacalardan yoğun duman çıkması, kalitesiz ve kaçak yakıt kullanımı, piyasaya sunulan kömürlerin açıkta (torbasız) satılması, çöp her türlü atık ve artığın yakıt olarak yakılması, işyerlerinden kaynaklanabilecek her türlü gaz atıklar, araçlardan kaynaklanan egzoz gazları vb. havanın kirliliğine neden olmaktadır”,
- *Park ve Yeşil Alan Sorunları*: “Mevcut ve oluşturulacak park ve yeşil alanların, ormanların korunmaması, bitkilerin, çocuk oyun aletlerinin, şehir mobilyalarının, spor sahalarının tahrip edilmesi ve benzeri

eylemlerin takibi ile bu kamu hizmetine ayrılan sahaların ağaçlandırılmaması çiçeklendirilmemesi ve temizlenmemesi park ve yeşil alanların korunmasına yönelik sorunlardır”,

- *Görüntü Kirliliği:* “Sıvanmamış ya da boyası eskimiş dış cephesi kirli binalar, bakımsız bina bahçeleri, tahrip edilmiş yıpranmış bahçe duvarları, bakımsız veya bozuk bahçe korkulukları, bina balkonlarına konan kirlilik yapacak her türlü malzemeler görüntü kirliliğinin sebebi olmaktadır. Bunların yanı sıra bina cephesine konan farklı şekil, boyut ve renklerdeki her türlü ilan ve reklam tabelaları, kaldırımlara konan ışıklı ve ışısız reklam panoları, kaldırımlardaki fiziki bozulmalar ve kaldırım işgalleri görüntü kirliliği meydana getirmektedir”,
- *Gürültü Kirliliği:* “Evlerden, işyerleri ve sanayiden, trafikten kaynaklanan insan ruh ve beden sağlığını bozan her türlü düzensiz sesler (ses yükseltici cihazlarla satış yapılması, yüksek sesle müzik çalınması, makine gürültüleri) gürültü kirliliğine neden olmaktadır”,
- *Diğer Kirlilikler:* Yukarıda sayılmayan ve yaşanan bölgenin özelliklerine göre ortaya çıkan kirlilikler olarak ele alınabilir.

Türkiye’de Belediyelerin çöp ve temizlik hizmetleri; çöp toplama, çöplerin imhası, çöp ayrıştırma merkezleri, genel temizlik hizmetleri, çevre duyarlılığı bilinci kazandırma şeklindedir. Belediyelerin çevre hizmetleri ise; şehirlerde katı atık depolama sahaları kurma, geri dönüşebilen atıkları ayırma tesisleri kurma, cadde ve yolların temiz tutulması, hava kirliliğini izleme ve önleme, gürültü kirliliğini önleme, su tesisat projeleri, su arıtma sistemi, kirlletici sektörlerle ilgili çalışmalar yapma, ağaçlandırma ve ağaç bakımı, belediye ormanı ve park ve piknik yerleri şeklinde sıralanabilir (Erdem, 2017:313-318).

2.4.6.2. Ulaşım ve Aydınlatma Hizmetleri

Hem 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda (Madde:14) ve hem de 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda (Madde:7) şehir içi ulaşım ve toplu taşıma hizmetleri belediyelerin ve/veya büyükşehir belediyelerinin görevleri olarak belirlenmiştir. Belediyeler de bu kapsamda hizmetler yürütmektedir. Bu hizmetler; asfalt yol yapımı, şehir içinde araçların trafiği aksatmayacak şekilde park

edebilecekleri park ve otopark alanları, raylı ulaşım sistemleri, deniz ulaşımı, teleferik hizmetleri, alt ve üst geçitler, kaldırımlar (engellilerin de kullanabilecekleri şekilde tasarlamak), engellilere yönelik trafik ışıkları, belediye otobüslerinin engellilerin binip inmesini kolaylaştıracak şekilde tasarlanması, engellilere, yaşlılara, öğrencilere ve gelir durumu iyi olmayan vatandaşlara ücretsiz veya indirimli ulaşım imkânı sağlanması şeklinde sıralanabilir.

Bunların yanı sıra yol güvenliği ile ilgili hizmetler de belediyeler tarafından sunulmaktadır. Örneğin; sürücü kursları, güvenli yol kullanımı eğitimi, okul yollarını daha güvenli hale getirme, çocuk oturacağı takma gibi eğitimler belediyeler tarafından verilen eğitimlerdir (Aydın, 2008:75).

Belediyelerin bir diğer hizmeti ise aydınlatma hizmetleridir. Bu kapsamda belediyeler sadece yolların, caddelerin ve sokakların aydınlatmalarının yanı sıra parkların, piknik alanlarının, sahillerin, meydanların, belediyenin sorumluluğunda olan binaların aydınlatılmasını da sağlamaktadır.

2.4.6.3. Suçun Önlenmesi ve Toplum Güvenliğine Yönelik Hizmetler

Günümüzde şehir nüfuslarının hızla artması ile birlikte suç oranlarının da arttığı görülmektedir. Şehrin yöneticileri ise bu suçların önüne geçmek için çalışmalar gerçekleştirmektedir. Zaten 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nun 38. maddesinin (m) bendinde “belde halkının huzur, esenlik, sağlık ve mutluluğu için gereken önlemleri almak” belediye başkanının görevi olarak belirtmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 38).

Belediyelerde şehrin güvenliğini sağlamak ile yükümlü birim ise *zabıta* teşkilatıdır. Zabıta teşkilatı görevleri ise yine 5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda şu şekilde belirtilmiştir (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005: Madde 51);

“beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygulamak”

Zabıta teşkilatının beldenin düzeni, esenliği ve toplumun güvenliği ile ilgili görevleri *Belediye Zabıta Yönetmeliği*'nin 10. maddesinde yer almaktadır. Buna göre zabıta görevleri Tablo 2.13'te verilmiştir (Belediye Zabıta Yönetmeliği, 2007:Madde 10);

Tablo 2.13: Zabıtalının Görevleri

“Belediye sınırları içinde beldenin düzenini, belde halkının huzurunu ve sağlığını sağlayıp korumak”,
“Belediyeden izin almadan çalışan işyerlerini kapatarak çalışmalarına engel olmak ve haklarında kanuni işlemleri yapmak”,
“Bulunmuş eşya ve malları korumak; sahipleri anlaşıldığında onlara teslim etmek”,
“Etiketsiz mal, ayıplı mal ve hizmetler, satıştan kaçınma, taksitli ve kampanyalı satışlar ve denetim konularında belediyelere verilen görevleri yerine getirmek”,
“Kitap, kaset, CD, VCD ve DVD gibi taşıyıcı materyallerin yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışına izin vermemek ve satışına teşebbüs edilen materyalleri toplayarak yetkililere teslim etmek”,
“Korunması belediyelere ait tarihi ve turistik tesisleri muhafaza etmek, kirlenmesine, çalınmalarına, tahrip edilmelerine ve her ne suretle olursa olsun zarara uğratılmalarına meydan vermemek”,
“Belediye ve mücavir alan sınırları içinde güvenlik tedbirleri alınması gerekli görülen arsaların çevrilmesini sağlamak, açıkta bulunan kuyu, mahzen gibi yerleri kapatılarak zararlarını ve tehlikelerini gidermek, kanalizasyon ve fosseptik çukurlarının sızıntı yapmalarına mani olmayı sağlamak, hafriyat atıklarının müsaade edilen yerler dışına dökülmesini önlemek”,
“Sıt ve koruma alanlarında ruhsatsız yapı, izinsiz kazı ve sondaj yaptıranları, izinsiz define arayanları ilgili mercilere bildirmek”,
“Cadde, sokak, park ve meydanlarda mevzuata ve sağlık şartlarına aykırı olarak satış yapan seyyar satıcıları men etmek”,
“Yetkili organların kararı uyarınca tespit edilen durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerindeki araç park yerlerinde gereken denetimleri ve diğer iş ve işlemleri yapmak”,
“Savaş ve savaşa hazırlık gibi olağanüstü hallerde sivil savunma hizmetlerinin gerektirdiği ve kendisine verilen görevleri yerine getirmek”,

Kaynak: Belediye Zabıta Yönetmeliği (2007); <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.11244&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=zab%C4%B1ta>, (Erişim Tarihi: 04.02.2020).

Zabıta hizmetlerinin yanı sıra kameralar da sokakların kontrol edilmesi ve suçun önlenmesine yönelik önemli bir araç olarak kullanılmaktadır. Hırsızlık, kapkaç, taciz, gasp, izinsiz otopark ve zararlı madde kullanımı olayların yoğun olduğu sokaklar, caddeler, alışveriş merkezleri kamera sistemleri izlenmektedir. Bu sistem suçun önlenmesinde ve suçlunun veya suçluların bulunmasında etkili olmuştur (Aydın, 2008:73). Kamera sisteminin yanı sıra acil yardım ve kurtarma hizmetleri, hasta ve yaralı nakli ve itfaiye hizmetleri gibi belediye hizmetleri de şehir güvenliği açısından önemli hizmetleri oluşturmaktadır (Erdem, 2017:314).

2.4.6.4. Afetzedelere Yönelik Hizmetler

5393 Sayılı Belediye Kanunu’nun 53. maddesinde belediyelerin “yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özelliklerini de dikkate alarak gerekli afet ve acil durum plânlarını yapar, ekip ve donanımı” (5393 Sayılı Belediye Kanunu, 2005:Madde 53) hazırlamaları gerektiği belirtilmiştir. Yine aynı maddede yangın

ve doğal afetlerin belediye sınırları olması durumunda belediyelerin bu bölgeye gerekli yardım ve desteğin sağlanabileceği yer almaktadır.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 7. maddesinin (u) bendinde ise büyükşehir belediyelerinin görevinin; “doğal afetlerle ilgili plânlamaları ve diğer hazırlıkları büyükşehir ölçeğinde yapmak; gerektiğinde diğer afet bölgelerine araç, gereç ve malzeme desteği vermek” olduğu belirtilmiştir (5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 2004:Madde 7).

Türkiye’de 20 Ocak 2020 tarihinde meydana gelen Elazığ depreminde, İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir belediyeleri başta olmak üzere; Antalya, Adana, Mersin, Manisa, Ordu gibi birçok büyükşehir belediye ve ilk kademe belediyeleri afet bölgesine araç, gereç ve malzeme desteği vermiştir.

Afet durumlarında zengin, fakir, kadın, çocuk, genç, yaşlı fark etmeksizin toplumun tüm kesimi etkilendiği için sosyal yardıma muhtaç kesim genişlemektedir. Belediyeler de, kriz durumlarında, afetzedelere sosyal yardım faaliyetleri olarak; yiyecek, giyecek, geçici barınma, ısınma, gezici aşevi gibi hizmetleri sunmaktadır. Belediyeler sosyal yardımların yanı sıra iş makinesi, kurtarma timleri gibi teknik destek faaliyetleri ile afet bölgesindeki çalışmalara destek olmaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008:251).

2.4.6.5. Tavsiye, Bilgi ve Danışmanlık Hizmetleri

Gelişmiş ülkelerde, yerel yönetimler, halk danışma ofisleri aracılığı ile bilgi ve danışmanlık hizmetleri vermektedir. Halk danışma ofisleri ücretsiz hizmetler olup güvenilir, tarafsız ve bağımsız tavsiyelerde bulunurlar. Bu ofisler bölgesel imkânlar, aile, konut, istihdam, sağlık gibi birçok konuda vatandaşlara bilgi vermektedir. Bu konular aşağıda sıralanmıştır (Aydın, 2008:76);

- Doğum kayıtlarının tutulması ve isimlendirme töreni yapma hizmeti,
- Sağlık ve tıbbi konularda tavsiye ve yönlendirme hizmetleri,
- Belediye yardımları hakkında bilgilendirme,
- Kariyer, borçlanma, cenaze ve sonrası destekler, hukuki destek, evlilik, aile ve gençlere yönelik hizmetler gibi yasal tavsiyeler,
- Aile ve çocuklara eğitim ile ilgili tavsiye ve destekler,

- Alkol ve uyuşturucu gibi zararlı alışkanlıklara karşı yardım ve tavsiyeler,
- İltica edenlere ve göçmenlere yönelik tavsiye ve desteklerdir.

Türkiye’de de belediyeler tavsiye, bilgi ve danışmanlık hizmetleri kapsamında; aile danışmanlığı, çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, engellilere yönelik danışmanlık hizmetleri, öğrenci danışmanlığı, hukuk danışmanlığı ve psikolojik danışmanlık gibi hizmetler vermektedir. Belediyeler bu danışmanlıkların yanı sıra aile eğitim seminerleri, çocuklara, gençlere, kadınlara yönelik seminerler gibi eğitim programları ile vatandaşlara bilgi ve tavsiyeler vermektedir.

2.5. Sosyal Belediyecilik Uygulamalarında Ortaya Çıkan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışı halen gelişim içerisinde. Bazı belediyeler sosyal belediyecilik konusunda deneyim sahibi olsa da, uygulamaların yaygınlığı açısından istenilen seviyeye henüz ulaşamamıştır. Bunun yanı sıra mevcut uygulama örneklerine bakıldığında Türkiye’de sosyal belediyecilik ile ilgili uygulamalarda benzer sorunların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu sorunlar; *yöneticilerin olumsuz tutumu ve bilinç eksikliği, koordinasyon eksikliği, çok başlılık ve veri yetersizliği, kaynak yetersizliği, katılım yetersizliği, yönetim ve uzman personel eksikliği* şeklinde sıralanabilir (Toprak ve Şataf, 2009:21-22). Öte yandan *partizanlık ve kayırmacılık, bürokratik işlemlerin çokluğu* (Pektaş, 2010:17) ve *standart belirsizliği* (Çöpoğlu, 2014:241) gibi sorunlar da Türkiye’de en sık karşılaşılan sosyal belediyecilik sorunlarından.

2.5.1. Yöneticilerin Olumsuz Tutumu ve Bilinç Eksikliği

Türkiye’de birçok belediye yöneticisi sosyal politikaların önemini ve bu politikaların sosyal barışa ve sosyal kalkınmaya katkısını anlamakta zorlanmaktadır. Bu yöneticiler sosyal belediyecilik hizmetlerini *yetersiz mali olanaklara rağmen yürütülen gereksiz harcamalar* olarak görmektedir. Bazı belediye yöneticileri ise sosyal politika uygulamalarının belediyenin değil merkezi yönetimin görevi olduğunu düşünmektedir. Yine Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışının sosyal yardımlardan ibaret olduğunu düşünüp gelir durumu iyi olmayan vatandaşlara para ve mal yardımı ile yetinen belediye yöneticileri de bulunmaktadır (Pektaş, 2010:16).

Belediye yöneticilerin bu olumsuz ve tutarsız tavrının değiştirilmesi ve onlara sosyal sorumluluk bilincinin kazandırılması bu konuda en önemli çözüm yöntemi olacaktır. Yöneticilerin, vatandaşlara tanınan sosyal hakların temel insan hakları arasında yer aldığını bilmesi ve toplumla gerçek anlamda fiziki ve duygusal bağ kurulmasının sosyal belediyeçilik ile olabileceğini kavraması sosyal belediyeçilikte gönüllüğü arttıracaktır (Aygen, 2014:184).

2.5.2. Koordinasyon Eksikliği, Çok Başlılık ve Veri Yetersizliği

Belediyelerin ve merkezi yönetim birimlerinin sosyal hizmetler alanında görev ve yetki paylaşımı ve faaliyetlerin koordinasyonunda sorunlar yaşadığı söylenebilir. Kurumların veya kişilerin görev ve sorumluluk alanlarında çakışmalarının sebebi hizmet alanlarının açık bir şekilde tespit edilmemesidir. Sosyal politikalar alanında birçok yetkili ve görevli birim olduğundan dolayı birimler sosyal sorumluluğu kendileri dışındaki aktörlere yüklenmektedir. Bu durum sunulan hizmetin etkisini de azaltmaktadır (Sezik, 2016:183).

Bunun yanı sıra sosyal politika ve sosyal yardım uygulamalarına temel teşkil edecek verilerin (sosyal doku çalışmalarının) yetersiz olması sosyal politikaları belirlemede ve uygulanan sosyal politikaların değerlendirilmesinde engel oluşturmaktadır (Çöpöğlu, 2014:238).

Merkezi yönetimin sosyal politika uygulamalarından sorumlu olan kurumlarının (Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Vakıfları başta olmak üzere), belediyeler ile daha fazla uyum içerisinde ve ortak hareket etmesi, sosyal belediyeçilik kapsamında yürütülen sosyal hizmetler ve yardımlarda çok başlılığı ve kaynak israfını azaltacaktır (Şataf, 2017:21).

Bunların yanı sıra sosyal belediyeçilik uygulamalarının bilimsel verilerin kullanılarak gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Sosyal doku çalışmaları sayesinde şehirde yaşayan insanların demografik bilgilerinin, beklenti ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ile gerçek ihtiyaç sahiplerinin tespiti kolaylaşacaktır (Aygen, 2014:185).

2.5.3. Kaynak Yetersizliği

Belediye yönetimlerinin yeterli mali olanaklara sahip olmaması sosyal belediyeciliğin gelişmesinde ve yerel sosyal kalkınmanın sağlanmasında sorun teşkil etmektedir. Belediyelerin, mali gücünün sınırlı olması ve bundan dolayı da merkezi yönetime bağılılığının artması, kamu hizmetlerine olan katkılarını ve sosyal politika alanlarına yönelik harcamalarını sınırlandırmaktadır (Pektaş, 2010:18).

Belediye kanunları belediyelere sosyal belediyecilik kapsamında önemli yetkiler vermiş olsa bile bu yetkilerin kullanılabilmesi için yeteri kadar kaynak sağlanmamaktadır. Bu da hizmet sunumunu zorlaştırmaktadır. Belediyeler, sosyal hizmetler ve yardımlar için yeterince kaynak ayırabildiği zaman sosyal belediyecilik konusunda başarılı olacaklardır. Belediyelerin sosyal belediyecilik konusundaki görevlerini yerine getirebilecek yeterli kaynağa sahip olabilmesi için ek kaynak sağlama yöntemleri (vergi koyma yetkisi gibi) üzerinde çalışmalar yapılması gerekmektedir (Toprak ve Şataf, 2009:21-22).

2.5.4. Katılım Yetersizliği

Türkiye’de kent sakinlerinin, sosyal belediyecilik ile ilgili politikaların belirlenmesinde, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde yönetime katılımı yeterli seviyede değildir. Kentlerde yaşayanların yönetime katılımını arttırmak amacıyla 5393 Sayılı Belediye Kanunu ile kent konseyleri idari sistemimize girmiştir. Kent konseylerinin bazı şehirlerde iyi uygulama örnekleri mevcuttur fakat kendisinden beklenen yönetime katılım ve denetim görevini yerine getirememiştir (Çöpoğu, 2014:241).

Yerel iradenin, yerel referandum gibi araçlar yoluyla harekete geçirilmesi yerel katılımın artmasına ve daha işlevsel olarak devreye girmesini sağlayacaktır. Yerel katılımın artması ile birlikte sosyal belediyecilik uygulamalarının toplum tarafından denetlenebilecek yapının oluşturulması sağlanacaktır. Böylelikle sosyal belediyecilik uygulamaları ile belirli kesimlere, akraba veya yandaşlara çıkar sağlandığı gibi şaibeler azalacaktır (Aygen, 2014:186).

2.5.5. Yönetişim ve Uzman Personel Eksikliği

Yönetişim, bir toplumsal veya politik sistemdeki ilgili bütün aktörlerin ortak çabalarıyla elde edilen sonuçların oluşturduğu yapı veya düzen şeklinde

tanımlanmaktadır (Özer, 2006:60). Sosyal belediyeçilik hizmetlerinin sunumunda belediyeler de diğer yerel aktörler (STK'lar, üniversiteler, ticaret ve sanayi odaları gibi) ortak hareket etmeleri gerekmektedir fakat Türkiye'de bu durum pek sağlanamamaktadır.

Belediyeler sosyal belediyeçilik uygulamalarını gerçekleştirirken STK'lar, üniversiteler, özel sektör ve diğer kamu kurumlarıyla iş birliği içerisinde hareket etmeleri toplumsal sinerji oluşturacaktır. Bu da hizmetlerin sunumunda etkinliği arttıracaktır. Bunun yanı sıra sosyal belediyeçilik hizmetlerinden gerçek ihtiyaç sahipleri yararlanacaktır (Toprak ve Şataf, 2009:22).

Sosyal belediyeçiliğin bir diğer önemli sorunu da uzman (nitelikli) personel eksikliğidir. Büyükşehir belediyelerinde ve bazı şehir belediyeleri hariç diğer belediyelerde sosyal belediyeçilik planlamasını, uygulamasını ve değerlendirilmesini yapacak personel bulmak çok zordur. Sosyal hizmet ve yardımlarda hedefe ulaşmak ve kaynak israfına yol açmamak için bu faaliyetlerin uzman personeller tarafından yapılması gerekmektedir (Çöpoğlu, 2014:241). Belediyelerde yeterince sosyal hizmet ve sosyal yardım uzmanları istihdamı sağlanmalıdır. Sözleşmeli personel statüsünde uzman personel istihdamı hizmet sunumunda kolaylık sağlanması konusunda faydalı olacaktır (Aygen, 2014:186).

2.5.6. Partizanlık ve Kayırmacılık

Belediye başkanları sosyal hizmet ve yardım uygulamalarında mensubu oldukları parti teşkilatları tarafından baskı altında kalmaktadır. Sosyal hizmet ve yardımlardan yararlanacakların parti teşkilatlarının müdahalesi ile tespit edilmesi ayrımcılığa ve istismara yol açmaktadır (Çöpoğlu, 2014:242).

Diğer taraftan sosyal belediyeçilik uygulamalarında net kuralların olmaması ve etkin denetimin yapılmaması, hizmetlerin daha çok kayırmacılık niteliğinde sürdürülmesi sonucunu doğurabilmektedir. Akraba eş-dost, hemşehri, siyasal yakınlık ilişkileri göz önünde bulundurularak yapılan sosyal hizmetler belediyenin kamu kurumu niteliğine zarar verecek ve onu bir kulüp düzeyine indirecektir. Bu sorunların çözümü için ise; yasal düzenlemeler ile adaletli kaynak bölüşümünün sağlanması, rasyonelliği ve şeffaflığı esas alan evrensel standartlarla partizanlık, kayırmacılık gibi uygulamaların önlenmesi gerekmektedir. Diğer taraftan sosyal

belediyeçilik uygulanmalarının, belediye meclisleri sivil toplum kuruluşları ve hemşehriler tarafından denetlenmesinin önü açılmalıdır (Pektaş, 2010:17).

2.5.7. Bürokratik İşlemlerin Çokluğu

Türk kamu yönetiminin temel sorunlarından biri olan bürokratik işlemlerin çokluğu, sosyal belediyeçilik hizmetlerinde de kendini göstermektedir. İhtiyaç sahiplerinin ilgi kaynaklarının yetersiz olması ve bürokratik sisteme veya prosedürlere yeterince hâkim olamaması onların sosyal hizmet ve yardımlara ulaşmalarını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan alt gelir gruplarında bulunan kişilerin eğitim durumları ve iletişim bilgileri de hizmet sunanlarla teması güçleştirebilir. Bundan dolayı sosyal belediyeçilik uygulamalarında bürokratik süreçlerin olabildiğince kısaltılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra alt gelir gruplarında bulunan kişilerin mevcut prosedürler ve hakları konusunda yeterince ve açık bir şekilde bilgilendirilmeleri gerekmektedir (Pektaş, 2010:19).

2.5.8. Standart Belirsizliği

Türkiye’de belediye hizmetlerinde olan imar, alt yapı ve üst yapı gibi hizmetlerin standart ve kuralları bulunmakla birlikte böyle bir standardın sosyal belediyeçilik faaliyetlerinde olduğu söylenememektedir. Örneğin; Türk belediyeçiliğinde 1990’lı yıllardan sonra başlayan Ramazan programları, festivaller, öğrenci bursları, meslek edindirme kursları gibi sosyal belediyeçilik faaliyetleri bütün belediyelerde aynı ölçüde paylaşılmış değildir. Aynı isimde yürütülen sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin süresi ve içeriği farklılık göstermektedir. Sosyal belediyeçilikle ilgili standart belirsizliğinin nedeni kaynak yetersizliği ve temel belediyeçilik hizmetlerinin henüz tamamlanamamış olmasıdır (Çöpoğlu, 2014:241-242).

Bu soruna çözüm olarak ise sosyal belediyeçilik ile ilgili uygulamaların yasalarda daha ayrıntılı, daha net ve her belediyenin yapabileceği bir şekilde yer verilmesi gerekmektedir. Örneğin hem 5393 Sayılı Belediye Kanunu’nda hem de 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’nda sosyal belediyeçilik kavramı kullanılmamakla birlikte sosyal belediyeçilik ile ilgili uygulamalardaki inisiyatif belediyelere bırakılmıştır.

3. ZONGULDAK BELEDİYESİ FAALİYETLERİNİN SOSYAL BELEDİYESİ KAPSAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümünde Zonguldak ilinin coğrafi konumuna, tarihine ve demografik özelliklerine değinildikten sonra Zonguldak Belediyesi'nin tarihçesi ele alınmıştır. Daha sonra ise çalışmanın konusu gereği Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde gerçekleştirdiği faaliyetler ele alınmıştır. Son olarak bu faaliyetlerle ilgili Zonguldak'ta yaşayan vatandaşlara anket çalışması yapıp, Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik faaliyetleri değerlendirilmiştir.

3.1. Zonguldak İlinin Coğrafi Konumu, Tarihi ve Demografik Özellikleri

Bu bölümde, analiz çalışmasının evrenini oluşturan Zonguldak Belediyesi'nin içinde bulunduğu, Zonguldak ilinin coğrafi konumu, tarihi ve nüfusu ile ilgili bilgiler verilmiştir.

3.1.1. Zonguldak İlinin Coğrafi Konumu

Zonguldak, Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer almaktadır. Zonguldak, Karadeniz'e batı ve kuzeyden kıyısı olan bir ildir. 3.310 km²lik yüzölçümüyle Türkiye topraklarının binde altısını kaplar. Zonguldak'ın kuzeyinde Karadeniz bulunurken, kuzeydoğusunda Bartın, doğusunda Karabük, güneyinde Bolu, batısında Düzce illeri bulunmaktadır. Zonguldak yönetsel anlamda Merkez İlçe, Alaplı, Çaycuma, Devrek, Gökçebey ve Kdz. Ereğli, Kilimli ve Kozlu ilçelerinden oluşmuştur (T.C. Zonguldak Valiliği, 2020a).

3.1.2. Zonguldak İlinin Kısa Tarihçesi

Zonguldak'a ilk göçler Frigler dönemine dayanmaktadır. MÖ 1200 yılında ağırlığını Frig oymaklarının oluşturduğu Ege göç kavimleri, Trakya üzerinden İç Anadolu'ya yayılmıştır. Bu kavimlerden *Bitin*, *Mariandin* ve *Migdanlar* Zonguldak yöresine yerleşerek bölgenin bilinen ilk halkını oluşturmuştur. Daha sonra ise; Kimmerler, Lidyalılar, Persler, Makedon (İskender) İmparatorluğu, Bitinya Krallığı, Romalılar, Bizanslılar, Anadolu Selçuklular, Candaroğulları ve Osmanlılar bölgeye hâkim olmuştur (Zonguldak Belediyesi, 2020a).

14 Mayıs 1920’de bağımsız sancak olan Zonguldak; Merkez, Bartın, Hamidiye (Devrek), Ereğli ilçelerinden oluşmuştur. 1 Nisan 1924’te ise Zonguldak il statüsüne geçerek Cumhuriyet sonrası kurulan ilk il olmuştur. Zonguldak iline 1927’de Safranbolu ilçesi bağlanmıştır. 1944’te Çaycuma ve Ulus, 1953’te Karabük ve Eflani, 1957’de Kurucasıle, 1987’de Alaplı, Amasra ve Yenice, 1990’da ise Gökçebey ilçe merkezleri olmuştur. Böylelikle Zonguldak’ın ilçe sayısı on üçe yükselmiştir. 1991’de Bartın’ın il olması sonucu Bartın’ın yanı sıra Amasra, Ulus, Kurucasıle; 1995’te ise 550 Sayılı yasayla Karabük il olması sonucu Eflâni, Safranbolu ve Yenice ilçeleri Zonguldak ilinden ayrılmış ve böylece Zonguldak’ın ilçe sayısı altıya düşmüştür (Zonguldak İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, 2020). 2012 yılında ise 6360 Sayılı kanun ile Kilimli ve Kozlu ilçe merkezleri olmuştur.

3.1.3. Zonguldak İlinin Nüfusu

Zonguldak ilinin nüfusu 2018 Yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayımı Sonuçlarına (ADNKS) göre 599.698’dir. Nüfusun % 39’unu köy ve belde nüfusu, % 61’ini de şehir nüfusu oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini oluşturan Zonguldak Merkez’in toplam nüfusu ise 2016 yılında 126.404; 2017 yılında 126.303 ve 2018 yılında ise 125.339’dur. 2018 yılı itibari ile toplam nüfusun %85’i (105.529) şehirde; %15’i (19.810) ise köylerde yaşamaktadır (T.C. Zonguldak Valiliği, 2020b).

3.2. Zonguldak Belediyesinin Tarihçesi

1899 yılında il olan Zonguldak yerleşkesinde ilk belediyeleşme de bu tarihte başlamıştır. Plansız ve projersiz yapılanan yerleşkede kömüre dayalı ekonomik büyüme ister istemez planlı ve projeli yapılaşmanın ihtiyaç göstermesine neden olmuştur. Alt yapı, kanalizasyon ve su şebekesi gibi planlama yapılırken cadde, sokak, adres ve kapı numarası uygulaması yeni yeni başlamıştır (Zonguldak Belediyesi, 2020b;11).

Zonguldak Belediyesi 1930 yılından önce Valilik binası Yeniçarşı mevkisindeki ilk binasında hizmet vermiştir. Atatürk’ün Zonguldak ziyareti olan 1931 yılından sonra ise Zonguldak kentsel modernizasyona uğramış ve bu değişim ile birlikte yeni bir belediye binası yapılmasına karar verilmiştir. 1936 yılında bina inşaatı sona ermiş ve belediye ilk kendi binasında hizmet vermeye başlamıştır. 1952 yılında bu binadan Halkevi binasına taşınmış, bu bina daha sonraki yıllarda okul,

Belediye Su ve Elektrik İdaresi ve şehir kulübü olarak kullanılmıştır. Zonguldak Belediyesi şimdiki binasına ise 1998 yılında taşınmıştır (Zonguldak Belediyesi, 2020b;11).

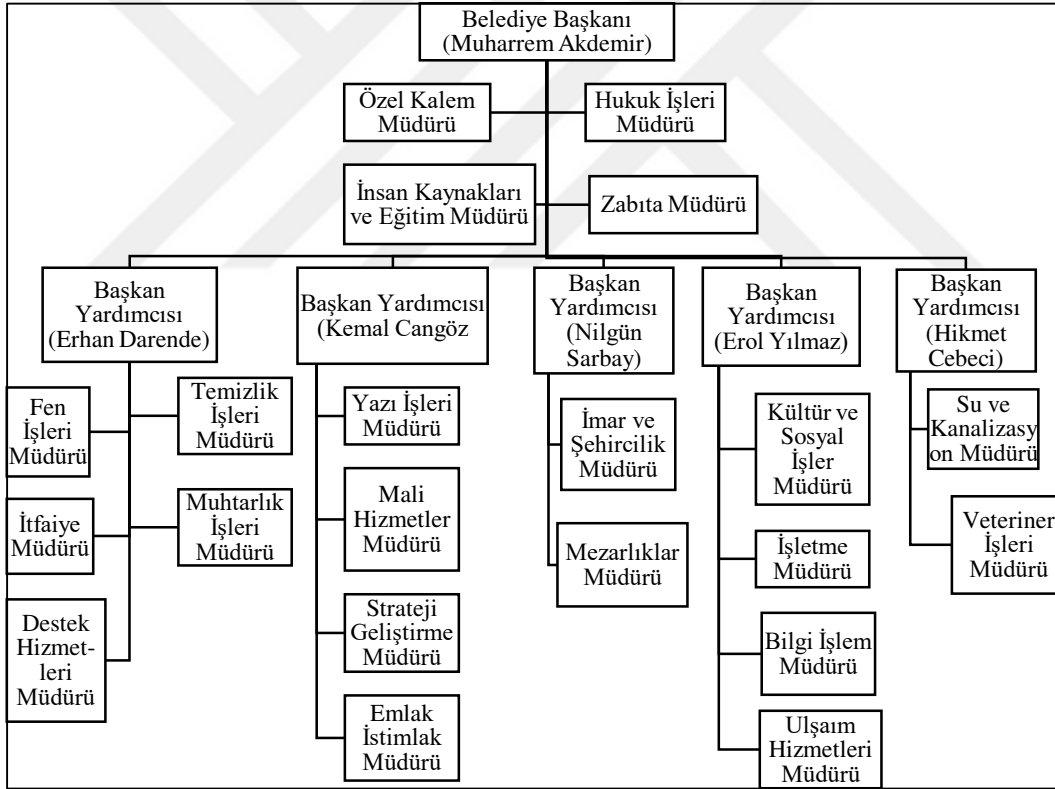
3.3. Zonguldak Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri

Bu bölümde Zonguldak Belediyesi'nin teşkilat yapısına, Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında yürüttüğü hizmetlerden sorumlu birimler ve Zonguldak Belediyesi tarafından gerçekleştirilen sosyal belediyecilik faaliyetleri incelenmiştir.

3.3.1. Zonguldak Belediyesi Teşkilat Yapısı

Zonguldak Belediyesi'nin organizasyon şeması şekil 3.1'de yer almaktadır.

Şekil 3.1: Zonguldak Belediyesi Organizasyon Şeması

Kaynak: Zonguldak Belediyesi 2018 Yılı Faaliyet Raporu (2019), <http://zonguldak.bel.tr/faaliyet-raporlari/>, (Erişim Tarihi: 26.01.2020), s.10.

Şekil 3.1'de Zonguldak Belediyesi'nin organizasyon şeması yer almaktadır. Bu çalışmanın alan araştırması 11 Temmuz 2019 - 3 Ağustos 2019 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Bundan dolayı organizasyon şemasında o dönemde görevde olan yetkililer yer almaktadır.

3.3.2. Zonguldak Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerini Yürüten Birimler

Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında yürüttüğü hizmetlerden sorumlu birimler ise aşağıda sıralanmıştır (Zonguldak Belediyesi 2018 Yılı Faaliyet Raporu, 2019; 15-17);

Fen İşleri Müdürlüğü: Ağaçlandırma, park ve yeşil alanların yapımı ve toplu taşıma hizmetleri bu müdürlük tarafından yapılmaktadır.

Temizlik İşleri Müdürlüğü: Çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık hizmetleri ihale ile verilen yüklenici firma tarafından yapılmakta olup, denetimlerini bu müdürlük yürütmektedir. Atık pil, bitkisel atık yağ ve ömrünü tamamlamış lastik toplama hizmetleri de bu müdürlük tarafından takip edilmektedir.

Mali Hizmetler Müdürlüğü: Gelir durumları yetersiz görülen fakir ve asker ailelerine verilmekte olan yardımlar ile ilgili öncelikle Zabıta Müdürlüğü ekipleri tarafından gerekli tahkikatlar yapılarak, bu bilgiler sonucunda uygun görülenlere yapılacak olan yardımlar bu müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir.

Veteriner İşleri Müdürlüğü: Hayvanlardan insanlara geçebilecek tüm hastalıkların önlenmesi için gerekli tedbirleri almak ve bu yönde mücadele etmek, halk ve çevre sağlığını korumak, zoonoz hastalıklarla mücadele, vektörle mücadele, başıboş sokak köpeklerinin toplanması ve barınma evine teslim edilmesi, çevre ilaçlama hizmetleri ve kurban hizmetleri bu müdürlük tarafından yapılmaktadır.

Ulaşım Hizmetleri Müdürlüğü: Belediye sınırları içerisinde ulaşım hizmetlerini; dolmuşların güzergâhlarını ve durak tespitini yapmak, otopark hizmetlerini ve trafik düzenleme işlerini bu müdürlük yürütmektedir.

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü: Sosyal yardımlar, kültür ve sanat, festival ve şenlikler, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor hizmetlerini ise bu müdürlük yürütmektedir.

3.3.3. Zonguldak Belediyesi Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri

Zonguldak Belediyesi 2018 yılı faaliyet raporunda gerçekleştirilen sosyal belediyecilik faaliyetleri aşağıda sıralanmıştır (Zonguldak Belediyesi 2018 yılı Faaliyet Raporu, 2019; 132-139);

- *Sosyal Yardım ve Hizmetler:* Fakir ve yoksul ailelere nakdi yardım, gıda yardımı, yakacak (kömür) yardımı ve yardıma muhtaç ilk ve ortaöğretimde okuyan öğrencilere okul kıyafeti ve kırtasiye yardımı, yardıma muhtaç çocuklara toplu sünnet töreni, ramazan kumanyası/ çadırı, cenaze yardımı gibi sosyal yardım ve hizmetler yapılmıştır.
- *Çocuklara Yönelik Hizmetler:* Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile birlikte aile içi şiddet, uyuşturucu ile mücadele, çocuk gelinler, çocuk koruma kanunu gibi konularda panel, söyleşi ve film gösterimleri, ihtiyacı olan okullara kitap bağışı, çocuk tiyatrosu çalışmaları yer almaktadır. Bunların yanı sıra çocuk meclisinin kurulması için de çalışmalar yapılmaktadır.
- *Gençlere Yönelik Hizmetler:* Gençlik konserleri, gençlere yönelik tiyatro eğitimi, gençleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmak ve spora yönlendirmek için futbol, basketbol, briç-bezik, atletizm, tekvando, bilardo, masa tenisi takımları kurulmuştur.
- *Sağlık Hizmetleri:* Koah, lösemi, obezite, tüp bebek, sağlıklı yaşam, madde bağımlılığı, aile içi şiddet, toplum ruh sağlığı konularında panel ve söyleşiler düzenlenmiş, halk yürüyüşü, halk koşusu gibi etkinlikler düzenlenmiştir.
- *Eğlence, Kültür ve Sanat Hizmetleri:* Biçki, dikiş, nakış, tel kırma kursları ve sergileri; tezhip, minyatür, hat, ebru sanatı, resim (yağlı boya, karakalem, pastel) kursları ve sergileri; gitar, piyano, keman, bağlama ve şan eğitimleri verilmiştir. Türk Sanat Müziği ve Türk Halk Müziği konserleri düzenlenmiştir.
- *Spor Hizmetleri:* Amatör spor kulüplerine malzeme yardımı yapılmıştır.
- *Çevreye Yönelik Hizmetler:* Plajların bakımı, gece ışıklandırmaları yapılmış ve eksikleri tamamlanmıştır.

- *Diğer Hizmetler:* Zonguldak Belediyesi her belediyenin yapmış olduğu gibi ulaşım ve aydınlatma gibi sosyal belediyecilik faaliyetlerinde bulunmaktadır. Bunların yanı sıra Zonguldak Merkez sahilinde halka ücretsiz internet hizmeti de sağlanmaktadır.

Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu bu faaliyetleri değerlendirmek amacıyla anket çalışması gerçekleştirilmiştir.

3.4. Zonguldak Belediyesi'nin Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerine Yönelik Saha Araştırması

Bu bölümde araştırmanın konusu kapsamında, Zonguldak Belediyesi tarafından yapılan sosyal belediyecilik faaliyetlerinin değerlendirilmesine yönelik, Zonguldak Belediyesi'ne bağlı bulunan 19 mahallede ikamet eden vatandaşlara yapılan anket çalışmasının analizi neticesinde elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

3.4.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, Zonguldak ilinin merkez ilçesindeki mahallelerde ikamet eden vatandaşların Zonguldak Belediyesi tarafından yürütülen sosyal belediyecilik faaliyetlerinden; yararlanma düzeyinin ve bu faaliyetlerden yararlanan katılımcıların değerlendirmelerinin ölçülmesi ve vatandaşların memnuniyet derecesinin belirlenmesidir.

3.4.2. Araştırmanın Kapsamı, Evreni ve Örneklemi

Çalışmanın kapsamı Zonguldak ilinin Merkez ilçesinde ikamet eden vatandaşlar olarak belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini Zonguldak ilinin merkez ilçesine bağlı 19 mahallede ikamet eden 105.529 (Zonguldak Valiliği, 2020b) vatandaş oluşturmaktadır.

Tablo 3.1: $\alpha^{23}= 0.05$ İçin Örneklem Büyüklükleri

ANAKÜTLE (EVREN) BÜYÜKLÜĞÜ	± 0.03 ÖRNEKLEME HATASI (d)			± 0.05 ÖRNEKLEME HATASI (d)			± 0.10 ÖRNEKLEME HATASI (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1.000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2.500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5.000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10.000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25.000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50.000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100.000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1.000.000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 Milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu, Yahşi ve Samiye Erdoğan (2004); *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık, Ankara, s.50.

Tablo 3.1'e göre, Zonguldak Merkez İlçesi için yapılacak anket çalışmasında evreni (105.529 nüfus için) temsil edecek örneklem büyüklüğü, %95 güven aralığında, $\pm$ %5 örnekleme hatası için, temsil edecek örneklem büyüklüğü ise 383 olarak belirlenmiştir. Bu veriler doğrultusunda çalışmada toplam 396 katılımcıya ulaşılmıştır.

Hedef kitle ise tespit edilen örneklem büyüklüğünün merkez ilçede bulunan mahallelerdeki nüfusa oranlanması ile belirlenmiştir. Mahallelerde anket yapılacak kişi sayısı $s = \frac{m.n}{N}$ formülü ile belirlenmiştir. Burada;

s= Mahallede hedeflenen örneklem büyüklüğü

m= Mahallenin nüfusu

n= Örneklem büyüklüğü

N= Hedef kitledeki birey sayısı

²³ α örnekleme hatasını ifade etmektedir.

Sonuç olarak örneklemin mahallelere göre dağılımı Tablo 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2: Çalışmada Yer Alan Mahalleler ve Örneklem Büyüklükleri

MAHALLE ADI	MAHALLE NÜFUSU	HEDEFLenen ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ	GERÇEKLEŞEN ÖRNEKLEM BÜYÜKLÜĞÜ
ASMA	2147	8	8
BAĞLIK	1178	4	4
BAHÇELİEVLER	16803	61	63
BAŞARLA	1804	7	7
BİRLİK	3726	14	14
ÇAYDAMAR	3535	13	14
ÇINARTEPE	2562	9	9
DİLAVER	1761	6	6
İNAĞZI	2550	9	9
İNCİVEZ	8431	31	36
KARAEKİMAS	8573	31	33
MEŞRUTİYET	8045	29	29
MİTHATPAŞA	7807	29	29
ON TEMMUZ	3933	15	15
TEPEBAŞI	12771	46	48
TERAKKİ	11293	41	41
YAYLA	1625	6	6
YENİ	3119	11	11
YEŞİL	3866	14	14
TOPLAM	105529	384	396

Kaynak: TÜİK (2018b); <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr> (Erişim Tarihi: 24.03.2019).

3.4.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından anket çalışması için uygundur kararı alındıktan ve Zonguldak Valiliği ile Zonguldak Emniyet Müdürlüğü tarafından anket ile ilgili gerekli izinler verildikten sonra saha araştırması başlamıştır. Ankete başlama tarihi 11 Temmuz 2019 olup 3 Ağustos 2019 tarihinde saha araştırması sona ermiştir.

Anketin katılımcıları tamamen gönüllülük esasına göre belirlenmiştir. Ankete katılmak istemeyenlere zorlama veya ısrar edilmemiştir. Katılımcıları etki altında bırakmamak için anket formlarını kendilerinin doldurması istenmiştir. Ankete katılan yaşlı kesim ve okuma- yazması iyi olmayan katılımcılara ise anket içerisindeki sorular ve ifadeler okunarak cevap vermeleri istenilmiştir.

Anket içeriği ise *demografik özellikler* olarak 9 adet, *Zonguldak Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardım ve hizmetlerin değerlendirilmesi* olarak 21 adet

ve *değerlendirme soruları* olarak ise 12 adet soru olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

İkinci bölümde Zonguldak Belediyesinin sosyal yardım ve hizmetlerine yer verilerek katılımcılara bu hizmetlerden yararlanma durumu (evet-hayır) ve bu hizmetleri değerlendirmeleri beşli likert (çok başarısız, başarısız, fikrim yok, başarılı, çok başarılı) ile ölçülmüştür.

Üçüncü bölümde de değerlendirme sorularının yanı sıra Zonguldak Belediyesi yardım ve hizmetlerine yönelik 52 adet ifadeye yer verilmiştir. Bunlardan ifade 1 ve ifade 9 aralığında Zonguldak Belediyesi tarafından gerçekleştirilen sosyal yardımlar ile ilgili vatandaşların değerlendirmesi ölçülmüştür.

İfade 10 ile ifade 14 aralığında belediyenin çocuklara yönelik hizmetleri, ifade 15 ve ifade 17 aralığında belediyenin yaşlılara yönelik hizmetleri, ifade 18 ve ifade 22 aralığında belediyenin gençlere yönelik hizmetleri, ifade 23 ve ifade 25 aralığında belediyenin kadınlara yönelik hizmetleri, ifade 26 ve ifade 30 aralığında ise belediyenin engellilere yönelik hizmetleri ile ilgili vatandaşlar değerlendirmede bulunmuşlardır.

Vatandaşlar, ifade 31 ve ifade 33 aralığında belediyenin kültür- sanat etkinliklerini, ifade 34 ve ifade 42 arasında belediyenin çevre ve temizlikle hizmetlerini, ifade 43 ve ifade 47 arasında belediyenin ulaşım hizmetlerini, ifade 48 ve ifade 52 arasında ise belediyenin yerel ekonomiye yönelik hizmetlerini değerlendirmiştir.

Bu ifadeler beşli likert (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum) olarak katılımcıların değerlendirmesine sunulmuştur.

Toplanan veriler IBM SPSS Statistics 22 programı ile analiz edilmiştir. Bu kapsamda frekans analizleri, çapraz tablo (crosstab) analizleri yapılmıştır. Anket çalışması sonucunda elde edilen bulgular tablolar haline dönüştürülmüş ve yorumlanmıştır.

3.5. Araştırmanın Bulguları ve Analizi

Bu bölümde, anket çalışması sonucunda elde edilen veriler kullanılarak istatistiksel analizler yapılmıştır. Öncelikle anketin güvenilirlik analizine daha sonra ise frekans analizleri, çapraz tablo (crosstab) analizlerine yer verilerek katılımcıların belediye yardım ve hizmetlerine yönelik görüşleri yorumlanmıştır.

3.5.1. Güvenirlik Analizi

Güvenirlik, katılımcıların anket formundaki maddelere verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak ifade edilebilir. Güvenirlik, anketin ölçmek istediği özelliği ne kadar doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2004:163). Bir anket ne kadar güvenilir ise o anketten elde edilen veriler de o derece güvenilirdir. Eğer anket güvenilir değilse elde edilen veriler yararsızdır. Bir anketin güvenilirliğini ölçmek için ise farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bunlar; test-yeniden test (test re-test reliability) yaklaşımı, alternatif formlar yaklaşımı ve içsel tutarlılık analizidir. İçsel tutarlılık analizi de ikiye ayırma güvenilirliği (split-half reliability) ve Cronbach alfa olarak da bilinen alfa katsayısı olarak iki farklı yöntemle yapılabilmektedir (Altunışık vd., 2005:114-115).

Cronbach's alfa güvenilirlik katsayısı 0 ile 1 arasında değişmektedir. Cronbach's alfa katsayısı 1'e ne kadar yakınsa, ölçekteki maddelerin iç tutarlılığı o kadar büyüktür. Alfa katsayısı (α) değerlerinin büyüklüğüne göre ölçeğin güvenilirliği aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Gliem ve Gliem, 2003:87).

- $0 \leq \alpha < 0.50$ ise ölçek güvenilirliği kabul edilemez (unacceptable),
- $0.50 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek güvenilirliği kötü (poor),
- $0.60 \leq \alpha < 0.70$ ise güvenilirliği şüpheli (questionable)
- $0.70 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek güvenilirliği kabul edilebilir (acceptable)
- $0.80 \leq \alpha < 0.90$ ise ölçek güvenilirliği iyi (good) ve
- $0.90 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek güvenilirliği mükemmel (excellent) olarak değerlendirilir.

Tablo 3.3: Cronbach's Alpha Değerleri

CRONBACH'S ALPHA DEĞERİ	GEÇERLİ ANKET SAYISI VE ORANI (%)	ÖLÇÜME GİREN DEĞİŞKEN SAYISI
0,946	287 (%72,5)	73

Tablo 3.3'e göre yapılan ölçümler sonucunda Cronbach's Alpha Katsayı değeri 0.946 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu sonuç anket çalışmasının verilerinin yüksek derecede güvenilir olduğu sonucunu vermektedir.

3.5.2. Frekans Analizleri

Frekans analizi bir veya daha fazla değişkene dair değerlerin özelliklerini betimlemek maksadıyla verileri sayı ve yüzde olarak verir (Büyüköztürk, 2004:21). Çalışmanın bu bölümünde anket çalışmasının bölümlerini oluşturan, demografik özellikler, Zonguldak Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardım ve hizmetlerin değerlendirilmesi ve son olarak değerlendirme sorularının frekans analizlerine yer verilmiştir.

3.5.2.1. Demografik Özelliklerin Frekans Analizi

Anket formunda demografik özellikler olarak; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, medeni durum, meslek, ikamet edilen evin durumu, hanede yaşayan kişi sayısı, hane gelir durumu ve sosyal güvence yer almaktadır. Katılımcıların cevapları neticesinde elde edilen bulgular ise aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 3.4: Cinsiyet Dağılımı

CİNSİYET	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Kadın	168	42,4
Erkek	228	57,6

Tablo 3.4'e göre katılımcıların cinsiyet dağılımına bakıldığı zaman kadınların oranının %42,4, erkeklerin oranının ise %57,6 olduğu sonucuna varılmaktadır.

Tablo 3.5: Yaş Dağılımı

YAŞ ARALIĞI	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
16-24	109	27,5
25-34	124	31,3
35-44	98	24,7
45-54	30	7,6
55-64	28	7,1
65 ve üzeri	7	1,8

Tablo 3.5'e göre katılımcıların %27,5'inin 16-24 yaş aralığında, %31,3'ünün 25-34 yaş aralığında, %24,7'sinin 35-44 yaş aralığında, %7,6'sının 45-54 yaş aralığında, %7,1'inin 55-64 yaş aralığında ve %1,8'inin 65 ve üzeri yaşta olduğu sonucuna varılmaktadır. Tablo 3.5'e göre ankete katılan katılımcılardan yaşı 25-34 arası olanlar en yüksek orana (%31,3) sahipken yaşı 65 ve üzeri olanlar ise en düşük orana (%1,8) sahiptir.

Tablo 3.6: Eğitim Durumu Dağılımı

EĞİTİM DURUMU	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Okur-Yazar Değil	1	0,3
Okur-Yazar	5	1,3
İlkokul	24	6,0
Ortaokul	26	6,5
Lise	156	39,4
Ön Lisans	61	15,4
Lisans	107	27,0
Lisansüstü	15	3,8
Boş	1	0,3

Tablo 3.6'ya göre katılımcıların; %0,3'ü okur-yazar değil, %1,3'ü okur-yazar, %6'sı ilkokul, %6,5'i ortaokul, %39,4'ü lise, %15,4'ü ön lisans, %27'si lisans, %3,8'i lisansüstü eğitime sahiptir. Katılımcıların %0,3'ü ise eğitim durumunu boş bırakmıştır. Tablo 3.6'ya göre ankete katılan katılımcılardan eğitim düzeyi lise olanlar en yüksek orana (%39,4) sahipken okur-yazar olmayanlar en düşük orana (%0,3) sahiptir.

Tablo 3.7: Medeni Durum Dağılımı

MEDENİ DURUM	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Evli	160	40,4
Bekâr	202	51,0
Boşanmış	17	4,3
Eşi Ölmüş	16	4,0
Boş	1	0,3

Tablo 3.7'ye göre katılımcıların; %40,4'ünün evli, %51'inin bekâr, %4,3'ünün boşanmış ve %4'ünün ise eşi ölmüş olduğu görülmektedir. Araştırmada %0,3 oranında ise medeni durumu işaretlememiş katılımcı vardır. Tablo 3.7'ye göre ankete katılan katılımcılardan medeni durumu bekâr olanlar en yüksek orana (%51) sahipken eşi ölmüş olanlar en düşük orana (%4) sahiptir.

Tablo 3.8: Meslek Dağılımı

MESLEK	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Çalışmıyor	44	11,1
Öğrenci	74	18,6
Özel Sektör İşveren	26	6,6
Özel Sektör İşçi	152	38,4
Memur	43	10,9
Emekli	29	7,3
Ev Hanımı	26	6,6
Boş	2	0,5

Tablo 3.8'e göre katılımcıların; %11,1'i çalışmıyor, %18,6'sı öğrenci, %6,6'sı özel sektörde işveren, %38,4'ü özel sektörde işçi, %10,9'u memur, %7,3'ü emekli ve %6,6'sı ev hanımıdır. Ankete katılan katılımcıların % 0,5'i ise anket formundaki meslek kısmını boş bırakmıştır. Tablo 3.8'e göre ankete katılan katılımcılardan özel sektörde işçi olanlar en yüksek orana (%38,4) sahipken özel sektörde işverenler ve ev hanımları en düşük orana (%6,6) sahiptir.

Tablo 3.9: Evin Durumu Dağılımı

EVİN DURUMU	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Müstakil Kira	50	12,6
Apartman Dairesi Kira	113	28,5
Müstakil Ev Sahibi	131	33,1
Apartman Dairesi Ev Sahibi	77	19,5
Bedelsiz (Yakınının Mülkiyeti)	18	4,5
Diğer	6	1,5
Boş	1	0,3

Tablo 3.9'a göre katılımcıların; %12,6'sı müstakil evde kiracı, %28,5'i apartman dairesinde kiracı, %33,1'i müstakil ev sahibi, %19,5'i apartman dairesi ev sahibi ve %4,5'i bedelsiz (bir yakınlarının mülkiyetinde) olarak ikamet etmektedir. İkamet bölümünde diğer kısmını işaretleyen katılımcıların oranı %1,5'tir. Bu katılımcılar yurtlarda ve lojmanlarda ikamet etmektedir. Ankete katılan katılımcıların %0,3'ü ise anket formundaki bu kısmı boş bırakmıştır. Tablo

3.9'a göre ankete katılan katılımcılardan müstakil ev sahibi olanlar en yüksek orana (%33,1) sahipken anket formunda yer almayan diğer yerlerde ikamet edenler ise en düşük orana (%1,5) sahiptir.

Tablo 3.10: Hane Kişi Sayısı Dağılımı

HANE KİŞİ SAYISI	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
1-2	81	20,5
3-4	233	58,8
5-6	70	17,7
7 ve üzeri	12	3,0

Tablo 3.10'a göre katılımcıların %20,5'i hanelerinde 1-2 kişi, %58,8'i hanelerinde 3-4 kişi, %17,7'si hanelerinde 5-6 kişi ve %3'ü hanelerinde 7 ve üzeri kişi olarak yaşadıklarını belirtmiştir. Tablo 3.10'a göre ankete katılan katılımcılardan; hanelerindeki kişi sayısı 3-4 olanlar en yüksek orana (%58,8) sahipken, hanelerindeki kişi sayısı 7 ve üzeri olanlar en düşük orana (%3) sahiptir.

Tablo 3.11: Hane Gelir Durumu Dağılımı

HANE GELİR DURUMU (TL)	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
0-1000	15	3,8
1001-2000	56	14,1
2001-3000	124	31,3
3001-4000	64	16,2
4001-5000	59	14,9
5001 ve üzeri	75	18,9
Boş	3	0,8

Tablo 3.11'e göre hane gelir durumlarına bakıldığında zaman katılımcıların; %3,8'i 0-1000 TL aralığında, %14,1'i 1001-2000 TL aralığında, %31,3'ü 2001-3000 TL aralığında, %16,2'si 3001-4000 TL aralığında, %14,9'u 4001-5000 TL aralığında ve %18,9'u 5001 TL ve üzeri gelirleri olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %0,8'i ise hane gelir durumu ile ilgili bölümü boş bırakmıştır. Tablo 3.11'e göre ankete katılan katılımcılardan 2001-3000 TL hane geliri olanlar en yüksek orana (%31,3) sahipken 0-1000 TL hane geliri olanlar en düşük orana (%3,8) sahiptir.

Tablo 3.12: Sosyal Güvence Dağılımı

SOSYAL GÜVENCE	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Yok	35	8,8
SGK	307	77,5
BAĞ-KUR	10	2,5
Emekli Sandığı	21	5,3
Yeşil Kart	13	3,3
Özel Sigorta	8	2,0
Boş	2	0,6

Tablo 3.12'ye göre katılımcıların; %8,8'i sosyal güvencem yok, %77,5'i SGK, %2,5'i BAĞ-KUR, %5,3'ü Emekli Sandığı, %3,3'ü Yeşil Kart ve %2'si özel sigorta olarak sosyal güvencelerini belirtmiştir. Katılımcıların %0,6'sı ise ankette sosyal güvence bölümünü boş bırakmıştır. Tablo 3.12'ye göre ankete katılan katılımcılardan sosyal güvencesi SGK olanlar en yüksek orana (%77,5) sahipken sosyal güvencesi özel sigorta olanlar en düşük orana (%2) sahiptir.

3.5.2.2. Zonguldak Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetlerden Yararlanma Sonuçlarının Frekans Analizi

Bu bölümde katılımcıların, yakacak yardımı, gıda yardımı, nakdi yardım, eğitim yardımı, toplu sünnet töreni, cenaze yardımı, ramazan kumanyası/çadırı tekerlekli sandalye/baston yardımı gibi sosyal yardımlardan yararlanma oranlarına yer verilmiştir.

Katılımcıların, sağlık hizmetleri, meslek edindirme kursları, spor hizmetleri, plaj hizmetleri, kültür-sanat hizmetleri, ulaşım hizmetleri, çevre ve temizlik hizmetleri, ücretsiz internet hizmeti, yaşlı bakım hizmeti, festival ve şenlikler, psikolojik danışmanlık hizmeti, aile danışmanlığı ve hukuk danışmanlığı gibi hizmetlerinden yararlanma oranlarına da yer verilmiştir. Elde edilen bulgular sonucunda yardımlardan yararlanma frekansları Tablo 3.13'te, hizmetlerden yararlanma frekansları ise Tablo 3.14'te gösterilmiştir.

Tablo 3.13: Sosyal Yardımlardan Yararlanma Dağılımı

YARDIMLAR	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	YARARLANMAYAN KATILIMCI SAYISI	BOŞ	YARARLANMA ORANI (%)
Yakacak Yardımı	53	339	4	13,4
Gıda Yardımı	37	354	5	9,3
Nakdi Yardım	40	351	5	10,1
Eğitim Yardımı	44	347	5	11,1
Toplu Sünnet Töreni	28	363	5	7,1
Cenaze Yardımı	78	312	6	19,7
Ramazan Kumanyası/Çadırı	66	325	5	16,7
Tekerlekli Sandalye/ Baston Yardımı	11	377	8	2,8

Tablo 3.13'e göre katılımcıların %13,4'ü yakacak yardımından, %9,3'ü gıda yardımından, %10,1'i nakdi yardımdan, %11,1'i eğitim yardımından, %7,1'i toplu sünnet töreninden, %19,7'si cenaze yardımı, %16,7'si ramazan kumanyası/çadırından ve %2,8'i tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanmıştır. Buna göre, Zonguldak belediyesi tarafından ücretsiz gerçekleştirilen cenaze yardımı %19,7 oranı ile katılımcılar arasında en çok yararlanılan yardım durumundadır. Ramazan kumanyası/çadırı ise %16,7 oranı ile en çok yararlanılan ikinci yardım konumundadır. Tekerlekli sandalye/baston yardımı ise %2,8'lik oranı ile en az yararlanılan yardımdır. Bunun nedeni ise tekerlekli sandalye/ baston yardımının ağırlıklı olarak Kızılay başta olmak üzere yardım kuruluşlarınca karşılanmasıdır.

Tablo 3.14: Sosyal Hizmetlerden Yararlanma Dağılımı

HİZMETLER	YARARLAN KATILIMCI SAYISI	YARARLANMAYAN KATILIMCI SAYISI	BOŞ	YARARLANMA ORANI (%)
Sağlık Hizmetleri	80	310	6	20,2
Meslek Edindirme Kursları	54	336	6	13,6
Spor Hizmetleri	104	287	5	26,3
Plaj Hizmetleri	228	162	6	57,6
Kültür Sanat Hizmetleri	102	288	6	25,8
Ulaşım Hizmetleri	298	92	6	75,3
Çevre ve Temizlik Hizmetleri	300	90	6	75,8
Ücretsiz İnternet Hizmeti	107	282	7	27,0
Yaşlı Bakım Hizmeti	15	372	9	3,8
Festival ve Şenlikler	112	278	6	28,3
Psikolojik Danışmanlık Hizmeti	0	388	8	0,0
Aile Danışmanlığı	0	388	8	0,0
Hukuk Danışmanlığı	0	388	8	0,0

Tablo 3.14'e göre katılımcıların %20,2'si sağlık hizmetlerinden, %13,6'sı meslek edindirme kurslarından, %26,3'ü spor hizmetlerinden, %57,6'sı plaj hizmetlerinden, %25,8'i kültür-sanat hizmetlerinden yararlanmıştır. Yine Tablo 3.14'e göre en çok yararlanılan hizmetler ise % 75,8 oranıyla çevre temizlik hizmetleri ile %75,3 oranıyla ulaşım hizmetleridir. Tablo 3.14'e göre katılımcıların %3,8'i yaşlı bakım hizmetinden ve %28,3'ü festival ve şenliklerden yararlanmıştır.

Sosyal hizmetlerden psikolojik danışmanlık, aile danışmanlığı ve hukuk danışmanlığı hizmetlerinden ise hiçbir katılımcının yararlanmadığı Tablo 3.14'te görülmektedir. Bunun nedeni ise psikolojik danışmanlık hizmeti, aile danışmanlığı hizmeti ve hukuk danışmanlığı hizmetlerinin Zonguldak ilinin Merkez ilçesinde özel sektör tarafından gerçekleştirilmesindendir.

3.5.3. Zonguldak Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetlerden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Zonguldak Belediyesinin sosyal yardım ve hizmetlerinden yararlanan katılımcılardan bu yardım ve hizmetleri değerlendirmeleri istenmiştir. Sosyal yardım ve hizmetlerden yararlananların değerlendirmelerinin yapılabilmesi için ankette yer alan sosyal yardım ve hizmetlerden yararlanma ve sosyal yardımların ve hizmetlerin değerlendirmesi bölümleri arasında çapraz tablo (crosstab) analizi yapılmıştır. Zonguldak Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardım ve

hizmetlerden yararlananlar tarafından beşli likert ölçeği (çok başarısız, başarısız, fikrim yok, başarılı, çok başarılı) ile değerlendirme yapılmıştır.

3.5.3.1. Sosyal Yardımlardan Yararlananların Değerlendirme Analizi

Çalışmanın bu bölümünde Zonguldak Belediyesi tarafından gerçekleştirilen yakacak yardımı, gıda yardımı, nakdi yardım, eğitim yardımı, toplu sünnet töreni, cenaze yardımı, ramazan kumanyası/çadırı ve tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanan katılımcıların bu yardımlar ile ilgili değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Tablo 3.15: Yakacak Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Yakacak Yardımı	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	53 kişi	7,6 (4 kişi)	22,6 (12 kişi)	1,9 (1 kişi)	41,5 (22 kişi)	26,4 (14 kişi)

Tablo 3.15'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu yakacak yardımından yararlanan katılımcıların %7,6'sı çok başarısız, %22,6'sı başarısız, %41,5'i başarılı ve %26,4'ü çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %1,9'u ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.15'te katılımcıların en fazla (%41,5) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla yakacak yardımından yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.16: Gıda Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Gıda Yardımı	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	37 kişi	2,7 (1 kişi)	10,8 (4 kişi)	2,7 (1 kişi)	51,4 (19 kişi)	32,4 (12 kişi)

Tablo 3.16'ya göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu gıda yardımından yararlanan katılımcıların %2,7'si çok başarısız, %10,8'i başarısız, %51,4'ü başarılı ve %32,4'ü çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %2,7'si ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.16'da katılımcıların en fazla (%51,4) *başarılı* seçeneğini

işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla gıda yardımından yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.17: Nakdi Yardımdan Yararlananların Değerlendirme Analizi

Nakdi Yardım	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	40 kişi	2,5 (1 kişi)	15,0 (6 kişi)	5,0 (2 kişi)	45,0 (18 kişi)	32,5 (13 kişi)

Tablo 3.17'ye göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu nakdi yardımdan yararlanan katılımcıların %2,5'i çok başarısız, %15'i başarısız, %45'i başarılı ve %32,5'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %5'i ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.17'de katılımcıların en fazla (%45) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla nakdi yardımdan yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.18: Eğitim Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Eğitim Yardımı	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	44 kişi	6,8 (3 kişi)	11,4 (5 kişi)	2,3 (1 kişi)	50,0 (22 kişi)	29,5 (13 kişi)

Tablo 3.18'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu eğitim yardımından yararlanan katılımcıların %6,8'i çok başarısız, %11,4'ü başarısız, %50'si başarılı ve %29,5'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %2,3'ü ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.18'de katılımcıların en fazla (%50) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla eğitim yardımından yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.19: Toplu Sünnet Töreninden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Toplu Sünnet Töreni	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	28 kişi	10,7 (3 kişi)	14,3 (4 kişi)	3,6 (1 kişi)	46,4 (13 kişi)	25,0 (7 kişi)

Tablo 3.19'a göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu toplu sünnet töreninden yararlanan katılımcıların %10,7'si çok başarısız, %14,3'ü başarısız, %46,4'ü başarılı ve %25'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %3,6'sı ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.19'da katılımcıların en fazla (%46,4) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla toplu sünnet töreninden yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.20: Cenaze Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Cenaze Yardımı	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)	BOŞ (%)
	78 kişi	2,6 (2 kişi)	7,7 (6 kişi)	6,4 (5 kişi)	62,8 (49 kişi)	19,2 (15 kişi)	1,3 (1 Kişi)

Tablo 3.20'ye göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu cenaze yardımından yararlanan katılımcıların %2,6'sı çok başarısız, %7,7'si başarısız, %62,8'i başarılı ve %19,2'si çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %6,4'ü ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Yine cenaze yardımından yararlanan katılımcıların %1,3'ü ise bu yardım hakkında değerlendirmede bulunmamıştır. Tablo 3.20'de katılımcıların en fazla (%62,8) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla cenaze yardımından yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.21: Ramazan Kumanyası/Çadırından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Ramazan Kumanyası/Çadırı	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	66 kişi	0,0	7,6 (5 kişi)	4,5 (3 kişi)	59,1 (39 kişi)	18,8 (19 kişi)

Tablo 3.21'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu Ramazan kumanyası/çadırından yararlanmış olup çok başarısız olarak değerlendiren katılımcı (%0) bulunmamaktadır. Ramazan kumanyası/çadırından yararlanan katılımcıların %7,6'sı başarısız, %59,1'i başarılı ve %18,8'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu yardımdan yararlanan katılımcıların %4,5'i ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.21'de katılımcıların en fazla (%59,1) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla Ramazan kumanyası/çadırından yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.22: Tekerlekli Sandalye/ Baston Yardımından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Tekerlekli Sandalye/Baston Yardımı	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	11 kişi	9,1 (1 kişi)	0,0	0,0	54,5 (6 kişi)	36,4 (4 kişi)

Tablo 3.22'ye göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanan katılımcıların %9,1'i çok başarısız, %54,5'i başarılı ve %36,4'ü çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanmış olup çok başarısız ve fikrim yok olarak değerlendiren katılımcı (%0) bulunmamaktadır. Tablo 3.22'de katılımcıların en fazla (%54,5) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanan katılımcıların, bu yardımı *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Anket formunda yer alan yardımlardan yararlanan katılımcıların sosyal yardımların tamamında *başarılı* seçeneğini diğer seçeneklerden daha fazla

işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla sosyal yardımlardan yararlanan katılımcıların bu yardımları *başarılı* bulduğu söylenebilir²⁴.

Belediyenin sosyal yardımlarından olan cenaze yardımından yararlanan katılımcıların %62,8'i bu yardımı başarılı bulduğunu belirtmiştir. Cenaze yardımı, sosyal yardımlar arasında başarılı seçeneğinin en yüksek oranda işaretlendiği yardım olmuştur.

Katılımcıların %59,1'i ramazan kumanyası/çadırı için; %54,5'i tekerlekli sandalye/baston yardımı için; %51,4'ü gıda yardımı için; %50'si eğitim yardımı için; %46,4'ü toplu sünnet töreni için; %45'i nakdi yardım için ve %41,5'i yakacak yardımı için *başarılı* seçeneğini işaretlemiştir.

3.5.3.2. Sosyal Hizmetlerden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Çalışmanın bu bölümünde Zonguldak Belediyesi tarafından gerçekleştirilen sağlık hizmetleri, meslek edindirme kursları, spor hizmetleri, plaj hizmetleri, kültür-sanat hizmetleri, ulaşım hizmetleri, çevre ve temizlik hizmetleri, ücretsiz internet hizmeti, yaşlı bakım hizmeti son olarak festival ve şenliklerden yararlanan katılımcıların bu hizmetler ile ilgili değerlendirmeleri verilmiştir.

Tablo 3.23: Sağlık Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Sağlık Hizmetleri	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FIKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	80	7,5 (6 kişi)	11,2 (9 kişi)	5,0 (4 kişi)	61,3 (49 kişi)	15,0 (12 kişi)

Tablo 3.23'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu sağlık hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %7,5'i çok başarısız, %11,2'si başarısız, %61,3'ü başarılı ve %15'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %5'i ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.23'te katılımcıların en fazla (%61,3) *başarılı* seçeneğini işaretlediği

²⁴ Sosyal yardımları değerlendirme analizlerine Tablo 3.15 ile Tablo 3.22 aralığındaki tablolarda yer verilmiştir.

görülmektedir. Dolayısıyla sağlık hizmetlerinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.24: Meslek Edindirme Kurslarından Yararlananların Değerlendirme Analizi

Meslek Edindirme Kursları	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	54	7,4 (4 kişi)	7,4 (4 kişi)	0,0	55,6 (30 kişi)	29,6 (16 kişi)

Tablo 3.24'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu meslek edindirme kurslarından yararlanan katılımcıların %7,4'ü çok başarısız yine %7,4'ü başarısız, %55,6'sı başarılı ve %29,6'sı çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Meslek edindirme kurslarından yararlanmış olup fikrim yok olarak değerlendiren katılımcı (%0) bulunmamaktadır. Tablo 3.24'te katılımcıların en fazla (%55,6) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla meslek edindirme kurslarından yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.25: Spor Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Spor Hizmetleri	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	104	3,8 (4 kişi)	17,3 (18 kişi)	2,9 (3 kişi)	61,5 (64 kişi)	14,5 (15 kişi)

Tablo 3.25'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu spor hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %3,8'i çok başarısız, %17,3'ü başarısız, %61,5'i başarılı ve %14,5'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %2,9'u ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.25'te katılımcıların en fazla (%61,5) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla spor hizmetlerinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.26: Plaj Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Plaj Hizmetleri	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	228	15,3 (35 kişi)	30,7 (70 kişi)	3,5 (8 kişi)	36,0 (82 kişi)	14,5 (33 kişi)

Tablo 3.26'ya göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu plaj hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %15,3'ü çok başarısız, %30,7'si başarısız, %36'sı başarılı ve %14,5'i çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %3,5'i ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.26'da katılımcıların en fazla (%36) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla plaj hizmetlerinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.27: Kültür-Sanat Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Kültür-Sanat Hizmetleri	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	102	7,8 (8 kişi)	21,6 (22 kişi)	2,9 (3 kişi)	54,0 (55 kişi)	13,7 (14 kişi)

Tablo 3.27'ye göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu kültür-sanat hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %7,8'i çok başarısız, %21,6'sı başarısız, %54'ü başarılı ve %13,7'si çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %2,9'u ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.27'de katılımcıların en fazla (%54) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla kültür-sanat hizmetlerinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.28: Ulaşım Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Ulaşım Hizmetleri	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	298	22,5 (67 kişi)	25,2 (75 kişi)	3,4 (10 kişi)	38,2 (114 kişi)	10,7 (32 kişi)

Tablo 3.28'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu ulaşım hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %22,5'i çok başarısız, %25,2'si başarısız, %38,2'si başarılı ve %10,7'si çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %3,4'ü ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.28'de katılımcıların en fazla (%38,2) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla ulaşım hizmetlerinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.29: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Çevre ve Temizlik Hizmetleri	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)	BOŞ (%)
	300	31,4 (94 kişi)	34,0 (102 kişi)	4,0 (12 kişi)	25,0 (75 kişi)	5,3 (16 kişi)	0,3 (1 kişi)

Tablo 3.29'da göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu çevre ve temizlik hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %31,4'ü çok başarısız, %34'ü başarısız, %25'i başarılı ve %5,3'ü çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %4'ü ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Yine çevre ve temizlik hizmetlerinden yararlanan katılımcıların %0,3'ü ise bu hizmetler hakkında değerlendirmede bulunmamıştır. Tablo 3.29'da katılımcıların en fazla (%34) *başarısız* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla çevre ve temizlik hizmetlerinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarısız* bulduğu söylenebilir. Katılımcıların çevre ve temizlik hizmetlerini başarısız bulmasının nedeni Zonguldak Belediyesi'nin cadde, sokak, meydan ve deniz temizliği konusuna yeterli çalışmalar yapmaması gösterilebilir.

Tablo 3.30: Ücretsiz İnternet Hizmetinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Ücretsiz İnternet Hizmeti	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)	BOŞ (%)
	107	16,8 (18 kişi)	10,3 (11 kişi)	3,7 (4 kişi)	43,0 (46 kişi)	24,3 (26 kişi)	1,9 (2 kişi)

Tablo 3.30'a göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu ücretsiz internet hizmetinden yararlanan katılımcıların %16,8'i çok başarısız, %10,3'ü başarısız,

%43'ü başarılı ve %24,3'ü çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %3,7'si ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Yine ücretsiz internet hizmetinden yararlanan katılımcıların %1,9'u ise bu hizmetler hakkında değerlendirmede bulunmamıştır. Tablo 3.30'da katılımcıların en fazla (%43) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla ücretsiz internet hizmetinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.31: Yaşlı Bakım Hizmetinden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Yaşlı Bakım Hizmeti	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	15	6,7 (1 kişi)	0,0	6,7 (1 kişi)	66,6 (10 kişi)	20,0 (3 kişi)

Tablo 3.31'e göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu yaşlı bakım hizmetinden yararlanan katılımcıların %6,7'si çok başarısız, %66,6'sı başarılı ve %20'si çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Yaşlı bakım hizmetinden yararlanmış olup başarısız olarak değerlendiren katılımcı (%0) bulunmamaktadır. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %6,7'si ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.31'de katılımcıların en fazla (%66,6) *başarılı* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla yaşlı bakım hizmetinden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Tablo 3.32: Festival ve Şenliklerden Yararlananların Değerlendirme Analizi

Festival ve Şenlikler	YARARLANAN KATILIMCI SAYISI	ÇOK BAŞARISIZ (%)	BAŞARISIZ (%)	FİKRİM YOK (%)	BAŞARILI (%)	ÇOK BAŞARILI (%)
	112	17,9 (20 kişi)	31,3 (35 kişi)	3,5 (4 kişi)	42,0 (47 kişi)	5,3 (6 kişi)

Tablo 3.32'ye göre Zonguldak Belediyesi'nin yapmış olduğu festival ve şenliklerden yararlanan katılımcıların %17,9'u çok başarısız, %31,3'ü başarısız, %42'si başarılı ve %5,3'ü çok başarılı olarak değerlendirmiştir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %3,5'i ise fikrim yok olarak değerlendirmede bulunmuştur. Tablo 3.32'de katılımcıların en fazla (%42) *başarılı* seçeneğini

işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla festival ve şenliklerden yararlanan katılımcıların, bu hizmetleri *başarılı* bulduğu söylenebilir.

Sosyal hizmet olarak anket formunda yer alan psikolojik danışmanlık, aile danışmanlığı ve hukuk danışmanlığı hizmetlerinden yararlanan katılımcı olmadığı için bu hizmetler analiz dışında tutulmuştur.

Anket formunda yer alan sosyal hizmetlerden yararlanan katılımcıların çevre ve temizlik hizmeti dışındaki diğer sosyal hizmetlerin tamamında *başarılı* seçeneğini, çevre ve temizlik hizmetinde ise *başarısız* seçeneğini diğer seçeneklerden daha fazla işaretlediği görülmektedir. Dolayısıyla sosyal hizmetlerden yararlanan katılımcıların çevre ve temizlik hizmeti dışındaki diğer sosyal hizmetleri *başarılı* bulduğu, çevre ve temizlik hizmetinden ise *başarısız* bulduğu söylenebilir²⁵.

Belediyenin sosyal hizmetlerinden olan yaşlı bakım hizmetinden yararlanan katılımcıların %66,6'sı bu hizmeti *başarılı* bulduğunu belirtmiştir. Yaşlı bakım hizmeti sosyal hizmetler arasında *başarılı* seçeneğinin en yüksek oranda işaretlendiği hizmet olmuştur.

Katılımcıların %61,5'i spor hizmetleri için; %61,3'ü sağlık hizmetleri için; %55,6'sı meslek edindirme kursları için; %54'ü kültür-sanat hizmetleri için *başarılı* seçeneğini işaretlemiştir. Yine katılımcıların %43'ü ücretsiz internet hizmeti için; %42'si festival ve şenlikler için; %38,2'si ulaşım hizmetleri için ve %36'sı plaj hizmetleri için *başarılı* seçeneğini işaretlemiştir. Katılımcıların %34'ü çevre ve temizlik hizmetleri için *başarısız* seçeneğini işaretlemiştir.

3.5.4. Katılımcıların Değerlendirme Analizleri

Bu bölümde katılımcılara genel değerlendirme için sorulan 11 adet genel değerlendirme sorularının yanı sıra katılımcıların beşli likert (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum) olarak değerlendirdikleri 52 ifadenin analizi verilmiştir.

²⁵ Sosyal hizmetleri değerlendirme analizlerine Tablo 3.23 ile Tablo 3.32 aralığındaki tablolarda yer verilmiştir.

3.5.4.1. Değerlendirme Sorularının Analizi

Çalışmanın bu bölümünde ankete katılan katılımcılara yöneltilen genel değerlendirme sorularının analizi verilmiştir.

Tablo 3.33: Katılımcılara Göre Sosyal Belediyeciliğin Kapsamı

HANGİSİ SOSYAL BELEDİYESİLİK KAPSAMINA GİRER?	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Yakacak Yardımı	250	63,1
Gıda Yardımı	254	64,1
Kıyafet Yardımı	207	52,3
Eğitim Yardımı	253	63,9
Sağlık Hizmetleri	244	61,6
Meslek Edindirme Kursları	224	56,6
Spor Hizmetleri	224	56,6
Kültür- Sanat Etkinlikleri	241	60,9
Diğer	33	8,3

Tablo 3.33'e göre katılımcıların %64,1'i gıda yardımının, %63,9'u eğitim yardımının, %63,1'i yakacak yardımının, %61,6'sı sağlık hizmetlerinin ve %60,9'u kültür- sanat hizmetlerinin sosyal belediyeciliğin kapsamında olduğunu belirtmiştir. Yine katılımcıların %56,6'sı meslek edindirme kurslarının ve spor hizmetlerinin ve %52,3'ü kıyafet yardımının sosyal belediyecilik kapsamında olduğunu belirtmiştir.

Yine Tablo 3.33'e bakıldığında diğer kısmını işaretleyen katılımcılar; kadın haklarının korunmasının, hayvanların korunmasının, halkın tüm kesimine adil bir şekilde yaklaşılmasının, işsizlere iş olanağı sağlanmasının da sosyal belediyecilik kapsamında olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.34: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvuruda Bulunma

BAŞVURUDA BULUNMA	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Evet	122	30,8
Hayır	273	68,9
Boş	1	0,3

Tablo 3.34'e göre katılımcıların %68,9'u herhangi bir yardım veya hizmet almak için başvuruda bulunmazken, % 30,8'i sosyal yardım veya hizmet almak amacı ile bir veya birden fazla kuruma başvuruda bulunmuştur. Katılımcıların %0,3'ü ise anket formunda bu bölümü boş bırakmıştır. Başvuru yapılan kurumlar ve başvuru yapılma frekans ve oranları ise Tablo 3.35'te verilmiştir.

Tablo 3.35: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvurulan Kurumlar ve Frekansları

BAŞVURUDA BULUNULAN KURUM	KATILIMCI SAYISI	HERHANGİ BİR KURUMA BAŞVURUDA BULUNAN KATILIMCILAR İÇERİSİNDEKİ ORANI (%)
Belediye	87 kişi	71,3
Valilik	52 kişi	42,6
Vakıflar/Dernekler	25 kişi	20,5
Muhtarlık	29 kişi	23,8
Hayır Kurumları	15 kişi	12,3
Diğer	2 kişi	1,6

Tablo 3.35'e göre sosyal yardım veya hizmet almak için bir (veya birden fazla) kuruma başvuru yapan katılımcılar en fazla belediyeye (%71,3) başvuru yapmıştır. Belediyeden sonra sırayla %42,6 oranıyla valilik, %23,8 oranıyla muhtarlık, %20,5 oranıyla vakıflar/dernekler ve %12,3 oranıyla hayır kurumları gelmektedir. Sosyal yardım ve hizmet almak amacıyla diğer kurumlara başvuru yapan katılımcılar ise başvurdukları kurumları; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) olarak belirtmiştir.

Tablo 3.36: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvuruda Bulunup Alamayanların Dağılımı

SOSYAL YARDIM VEYA HİZMET ALMAK İÇİN BAŞVURUDA BULUNUP ALAMADIĞINIZ OLDU MU?	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Evet	67	16,9
Hayır	326	82,3
Boş	3	0,8

Tablo 3.36'ya göre katılımcıların %16,9'u sosyal yardım veya hizmet almak için başvuruda bulunup alamamıştır. Tablo 3.34'e geri dönüp bakıldığında katılımcılardan 122 kişinin sosyal yardım veya hizmet almak için başvuruda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştı. Buna göre sosyal yardım veya hizmet almak için başvuruda bulunanların %54,9'u (67 kişi) sosyal yardım veya hizmet alamamıştır.

Tablo 3.37: Sosyal Yardım veya Hizmet Almak İçin Başvuruda Bulunup Alınamayan Kurumların Dağılımı

KURUMLAR	BAŞVURUDA BULUNAN KATILIMCI SAYISI	SOSYAL YARDIM VEYA HİZMET ALAMAYAN KATILIMCI SAYISI	SOSYAL YARDIM VEYA HİZMET ALAMAYAN KATILIMCILARIN ORANI (%)
Belediye	87	37	42,5
Valilik	52	24	46,2
Vakıflar/Dernekler	25	19	76,0
Muhtarlık	29	8	27,6
Hayır Kurumları	15	9	60,0
Diğer	2	0	0,0

Tablo 3.37’de katılımcılar arasında sosyal yardım veya hizmet almak amacı ile başvuruda bulunup sosyal yardım veya hizmet alamayanların oranları verilmiştir. Buna göre vakıflar/derneklere başvuruda bulunup sosyal yardım veya hizmet alamayanların oranı %76, hayır kurumlarına başvuruda bulunup sosyal yardım veya hizmet alamayanların oranı ise %60’tır. Sosyal yardım veya hizmet almak için valiliğe başvuruda bulunup alamayanların oranı ise %46,2 iken belediye için bu oran %42,5’tir. Sosyal yardım veya hizmet almak için başvuruda bulunup alınamayan kurumlar arasında en az orana (%27,6) muhtarlık sahiptir.

Tablo 3.38’de belediyenin yapmış olduğu yardım ve hizmetlerden yararlanan katılımcıların frekans analizi verilmiştir. Tablo 3.38’e göre katılımcıların %75,8’i daha önce belediyenin yardım veya hizmetlerinden en az birisinden yararlandıklarını belirtmiştir. Katılımcılar belediyenin yardım ve hizmetlerinden en fazla plaj hizmetinden (%57,6) yararlanmıştır. Ücretsiz internet hizmeti (%27), spor hizmeti (%26,3) ve kültür sanat etkinlikleri (%25,8) en fazla yararlanılan diğer hizmetlerdir.

Tablo 3.38: Belediyenin Yapmış Olduğu Yardım ve Hizmetlerden Yararlanma Dağılımı

BELEDİYENİN YAPMIŞ OLDUĞU YARDIM VEYA HİZMETLERDEN DAHA ÖNCE YARARLANDINIZ MI?	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Evet	300	75,8
Hayır	94	23,7
Boş	2	0,5
EVET İSE BU YARDIM VEYA HİZMETLER NELERDİR	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Yakacak yardımı	53	13,4
Gıda yardımı	37	9,3
Nakdi yardım	40	10,1
Kıyafet Yardımı	10	2,5
Eğitim (Okul kıyafeti ve Kırtasiye) Yardımı	44	11,1
Sağlık Hizmetleri	80	20,2
Meslek Edindirme Kursları	54	13,6
Spor Hizmetleri	104	26,3
Kültür- Sanat Etkinlikleri	102	25,8
Toplu Sünnet Töreni	28	7,1
Cenaze Yardımı	78	19,7
Ramazan Kumanyası/Çadırı	66	16,7
Plaj Hizmetleri	228	57,6
Ücretsiz İnternet Hizmeti	107	27,0
Diğer	10	2,5

Tablo 3.38'deki sonuçlara tekrar bakıldığında zaman sosyal yardımlardan yararlanma oranlarının sosyal hizmetlerden yararlanma oranlarından daha düşük olduğu görülmektedir. Kıyafet yardımı (%2,5) en az yararlanan sosyal yardım durumundadır. Yine Toplu sünnet töreni (%7,1), gıda yardımı (%9,3) ve nakdi yardım (%10,1) en az yararlanan sosyal yardımlardandır.

Tablo 3.39: Belediyenin Sosyal Yardım veya Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Sosyal Yardım veya Hizmetlerden Yararlanma Süreleri

YARARLANMA SÜRELERİ	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
1 yıl ve altı	77	25,7
2 yıl	68	22,6
3 yıl	51	17,0
4 yıl	24	8,0
5 yıl ve üzeri	77	25,7
Boş	3	1,0
Toplam	300	100

Tablo 3.39'a göre belediyenin sosyal yardım veya hizmetinden yararlanan katılımcılar bu yardım veya hizmetlerden yararlanma süreleri olarak en fazla 1 yıl ve altı (%25,7) ile 5 yıl ve üzeri (%25,7) olarak belirtmiştir. Katılımcıların yararlanma süreleri; 2 yıl (%22,6), 3 yıl (%17) ve 4 yıl (%8) şeklinde devam etmektedir. Belediyenin sosyal yardım ve hizmetlerinden yararlananların %1'i ise yararlanma sürelerini belirtmemiştir.

Tablo 3.40: Belediyenin Sosyal Yardım ve Hizmet Faaliyetlerinden Haberdar Olma İstatistikleri

BELEDİYENİN SOSYAL YARDIM VE HİZMET FAALİYETLERİNDEN, KURSLARDAN NASIL HABERDAR OLUYORSUNUZ?	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Yetkililer Beni Buluyor	21	5,3
Yakınlarım Aracılığı İle	56	14,2
Belediye Afiş ve Reklamları Sayesinde	80	20,2
Muhtarlık Aracılığı İle	24	6,1
Yerel TV/Radyo	17	4,3
İnternet	46	11,6
SMS	8	2,0
Haberim Olmuyor	136	34,3
Diğer	2	0,5
Boş	6	1,5

Tablo 3.40'a göre katılımcıların %34,3'ü belediyenin sosyal yardım ve hizmet faaliyetlerinden haberdar olmadıklarını belirtmiştir. Katılımcıların %20,2'si belediyenin reklam ve afişleri sayesinde, %14,2'si yakınlar aracılığı ile ve %11,6'sı internet sayesinde belediyenin sosyal yardım ve hizmet faaliyetlerinden haberdar olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların %6,1'i muhtarlık aracılığı ile, %5,3'ü yetkililerin kendilerini bulduklarını, %4,3'ü ise yerel TV/radyo aracılığı ile haberdar olduklarını belirtmiştir. En az haberdar olma yolunun ise SMS (%2) olduğu görülmektedir. Katılımcılardan diğer bölümünü işaretleyen iki kişiden biri sosyal medya yoluyla diğeri ise kendisinin araştırarak haberdar olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %1,5'i ise ankette haberdar olma bölümünü boş bırakmıştır.

Tablo 3.41: Sosyal Belediyecilik Faaliyetlerini En İyi Yapan Kurum İstatistikleri

KURUMLAR	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Belediye	117	29,6
Valilik	55	13,9
Vakıflar/Dernekler	35	8,8
Muhtarlık	14	3,5
Hayır Kurumları	16	4,0
Hiçbiri	82	20,7
Fikrim Yok	74	18,7
Boş	3	0,8

Tablo 3.41'e göre katılımcılar sosyal belediyecilik faaliyetlerini en iyi yapan kurum olarak belediyeyi (%29,6) görmektedir. Bu kurumlardan hiçbirinin (%20,7) sosyal belediyecilik faaliyetlerini iyi yapamadığını ifade edenler ve bu konuda herhangi bir fikirlerinin olmadığını (%18,7) belirtenler de yüksek oranda olmuştur. Katılımcılar belediyeden sonra sosyal belediyecilik faaliyetlerini en iyi yapan kurum olarak ise valiliği (%13,9) göstermiştir. Vakıflar/dernekler (%8,8), hayır kurumları (%4) ve muhtarlık (%3,5) ise düşük oranlarda kalmıştır. Katılımcıların %0,8'i ise anket formunda bu bölümü boş bırakmıştır.

Tablo 3.42: Belediyenin Sosyal Yardım ve Hizmet Kapsamında En Rahatsız Olunan Hususlar

SOSYAL YARDIM VE HİZMET KAPSAMINDA RAHATSIZ OLUNAN HUSUSLAR	KATILIMCI SAYISI	ORAN (%)
Yardım ve hizmetlerin onur kırıcı şekilde olması	62	15,7
Bürokratik işlemler ve engeller	98	24,7
Yardım ve hizmetlerin düzensiz olması	104	26,3
Yardımlardan ihtiyacı olmayanların da faydalanması	184	46,5
Siyasi parti yandaşlarının kolanması	187	47,2
Görevli memurların davranışları	111	28,0

Tablo 3.42'ye göre katılımcıların %47,2'si siyasi parti yandaşlarının kolanması ve %46,5'i yardımlardan ihtiyacı olmayanların da faydalanmasının, belediyenin sosyal yardım ve hizmet konusunda en rahatsız oldukları husus olarak belirtmiştir. Katılımcıların en az rahatsız olduğu husus ise %15,7 oranı ile yardım ve hizmetlerin onur kırıcı şekilde olmasıdır. Diğer hususlardan bürokratik işlemler ve engeller %24,7, yardım ve hizmetlerin düzensiz olması %26,3 ve görevli memurların davranışlarından rahatsız olunma ise %28 oranında işaretlenmiştir.

3.5.4.2. Belediye Yardım ve Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi

Anket formunda yer alan değerlendirme sorularının son kısmında belediyenin yapmış olduğu sosyal yardımlar, çocuklara, yaşlılara, gençlere, kadınlara, engellilere yönelik hizmetler ile birlikte kültür-sanat etkinlikleri, çevre ve temizlik, ulaşım ve yerel ekonominin gelişimine yönelik çalışmalar hakkında 52 adet değerlendirme içeren ifadeye yer verilmiştir. Çalışmanın bu bölümünde katılımcıların beşli likert (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum) ile değerlendirdikleri bu ifadelerin bulguları analiz edilmiştir. Bu bölümde yapılan analizlerde, anket formunda, katılımcılar tarafından boş bırakılan seçenekler analiz kapsamı dışında bırakılmıştır.

3.5.4.2.1. Sosyal Yardımlardan Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin sosyal yardımlarından memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 9 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.43'te yer almaktadır.

Tablo 3.43: Sosyal Yardımların Memnuniyetine Yönelik Veriler

SOSYAL YARDIMLAR İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Belediye'nin yardım ve hizmetleri düzenli olarak yapılmaktadır.	25,3	20,5	37,3	10,6	6,3
2. Sosyal yardımların miktarı ihtiyaçları karşılamada destek oluyor.	17,5	23,6	40,1	13,2	5,6
3. Belediye yardımları olması gerektiği zamanda dağıtıyor.	17,6	20,9	40,7	15,5	5,3
4. Sosyal yardımlardan kolayca haberdar olmak mümkündür.	25,8	29,7	21,0	17,6	5,9
5. Yardım başvuruları kısa sürede ve zahmetsiz bir şekilde yapılmaktadır.	20,7	23,2	40,3	9,7	6,1
6. Sosyal yardım alacak kişiler siyasi görüşüne bakılmaksızın belirleniyor.	25,9	20,7	32,4	14,0	7,0
7. Belediyenin yardımlarından gerçek ihtiyaç sahipleri yararlanıyor.	24,3	25,3	30,2	15,0	5,2
8. Sosyal yardımlar adil bir şekilde dağıtılıyor.	22,9	24,2	33,1	14,1	5,7
9. Sosyal yardımlar topluma faydalı olmaktadır.	13,5	17,6	20,2	30,8	17,9

Tablo 3.43'te katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin sosyal yardımlarının değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere verdikleri yanıtların yüzdelik oranları verilmiştir. Buna göre *Belediye'nin yardım ve hizmetleri düzenli olarak yapılmaktadır* ifadesi ile ilgili katılımcıların en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Sosyal yardımların miktarı ihtiyaçları karşılamada destek oluyor ifadesi için katılımcıların %17,5'i kesinlikle katılmıyorum, %23,6'sı katılıyorum, %40,1'i fikrim yok, %13,2'si katılıyorum ve %5,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Belediye yardımları olması gerektiği zamanda dağıtıyor ifadesi için katılımcıların %17,6'sı kesinlikle katılmıyorum, %20,9'u katılmıyorum, %40,7'si fikrim yok, %15,5'i katılıyorum ve %5,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Sosyal yardımlardan kolayca haberdar olmak mümkünüdür ifadesi için katılımcıların %25,8'i kesinlikle katılmıyorum, %29,7'si katılmıyorum, %21'i fikrim yok, %17,6'sı katılıyorum ve %5,9'u kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, sosyal yardımlardan kolayca haberdar olamadığı söylenebilir.

Yardım başvuruları kısa sürede ve zahmetsiz bir şekilde yapılmaktadır ifadesi için katılımcıların %20,7'si kesinlikle katılmıyorum, %23,2'si katılmıyorum, %40,3'ü fikrim yok, %9,7'si katılıyorum ve %6,1'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Sosyal yardım alacak kişiler siyasi görüşüne bakılmaksızın belirleniyor ifadesi için katılımcıların %25,9'u kesinlikle katılmıyorum, %20,7'si katılmıyorum, %32,4'ü fikrim yok, %14'ü katılıyorum ve %7'si kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Belediyenin yardımlarından gerçek ihtiyaç sahipleri yararlanıyor ifadesi için katılımcıların %24,3'ü kesinlikle katılmıyorum, %25,3'ü katılmıyorum, %30,2'si fikrim yok, %15'i katılıyorum ve %5,2'si kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Sosyal yardımlar adil bir şekilde dağıtılıyor ifadesi için katılımcıların %22,9'u kesinlikle katılmıyorum, %24,2'si katılmıyorum, %33,1'i fikrim yok, %14,1'i katılıyorum ve %5,7'si kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Sosyal yardımlar topluma faydalı olmaktadır ifadesi için katılımcıların %13,5'i kesinlikle katılmıyorum, %17,6'sı katılmıyorum, %20,2'si fikrim yok, %30,8'i katılıyorum ve %17,9'u kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılar, sosyal yardımların topluma faydalı olduğunu düşünmektedir.

Tablo 3.43'de sosyal yardımlar ile ilgili ifadelerde fikrim yok seçeneğinin yüksek oranda çıkmasının nedeni katılımcılardan sosyal yardım almayanların sosyal yardımlar ile ilgili bir görüşe sahip olmadıklarını belirtmelerinden kaynaklanmaktadır. 9 ifadenin tamamı olumlu ifadelerdir. Bu ifadelerden 7'sinde (1,2,3,5,6,7 ve 8.fadeler) *fikrim yok* 1'inde *katılmıyorum* (4.ifade) ve yine 1'inde *katılıyorum* (9.ifade) seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Bunun için sosyal yardımlardan memnuniyet konusunda değerlendirme yapılamamıştır.

3.5.4.2.2. Çocuklara Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin çocuklara yönelik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 5 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.44'te yer almaktadır.

Tablo 3.44: Çocuklara Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler

ÇOCUKLARA YÖNELİK HİZMETLER İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Şehrimizdeki çocuk parklarının sayısı yeterlidir.	34,2	30,1	11,3	17,5	6,9
2. Çocuk parkları bakımlıdır.	41,4	32,2	9,7	11,9	4,8
3. Çocuk parklarının büyüklüğü ihtiyacı karşılayacak düzeydedir.	33,0	32,2	10,0	19,7	5,1
4. Çocukların korunmasına yönelik tanıtımlar ve etkinliklerden memnunum.	29,5	29,3	23,7	13,2	4,3
5. Belediyenin çocuk kulübü oluşturma çabalarından memnunum.	22,5	19,7	29,7	21,0	7,1

Tablo 3.44'te katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin çocuklara yönelik hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda; *Şehrimizdeki çocuk parklarının sayısı yeterlidir* ifadesi için katılımcıların %34,2'si kesinlikle katılmıyorum, %30,1'i katılmıyorum, %11,3'ü fikrim yok, %17,5'i katılıyorum ve %6,9'u ise kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, şehirdeki çocuk parklarının sayısını yetersiz bulduğu söylenebilir.

Çocuk parkları bakımlıdır ifadesi için katılımcıların %41,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %32,2'si katılmıyorum, %9,7'si fikrim yok, %11,9'u katılıyorum ve %4,8'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, çocuk parklarını bakımsız bulduğu söylenebilir.

Çocuk parklarının büyüklüğü ihtiyacı karşılayacak düzeydedir ifadesi için katılımcıların %33'ü kesinlikle katılmıyorum, %32,2'si katılmıyorum, %10'u fikrim yok, %19,7'si katılıyorum ve %5,1'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, çocuk parklarının büyüklüğünü yetersiz bulduğu söylenebilir.

Çocukların korunmasına yönelik tanıtımlar ve etkinliklerden memnunuz ifadesi için katılımcıların %29,5'i kesinlikle katılmıyorum, %29,3'ü katılmıyorum, %23,7'si fikrim yok, %13,2'si katılıyorum ve %4,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların çocukların korunmasına yönelik tanıtımlardan ve etkinliklerden memnun olmadığı söylenebilir.

Belediyenin çocuk kulübü oluşturma çabalarından memnunuz ifadesi için katılımcıların %22,5'i kesinlikle katılmıyorum, %19,7'si katılmıyorum, %29,7'si fikrim yok, %21'i katılıyorum ve %7,1'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Çocuklara yönelik hizmetlerle ilgili 5 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 4'ünde (1,2,3 ve 4. İfadeler) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 1'inde (5.ifade) ise *fikrim yok* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin çocuklara yönelik hizmetlerinden *hiç memnun olmadığı* söylenebilir.

3.5.4.2.3. Yaşlılara Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin yaşlılara yönelik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 3 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.45'te yer almaktadır.

Tablo 3.45: Yaşlılara Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler

YAŞLILARA YÖNELİK HİZMETLER İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILYORUM (%)
1. Yaşlı insanlara yönelik sağlık hizmetlerinden memnunum.	19,4	20,4	31,1	20,9	8,2
2. Yaşlılara yönelik sosyal aktiviteler yeterlidir.	28,4	25,4	28,2	12,4	5,6
3. Belediyenin yaşlılara yönelik hizmetleri yaşlıların hayatlarını kolaylaştırmaktadır.	21,9	25,7	27,2	19,3	5,9

Tablo 3.45'te katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin yaşlılara yönelik hizmetlerin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilecek ifadelerle, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Buna göre; *yaşlı insanlara yönelik sağlık hizmetlerinden memnunum* ifadesi için katılımcıların %19,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %20,4'ü katılmıyorum, %31,1'i fikrim yok, %20,9'u katılıyorum ve %8,2'si kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Yaşlılara yönelik sosyal aktiviteler yeterlidir ifadesi için katılımcıların %28,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %25,4'ü katılmıyorum, %28,2'si fikrim yok, %12,4'ü katılıyorum ve %5,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, yaşlılara yönelik sosyal aktiviteleri yetersiz bulduğu söylenebilir.

Belediyenin yaşlılara yönelik hizmetleri yaşlıların hayatlarını kolaylaştırmaktadır ifadesi için katılımcıların %21,9'u kesinlikle katılmıyorum, %25,7'si katılmıyorum, %27,2'si fikrim yok, %19,3'ü katılıyorum ve %5,9'u kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Yaşlılara yönelik hizmetlerle ilgili 3 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 1'inde (2.ifade) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 2'sinde (1.ve 3.ifade)

ise *fikrim yok* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Bundan dolayı yaşlılara yönelik hizmetlerden memnuniyet konusunda değerlendirme yapılamamıştır.

3.5.4.2.4. Gençlere Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin gençlere yönelik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 5 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.46'da yer almaktadır.

Tablo 3.46: Gençlere Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler

GENÇLERE YÖNELİK HİZMETLER İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Belediyenin gençleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmaya yönelik faaliyetleri yeterli düzeydedir.	38,8	27,7	20,8	7,4	5,3
2. Belediyenin gençleri spora yönlendirmek amacıyla spor takımları kurmasından memnunum.	20,2	18,0	21,3	28,1	12,4
3. Gençler için gençlik konserleri düzenlenmesini yararlı buluyorum.	22,8	15,1	14,9	25,9	21,3
4. Belediyenin gitar, piyano, keman, bağlama, şan eğitimi vermesi gençlerimizi sosyalleştirmektedir.	16,7	14,0	15,3	32,6	21,4
5. Belediyenin gençlere yönelik aktiviteleri yeterli düzeydedir.	32,2	30,5	18,3	14,2	4,8

Tablo 3.46'da katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin gençlere yönelik hizmetlerin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Tablo 3.46'ya göre; *belediyenin gençleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmaya yönelik faaliyetleri yeterli düzeydedir* ifadesi için katılımcıların %38,8'i kesinlikle katılmıyorum, %27,7'si katılmıyorum, %20,8'i fikrim yok, %7,4'ü katılıyorum ve %5,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin gençleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmaya yönelik faaliyetlerini yetersiz bulduğu söylenebilir.

Belediyenin gençleri spora yönlendirmek amacıyla spor takımları kurmasından memnunum ifadesi için katılımcıların %20,2'si kesinlikle katılmıyorum, %18'i katılmıyorum, %21,3'ü fikrim yok, %28,1'i katılıyorum ve %12,4'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin gençleri spora yönlendirmek amacıyla spor takımları kurmasından memnun olduğu söylenebilir.

Gençler için gençlik konserleri düzenlenmesini yararlı buluyorum ifadesi için katılımcıların %22,8'i kesinlikle katılmıyorum, %15,1'i katılmıyorum, %14,9'u fikrim yok, %25,9'u katılıyorum ve %21,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, gençler için gençlik konserleri düzenlenmesini yararlı bulduğu söylenebilir.

Belediyenin gitar, piyano, keman, bağlama, şan eğitimi vermesi gençlerimizi sosyalleştirmektedir ifadesi için katılımcıların %16,7'si kesinlikle katılmıyorum, %14'ü katılmıyorum, %15,3'ü fikrim yok, %32,6'sı katılıyorum ve %21,4'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılar, belediyenin gitar, piyano, keman, bağlama, şan eğitimi vererek gençleri sosyalleştirdiğini düşünmektedir.

Belediyenin gençlere yönelik aktiviteleri yeterli düzeydedir ifadesi için katılımcıların %32,2'si kesinlikle katılmıyorum, %30,5'i katılmıyorum, %18,3'ü fikrim yok, %14,2'si katılıyorum ve %4,8'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin gençlere yönelik aktivitelerini yetersiz bulduğu söylenebilir.

Gençlere yönelik hizmetlerle ilgili 5 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 2'sinde (1. ve 5.ifade) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 3'ünde (2,3 ve 4.ifade) ise *katılıyorum* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların belediyenin gençlere yönelik hizmetlerinden *memnun* olduğu söylenebilir.

3.5.4.2.5. Kadınlara Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin kadınlara yönelik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 3 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.47'de yer almaktadır.

Tablo 3.47: Kadınlara Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler

KADINLARA YÖNELİK HİZMETLER İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Belediyenin kadınların korunmasına yönelik hizmetleri yeterlidir.	27,7	28,0	29,5	9,4	5,4
2. Belediyenin kadınlara yönelik kurslarının olması memnun edicidir.	16,6	12,2	23,7	28,6	18,9
3. Belediyenin faaliyetleri kadınlara toplum içinde güven vermektedir.	19,8	25,3	24,0	20,3	10,6

Tablo 3.47'de katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin kadınlara yönelik hizmetleri değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Buna göre; *belediyenin kadınların korunmasına yönelik hizmetleri yeterlidir* ifadesi için katılımcıların %27,7'si kesinlikle katılmıyorum, %28'i katılmıyorum, %29,5'i fikrim yok, %9,4'ü katılıyorum ve %5,4'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Belediyenin kadınlara yönelik kurslarının olması memnun edicidir ifadesi için katılımcıların %16,6'sı kesinlikle katılmıyorum, %12,2'si katılmıyorum, %23,7'si fikrim yok, %28,6'sı katılıyorum ve %18,9'u kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin kadınlara yönelik kurslarının olmasından dolayı memnun olduğu söylenebilir.

Belediyenin faaliyetleri kadınlara toplum içinde güven vermektedir ifadesi için katılımcıların %19,8'i kesinlikle katılmıyorum, %25,3'ü katılmıyorum, %24'ü fikrim yok, %20,3'ü katılıyorum ve %10,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak

yanıtlamışlardır. Burada *katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, belediye faaliyetlerinin kadınlara toplum içinde güven vermediğini düşündükleri söylenebilir.

Kadınlara yönelik hizmetlerle ilgili 3 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 1'inde (3.ifade) *katılmıyorum* seçeneği, 1'inde (1.ifade) *fikrim yok* ve yine 1'inde (2.ifade) *katılıyorum* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Bunun için kadınlara yönelik hizmetlerden memnuniyet konusunda değerlendirme yapılamamıştır.

3.5.4.2.6. Engellilere Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin engellilere yönelik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 5 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.48'de yer almaktadır.

Tablo 3.48: Engellilere Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler

ENGELLİLERE YÖNELİK HİZMETLER İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Engellilere yönelik faaliyetler engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmaktadır.	27,8	21,2	20,4	18,9	11,7
2. Belediyenin faaliyetleri engellileri korumaktadır.	24,0	21,7	28,3	18,4	7,6
3. Engelliler için yapılan sosyal aktiviteler yeterli düzeydedir.	32,2	24,6	27,9	10,7	4,6
4. Belediye engellilerin bakım ve tedavilerine yardımcı olmaktadır.	19,3	20,1	43,7	12,3	4,6
5. Belediye yaptığı tanıtım ve afişlerle vatandaşların engellilere karşı daha duyarlı olmasını sağlamaktadır.	29,8	23,2	25,4	15,5	6,1

Tablo 3.48'de katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin engellilere yönelik hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda; *engellilere yönelik faaliyetler engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmaktadır* ifadesi için katılımcıların %27,8'i kesinlikle katılmıyorum, %21,2'si katılmıyorum, %20,4'ü fikrim yok, %18,9'u katılıyorum ve %11,7'si kesinlikle katılıyorum olarak yanıt

vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, engellilere yönelik faaliyetlerin engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmadığını düşündükleri söylenebilir.

Belediyenin faaliyetleri engellileri korumaktadır ifadesi için katılımcıların %24'ü kesinlikle katılmıyorum, %21,7'si katılmıyorum, %28,3'ü fikrim yok, %18,4'ü katılıyorum ve %7,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Engelliler için yapılan sosyal aktiviteler yeterli düzeydedir ifadesi için katılımcıların %32,2'si kesinlikle katılmıyorum, %24,6'sı katılmıyorum, %27,9'u fikrim yok, %10,7'si katılıyorum ve %4,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, engellilere için yapılan sosyal aktiviteleri yetersiz bulduğu söylenebilir.

Belediye engellilerin bakım ve tedavilerine yardımcı olmaktadır ifadesi için katılımcıların %19,3'ü kesinlikle katılmıyorum, %20,1'i katılmıyorum, %43,7'si fikrim yok, %12,3'ü katılıyorum ve %4,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Belediye yaptığı tanıtım ve afişlerle vatandaşların engellilere karşı daha duyarlı olmasını sağlamaktadır ifadesi için katılımcıların %29,8'i kesinlikle katılmıyorum, %23,2'si katılmıyorum, %25,4'ü fikrim yok, %15,5'i katılıyorum ve %6,1'i ise kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, vatandaşların engellilere karşı daha duyarlı olması konusundaki belediye çalışmalarını yetersiz bulduğu söylenebilir.

Engellilere yönelik hizmetlerle ilgili 5 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 3'ünde (1,3 ve 5.ifade) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 2'sinde (2 ve 4.ifade) ise *fikrim yok* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir.

Dolayısıyla katılımcıların belediyenin engellilere yönelik hizmetlerinden *hiç memnun olmadığı* söylenebilir.

3.5.4.2.7. Kültür-Sanat Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin kültür-sanat hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 3 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.49'da yer almaktadır.

Tablo 3.49: Kültür-Sanat Hizmetlerinin Memnuniyetine Yönelik Veriler

KÜLTÜR-SANAT HİZMETLERİ İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Belediyenin tiyatro, konser gibi etkinliklerini başarılı buluyorum.	24,6	25,6	20,1	20,6	9,1
2. Belediyenin yapmış olduğu sergilerden memnunum.	22,5	22,8	27,3	20,2	7,2
3. Belediye toplumun her kesimine hitap edecek sanatsal aktiviteler yapmaktadır.	33,4	23,0	24,1	13,2	6,3

Tablo 3.49'da katılımcıların, Zonguldak Belediyesi tarafından gerçekleştirilen kültür-sanat hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Tablo 3.49'a bakıldığında zaman; *belediyenin tiyatro, konser gibi etkinliklerini başarılı buluyorum* ifadesi için katılımcıların %24,6'sı kesinlikle katılmıyorum, %25,6'sı katılmıyorum, %20,1'i fikrim yok, %20,6'sı katılıyorum ve %9,1'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların, belediye yaptığı tiyatro, konser gibi etkinliklerini başarılı bulmadığı söylenebilir.

Belediyenin yapmış olduğu sergilerden memnunum ifadesi için katılımcıların %22,5'i kesinlikle katılmıyorum, %22,8'i katılmıyorum, %27,3'ü fikrim yok, %20,2'si katılıyorum ve %7,2'si kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Belediye toplumun her kesimine hitap edecek sanatsal aktiviteler yapmaktadır ifadesi için katılımcıların %33,4'ü kesinlikle katılmıyorum, %23'ü katılmıyorum, %24,1'i fikrim yok, %13,2'si katılıyorum ve %6,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılar, belediyenin toplumun her kesimine hitap edecek sanatsal aktiviteler yapmadığını düşünmektedir.

Kültür-sanat hizmetleri ile ilgili 3 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 1'inde (3.ifade) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 1'inde (1.ifade) ise *katılmıyorum* ve yine 1'inde (2.ifade) *fikrim yok* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum seçenekleri memnun olmamayı ifade ettiğinden dolayı katılımcıların, belediyenin kültür-sanat hizmetlerinden *memnun olmadığı* söylenebilir.

3.5.4.2.8. Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin çevre ve temizlik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 9 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.50'de yer almaktadır.

Tablo 3.50: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinin Memnuniyetine Yönelik Veriler

ÇEVRE VE TEMİZLİK HİZMETLERİ İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. Şehrin sokaklarının temizliğinden memnunum.	55,7	18,7	6,1	12,4	7,1
2. Şehirdeki çöp konteyneri ve çöp kutularının sayısı yeterlidir.	42,4	30,6	5,5	16,4	5,1
3. Belediyenin çöp toplama hizmetini başarılı buluyorum.	28,0	30,3	8,8	24,3	8,6
4. Belediye çevre temizliği konusunda vatandaşları yeterince bilinçlendirmektedir.	39,9	31,0	14,2	9,6	5,3
5. Şehrimizdeki yeşil alanların sayısından memnunum.	29,5	29,7	5,3	23,6	11,9
6. Şehrimizdeki deniz ve dere temizliğinden memnunum.	59,7	24,5	5,4	5,4	5,0
7. Sahil ve plajların temizliğinden memnunum.	47,7	27,6	6,4	13,3	5,0
8. Atık suların arıtılması çalışmalarından memnunum.	37,9	23,3	14,6	16,4	7,8
9. Şehrin sokak aydınlatmaları yeterlidir.	29,2	22,9	7,4	32,1	8,4

Tablo 3.50’de katılımcıların, Zonguldak Belediyesi tarafından gerçekleştirilen çevre ve temizlik hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Buna göre; *şehrin sokaklarının temizliğinden memnunum* ifadesi için katılımcıların %55,7’si kesinlikle katılmıyorum, %18,7’si katılmıyorum, %6,1’i fikrim yok, %12,4’ü katılıyorum ve %7,1’i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların şehrin sokaklarının temizliğinden memnun olmadığı söylenebilir.

Şehirdeki çöp konteyneri ve çöp kutularının sayısı yeterlidir ifadesi için katılımcıların %42,4’ü kesinlikle katılmıyorum, %30,6’sı katılmıyorum, %5,5’i fikrim yok, %16,4’ü katılıyorum ve %5,1’i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların şehirdeki çöp konteyneri ve çöp kutularının sayısını yetersiz bulduğu söylenebilir.

Belediyenin çöp toplama hizmetini başarılı buluyorum ifadesi için katılımcıların %28’i kesinlikle katılmıyorum, %30,3’ü katılmıyorum, %8,8’i fikrim

yok, %24,3'ü katılıyorum ve %8,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılarız belediyenin çöp toplama hizmetlerini başarısız bulduğu söylenebilir.

Belediye çevre temizliği konusunda vatandaşları yeterince bilinçlendirmektedir ifadesi için katılımcıların %39,9'u kesinlikle katılmıyorum, %31'i katılmıyorum, %14,2'si fikrim yok, %9,6'sı katılıyorum ve %5,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların belediyenin çevre temizliği konusunda vatandaşları yeterince bilinçlendirme konusunda yetersiz bulduğu söylenebilir.

Şehrimizdeki yeşil alanların sayısından memnunuz ifadesi için katılımcıların %29,5'i kesinlikle katılmıyorum, %29,7'si katılmıyorum, %5,3'ü fikrim yok, %23,6'sı katılıyorum ve %11,9'u kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların şehirdeki yeşil alanların sayısından memnun olmadığı söylenebilir.

Şehrimizdeki deniz ve dere temizliğinden memnunuz ifadesi için katılımcıların %59,7'si kesinlikle katılmıyorum, %24,5'i katılmıyorum, %5,4'ü fikrim yok, %5,4'ü katılıyorum ve %5'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların şehirdeki deniz ve dere temizliğinden memnun olmadığı söylenebilir.

Sahil ve plajların temizliğinden memnunuz ifadesi için katılımcıların %47,7'si kesinlikle katılmıyorum, %27,6'sı katılmıyorum, %6,4'ü fikrim yok, %13,3'ü katılıyorum ve %5'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların sahil ve plajların temizliğinden memnun olmadığı söylenebilir.

Atık suların arıtılması çalışmalarından memnunuz ifadesi için katılımcıların %37,9'u kesinlikle katılmıyorum, %23,3'ü katılmıyorum, %14,6'sı fikrim yok,

%16,4'ü katılıyorum ve %7,8'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların atık suların arıtılması çalışmalarından memnun olmadığı söylenebilir.

Şehrin sokak aydınlatmaları yeterlidir ifadesi için katılımcılar %29,2'si kesinlikle katılmıyorum, %22,9'u katılmıyorum, %7,4'ü fikrim yok, %32,1'i katılıyorum ve %8,4'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların şehrin sokak aydınlatmalarını yeterli bulduğu söylenebilir.

Çevre ve temizlik hizmetleri ile ilgili 9 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 6'sında (1,2,4,6,7 ve 8.ifadeler) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 2'sinde (3 ve 5.ifadeler) ise *katılmıyorum* ve yine 1'inde (9.ifade) *katılıyorum* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin çevre ve temizlik hizmetlerinden *hiç memnun olmadığı* söylenebilir.

3.5.4.2.9. Ulaşım Hizmetlerinden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin ulaşım hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 5 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.51'de yer almaktadır.

Tablo 3.51: Ulaşım Hizmetlerinin Memnuniyetine Yönelik Veriler

ULAŞIM HİZMETLERİ İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILYORUM (%)
1. Toplu taşıma hizmetlerini başarılı buluyorum.	31,1	20,8	8,4	31,9	7,8
2. Şehrin her noktasına rahatlıkla ulaşım mümkündür.	25,3	23,1	8,6	30,1	12,9
3. Terminal şehrin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	19,6	17,3	14,0	37,4	11,7
4. Alt geçit ve üst geçitlerin sayısı yeterli miktardadır.	40,9	31,5	11,5	13,0	3,1
5. Araçların park yerlerinin sayısı yeterlidir.	50,4	27,1	12,4	5,8	4,3

Tablo 3.51’de katılımcıların, Zonguldak Belediyesi’nin tarafından gerçekleştirilen ulaşım hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Bu veriler doğrultusunda; *toplu taşıma hizmetlerini başarılı buluyorum* ifadesi için katılımcıların %31,1’i kesinlikle katılmıyorum, %20,8’i katılmıyorum, %8,4’ü fikrim yok, %31,9’u katılıyorum ve %7,8’i kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların toplu taşıma hizmetlerini başarılı bulduğu söylenebilir.

Şehrin her noktasına rahatlıkla ulaşım mümkündür ifadesi için katılımcıların %25,3’ü kesinlikle katılmıyorum, %23,1’i katılmıyorum, %8,6’sı fikrim yok, %30,1’i katılıyorum ve %12,9’u kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılar şehrin her noktasına rahatlıkla ulaşımın mümkün olduğunu düşünmektedir.

Terminal şehrin ihtiyaçlarını karşılamaktadır ifadesi için katılımcıların %19,6’sı kesinlikle katılmıyorum, %17,3’ü katılmıyorum, %14’ü fikrim yok, %37,4’ü katılıyorum ve %11,7’si kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcılar şehirdeki terminalin ihtiyacı karşıladığını düşünmektedir.

Alt geçit ve üst geçitlerin sayısı yeterli miktardadır ifadesi için katılımcıların %40,9’u kesinlikle katılmıyorum, %31,5’i katılmıyorum, %11,5’i fikrim yok, %13’ü katılıyorum ve %3,1’i kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların alt geçit ve üst geçit sayısının yeterli bulmadığı söylenebilir.

Araçların park yerlerinin sayısı yeterlidir ifadesi için katılımcıların %50,4’ü kesinlikle katılmıyorum, %27,1’i katılmıyorum, %12,4’ü fikrim yok, %5,8’i katılıyorum ve %4,3’ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıtlamıştır. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği

görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların araç park yeri sayısının yetersiz bulduğu söylenebilir.

Ulaşım hizmetleri ile ilgili 5 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 2'sinde (4 ve 5.ifadeler) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 3'ünde (1,2 ve 3.ifadeler) ise *katılıyorum* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Dolayısıyla katılımcıların, belediyenin ulaşım hizmetlerinden *memnun* olduğu söylenebilir.

3.4.2.5.10.Yerel Ekonomiye Yönelik Hizmetlerden Memnuniyet Analizi

Zonguldak Belediyesi'nin yerel ekonomiye yönelik hizmetlerinden memnuniyeti ölçmek amacıyla katılımcılara 5 adet değerlendirme içeren ifade yöneltilmiştir. Katılımcıların bu ifadelere verdikleri yanıtlar neticesinde elde edilen bulgular ise Tablo 3.52'de yer almaktadır.

Tablo 3.52: Yerel Ekonomiye Yönelik Hizmetlerin Memnuniyetine Yönelik Veriler

YEREL EKONOMİYE YÖNELİK HİZMETLER İLE İLGİLİ İFADELER	KESİNLİKLE KATILMIYORUM (%)	KATILMIYORUM (%)	FİKRİM YOK (%)	KATILIYORUM (%)	KESİNLİKLE KATILIYORUM (%)
1. İşsizlerin istihdamına yönelik çalışmalardan memnunum.	47,1	22,0	21,5	4,8	4,6
2. Girişimcileri destekleme ve yeni girişimcileri bilgilendirme hizmetleri yeterli düzeydedir.	34,7	23,8	31,1	6,3	4,1
3. Hal ve Pazar yerlerinin miktarı yeterli düzeydedir.	25,3	24,2	15,4	27,8	7,3
4. Meslek edindirme kurslarını başarılı buluyorum.	21,5	16,2	34,3	18,7	9,3
5. Belediye kaçak iş yerleri ve seyyar satıcıları denetleyerek esnafın mağdur olmasını önlemektedir.	31,6	18,7	32,3	12,6	4,8

Tablo 3.52'de katılımcıların, Zonguldak Belediyesi'nin yerel ekonomiye yönelik hizmetlerinin değerlendirilmesi amacıyla yöneltilen ifadelere, verdikleri yanıtların yüzde dağılımları verilmiştir. Tablo 3.52'ye göre; *işsizlerin istihdamına yönelik çalışmalardan memnunum* ifadesi için katılımcıların %47,1'i kesinlikle katılmıyorum, %22'si katılmıyorum, %21,5'i fikrim yok, %4,8'i katılıyorum ve %4,6'sı kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği

görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların işsizlerin istihdamına yönelik çalışmalarından memnun olmadıkları söylenebilir.

Girişimcileri destekleme ve yeni girişimcileri bilgilendirme hizmetleri yeterli düzeydedir ifadesi için katılımcıların, %34,7'si kesinlikle katılmıyorum, %23,8'i katılmıyorum, %31,1'i fikrim yok, %6,3'ü katılıyorum ve %4,1'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *kesinlikle katılmıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların girişimcileri destekleme ve yeni girişimcileri bilgilendirme hizmetlerini yetersiz bulduğu söylenebilir.

Hal ve Pazar yerlerinin miktarı yeterli düzeydedir ifadesi için katılımcıların %25,3'ü kesinlikle katılmıyorum, %24,2'si katılmıyorum, %15,4'ü fikrim yok, %27,8'i katılıyorum ve %7,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Burada *katılıyorum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Dolayısıyla katılımcıların hal ve pazar yerlerini yeterli bulduğu söylenebilir.

Meslek edindirme kurslarını başarılı buluyorum ifadesi için katılımcıların %21,5'i kesinlikle katılmıyorum, %16,2'si katılmıyorum, %34,3'ü fikrim yok, %18,7'si katılıyorum ve %9,3'ü kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Tablo 3.24'e geri dönüp bakıldığında zaman ile meslek edindirme kurslarından yararlanan katılımcıların bu kursları başarılı bulduğu görülmektedir. Burada ise meslek edindirme kursları ile ilgili *fikrim yok* seçeneğinin daha yüksek oranda çıkmasının nedeni ise bu hizmetlerden yararlanmayan katılımcıların bu hizmetler ile ilgili bilgi sahibi olmamasından kaynaklanmaktadır.

Belediye kaçak iş yerleri ve seyyar satıcıları denetleyerek esnafın mağdur olmasını önlemektedir ifadesi için katılımcıların %31,6'sı kesinlikle katılmıyorum, %18,7'si katılmıyorum, %32,3'ü fikrim yok, %12,6'sı katılıyorum ve %4,8'i kesinlikle katılıyorum olarak yanıt vermiştir. Bu ifade ile ilgili katılımcılar en fazla *fikrim yok* seçeneğini işaretlemiştir. Bundan dolayı bu ifade ile ilgili vatandaş memnuniyeti ölçülememiştir.

Yerel ekonomiye yönelik hizmetler ile ilgili 5 ifadenin tamamı olumludur. Bu ifadelerin 2'sinde (1 ve 2.ifadeler) *kesinlikle katılmıyorum* seçeneği, 2'sinde (4 ve 5.ifadeler) *fikrim yok* ve 1'inde (3.ifade) *katılıyorum* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir. Bu hizmetlerle ilgili değerlendirme yapmak için *fikrim yok* seçeneğinin en fazla işaretlendiği 4.ve 5. ifadelere bakmak gerekmektedir. 4. ve 5. ifadelerde, *fikrim yok* seçeneğinden sonra en fazla işaretlenen seçeneğin *kesinlikle katılmıyorum* olduğu görülmektedir. Bu durumda katılımcıların, belediyenin yerel ekonomiye yönelik hizmetlerinden *hiç memnun olmadığı* söylenebilir.

Bu bölümde katılımcıların belediyenin yardımları, çocuklara, yaşlılara, gençlere, kadınlara, engellilere yönelik hizmetleri, kültür-sanat etkinlikleri, çevre ve temizlik, ulaşım ve yerel ekonominin gelişimine yönelik hizmetleri ile ilgili memnuniyetleri ölçülmüştür. Bunun için katılımcılara 52 ifade yöneltilmiştir. 52 ifadenin tamamı olumlu ifadelerdir. Bu ifadelerden 9'ar tanesi sosyal yardımlar ve çevre ve temizlik hizmetleri ile ilgilidir²⁶. 5'er ifade ise çocuklara, gençlere, engellilere yönelik hizmetler, ulaşım hizmetleri ve yerel ekonomiye yönelik hizmetler ile ilgilidir²⁷. Yaşlılara ve kadınlara yönelik hizmetler ve kültür-sanat hizmetleri ile ilgili ise 3'er ifade yer almaktadır²⁸. Katılımcılar değerlendirmeleri yine beşli likert (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, fikrim yok, katılıyorum ve kesinlikle katılmıyorum) şeklinde yapmıştır.

Zonguldak Belediyesi'nin sosyal hizmetlerinden çocuklara ve engellilere yönelik hizmetlerin ve kültür-sanat hizmetlerinin az olduğu; yaşlılara ve kadınlara yönelik hizmetler konusunda ise katılımcıların yeterli bilgiye sahip olmadığı görülmektedir. Katılımcıların belediyenin, gençleri spora yönlendirmesinden, gençlere yönelik gitar, piyano, keman, bağlama, şan eğitimi gibi hizmetlerden ve gençlik konserleri gibi faaliyetlerden *memnunum* seçeneğinin diğer seçeneklerden daha fazla işaretlendiği görülmektedir. Belediyenin gençleri kötü alışkanlıklardan

²⁶ Sosyal yardımlar ile ilgili ifadeler Tablo 3.43'te, çevre ve temizlik hizmeti ile ilgili ifadeler ise Tablo 3.50'de verilmiştir.

²⁷ Çocuklara yönelik hizmetlerle ilgili ifadeler Tablo 3.44'te, gençlere yönelik hizmetler ile ilgili ifadeler Tablo 3.46'da, engellilere yönelik hizmetler ile ilgili ifadeler Tablo 3.48'de, ulaşım hizmetleri ile ilgili ifadeler Tablo 3.51'de ve yerel ekonomiye yönelik hizmetler ile ilgili ifadeler Tablo 3.52'de verilmiştir.

²⁸ Yaşlılara yönelik hizmetler ile ilgili ifadeler Tablo 3.45'te, kadınlara yönelik hizmetler ile ilgili ifadeler Tablo 3.47'de ve kültür-sanat hizmetleri ile ilgili ifadeler Tablo 3.49'da verilmiştir.

uzaklaştırmaya yönelik faaliyetleri ve gençlere yönelik aktiviteleri ile ilgili ise *memnun olmama* seçeneği diğer seçeneklerden daha fazla işaretlenmiştir.

Katılımcıların Zonguldak Belediyesi'nin hizmetlerinden çevre ve temizlik hizmetlerinden hiç memnun olmadığı ve özellikle şehrin sokaklarının, derelerin ve denizin temizliğinden şikâyetçi olduğu söylenebilir.

Katılımcıların, toplu taşıma, şehrin her noktasına kolaylıkla ulaşabilme ve terminal hizmetlerinden memnun olduğu; alt geçit, üst geçit ve araç park yerlerinin sayısından ise memnun olmadığı söylenebilir.

Katılımcıların Zonguldak Belediyesi'nin işsizlerin istihdamına yönelik çalışmalarından, girişimcileri destekleme ve yeni girişimcileri bilgilendirme hizmetlerinden memnun olmadığı; şehirdeki hal ve pazar yerlerini ise yeterli bulduğu söylenebilir.

3.5.5. Çapraz Tablo (Crosstab) Analizleri

Çalışmanın bu bölümünde Zonguldak Belediyesi'nin sosyal yardım ve hizmetlerinden yararlananların hane gelir durumu ve katılımcıların yaşlarının dağılımı çapraz tablolar (crosstab) ile verilmiştir.

Sosyal yardım veya hizmetlerden yararlananların hane gelir durumu karşılaştırması yapıldığında anket formunda yer alan ortalama gelir durumu (2001-3000 TL) baz alınmıştır. Dolayısıyla hane gelir durumu 3000 TL ve altında olup sosyal yardım veya hizmetlerden yararlananların oranı ile hane gelir durumu 3001 TL ve üzerinde olup aynı sosyal yardım veya hizmetlerden yararlananların oranı karşılaştırılmıştır.

Sosyal yardım ve hizmetlerden yararlananların yaşlarının karşılaştırması yapıldığında ise TÜİK verilerine göre Türkiye'nin ortalama yaşı olan 32,4'ün (TÜİK, 2020) anket formunda yer aldığı grup (25-34 yaş aralığı) baz alınmıştır. Dolayısıyla yaşı 34 ve altında olup sosyal yardım veya hizmetlerden yararlananların oranı ile yaşı 35 ve üzeri olup aynı sosyal yardım veya hizmetlerden yararlananların oranı karşılaştırılmıştır.

3.5.5.1. Belediyenin Sosyal Yardımlarından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

Zonguldak Belediyesi'nin sosyal yardımlarından yakacak yardımı, gıda yardımı, nakdi yardım, eğitim yardımı, toplu sünnet töreni, cenaze yardımı, ramazan kumanyası/çadırı ve tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanan katılımcıların hane gelir durumu dağılımı ele alınmıştır.

Tablo 3.53: Yakacak Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

YAKACAK YARDIMI	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	4	13	22	10	1	2	1	53
Oran (%)	7,5	24,5	41,5	18,9	1,9	3,8	1,9	100

Tablo 3.53'e göre yakacak yardımından yararlananların, %7,5'i 0-1000 TL hane gelirine; %24,5'i 1001-2000 TL hane gelirine; %41,5'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu yardımlardan yararlanan katılımcıların %18,9'u 3001-4000 TL hane gelirine; %1,9'u 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %3,8'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%41,5) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 73,5'i 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %24,6'sı 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımlardan yararlanan katılımcılardan %1,9'u ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.54: Gıda Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

GIDA YARDIMI	HANE GELİR DURUMU						TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	1	11	19	3	0	3	37
Oran (%)	2,7	29,7	51,4	8,1	0	8,1	100

Tablo 3.54'e göre gıda yardımından yararlananların, %2,7'si 0-1000 TL hane gelirine; %29,7'si 1001-2000 TL hane gelirine; %51,4'ü 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu yardımlardan yararlanan katılımcılardan %8,1'i 3001-

4000 TL hane gelirine sahipken 4001-5000 TL hane gelirine sahip olan katılımcı bulunmamaktadır. Son olarak gıda yardımından yararlanan katılımcıların %8,1'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%51,4) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 83,8'i 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %16,2'si ise 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir.

Tablo 3.55: Nakdi Yardımdan Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

NAKDİ YARDIM	HANE GELİR DURUMU						TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	6	12	15	3	3	1	40
Oran (%)	15,0	30,0	37,5	7,5	7,5	2,5	100

Tablo 3.55'e göre nakdi yardımdan yararlananların, %15'i 0-1000 TL hane gelirine; %30'u 1001-2000 TL hane gelirine; %37,5'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu yardımlardan yararlanan katılımcıların %7,5'i 3001-4000 TL ve yine aynı oranda 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %2,5'i ise 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%37,5) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 82,5'i 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %17,5'i ise 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir.

Tablo 3.56: Eğitim Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

EĞİTİM YARDIMI	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	1	11	19	6	5	1	1	44
Oran (%)	2,3	25,0	43,1	13,6	11,4	2,3	2,3	100

Tablo 3.56'ya göre eğitim yardımından yararlananların, %2,3'ü 0-1000 TL hane gelirine; %25'i 1001-2000 TL hane gelirine; %43,1'i 2001-3000 TL hane

gelirine sahiptir. Yine bu yardımlardan yararlanan katılımcıların %13,6'sı 3001-4000 TL hane gelirine; %11,4'ü 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %2,3'ü 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%43,1) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 70,4'ü 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %27,3'ü 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımlardan yararlanan katılımcılardan %2,3'ü ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.57: Toplu Sünnet Töreninden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

TOPLU SÜNNET TÖRENİ	HANE GELİR DURUMU						TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	1	8	11	4	1	3	28
Oran (%)	3,6	28,5	39,3	14,3	3,6	10,7	100

Tablo 3.57'ye göre toplu sünnet töreninden yararlananların, %3,6'sı 0-1000 TL hane gelirine; %28,5'i 1001-2000 TL hane gelirine; %39,3'ü 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine toplu sünnet töreninden yararlanan katılımcıların %14,3'ü 3001-4000 TL hane gelirine; %3,6'sı 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %10,7'si 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%39,3) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 71,4'ü 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %28,6'sı ise 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir.

Tablo 3.58: Cenaze Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

CENAZE YARDIMI	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	0	10	32	15	10	10	1	78
Oran (%)	0	12,8	41,0	19,3	12,8	12,8	1,3	100

Tablo 3.58'e göre cenaze yardımından yararlananlardan 0-1000 TL hane gelirine sahip katılımcı bulunmamaktadır. Cenaze yardımından yararlanan katılımcıların %12,8'i 1001-2000 TL hane gelirine; %41'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine toplu sünnet töreninden yararlanan katılımcıların %19,3'ü 3001-4000 TL hane gelirine; %12,8'i 4001-5000 TL hane gelirine ve yine aynı oranda 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%41) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir ancak geliri daha yüksek olup da cenaze yardımından yararlananların oranı azımsanmayacak kadar fazladır. Bu yardımdan yararlananlardan % 53,8'i 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %44,9'u 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımlardan yararlanan katılımcılardan %1,3'ü ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.59: Ramazan Kumanyası/Çadırından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

RAMAZAN KUMANYASI/ ÇADIRI	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	3	15	22	9	10	5	2	66
Oran (%)	4,5	22,7	33,4	13,6	15,2	7,6	3,0	100

Tablo 3.59'a göre ramazan kumanyası/çadırından yararlananların, %4,5'i 0-1000 TL hane gelirine; %22,7'si 1001-2000 TL hane gelirine; %33,4'ü 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu yardımlardan yararlanan katılımcıların %13,6'sı 3001-4000 TL hane gelirine; %15,2'si 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %7,6'sı 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%33,4) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanların 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 60,6'sı 3000 TL ve daha az hane gelirine sahipken %36,4'ü 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımlardan yararlanan katılımcılardan %3'ü ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.60: Tekerlekli Sandalye/Baston Yardımından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

TEKERLEKLİ SANDALYE/ BASTON YARIDMI	HANE GELİR DURUMU						TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	0	2	2	4	2	1	11
Oran (%)	0	18,2	18,2	36,3	18,2	9,1	100

Tablo 3.60'a göre tekerlekli sandalye/baston yardımından, 0-1000 TL hane gelirine sahip hiçbir katılımcı yararlanmamıştır. Bu yardımdan yararlananların %18,2'si 1001-2000 TL hane gelirine ve yine aynı oranda 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu yardımlardan yararlanan katılımcıların %36,3'ü 3001-4000 TL hane gelirine; %18,2'si 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %9,1'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu yardımdan en fazla 3001-4000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%36,3) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan yararlananlardan % 63,6'sı 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %36,4'ü 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir.

Sosyal yardımlardan yararlanma ile hane gelir durumu arasındaki çapraz tablo analizlerine bakıldığı zaman 2001-3000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılar; yakacak yardımından (%41,5), gıda yardımından (%51,4), nakdi yardımından (%37,5), eğitim yardımından (%43,1), toplu sünnet töreninden (%39,3), cenaze yardımından (%41) ve ramazan kumanyası/çadırından (%33,4) en fazla yararlanan katılımcılardır. Yine bu yardımlardan yararlananların toplamına bakıldığı zaman ise hane geliri 3000 TL altında olanların, hane gelir durumu 3001 TL ve üzeri olanlara oranla, tekerlekli sandalye/baston yardımı dışındaki, tüm yardımlardan daha fazla yararlandığı görülmektedir. Tekerlekli sandalye/baston yardımından hane gelir durumu 3001 TL ve üzeri olanlar hane gelir durumu 3000 TL ve altında olanlara oranla daha fazla yararlanmıştır. Tekerlekli sandalye/baston yardımından en fazla yararlanan (%36,3) gelir grubunun ise 3001-4000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılar olduğu görülmektedir.

3.5.5.2. Belediyenin Sosyal Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

Tablo 3.14'te belediyenin sosyal hizmetlerinden yararlanan katılımcı sayılarına yer verilmişti. Tablo 3.14'e göre psikolojik danışmanlık hizmeti, aile danışmanlığı hizmeti ve hukuk danışmanlığı hizmetinden hiçbir katılımcının yararlanmadığı sonucu elde edilmişti. Bundan dolayı belediyenin sosyal hizmetlerinden yararlanan katılımcıların hane gelir durumu dağılımı ile ilgili çapraz tablo analizinde bu hizmetlere yer verilmemiştir.

Tablo 3.61: Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

SAĞLIK HİZMETLERİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	3	13	22	12	17	12	1	80
Oran (%)	3,7	16,3	27,5	15,0	21,3	15,0	1,2	100

Tablo 3.61'e göre sağlık hizmetlerinden yararlananların, %3,7'si 0-1000 TL hane gelirine; %16,3'ü 1001-2000 TL hane gelirine; %27,5'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %15'i 3001-4000 TL hane gelirine; %21,3'ü 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %15'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%27,5) yararlandığı görülmektedir. Sağlık hizmetlerinden yararlanan kişilerin hane gelir durumunun dağılımına bakıldığında zaman zaman hane gelir durumu düşük olanlar ile hane gelir durumu yüksek olanların bu hizmetlerden yakın oranlarda yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden en fazla 3000 TL hane geliri olanların yararlanma oranı %47,5 iken, hane geliri 3001 TL ve üzeri olanların oranı ise 51,3'tür. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %1,2'si ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.62: Meslek Edindirme Kurslarından Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

MESLEK EDİNDİRME KURLARI	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	1	7	10	14	9	11	2	54
Oran (%)	1,8	13,0	18,5	26,0	16,6	20,4	3,7	100

Tablo 3.62'ye göre meslek edindirme kurslarından yararlananların, %1,8'i 0-1000 TL hane gelirine %13'ü 1001-2000 TL hane gelirine ve %18,5'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %26'sı 3001-4000 TL hane gelirine; %16,6'sı 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %20,4'ü 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 3001-4000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%26) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 63'ü 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %33,3'ü 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %3,7'si ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.63: Spor Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

SPOR HİZMETLERİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	2	14	30	12	24	20	2	104
Oran (%)	1,9	13,5	28,9	11,5	23,1	19,2	1,9	100

Tablo 3.63'e göre spor hizmetlerinden yararlananların, %1,9'u 0-1000 TL hane gelirine %13,5'i 1001-2000 TL hane gelirine ve %28,9'u 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %11,5'i 3001-4000 TL hane gelirine; %23,1'i 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %19,2'si 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%28,9) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 53,8'i 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %44,3'ü 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %1,9'u ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.64: Plaj Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

PLAJ HİZMETLERİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	4	32	68	40	40	42	2	228
Oran (%)	1,8	14,0	29,9	17,5	17,5	18,4	0,9	100

Tablo 3.64'e göre plaj hizmetlerinden yararlananların, %1,8'i 0-1000 TL hane gelirine; %14'ü 1001-2000 TL hane gelirine ve %29,9'u 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %17,5'i 3001-4000 TL hane gelirine ve yine aynı oranda 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %18,4'ü 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%29,9) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 53,4'ü 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %45,7'si 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %0,9'u ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.65: Kültür-Sanat Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

KÜLTÜR- SANAT HİZMETLERİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	0	12	27	18	18	25	2	102
Oran (%)	0	11,8	26,5	17,6	17,6	24,5	2,0	100

Tablo 3.65'e göre kültür-sanat hizmetlerinden, 0-1000 TL hane gelirine sahip hiçbir katılımcı yararlanmamıştır. Bu hizmetlerden yararlananların %11,8'i 1001-2000 TL hane gelirine ve %26,5'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %17,6'sı 3001-4000 TL hane gelirine ve yine aynı oranda 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %24,5'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%26,5) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 59,7'si 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %38,3'ü 3000 TL ve daha az hane

gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %2'si ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.66: Ulaşım Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

ULAŞIM HİZMETLERİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	8	39	91	47	50	61	2	298
Oran (%)	2,7	13,1	30,5	15,8	16,8	20,5	0,6	100

Tablo 3.66'ya göre ulaşım hizmetlerinden yararlananların, %2,7'si 0-1000 TL hane gelirine %13,1'i 1001-2000 TL hane gelirine ve %30,5'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %15,8'i 3001-4000 TL hane gelirine; %16,8'i 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %20,5'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%30,5) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 53,1'i 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %46,3'ü 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %0,6'sı ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.67: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

ÇEVRE VE TEMİZLİK HİZMETLERİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0- 1000 TL	1001- 2000 TL	2001- 3000 TL	3001- 4000 TL	4001- 5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	9	40	92	48	48	60	3	300
Oran (%)	3,0	13,3	30,7	16,0	16,0	20,0	1	100

Tablo 3.67'ye göre çevre ve temizlik hizmetlerinden yararlananların, %3'ü 0-1000 TL hane gelirine; %13,3'ü 1001-2000 TL hane gelirine ve %30,7'si 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların %16'sı 3001-4000 TL hane gelirine ve yine aynı oranda 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %20'si 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%30,7) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip

olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 52'si 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %47'si 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %1'i ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.68: Ücretsiz İnternet Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

ÜCRETSİZ İNTERNET HİZMETİ	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	0	14	37	21	17	15	3	107
Oran (%)	0	13,1	34,6	19,6	15,9	14,0	2,8	100

Tablo 3.68'e göre ücretsiz internet hizmetinden, 0-1000 TL hane gelirine sahip hiçbir katılımcı yararlanmamıştır. Bu hizmetten yararlananların %13,1'i 1001-2000 TL hane gelirine ve %34,6'sı 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetten yararlanan katılımcıların %19,6'sı 3001-4000 TL hane gelirine; %15,9'u 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %14'ü 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%34,6) yararlandığı görülmektedir. Ücretsiz internet hizmetinden yararlanan kişilerin hane gelir durumunun dağılımına bakıldığında zaman hane gelir durumu düşük olanlar ile hane gelir durumu yüksek olanların bu hizmetten yakın oranlarda yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetten hane geliri en fazla 3000 TL olanların yararlanma oranı %47,7 iken, hane geliri 3001 TL ve üzeri olanların oranı ise 49,5'tir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %2,8'i ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Tablo 3.69: Yaşlı Bakım Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

YAŞLI BAKIM HİZMETİ	HANE GELİR DURUMU						TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	0	3	3	2	4	3	15
Oran (%)	0	20,0	20,0	13,3	26,7	20,0	100

Tablo 3.69'a göre yaşlı bakım hizmetinden, 0-1000 TL hane gelirine sahip hiçbir katılımcı yararlanmamıştır. Bu hizmetten yararlananların %20'si 1001-2000

TL hane gelirine ve yine aynı oranda 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine bu hizmetten yararlanan katılımcıların %13,3'ü 3001-4000 TL hane gelirine; %26,7'si 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %20'si 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden en fazla 4001-5000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%26,7) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 60'ı 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %40'ı 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir

Tablo 3.70: Festival ve Şenliklerden Yararlanan Katılımcıların Hane Gelir Durumu Dağılımı

FESTİVAL VE ŞENLİKLER	HANE GELİR DURUMU							TOPLAM
	0-1000 TL	1001-2000 TL	2001-3000 TL	3001-4000 TL	4001-5000 TL	5001 TL ve üzeri	Boş	
Yararlanan Kişi Sayısı	2	20	27	19	19	23	2	112
Oran (%)	1,8	17,8	24,1	17,0	17,0	20,5	1,8	100

Tablo 3.70'e göre festival ve şenliklerden yararlananların, %1,8'i 0-1000 TL hane gelirine; %17,8'i 1001-2000 TL hane gelirine ve %24,1'i 2001-3000 TL hane gelirine sahiptir. Yine festival ve şenliklerden yararlanan katılımcıların %17'si 3001-4000 TL hane gelirine ve yine aynı oranda 4001-5000 TL hane gelirine ve son olarak %20,5'i 5001 TL ve üzeri hane gelirine sahiptir. Festival ve şenliklerden en fazla 2001-3000 TL hane gelirine sahip kişilerin (%24,1) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahip olanların 3000 TL ve daha az hane gelirine sahip olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananlardan % 54,5'i 3001 TL ve üzeri hane gelirine sahipken %43,7'si 3000 TL ve daha az hane gelirine sahiptir. Bu hizmetlerden yararlanan katılımcılardan %1,8'i ise hane gelir durumunu belirtmemiştir.

Belediyenin sosyal hizmetleri ile hane gelir durumu arasındaki çapraz tablo analizlerine bakıldığında zaman 2001-3000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılar; sağlık hizmetlerinden (%27,5), spor hizmetlerinden (%28,9), plaj hizmetlerinden (%29,9), kültür-sanat hizmetlerinden (%26,5), ulaşım hizmetlerinden (%30,5), çevre ve temizlik hizmetlerinden (%30,7), ücretsiz internet hizmetinden (%34,6) ve festival ve şenliklerden (%24,1) en fazla yararlanan

katılımcılardır. Meslek edindirme kurslarından ise en fazla yararlanan (%26) gelir grubunun 3001-4000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılar; yaşlı bakım hizmetinden en fazla yararlanan (%26,7) gelir grubunun 4001-5000 TL arası hane gelirine sahip olan katılımcılar olduğu sonucu elde edilmiştir. Yine bu hizmetlerden yararlananların toplamına bakıldığında zaman ise sosyal yardımların aksine hane gelir durumu 3001 TL ve üzeri olanların, hane gelir durumu 3000 TL altında olanlara oranla bu hizmetlerden daha fazla yararlandığı görülmektedir. Dolayısıyla sosyal yardımlardan geliri düşük olanlar, sosyal hizmetlerden ise geliri yüksek olanların daha fazla yararlandığı söylenebilir.

3.5.5.3. Belediyenin Sosyal Yardımlarından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

Tablo 3.71: Yakacak Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

YAKACAK YARDIMI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	17	16	14	3	2	1	53
Oran (%)	32,1	30,2	26,4	5,6	3,8	1,9	100

Tablo 3.71'e göre yakacak yardımından yararlanan katılımcıların; %32,1'i 16-24 yaş aralığında ve %30,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %26,4'ü 35-44 yaş aralığında; %5,6'sı 45-54 yaş aralığında; %3,8'i 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %1,9'u ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu yardımdan en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%32,1) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 62,3'ünün yaşı 34 ve altında iken %37,7'sinin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.72: Gıda Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

GIDA YARDIMI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	11	13	8	2	2	1	37
Oran (%)	29,7	35,2	21,6	5,4	5,4	2,7	100

Tablo 3.72'ye göre gıda yardımından yararlanan katılımcıların; %29,7'si 16-24 yaş aralığında ve %35,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %21,6'sı 35-44 yaş aralığında; %5,4'ü 45-54 yaş

aralığında ve yine aynı oranda 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %2,7'si ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu yardımdan en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%35,2) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 64,9'unun yaşı 34 ve altında iken %35,1'nin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.73: Nakdi Yardımdan Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

NAKDİ YARDIM	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	16	9	9	3	3	0	40
Oran (%)	40,0	22,5	22,5	7,5	7,5	0	100

Tablo 3.73'e göre nakdi yardımdan yararlanan katılımcıların; %40'ı 16-24 yaş aralığında ve %22,5'i 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %22,5'i 35-44 yaş aralığında; %7,5'i 45-54 yaş aralığında ve yine aynı oranda 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu yardımdan yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu yardımdan en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%40) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 62,5'inin yaşı 34 ve altında iken %37,5'nin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.74: Eğitim Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

EĞİTİM YARDIMI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	17	8	15	3	1	0	44
Oran (%)	38,6	18,2	34,1	6,8	2,3	0	100

Tablo 3.74'e göre eğitim yardımından yararlanan katılımcıların; %38,6'sı 16-24 yaş aralığında ve %18,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %34,1'i 35-44 yaş aralığında; %6,8'i 45-54 yaş aralığında ve %2,3'ü 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu yardımdan yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu yardımdan en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%38,6) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir.

Bu yardımlardan yararlananların % 56,8'inin yaşı 34 ve altında iken %43,2'sinin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.75: Toplu Sünnet Töreninden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

TOPLU SÜNNET TÖRENİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	5	11	9	2	1	0	28
Oran (%)	17,9	39,3	32,1	7,1	3,6	0	100

Tablo 3.75'e göre eğitim yardımından yararlanan katılımcıların; %17,9'u 16-24 yaş aralığında ve %39,3'ü 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %32,1'i 35-44 yaş aralığında; %7,1'i 45-54 yaş aralığında ve %3,6'sı 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu yardımdan yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu yardımdan en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%39,3) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 57,2'sinin yaşı 34 ve altında iken %42,8'inin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.76: Cenaze Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

CENAZE YARDIMI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	17	24	22	10	4	1	78
Oran (%)	21,8	30,8	28,2	12,8	5,1	1,3	100

Tablo 3.76'ya göre cenaze yardımından yararlanan katılımcıların; %21,8'i 16-24 yaş aralığında ve %30,8'i 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %28,2'si 35-44 yaş aralığında; %12,8'i 45-54 yaş aralığında ve %5,1'i 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %1,3'ü ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu yardımdan en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%30,8) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 52,6'sının yaşı 34 ve altında iken %47,4'ünün yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.77: Ramazan Kumanyası/Çadırından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

RAMAZAN KUMANYASI/ ÇADIRI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	23	19	12	8	4	0	66
Oran (%)	34,8	28,8	18,2	12,1	6,1	0	100

Tablo 3.77'ye göre ramazan kumanyası/çadırından yararlanan katılımcıların; %34,8'i 16-24 yaş aralığında ve %28,8'i 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %18,2'si 35-44 yaş aralığında; %12,1'i 45-54 yaş aralığında ve %6,1'i 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu yardımdan yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu yardımdan en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%34,8) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 63,6'sının yaşı 34 ve altında iken %36,4'ünün yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.78: Tekerlekli Sandalye/Baston Yardımından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

TEKERLEKLİ SANDALYE/ BASTON YARDIMI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	3	2	2	3	1	0	11
Oran (%)	27,2	18,2	18,2	27,2	9,2	0	100

Tablo 3.78'e göre tekerlekli sandalye/baston yardımından yararlanan katılımcıların; %27,2'si 16-24 yaş aralığında ve %18,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu yardımdan yararlanan katılımcıların, %18,2'si 35-44 yaş aralığında; %27,2'si 45-54 yaş aralığında ve %9,2'si 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu yardımdan yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu yardımdan en fazla 16-24 ve 45-54 yaş aralığında olan kişilerin (%27,2) yararlandığı görülmektedir. Bu yardımdan; yaşı 35 ve üzerinde olanların, yaşı 34 ve altında olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu yardımlardan yararlananların % 54,6'sının yaşı 35 ve üzerinde iken %45,4'ünün yaşı 34 ve altındadır.

Sosyal yardımlardan yararlanma ile katılımcıların yaş durumu arasındaki çapraz tablo analizlerine bakıldığı zaman 16-24 yaş aralığında olan katılımcıların;

yakacak yardımından (%31,2), nakdi yardımdan (%40), eğitim yardımından (%38,6) ve ramazan kumanyası/çadırından (%34,8) diğer yaş grubundaki katılımcılara oranla daha fazla yararlandığı görülmektedir. 25-34 yaş aralığında olan katılımcıların ise; gıda yardımından (%35,2), toplu sünnet töreninden (%39,3) ve cenaze yardımından (%30,8) diğer yaş grubundaki katılımcılara oranla daha fazla yararlandığı sonucu elde edilmiştir. Tekerlekli sandalye/baston yardımından ise 16-24 ve 45-54 yaş aralığında olan katılımcılar diğer yaş grubundaki katılımcılara oranla daha fazla (%27,2) yararlanmıştır. Yine bu yardımlardan yararlananların toplamına bakıldığı zaman ise yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzeri olanlara oranla, tekerlekli sandalye/baston yardımı dışındaki, tüm yardımlardan daha fazla yararlandığı görülmektedir. Tekerlekli sandalye/baston yardımından yaşı 35 ve üzeri olanlar yaşı 34 ve altında olanlara oranla daha fazla yararlanmıştır.

3.5.5.4.Belediyenin Sosyal Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

Tablo 3.14'teki veriler doğrultusunda psikolojik danışmanlık, aile danışmanlığı ve hukuk danışmanlığı hizmetlerinden hiçbir katılımcının yararlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bundan dolayı katılımcıların yaşları ile belediyenin hizmetleri arasında yapılan çapraz tablo analizinde bu hizmetlere yer verilmemiştir.

Tablo 3.79: Sağlık Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

SAĞLIK HİZMETLERİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	30	20	20	8	2	0	80
Oran (%)	37,5	25,0	25,0	10,0	2,5	0	100

Tablo 3.79'a göre sağlık hizmetlerinden yararlanan katılımcıların; %37,5'i 16-24 yaş aralığında ve %25'i 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %25'i 35-44 yaş aralığında; %10'u 45-54 yaş aralığında ve %2,5'i 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu hizmetlerden yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu hizmetlerden en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%37,5) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı

görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 62,5'inin yaşı 34 ve altında iken %37,5'inin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.80: Meslek Edindirme Kurslarından Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

MESLEK EDİNDİRME KURSLARI	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	15	19	15	4	1	0	54
Oran (%)	27,8	35,2	27,8	7,4	1,8	0	100

Tablo 3.80'e göre meslek edindirme kurslarından yararlanan katılımcıların; %27,8'i 16-24 yaş aralığında ve %35,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %27,8'i 35-44 yaş aralığında; %7,4'ü 45-54 yaş aralığında ve %1,8'i 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu hizmetlerden yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu hizmetlerden en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%35,2) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 63'ünün yaşı 34 ve altında iken %37'sinin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.81: Spor Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

SPOR HİZMETLERİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	39	33	27	4	1	0	104
Oran (%)	37,5	31,7	26,0	3,8	1,0	0	100

Tablo 3.81'e göre spor hizmetlerinden yararlanan katılımcıların; %37,5'i 16-24 yaş aralığında ve %31,7'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %26'sı 35-44 yaş aralığında; %3,8'i 45-54 yaş aralığında ve %1'i 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu hizmetlerden yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu hizmetlerden en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%37,5) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 69,2'sinin yaşı 34 ve altında iken %30,8'inin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.82: Plaj Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

PLAJ HİZMETLERİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	66	78	51	17	15	1	228
Oran (%)	28,9	34,2	22,4	7,5	6,6	0,4	100

Tablo 3.82'ye göre plaj hizmetlerinden yararlanan katılımcıların; %28,9'u 16-24 yaş aralığında ve %34,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %22,4'ü 35-44 yaş aralığında; %7,5'i 45-54 yaş aralığında ve %6,6'sı 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %0,4'ü ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu hizmetlerden en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%34,2) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 63,1'inin yaşı 34 ve altında iken %36,9'unun yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.83: Kültür-Sanat Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

KÜLTÜR- SANAT HİZMETLERİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	32	32	29	3	5	1	102
Oran (%)	31,4	31,4	28,4	2,9	4,9	1,0	100

Tablo 3.83'e göre kültür-sanat hizmetlerinden yararlanan katılımcıların; %31,4'ü 16-24 yaş aralığında ve yine aynı oranda 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %28,4'ü 35-44 yaş aralığında; %2,9'u 45-54 yaş aralığında ve %4,9'u 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %1'i ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu hizmetlerden en fazla 16-24 ve 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%31,4) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 62,8'inin yaşı 34 ve altında iken %37,2'sinin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.84: Ulaşım Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

ULAŞIM HİZMETLERİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	82	96	72	25	20	3	298
Oran (%)	27,5	32,2	24,2	8,4	6,7	1,0	100

Tablo 3.84'e göre ulaşım hizmetlerinden yararlanan katılımcıların; %27,5'i 16-24 yaş aralığında ve %32,2'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %24,2'si 35-44 yaş aralığında; %8,4'ü 45-54 yaş aralığında ve %6,7'si 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %1'i ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu hizmetlerden en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%32,2) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 59,7'sinin yaşı 34 ve altında iken %40,3'ünün yaşı 35 ve üzeridir. Ulaşım hizmetleri her yaş grubunun yararlandığı bir hizmet olduğundan dolayı ankete katılan katılımcıların yaş dağılımlarının (Tablo 3.5'te verilmiştir) bu sonucu etkilediğini belirtmek gerekir.

Tablo 3.85: Çevre ve Temizlik Hizmetlerinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

ÇEVRE VE TEMİZLİK HİZMETLERİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	81	93	74	26	23	3	300
Oran (%)	27,0	31,0	24,7	8,7	7,6	1,0	100

Tablo 3.85'e göre çevre ve temizlik hizmetlerinden yararlanan katılımcıların; %27'si 16-24 yaş aralığında ve %31'i 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %24,7'si 35-44 yaş aralığında; %8,7'si 45-54 yaş aralığında ve %7,6'sı 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %1'i ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu hizmetlerden en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%31) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 58'inin yaşı 34 ve altında iken %42'sinin yaşı 35 ve üzeridir. Ulaşım hizmetleri gibi çevre ve temizlik hizmetleri de her yaş grubunun yararlandığı bir hizmet olduğundan dolayı ankete katılan katılımcıların yaş dağılımlarının bu sonucu etkilediğini belirtmek gerekir.

Tablo 3.86: Ücretsiz İnternet Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

ÜCRETSİZ İNTERNET HİZMETİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	37	36	30	4	0	0	107
Oran (%)	34,6	33,7	28,0	3,7	0	0	100

Tablo 3.86'ya göre ücretsiz internet hizmetinden yararlanan katılımcıların; %34,6'sı 16-24 yaş aralığında ve %33,7'si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %28'i 35-44 yaş aralığında; %3,7'si 45-54 yaş aralığındadır. 55-64 yaş aralığında ve 65 ve üzeri yaşta olup bu hizmetlerden yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu hizmetlerden en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%34,6) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 68,3'ünün yaşı 34 ve altında iken %31,7'sinin yaşı 35 ve üzeridir.

Tablo 3.87: Yaşlı Bakım Hizmetinden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

YAŞLI BAKIM HİZMETİ	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	2	8	3	1	1	0	15
Oran (%)	13,3	53,3	20,0	6,7	6,7	0	100

Tablo 3.87'ye göre yaşlı bakım hizmetinden yararlanan katılımcıların; %13,3'ü 16-24 yaş aralığında ve %53,3'ü 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %20'si 35-44 yaş aralığında; %6,7'si 45-54 yaş aralığında ve yine aynı oranda 55-64 yaş aralığındadır. 65 ve üzeri yaşta olup bu hizmetlerden yararlanan katılımcı bulunmamaktadır. Bu hizmetlerden en fazla 25-34 yaş aralığında olan kişilerin (%53,3) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların % 66,6'sının yaşı 34 ve altında iken %33,4'ünün yaşı 35 ve üzeridir. Yaşı genç olanlar yaşlı bakım hizmetinden kendilerinin değil ailesindeki bir bireyin yararlandığını belirtmişler ve bu hizmetler ile ilgili yeterli ölçüde gözlem yaptıklarını ve gerekli bilgilere sahip olduklarını belirtmiştir. Sosyal hizmetlerden yararlanan

katılımcıların bu hizmetleri değerlendirmesi bölümüne veri oluşturması için katılımcıların cevapları analize dâhil edilmiştir.

Tablo 3.88: Festival ve Şenliklerden Yararlanan Katılımcıların Yaş Dağılımı

FESTİVAL VE ŞENLİKLER	YAŞ ARALIKLARI						TOPLAM
	16-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65 ve üzeri	
Yararlanan Kişi Sayısı	37	35	30	6	3	1	112
Oran (%)	33,0	31,2	26,8	5,4	2,7	0,9	100

Tablo 3.88’e göre festival ve şenliklerden yararlanan katılımcıların; %33’ü 16-24 yaş aralığında ve %31,2’si 25-34 yaş aralığındadır. Yine bu hizmetlerden yararlanan katılımcıların, %26,8’i 35-44 yaş aralığında; %5,4’ü 45-54 yaş aralığında ve %2,7’si 55-64 yaş aralığındadır. Bu yardımdan yararlananların %0,9’u ise 65 ve üzeri yaştadır. Bu hizmetlerden en fazla 16-24 yaş aralığında olan kişilerin (%33) yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden; yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzerinde olanlara göre daha fazla yararlandığı görülmektedir. Bu hizmetlerden yararlananların %64,2’sinin yaşı 34 ve altında iken %35,8’inin yaşı 35 ve üzeridir.

Sosyal hizmetlerden yararlanma ile katılımcıların yaş durumu arasındaki çapraz tablo analizlerine bakıldığı zaman 16-24 yaş aralığında olan katılımcıların; sağlık hizmetlerinden (%37,5), spor hizmetlerinden (%37,5), ücretsiz internet hizmetinden (%34,6) ve festival ve şenliklerden (%33) diğer yaş grubundaki katılımcılara oranla daha fazla yararlandığı görülmektedir. 25-34 yaş aralığında olan katılımcıların ise; meslek edindirme kurslarından (%35,2), plaj hizmetlerinden (%34,2), ulaşım hizmetlerinden (%32,2), çevre ve temizlik hizmetlerinden (%31) ve yaşlı bakım hizmetinden (%53,3) diğer yaş grubundaki katılımcılara oranla daha fazla yararlandığı sonucu elde edilmiştir. Burada genç yaştaki katılımcılar yaşlı bakım hizmetinden kendilerinin değil ailesindeki bir bireyin yararlandığını belirtmiştir. Kültür-sanat hizmetlerinden ise en fazla yararlanan (%31,4) yaş grupları 16-24 ve 25-34 yaş gruplarıdır. Yine bu hizmetlerden yararlananların toplamına bakıldığı zaman ise yaşı 34 ve altında olanların, yaşı 35 ve üzeri olanlara oranla, tüm hizmetlerden daha fazla yararlandığı görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sosyal refah devleti sosyal politika aracını kullanarak toplumun sosyal sorunlarına çözüm aramış ve insanları insan haysiyetine yaraşır bir hayat standardına getirmek için çalışmalar yapmıştır. Tarih boyunca çeşitli evrelerden geçen sosyal refah devleti anlayışı 1970’li yıllardan sonra, küreselleşme ve neo-liberal düşüncenin de etkisiyle, sosyal politikadaki birtakım görev ve yetkilerini yerel yönetimlere bırakmıştır.

Yerel yönetimler denilince akla ilk gelen kurumlar ise halka en yakın kamu kurumu niteliğinde olan belediyelerdir. Gelişmiş ülkelerde 20.yüzyılın başlarında sosyal politikalarda önemli roller oynamaya başlamıştır. Hatta II. Dünya Savaşı’ndan sonra belediyeler *refah belediyesi* veya *yerel refah devleti* olarak nitelendirilmeye başlanmıştır. Türkiye’de ise sosyal belediyecilik anlayışı, Batı’ya nazaran, geç gelişim göstermiştir. Türkiye’de belediyelerin klasik beledi görevlerinin yanı sıra yeni hizmet alanlarında (halk eğitim, kültür, çevre, mesleki eğitim vb.) faaliyet göstermesi 1970’li yıllardan sonra mümkün olabilmektedir. Türkiye’deki bu yeni belediyecilik anlayışı 1980 yılındaki askeri darbe ile sekteye uğramıştır.

1990’lı yıllardan itibaren şehirlere göçlerin artması ile şehirli kitlenin oluşması, eğitim ve kültür düzeyinin artması gibi sosyal yapıda meydana gelen değişiklikler ve belediyenin gelirlerinin artması sosyal faaliyetlerin tekrar artmasını sağlamıştır. 2000’li yıllarda yeni reform ve yasalarla birlikte belediyelerin sosyal sorunları çözme ve refahı arttırma konusundaki görev ve sorumlulukları artmıştır.

Günümüzde birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde belediyeler sosyal politikanın sağlanmasında önemli yer tutmaktadır. Türkiye’de de belediyeler sosyal politika uygulamaları ile halkın refahını arttırmaya yönelik olarak çalışmalarda bulunmaktadır. Türkiye’de belediyeler sosyal yardımlar, çocuklara, gençlere, yaşlılara, kadınlara, engellilere yönelik hizmetler, eğitim, sağlık, spor hizmetleri, yerel ekonomiye ve kalkınmaya yönelik hizmetler, çevre ve temizlik, ulaşım, danışmanlık hizmetleri, suçun önlenmesi ve toplum güvenliğine yönelik hizmetler gibi çok geniş yelpazede faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Bu çalışmada Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik kapsamında yaptığı faaliyetler ve bu faaliyetlerden yararlanan katılımcıların bu faaliyetleri değerlendirmesi ele alınmıştır. Bunların yanı sıra sosyal belediyecilik kapsamında Zonguldak Belediyesi'nin yaptığı faaliyetlerden vatandaş memnuniyeti de ele alınmıştır. Bunların yanı sıra belediyenin sosyal belediyecilik faaliyetlerinden hane gelir durumu ve katılımcı yaşları bakımından hangi grupların daha fazla yararlandığı çapraz tablo (crosstab) analizleri ile tespit edilmiştir.

Araştırmanın değerlendirme sorularına bakıldığı zaman herhangi bir kuruma başvuran kişi sayısı 122 (%30,8) olarak elde edilmiştir. Bu kişilerden bazıları sosyal yardım ve hizmet almak için birden fazla kuruma başvuruda bulunmuştur. Başvuru yapanlar arasında 87 kişi (%71,3) belediyeye başvuru yapmıştır. Bu konuda belediyenin en fazla başvuru yapılan kurum olduğu sonucuna ulaşılmıştır. En az başvuru yapılan kurumun ise 15 kişi (%12,3) ile hayır kurumları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal yardım ve hizmet alabilmek için bir kuruma başvuru yapıp alamayan katılımcıların sayısına bakıldığında ise muhtarlığa başvuru yapanların %27,6'sı (8 kişi) başvuru yapıp yardım ve hizmet alamamıştır. Belediyeye ise başvuru yapanların %42,5'i (37 kişi) başvuru yapıp yardım ve hizmet alamamıştır. Vakıflar/derneklere sosyal yardım ve hizmet almak için başvuru yapan katılımcıların % 76'sı (19 kişi) ise sosyal yardım ve hizmet alamamıştır.

Belediyenin yardım ve hizmetlerinden haberdar olma istatistiklerine bakıldığı zaman katılımcıların belediyenin yardım ve hizmetleri ile ilgili vatandaşları bilgilendirmesi açısından yetersiz olduğu görülmektedir. Katılımcıların %34,3'ü belediyenin yardım ve hizmetlerinden haberdar olamadıklarını belirtmiştir. Bu aynı zamanda haberdar olma konusunda en fazla işaretlenen seçenek olmuştur. Belediyenin afiş ve reklamları sayesinde haberdar olma oranı ise %20,2'dir. Katılımcıların %14,2'si yakınları aracılığı ile, %11,6'sı internet sayesinde, %6,1'i muhtarlık aracılığı ile, %5,3'ü yetkililerin kendilerini bulduklarını, %4,3'ü ise yerel TV/radyo aracılığı ile haberdar olduklarını belirtmiştir. Katılımcıların %2'si ise SMS yoluyla haberdar olduklarını belirtmiştir.

Yapılan araştırmada katılımcıların %29,6'sı sosyal belediyeçilik hizmetlerini en iyi yapan kurum olarak belediyeyi görürken %20,7 oranında katılımcı ise hiçbir kurumun sosyal belediyeçilik faaliyetlerini iyi yapmadığını belirtmiştir. Bu konuda fikrim yok diyen katılımcı oranı da %18,7'dir. Anket formunda yer alan diğer kurumlardan; valilik %13,9, vakıflar/dernekler %8,8, hayır kurumları %4 ve muhtarlık %3,5 oranında katılımcı tarafından sosyal belediyeçiliği en iyi yapan kurum olarak gösterilmiştir.

Saha araştırması sonucunda; katılımcılar belediyenin yardım ve hizmetleri konusunda en fazla siyasi parti yandaşlarının kollarlanması (%47,2) ve yardımlardan ihtiyaçları olmayanların faydalanması (%46,5) konusunda rahatsız olduklarını belirtmiştir. Birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği bu konuda diğer rahatsız olunan hususlar ise sırayla; görevli memurların davranışları (%28), yardım ve hizmetlerin düzensiz olması (%26,3), bürokratik işlemler ve engeller (%24,7) ve son olarak yardım ve hizmetlerin onur kırıcı şekilde olması (%15,7) olarak belirtilmiştir.

Belediyenin sosyal yardımlarından yararlanma istatistiklerine bakıldığında cenaze yardımı (%19,7) en fazla yararlanılan sosyal yardım olurken ardından ramazan kumanyası/çadırı (%16,7) ve yakacak yardımı (%13,4) gelmektedir. Gıda yardımı (%9,3), toplu sünnet töreni (%7,1) ve tekerlekli sandalye/baston yardımının (%2,8) en az yararlanılan sosyal yardımlar olduğu sonucu elde edilmiştir.

Sosyal yardımlara nazaran sosyal hizmetlerden yararlanan kişi sayısının daha yüksek olduğu görülmektedir. Sosyal hizmetlerden çevre ve temizlik hizmetleri (%75,8), ulaşım hizmetleri (%75,3) ve plaj hizmetleri (%57,6) en fazla yararlanılan hizmetlerdir. Katılımcıların yararlandığı hizmetlerden yaşlı bakım hizmeti (%3,8) ise en az yararlanılan sosyal hizmet olmuştur. Sosyal belediyeçilik kapsamı içerisinde yer alan hizmetlerden psikolojik danışmanlık, aile danışmanlığı ve hukuk danışmanlığı hizmetlerinden ise hiçbir katılımcının yararlanmadığı yapılan analiz sonucunda elde edilmiştir. Bunun nedeni ise sosyal belediyeçilik kapsamında olan bu hizmetlerin Zonguldak merkez ilçesinde belediye tarafından değil özel sektör tarafından gerçekleştiriliyor olmasıdır. Katılımcılarla yapılan anket çalışmasında bu üç hizmetten de yararlanan katılımcılarla karşılaşmıştır ancak bu hizmetleri belediyenin değil özel sektörün karşıladığını ifade etmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda katılımcıların, çocuklara yönelik hizmetlerden, engellilere yönelik hizmetlerden, çevre ve temizlik hizmetlerinden ve yerel ekonomiye yönelik hizmetlerden *hiç memnun olmadığı*; kültür-sanat hizmetlerinden ise *memnun olmadığı*; gençlere yönelik hizmetlerden ve ulaşım hizmetlerinden ise *memnun* olduğu söylenebilir. Katılımcıların, belediyenin yapmış olduğu; sosyal yardımlar, yaşlılara ve kadınlara yönelik hizmetler konusunda yeterli bilgiye sahip olmamasında dolayı bu hizmetler ile ilgili değerlendirme yapılamamıştır. Bununla birlikte Zonguldak Belediyesi'nin 2018 yılı faaliyet raporuna bakıldığında zaman hem kadınlara hem de yaşlılara yönelik hizmetlerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

Çapraz tablo analizleri sonucunda sosyal yardımlardan; hane geliri 3000 TL'den düşük olanların, sosyal hizmetlerden ise; hane geliri 3001 TL'den yüksek olanların daha fazla yararlandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra hem sosyal yardımlardan hem de sosyal hizmetlerden yaşı 34 ve altında olanların yaşı 35 ve üzeri olanlara kıyasla daha fazla yararlandığı sonucu elde edilmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda Zonguldak Belediyesi'nin yardım ve hizmetlerinden yararlanan vatandaşlar ise bu yardım ve hizmetleri değerlendirirken başarılı seçeneğini diğer seçeneklerden daha fazla işaretlemiştir. Bununla birlikte Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyeçilik faaliyetlerinin yetersiz olduğu, vatandaşların belediye hizmetlerine dair yeterli bilgiye sahip olmadığı ve yine belediye hizmetlerinden vatandaşların haberdar olmadığı sonuçlarının da elde edildiği söylenebilir.

Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyeçilik konusunda daha başarılı bir belediyeçilik örneği gösterebilmesi birkaç öneride bulunulabilir. Zonguldak Belediyesi'nin sosyal doku çalışmaları ile halkın beklenti ve ihtiyaçlarını tespit etmesi gerekmektedir. Sosyal yardımlardan gerçek ihtiyaç sahiplerinin yararlanması sağlamalıdır. Belediye afiş ve reklam panolarının sayısını artırmak ve belediyenin resmi internet sitesinin daha aktif kullanılarak halkı daha etkin bir şekilde bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Zonguldak Belediyesi'nin çocukların, engellilerin, kadınların ve yaşlıların korunmasına ve sosyalleşmesine yönelik daha fazla hizmet sunması, gençlere

yönelik sosyal aktiviteleri ve gençlerin kötü alışkanlıklardan uzaklaşmasına yönelik hizmetleri arttırması ve toplumun her kesimine hitap edecek kültür ve sanat etkinliklerini arttırması verilebilecek önerilerden bazılarıdır.

Zonguldak Belediyesi'nin özellikle sokakların, derelerin ve denizin temizliği başta olmak üzere çevre ve temizlik hizmetlerine daha fazla önem vermesi, başta işsizlerin istihdamına yönelik çalışmalar olmak üzere yerel ekonomiye yönelik hizmetleri daha etkin bir şekilde yapması gibi öneriler de sunulabilir.

Zonguldak Belediyesi'nin danışmanlık hizmetleri (psikolojik danışmanlık, hukuk danışmanlığı, aile danışmanlığı gibi) sunarak halkı yönlendirme, bilgilendirme ve bilinçlendirme konusunda çalışmalar yapması ve sosyal hizmetlerden düşük gelir grubunda yer alan vatandaşların daha fazla yararlanmasını sağlaması yine verilebilecek önerilerden birkaçıdır.

Bu çalışma ile Zonguldak Belediyesi'nin sosyal belediyecilik konusundaki eksik yönleri tespit edilmiş olup eksikliklerle ilgili çözüm önerileri sunulmuştur. Bu çalışmada sunulan çözüm önerilerinin uygulanması, Zonguldak Merkez ilçesinde sosyal belediyeciliğin gelişmesine, vatandaşların refahlarının arttırılmasına ve çevresel olarak daha yaşanılabilir bir şehir haline gelebilmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- 1580 Sayılı Belediye Kanunu (1930); <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf>, (Erişim Tarihi:02.02.2020).
- 2872 Sayılı Çevre Kanunu (1983); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2872.pdf>, (Erişim Tarihi: 15.02.2020).
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (2004); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>, (Erişim Tarihi: 03.02.2020).
- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (2005); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>, (Erişim Tarihi:03.02.2020).
- 5393 sayılı Kanunun İlk Hali (2005); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393-20050703.pdf>, (Erişim Tarihi:03.02.2020).
- 6360 Sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (2012); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6360.pdf>, (Erişim Tarihi:04.02.2020).
- Abrahamson, Peter (1999); “The Welfare Modelling Business,” *Social Policy&Administration*, Cilt 33, Sayı 4, s.394–415.
- Acar, İbrahim Attila ve İsmail Kitapçı (2009); “Bir Mali Yerelleşme Deneyimi Olarak İsveç,” *Maliye Dergisi*, Sayı 157, s.85–104.
- Adıyaman, Ahmet Turan ve Salim Demirel (2011); “Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Ankara Büyükşehir Örneği,” *Dış Denetim Dergisi*, Sayı Nisan-Mayıs-Haziran, s.115–129.
- Aka, Veysi ve Fethi Güngör (2018); “Çocuklara Yönelik Yerel Yönetim Uygulamaları: Esenler Belediyesi Örneği,” *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 8, Sayı 17, s.187–214.
- Akalın, Güneri (2000); *Kamu Ekonomisi*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Akdemir, Tekin ve Serkan Benk (2010); “Japonya’da Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Finansmanında Yaşanan Gelişmeler,” *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 11, s.163–186.
- Akdoğan, Yalçın (2002); “Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik,” *Eminönü Bülteni Şubat Sayısı*, s.29-37.
- Akgül, Osman (2013); “Sosyal Devletin Evrimi, Türkiye’de Sosyal Devlet Teoride mi, Pratikte mi?,” *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi Bildiriler Kitabı - I*, (Der: Ümit Güneş), Star Ajans Matbaacılık, Bursa, s. 277–288.
- Akgül Yılmaz, Gülay (2006); *OECD Ülkeleri ve Türkiye’de Sosyal Devlet ve Sosyal Harcamalar*, Arıkan Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.

- Akkoyunlu Ertan, Kıvılcım (2007); “Paris Banliyö Hareketini Anlamak: Manuel Castells’i Yeniden Okuma,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 40, Sayı 1, s.57–83.
- Aktan, Çoşkun Can ve İstiklal Yaşar Vural (2004); “Vergi Rekabeti,” *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 22, s.1–18.
- Aktan, Çoşkun Can ve Özlem Özkıvrak (2008); *Sosyal Refah Devleti*, Okutan Yayınları, Ankara.
- Akyüz, Ferhat (2008); “Sosyal Yardımdan Sosyal Sigortaya: Bismarckyan ve İngiltere Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Tarihsel Dönüşümü,” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s.58–70.
- Alber, Jens (1995); “A Framework for the Comparative Study of Social Services,” *Journal of European Social Policy*, Cilt 5, Sayı 2, s.131–149.
- Alesina, Alberto ve Roberto Perotti (1996); “Income Distribution, Political Instability and Investment,” *European Economic Review*, Cilt 40, Sayı 6, s.1203–1228.
- Alımanoğlu Yemişçi, Derya (2017); “Öğretide Kavram Karmaşası Üzerine Bir Örnek: Sosyal Hizmet ve Benzer Kavramlar,” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 10, Sayı 50, s.641–653.
- Alkuş, Oktay (2019); “Fransa’daki Kamu Yönetimi,” *TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 41, s.256–268.
- Altan, Ömer Zühtü, (2007); *Sosyal Politika*, Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir.
- Altay, Asuman (2005) “Yoksulluk Sadece Devletin Sorunu Mu? Kamu Harcamaları Açısından Bir Değerlendirme,” *Sosyoekonomi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 2, s.155–178.
- Altunışık, Remzi, Recai Coşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım (2005); *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, Sakarya Kitabevi, Sakarya.
- Andreotti, Alberta, Enzo Mingione ve Emanuele Polizzi (2012); “Local Welfare Systems: A Challenge for Social Cohesion,” *Urban Studies*, Cilt 49, Sayı 9, s.1925–1940.
- Aren, Sadun (2005); *İstihdam Para ve İktisadi Politika*, Savaş Yayınları, Ankara.
- Arpa, Abdullah Taha ve Menşure Kolçak (2017); “Türkiye ve OECD Ülkelerinde Sosyal Güvenlik Harcamaları,” *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 3, s.651–676.
- Arslan, Ahmet (2002); “Kamu Harcamalarında Verimlilik, Etkinlik ve Denetim,” *Maliye Dergisi*, Cilt 2, Sayı 140, s.76–89.

- Arslan, Erkan (2018); “İngiltere’de Yerelleşme Politikaları ve Yerel Yönetimler,” *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 4, s.2868–2884.
- Ataman, Berrin Ceylan (1998); “İşsizlik Sorununa Yeni Yaklaşımlar,” *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 53, Sayı 1, s.59–72.
- Ay, Nihal (2009); “Türkiye’de Belediyecilik, Karaman’da Belediyeciliğin Tarihsel Gelişimi ve Mevcut Etkinliklerinin Analizi,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Ay, Sema (2012); “Türkiye’de İşsizliğin Nedenleri: İstihdam Politikaları Üzerine Bir Değerlendirme,” *Yönetim ve Ekonomi: Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 19, Sayı 2, s.321–341.
- Aydın, K.adir ve Cüneyt Çatuk (2019); “Sosyal Devletin Tarihi Süreci İle Bazı AB Ülkeleri ve Türkiye’nin Kıyaslanması,” *Social Sciences Studies Journal*, Cilt 5, Sayı 30, s.580–594.
- Aydın, Murat (2008); *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*, Yedirenk Yayınları, İstanbul.
- Aydın, Mustafa Kemal ve Eyüp Ensar Çakmak (2017); “Sosyal Devletin Temelleri,” *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 19, Sayı 1, s.1–19.
- Aygen, Murat (2014); “Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği,” *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s.173–191.
- Ayhan, Ufuk (2008); “Amerika Birleşik Devletleri’nde Yerel Yönetimler,” *Sayıştay Dergisi*, Sayı 70, s.103–120.
- Aytaç, Fethi (1993); “Cumhuriyetimizin 70. Yılında Mahalli İdareler,” *Türk İdare Dergisi*, Sayı 401, s.537–550.
- Ayyıldız, Ebru (2005); “Konsolide Bütçeden Kamu İktisadi Teşebbüslerine Yapılan Transferler (1995-2004),” *Sayıştay Dergisi*, Sayı 59, s.89–118.
- Azrak, Ülkü (1962); “Sosyal Devlet ve 1961 Türk Anayasasının Sistemi,” *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, Cilt 27, Sayı 1-4, s.208–224.
- Barr, Nicholas (1998); *The Economics of the Welfare State*, Stanford University Press, California.
- Bayramoğlu, Sonay (2015); *Toplumcu Belediye Nam-ı Diğer Belediye Sosyalizmi*, Nota Bene Yayınları, Ankara.
- Begg, David, Gianluigi Vernasca, Stanley Fischer ve Rudiger Dornbusch (2011); *Economics*, McGraw-Hill Education, Maidenhead.
- Beki, Abdulhakim (2008); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları (Ümraniye Belediyesi) Örneği,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

- Belediye Zabıta Yönetmeliği (2007); <https://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.11244&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=zab%C4%B1ta>, (Erişim Tarihi: 04.02.2020).
- Bergmark, Åke, Mats Thorslund ve Elisabet Lindberg (2000); “Beyond Benevolence - Solidarity and Welfare State Transition in Sweden,” *International Journal of Social Welfare*, Cilt 9, Sayı 4, s.238–249.
- Berkün, Sanem (2017); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı,” *E-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2(18), s.582–598.
- Betts, Graeme (1993); *Local Government and Inequalities in Health*, Ashgate Publishing, Aldershot.
- Blau, Joel (2003); *The Dynamics of Social Welfare Policy*, Oxford University Press, New York.
- Bogason, Peter (1987); “Capacity for Welfare, Local Government in Scandinavia and the United States,” *Scandinavian Studies*, Cilt 59, Sayı 2, s.184–202.
- Bonoli, Giuliano (1997); “Classifying Welfare States: A Two-dimension Approach,” *Journal of Social Policy*, Cilt 26, Sayı 3, s.351–372.
- Bostanoğlu, Özer (1990); “Türk Belediyeciliğinde Güncel Tarihsellik,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 2, s.74–93.
- Bönker, Frank ve Hellmut Wollmann (2006); “Public Sector Reforms and Local Governments in Germany: The Case of Local Social Policy,” *State and Local Government Reforms in France and Germany: Divergence and Convergence. Springer Fachmedien*, (Der: Vicent Hoffmann-Martinot ve Hellmut Wollmann), Springer Fachmedien, Münih, s. 189–206.
- Brans, Marleen (1992); “Theories of Local Government Reorganization: An Empirical Evaluation,” *Public Administration*, Cilt 70, Sayı 3, s.429–451.
- Briggs, Asa (1961); “The Welfare State in Historical Perspective,” *European Journal of Sociology/Archives Europeennes De Sociologie*, Cilt 2, Sayı 2, s.221–258.
- Bruce, Maurice (1973); *The Rise of the Welfare State: English Social Policy, 1601-1971*, Weidenfeld and Nicolson, London.
- Bulut, Nihat (2003); “Küreselleşme: Sosyal Devletin Sonu Mu?” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 52, Sayı 2, s.173–197.
- Buyrukoğlu, Selçuk, Doğan Bozdoğan ve Altuğ Murat Köktaş (2016); “Paternalist Devlet Anlayışının Bir Gereği Olarak Günah Vergileri: Türkiye Örneği,” *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 3, s.15–31.
- Büyük Şehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun (1984);

https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc067/kanuntbmmc067/kanuntbmmc06703030.pdf, (Erişim Tarihi: 02.02.2020).

Büyüköztürk, Şener (2004); *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Pegem A Yayınları, Ankara.

Caisse Francaise de Financement Local (2019); *Corporate Responsibility*, SFIL, Issy-les-Moulineaux.

Can, Hasan (2006); “Sosyal Belediyecilik ve Ümraniye,” *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 5, s.18–19.

Canpolat, Hasan ve M. İlker Haktankaçmaz (2007); “Japonya’da Yerel Yönetimler Maliyesi,” *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt 16, Sayı 2, s.67–94.

Chatterjee, Pranab (1996); *Approaches to the Welfare State*, Nasw Press, Washington.

Choi, Yoo-Sung ve Deil Wright (2004); “Intergovernmental Relation (IGR) In Korea and Japan: Phases, Patterns, and Progress Toward Decentralization (Local Autonomy) in a Trans-Pacific Context,” *International Review of Public Administration*, Cilt 9, Sayı 1, s.1–22.

Chong-Min, Park (2006); “Local Governance and Community Power in Korea,” *Korea Journal*, Cilt 46, Sayı 4, s.9–32.

Çağdaş, Tülin (2011); “Türkiye’de Yerel Yönetimlerde İdari Özerklik,” *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 30, Sayı 1, s.391–416.

Çalışkan, Şadan (2010); “Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk,” *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 59, s.89–132.

Çelik, Mehmet Yunus (2012) “Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme,” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 32, s.57–74.

Çetin, Hüsamettin (2017); “Kamu Yönetimi Reformu Çerçevesinde Yerel Yönetimlerde Sosyal Hizmetler,” *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, Cilt 17, Sayı 38, s.152–167.

Çınarlı, Serkan (2011); “ABD’de Yerel Yönetimin Ana Hatları,” *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, s.265–280.

Çoban, Ayşe ve Selim Kılıç, (2009); “Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Çevreye Yönelik Politikaları: Konya Selçuklu Belediyesi SELKAP Örneği,” *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 22, s.117–130.

Constitution of the United States (1791); https://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm, (Erişim Tarihi: 24.12.2019).

- Çöpoğlu, Mustafa (2014); “Sosyal Belediyecilik ve Sorunları,” *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, s.223–247.
- Danış, Mehmet Zafer (2007); “Sosyal Hizmet Mesleği ve Disiplininde Sosyal Politikanın Yeri ve Önemi,” *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, s.51–64.
- Danışman, Nurten (2018); “*Sosyo Kültürel Politikalar Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Safranbolu Belediyesi Örneği*,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Dao, Minh Quang (2004); “Rural Poverty in Developing Countries: An Empirical Analysis,” *Journal of Economic Studies*, Cilt 31, Sayı 6, s.500–508.
- Deacon, Bob (2007); *Global Social Policy & Governance*, SAGE Publications Ltd, London.
- Delphine, Moretti ve Dirk-Jan Kraan (2018); “Budgeting in France,” *OECD Journal Budgeting*, Cilt 18, Sayı 2, s.1–69.
- Deniz, Ahmet, Pınar Akarçay ve Adem Karakaş (2017); “Osmanlı'da Belediyeciliğin Gelişimi ve Modernleşme Çabaları,” *Akademik Bakış Dergisi*, Sayı 64, s.314–325.
- DeVerteuil, Geoffrey, Woobae Lee ve Jennifer Wolch (2002); “New Spaces for the Local Welfare State? The Case of General Relief in Los Angeles County,” *Social&Cultural Geography*, Cilt 3, Sayı 3, s.229–246.
- Dos Santos, Vladimir Faria, Wilson Da Cruz Vieira ve Bricio Dos Santos Reis (2009); “Effects of Alternative Policies on Income Redistribution: Evidence from Brazil,” *Development Policy Review*, Cilt 27, Sayı 5, s.601–616.
- DPT (2000); *Uzun Vadeli strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005*, Ankara.
- Duman, İlker Hasan (1997); *Sosyal Devlet*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Durdu, Zafer (2009); “Modern Devletin Dönüşümünde Bir Ara Dönem: Sosyal Refah Devleti,” *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Sayı 22, s.37–49.
- Efe, Fikret (2008) *Uygulamalı Sosyal Belediyecilik e-Kent Modeli: Boğaziçi Beldesi Örneği*, Metropol Yayınları, İstanbul.
- Ekin, Nusret (1990); “Endüstri İlişkileri ve Ücret Politikalarında Son Tartışmalar,” *Cahit Talas’a Armağan*, (Der: Alpaslan Işık ve Mesut Gülmez), Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Ankara, s.209–222.
- Ekinci, Ekrem Buğra (2005); “Osmanlı Devleti’nde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü,” *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, s.417–439.

- Elmas Arslan, Gülen (2013); “Ekonomik Büyüme, Kalkınma ve Gelir Dağılımı,” *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 2, s.45–52.
- Erdem, İsmail (2017); *Yerel Siyaset ve Belediyecilik*, İlke Yayıncılık, İstanbul.
- Erdoğan, Emre (2003); Küreselleşen Dünyada Türkiye’nin Rolü: Kırılgan Demokrasiyi Korumak, www.urbanhobbit.net/pdf/kuresellesme.pdf, (Erişim Tarihi:17.12.2019).
- Erdoğan, Savaş (2004); “1980-2000 Yılları Arasında Türkiye’de Gelir Dağılımı,” *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8, s.46–57.
- Erençin, Arif (2005); “Büyükşehirlerde Belediyeler Arası İlişkilerin Yenilenen Yapısı,” *Mülkiye Dergisi*, Cilt 29, Sayı 246, s.121–131.
- Erkul, Hüseyin, Hüseyin Kara ve Savaş Şimşek (2016); “ABD ve Almanya Yerel Yönetimlerinin Karşılaştırılması,” *Yönetim Bilimleri Dergisi*, Cilt 14, Sayı 27, s.33–58.
- Ersöz, Halis Yunus (2003); “Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü,” *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 53, Sayı 2, s.119–144.
- Ersöz, Halis Yunus (2004); *Sosyal Politika Perspektifinden Yerel Yönetimler: İngiltere, İsveç ve Türkiye Örneği*, Filiz Kitabevi, İstanbul.
- Ersöz, Halis Yunus (2005); “Sosyal Politika- Refah Devleti, Yerel Yönetimler ilişkisi,” *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, Cilt 55, Sayı 1, s.759–775.
- Ersöz, Halis Yunus (2011); *Sosyal Politikada Yerelleşme*, İTO Yayınları, İstanbul.
- Eryılmaz, Bilal (1997); *Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması*, Birleşik Yayıncılık, İstanbul.
- Es, Muharrem (2008); “Osmanlı Devletinde Mahalli İdareler,” *Yerel Siyaset Dergisi*, Sayı 27, s.29–38.
- Es, Muharrem, Mustafa Başkurt ve Eyüp Zengin (2013); “Kentsel Yoksulluğun Önlenmesinde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları,” *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, s.21–39.
- Esping-Andersen, Gøsta (1994); After the Golden Age: The Future of the Welfare State in the New Global Order, *World Summit for Social Development*, United Nations Research Institute for Social Development (UNRISD), No:7, Geneva (Cenevre).
- Esping-Andersen, Gøsta (1999); *Social Foundations of Postindustrial Economies*, Oxford University Press, New York.

- Ezer, Burcu (2016); “Tarihçesi ve Bugünü ile Birleşik Krallık Sosyal Güvenlik Sisteminin Esasları,” *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, s.87–122.
- Faure, Alain ve Emmanuel Négrier (2018); “Policy Analysis in French Local Government,” *Policy Analysis in French*, (Der: Charlotte Halpern, Patrick Hassenteufel ve Philippe Zittoun), Policy Press, Bristol, s. 119–136.
- Ferhatoğlu, Emrah (2005); “Bir Kamu Harcaması Türü Olarak Vergi Harcaması ve Türk Kurumlar Vergisi Açısından Değerlendirilmesi,” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, s.77–93.
- Genç, Murat Can ve Osman Murat Telatar (2015); “Telafi Hipotezi Türkiye İçin Geçerli midir?,” *Uluslararası Avrasya Ekonomileri Konferansı*, Kazan, s.437–444.
- Gliem, Joseph A. ve Rosemary R. Gliem (2003); “Calculating, Interpreting and Reporting Cronbach’s Alpha Reliability Coefficient for Likert-Type Scales,” *Midwest Research to Practice Conference in Adult, Continuing and Community Education*, Ohio, s.82–88.
- Gough, Ian (1979); *The Political Economy Of The Welfare State*, Macmillan International Higher Education, London.
- Gökbunar, Ramazan Harun Özdemir ve Alparslan Uğur (2008); “Küreselleşme Kısıcındaki Refah Devletinde Sosyal Refah Harcamaları,” *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2, s.158–173.
- Göven, Yusuf (1999); “Kamulaştırma İşlemlerinde Kamu Yararı,” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 1, s.247–262.
- Greve, Bent (1998); *Historical Dictionary of the Welfare State*, The Scarecrow Press, London.
- Guay, Terrence, Jonathan P. Doh ve Graham Sinclair (2004); “Non-governmental Organizations, Shareholder Activism, and Socially Responsible Investments: Ethical, Strategic, and Governance Implication,” *Journal of Business Ethics*, Cilt 52, Sayı 1, s.125–139.
- Gül, Hüseyin ve Songül Sallan Gül (2007); “Sosyal Devletten Çalışma Refahına Geçişte Sosyal Haklar ve Yoksullar,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 40, Sayı 3, s.1–30.
- Gümüş, Ali Tarık (2009); “Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti,” *Uluslararası Davraz Kongresi*, Isparta, s.147–169.
- Gümüş, Ali Tarık (2010a) “Küreselleşme ve Sosyal Devlet,” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, s.85–146.
- Gümüş, Ali Tarık (2010b); “Sosyal Devlet Anlayışının Gelişimi ve Dönüşümü,” *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 2, s.117–158.

- Güngör, Fatih ve Metin Özügürlü (1997); *İngiliz Yoksul Yasaları: Paternalizm, Piyasa ya da Sosyal Devlet*, http://www.politics.ankara.edu.tr/tartisma_metinleri.php, s.1-35, (Erişim Tarihi: 29.01.2020).
- Güngör, Mehmet (2009); “Eğitim Hakkı ve Sokakta Yaşayan/Çalışan Çocuklar: Mersin İli Örneği,” *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s.28–42.
- Gürsoy, Selçuk (2013); *Osmanlı Sosyalist Fırkası ve Yayınları*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Güven, Sami (1995); *Sosyal Politikanın Temelleri*, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- Güvercin, Cemal Hüseyin (2004); “Sosyal Güvenlik Kavramı ve Türkiye’de Sosyal Güvenliğin Tarihçesi,” *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası*, Cilt 57, Sayı 2, s.89–95.
- Häger Glenngård, Anna (2015); “The Swedish Health Care System 2014”, *Commonwealth Fund*, New York, s.133-141.
- Hall, Anthony ve James Midgley (2004); *Social Policy for Development*, SAGE Publications Ltd, London.
- Hayrulloğlu, Betül (2013); “Japonya’da Yerel Yönetimler ve Yerel Mali Sistem” *Vergi Raporu Dergisi*, Sayı 169, s.52–66.
- Hyndman, Noel ve Paul McDonnell (2009); “Governance and Charities: An Exploration of Key Themes and The Development of A Research Agenda,” *Financial Accountability & Management*, Cilt 25, Sayı 1, s.5–31.
- Immel, Lea, Florian Neumeier ve Samina Sultan (2019); “The Effect of Inequality on Fiscal Policy in German Municipalities,” https://sistemas.colmex.mx/Reportes/LACEALAMES/LACEA-LAMES2019_paper_28.pdf, (Erişim Tarihi:19.05.2020).
- Ishi, Hiromitsu (2001); *The Japanese Tax System*, Oxford University Press, New York.
- İnsel, Ahmet (2004); *Neo-Liberalizm: Hegemonyanın Yeni Dili*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- İzci, Ferit ve Menaf Turan (2013); “Türkiye’de Büyük Şehir Belediyesi Sistemi ve 6360 Sayılı Yasa İle Büyük Şehir Belediyesi Sisteminde Meydana Gelen Değişimler: Van Örneği,” *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 18, Sayı 1, s.117–152.
- İzveren, Adil (1968); *Sosyal Politika ve Sosyal Sigortalar*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- İzveren, Adil (1975); “(Toplumsal Bir Aşama Olarak) Sosyal Devlet,” *Danıştay Dergisi*, Sayı 18-19, s.32–43.

- Kalkışım, Hasan Mahmut (2015); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Algısı: İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır Büyükşehir Belediyeleri Örneği,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Kantarıcı, Hasan Bülent (2003) “Sosyal Devlet, Sosyal Güvenlik ve Türkiyede Zorunlu Askerlik Hizmeti,” *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6, Sayı 10, s.75–85.
- Karaarslan, Mehmet (2012); “Nasıl Bir Yerel Yönetim? 6360 Sayılı Kanun Üzerine Bir Değerlendirme,” *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 17–18, Sayı 26-27-28-29, s.123–162.
- Karaer, Tacettin (1990); “Fransa’da Yerel Yönetim Reformu Üzerine,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 23, Sayı 3, s.47–67.
- Karataş, Kasım (2001); “Belediyelerin Sosyal Görevleri: Belediyeler ve Sosyal Hizmetler,” *İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet Prof. Dr. Nesrin Koşar’a Armağan*, (Der: Kasım Karataş ve Çiğdem Arıkan), Aydınlar Matbaası, Ankara, s.214–226.
- Kaufmann, Franz-Xaver (2013); “Variations of the Welfare State: Great Britain, Sweden, France and Germany Between Capitalism and Socialism,” *Variations of the Welfare State*, (Der: Lutz Leisering), Springer-Verlag Berlin Heidelberg, Berlin, s. 23-239.
- Kaya, Erol (2007); *Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşım Yerel Kalkınma Yönetimi*, Okutan Yayınları, İstanbul.
- Kaypak, Şafak (2013); “Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Markalaşması ve Marka Kentler,” *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, s.335–355.
- Kazepov, Yuri (2008); “The Subsidiarization of Social Policies: Actors, Processes and Impacts,” *European Societies*, Cilt 10, Sayı 2, s.247–273.
- Kazgan, Gülten (2005); *Küreselleşme ve Ulus Devlet: Yeni Ekonomik Düzen*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Keleş, Ruşen (2009); “Yerel Seçimler Yaklaşırken Türkiye’de Sosyal Belediyecilik,” *Özel Kalem Dergisi*, Sayı 21, s. 30–32.
- Kocaoğlu, Mustafa, Cazibe Aydoğan ve Özge Karabulut Akkuş (2017); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme,” *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, Cilt 5, Sayı 4, s.157–169.
- Koçak, Orhan, Hüseyin Arslan ve Serkan Eti (2017); “Belediyelerde Sosyal Politika Uygulamaları ve Pendik Belediyesi Örneği,” *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, Cilt 7, Sayı 12, s.120–144.
- Koçak, Süleyman Yaman ve Ali Ekşi (2010); “Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler,” *Süleyman Demirel*

Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 21, s.295–307.

Koray, Meryem (2005); *Sosyal Politika*, İmge Kitabevi, Ankara.

Koray, Meryem (2007); “Sosyal Politikanın Anlamı ve İşlevini Tartışmak,” *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Cilt 4, Sayı 15, s.19–56.

Koray, Meryem ve Hasan Ejder Temiz (2014); “Merkezi Yönetimle İlişkiler, Kısıtlar ve Harcamalar Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik ve Dört Büyükşehir Belediyesi Açısından Uygulamalar,” *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Cilt 3, Sayı 42, s.11–59.

Korpi, Walter (2003); “Welfare-State Regress in Western Europe: Politics, Institutions, Globalization and Europeanization,” *Annual Review of Sociology*, Cilt 29, Sayı 1, s.589–609.

Kovancı, Onur (2003); *Kapitalizm, Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadelede Tarihsel Bir Deneyim: İngiliz Yoksul Yasaları*, Mülkiyeliler Birliği Vakfı Yayınları, Ankara.

Kökalan Çımrın, Füsün (2009); “Küreselleşme, Neo-Liberalizm ve Refah Devleti İlişkisi Üzerine,” *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)*, Sayı 23, s.195-204.

Kökalan Çımrın, Füsün ve Zafer Durdu (2014); “Refah Devletinin Yeniden Yapılanması ve Emeklilik Sistemlerine Etkileri,” *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, Cilt 3, Sayı 5, s.30–47.

Kröger, Teppo (2011); “Retuning the Nordic Welfare Municipality Central Regulation of Social Care Under Change in Finland,” *International Journal of Sociology and Social Policy*, Cilt 31, Sayı 3/4, s.148–159.

Kuhlmann, Sabine (2016); “Local Government in Germany: Key Features and Current Reforms,” *Comparative Studies On Vertical Administrative Reforms In China And Germany*, (Der: Yukai Wang ve Gisela Färber), Speyerer Forschungsberichte, Speyer, s. 51–68.

Kuhnle, Stein ve Anne Sanders (2010); “The Emergence of the Western Welfare State,” *The Oxford Handbook of the Welfare State*, Oxford University Press, New York, s.1-14.

Kurt Topuz, Senem (2009); “Türkiye’de Sosyal Devlet Harcamalarının Genel Eğilimi: 2001–2009 Yılları Arasında Yapılan Eğitim, Sağlık ve Sosyal Koruma Harcamaları,” *Alternatif Politika Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s.115–136.

Kurtuluş, Hatice ve Şükrü Aslan (2016); “Üç Şehir Üç Başkan: Yeni Liberal Dönemde İstanbul, Ankara ve İzmir’de Sosyal Demokrat Belediyecilik Deneyimi (1989-1994),” *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Sayı 54, s.17–42.

- Kuştepli, Yeşim ve Umut Halaç (2004); “Türkiye’de Genel Gelir Dağılımının Analizi ve İyileştirilmesi,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 6, Sayı 4, s.143–160.
- Küçük, Adnan (2019); “Güney Kore’de Kendine Özgü Demokratik Başkanlık Sistemi,” *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2, s.1–82.
- Laws, Glenda (1988); “Privatisation and the Local Welfare State: The Case of Toronto’s Social Services,” *Transactions of the Institute of British Geographers*, Cilt 13, Sayı 4, s.433–448.
- Leibfried, Stephan (1993); “Towards a European Welfare State? On Integrating Poverty Regimes Into The European Community,” *New Perspectives on the Welfare State in Europe*, (Der: Catherina Jones), Routledge, London, s. 120–143.
- Lerner, Lee, Brenda Wilmoth Lerner ve Adrienne Wilmoth Lerner (2006); *Social Policy, Essential Primary Sources*, Thomson Gale, Detroit.
- Lewis, David ve Nazneen Kanji (2009); *Non-Governmental Organizations and Development*, Routledge, Oxfordshire.
- Lidström, Anders (2016); *Swedish Local and Regional Government in a European Context*, Oxford University Press, New York.
- Lindbeck, Assar (2006); “The Welfare State – Background, Achievements, Problems,” *Research Institute of Industrial Economics*, Cilt 27, Sayı 2, s.1–20.
- Mermer, Bilgehan (2016); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Denizli Büyükşehir Belediyesi Üzerine Bir İnceleme,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Merriam, Ida Craven (1953); “Social Welfare Programs in the United States,” *Social Security Bulletin*, Cilt 16, Sayı 2, s.3–12.
- Midgley, James (1997); *Social Welfare in Global Context*, SAGE Publications Ltd, London.
- Ministry of Finance Sweden (2005); *Local Government in Sweden – Organisation, Activities and Finance*, <https://www.vannas.se/default.aspx?di=2056>, (Erişim Tarihi:30.01.2020).
- Ministry of Housing, Communities and Local Government (2019); *Local Authority Revenue Expenditure and Financing: 2019-20 Budget, England*, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/812505/Local_Authority_Revenue_Expenditure_and_Financing_2019-20_Budget_England.pdf, s.1-24, (Erişim Tarihi:25.05.2020).

- Ministry of Internal Affairs and Communications (2018); soumu.go.jp/kouiki/kouiki.html, (Erişim Tarihi:26.01.2020).
- Ministry of Internal Affairs and Communications (2019); *White Paper on Local Public Finance 2019*, https://www.soumu.go.jp/iken/zaisei/31data/chihouzaisei_2019_en.pdf, s.1-34, (Erişim Tarihi:24.05.2020).
- Møller, Jørgen (2012); “Big Changes in the Local Welfare System,” *Nordregio News*, Sayı 3, s.8–13.
- Morgan, Peter ve Long Trinh (2017); “Frameworks For Central–Local Government Relations And Fiscal Sustainability,” *Central and Local Government Relations in Asia*, (Der: Naoyuki Yoshino ve Peter Morgan), Edward Elgar Publishing, Northampton, s. 3–63.
- Muramatsu, Mihio (2001); “Intergovernmental Relations in Japan: Models and Perspectives,” *World Bank Institute Working Paper*, Cilt 1, Stock No. 37178, s.1–21.
- Müftüoğlu, Güneş (1996); *Sosyal Devlet ve Hukuk Devleti*, Saypa Yayınları, Ankara.
- Navarro, Vicente, John Schmitt ve Javier Astudillo (2004); “Is Globalisation Undermining the Welfare State?,” *Cambridge Journal of Economics*, Cilt 28, Sayı 1, s.133–152.
- Nitas, Koralaltay (2003); “Fransa Yönetim Sistemi,” *Yirmibirinci Yüzyılda Yönetim*, (Der: Koralaltay Nitas), Türk İdari Araştırmalar Vakfı, Ankara, s.201–278.
- OECD, (2020); https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=SOCX_AGG, (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- OECD, <https://data.oecd.org/gga/central-government-spending.htm#indicator-chart>, (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- OECD, <https://data.oecd.org/gga/general-government-spending.htm#indicator-chart>, (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- Oral, Abdurrahman İlhan (2004); “Sosyal Güvenliğin Yöntemleri,” *Sosyal Güvenlik Hukuku*, (Der: Nüvit Gerek), Anadolu Üniversitesi Basımevi, Eskişehir, s. 37–52.
- Ortaylı, İlber (1973); “Türk Belediyesinin Denetim Yetkisinin Tarihi Gelişimi ve Günümüzdeki Durumu,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 5, s.14–24.
- Ortaylı, İlber (1985); *Tanzimattan Cumhuriyete Yerel Yönetim Geleneği*, Hil Yayınları, İstanbul.
- Ökmen, Mustafa ve Abdullah Yılmaz (2009); “Klasik Dönemden Tanzimat’a Osmanlı Kenti ve Yerel Yönetimler,” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 23, s.91–112.

- Öney, Erden (1980); *İktisadi Planlama*, Sevinç Matbaası, Ankara.
- Özdemir, Süleyman (2005); “Sosyal Gelişim Düzeyleri Farklı Refah Devletlerinin Sınıflandırılması Üzerine Bir İnceleme,” *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 49, s.231–266.
- Özdemir, Süleyman (2007); *Küreselleşme Sürecinde Refah Devleti*, İTO Yayınları, İstanbul.
- Özdemir, Süleyman (2009); “Küreselleşme ve Refah Devletleri Üzerindeki Etkileri,” *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, Sayı 57, s.55–86.
- Özden, Kemal (2010); “Almanya’da Kentleşme politikaları: Tarihsel Süreç ve Güncel Politikalar,” *Muhafazakâr Düşünce Dergisi*, Sayı 23, s.99–114.
- Özer, Mehmet Akif (2006) “Yönetişim Üzerine Notlar,” *Sayıştay Dergisi*, Sayı 63, s.59–89.
- Özer, Mehmet Akif ve Murat Akçakaya (2015); *Yerel Yönetimler Mali Boyut*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Özgür, Hüseyin ve Pınar Savaş Yavuzçehre (2016); “Türkiye’nin Büyükşehir Belediyesi Sistemi:1982-2015,” *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 7, Sayı 1, s.903–926.
- Öztürk, Hasret ve Hüseyin Gül (2012); “Sosyal Belediyecilik Sosyal Devlete ve Sosyal Haklara Bir Alternatif Mi?,” *IV Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu*, (Der: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü), Petrol-İş Yayını, İstanbul, s.205–220.
- Pektaş, Ethem Kadri (2010); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar,” *Akademik İncelemeler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s.4–22.
- Pestieau, Pierre (2006); *The Welfare State in the European Union Economic and Social Perspectives*, Oxford University Press, New York.
- Pierson, Christopher (1998a); *Beyond the Welfare State? The New Political Economy of Welfare*, The Pennsylvania State University Press, Pennsylvania.
- Pierson, Christopher (1998b); “Contemporary Challenges to Welfare State Development,” *Political Studies*, Cilt 46, Sayı 4, s.777–794.
- Pierson, Christopher (2004); *The Modern State*, Routledge, London.
- Pinch, Steven (1997); *Worlds of Welfare: Understanding the Changing Geographies of Social Welfare Provision*, Routledge, London.
- Prasad, Naren ve Megan Gerecke (2010); “Social Security Spending in Time of Crisis,” *Global Social Policy*, Cilt 10, Sayı 2, s.218–247.

- Pustu, Yusuf ve Kadir Aksüt (2018) “Başkanlık Rejiminde Yüksek Denetim: Güney Kore Örneği,” *Sayıştay Dergisi*, Sayı 110, s.29–61.
- Rees, Alber (1957); “The Meaning and Measurement of Full Employment,” *The Measurement and Behavior of Unemployment*, NBER, Cambridge, s.11–62.
- Resnick, Lauren B. ve Sharon Nelson-Le Gall (1997); “Socializing Intelligence,” *Piaget, Vygotsky and Beyond: Future Issues for Developmental Psychology and Education*, (Der:Leslie Smith, Julie Dockrell ve Peter Tomlinson), Routledge, London, s.110–120.
- Richter, Wolfram F. (2004); “Delaying Integration of Immigrant Labor for the Purpose of Taxation,” *Journal of Urban Economics*, Cilt 55, Sayı 3, s.597–613.
- Rodrik, Dani (1998); “Why Do More Open Economies Have Bigger Governments?,” *Journal of Political Economy*, Cilt 106, Sayı 5, s.997–1032.
- Rothgang, Heinz, Herbert Obinger ve Stephan Leibfried (2006); “The State and its Welfare State: How do Welfare State Changes Affect the Make-up of the Nation State?,” *Social Policy&Administration*, Cilt 40, Sayı 3, s.250–266.
- Sallan Gül, Songül (2000); “Yeni Sağ Sosyal Güvenlik Anlayışının Tarihsel Bağlantıları: İngiltere ve Türkiye Örnekleri,” *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt 40, Sayı 3-4, s.51–66.
- Sarısoy, Sinan (2010); “Düzenleyici Devlet ve Regülasyon Uygulamalarının Etkinliği Üzerine Tartışmalar,” *Maliye Dergisi*, Sayı 159, s.278–298.
- Schridde, Henning (2002); “Local Welfare Regimes and the Restructuring of the Welfare State - An Anglo-German Comparison,” *German Policy Studies*, Cilt 2, Sayı 1, s.105–142.
- Selek Öz, Cihan (2010); “*Sosyal Belediyecilik Bağlamında Evde Bakım Hizmetleri (İstanbul, Ankara ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri Örnekleri)*,” Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Selek Öz, Cihan ve Sinem Yıldırımaltı (2009); “Türkiye’de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü,” *Uluslararası Sosyal Haklar Sempozyumu*, Antalya, s. 453–463.
- Senik, Claudia (2005); “Income Distribution and Well-Being: What Can We Learn from Subjective Data?,” *Journal of Economic Surveys*, Cilt 19, Sayı 1, s.43–63.
- Serim, Bülent (1994); “Yasa Önünde Eşitlik İlkesi,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 27, Sayı 3, s.13–25.
- Seyyar, Ali (2010); “Sosyal Hizmetler Nedir?,” *Sosyal Siyaset Kürsüsü*, <http://www.sosyalsiyaset.net/documents/sh.htm>, (Erişim Tarihi:05.02.2020).

- Sezen, Seriye (1999); *Devletçilikten Özelleştirmeye Türkiye’de Planlama*, TODAİE, Ankara.
- Sezgin, Sezgin (2017); “Türkiye’de Toplumcu Belediyecilik: İzmit Örneği,” *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, s.51–66.
- Sezik, Murat (2016); “Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Sorun Alanları,” *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 5, Sayı 2, s.171–186.
- Siverekli Demircan, Esra (2008); “Yeni Ekonomik Düzendeki Küreselleşme Yerelleşme Bağlamında Belediyelerde Yeni Mali Yönetim Anlayışı,” *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Sayı 30, s.99–128.
- Sobacı, Mehmet Zahid ve Özer Köseoğlu (2016); “Başkanlık Sistemlerinde Yerel Yönetimler ABD, Brezilya, Şili, Endonezya ve Güney Kore,” Rapor No: 63, Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı (SETA) Yayınları, İstanbul.
- Sørensen, Annemette (2006); “Welfare States, Family Inequality and Equality of Opportunity,” *Research in Social Stratification and Mobility*, Cilt 24, Sayı 2, s.367–375.
- Sözer, Ali Nazım (1998); *Türkiye’de Sosyal Hukuk*, Fakülteler Barış Kitabevi, İzmir.
- Spicker, Paul (2020); “Arguments for Welfare,” <http://www.spicker.uk/social-policy/socpol.htm>, (Erişim Tarihi: 30.05.2020).
- Starke, Peter (2006); “The Politics of Welfare State Retrenchment: A Literature Review,” *Social Policy Administration*, Cilt 40, Sayı 1, s.104–120.
- Steinmetz, George (1990); “The Local Welfare State: Two Strategies for Social Domination in Urban Imperial Germany,” *American Sociological Review*, Cilt 55, Sayı 6, s.891–911.
- Süleymanoğlu Dinçer, Roza (2016); “Keynesçi Refah Devleti’nin Gelişimi, Dönüşümü ve Sosyal Hizmet Bağlamında Değerlendirilmesi,” *Çekmece İZÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8-9, s.271–301.
- Şahinoğlu, İlker (2014); “Avrupa Birliği’ne Uyum Sürecinde Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şataf, Ceyda (2017); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışına Yönelik Genel Bir Değerlendirme,” *Yerel Yönetimler Üzerine Seçme Yazılar*, (Der: Furkan Beşel ve Fatih Yardımcıoğlu), Beşiköprü Yayınları, Sakarya, s. 1–26.
- Şataf, Ceyda ve Servet Taşdelen (2019); “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Faaliyetleri Çerçevesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi Örneği,” *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, Cilt 11, Sayı 1, s.1–23.

- Talas, Cahit (1953); *Sosyal Güvenlik ve Türk İşçi Sigortaları*, Güney Matbaacılık ve Gazetecilik, Ankara.
- Talas, Cahit (1956); “Harp Sonu Anayasalarında Sosyal Haklar,” *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, Cilt 11, Sayı 3, s.286–302.
- Talas, Cahit (1999); *Ekonomik Sistemler*, İmge Kitabevi, Ankara.
- Taşar, İzzet (2016); “Türkiye’de Etkinlik ve Telafi Edici Etki Hipotezlerinin Geçerliliğinin Test Edilmesi,” *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 6, Sayı 2, s.15–22.
- Taylor-Gooby, Peter (2002); “The Silver Age of the Welfare State: Perspectives on Resilience,” *Journal of Social Policy*, Cilt 31, Sayı 4, s.597–621.
- Tayyar, Ayşegül ve Birol Çetin (2013); “Liberal İktisadi Düşüncede Devlet,” *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 14, Sayı 1, s.107–120.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, [http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Kamu - Kesimi - Sosyal-Harcama-%C4%B0statistikleri.pdf](http://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/Kamu-Kesimi-Sosyal-Harcama-C4%B0statistikleri.pdf), (Erişim Tarihi: 24.05.2020).
- TDK, <https://sozluk.gov.tr/?kelime=>, (Erişim Tarihi:27.07.2019).
- Tekeli, İlhan ve Yiğit Gülöksüz (1976); “Belediye Sorunları,” *Amme İdaresi Dergisi*, Cilt 9, Sayı 2, s.3–25.
- Tezgel, Osman (2013); “Sosyal Politika,” *Sendikacılık Akademisi Ders Notları 2*, Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, AnkaraFy.
- Thakur, Subhash Madhav, Michael Keen, Balázs Horváth ve Valerie Cerra (2003); *Sweden’s Welfare State Can the Bumblebee Keep Flying?*, International Monetary Fund, Washington.
- Titmuss, Richard Morris (1963); “The Welfare State: Images and Realities,” *Social Service Review*, Cilt 37, Sayı 1, s.1–11.
- Tiyek, Ramazan ve Umut Yertüm (2016); “Güney Avrupa Refah Rejimi Bağlamında Türkiye: Bir Değerlendirme,” *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 5, Sayı 1, s.26–51.
- Toprak, Düriye (2015); “Uygulamada Ortaya Çıkan Farklı Refah Devleti Modelleri Üzerine Bir İnceleme,” *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı 21, s.151–175.
- Toprak, Düriye ve Ceyda Şataf (2009); “Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı,” *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, Cilt 1, Sayı 1, s.11–24.
- Toussaint, Eric (1999) *Your Money or Your Life! The Tyranny of Global Finance*, Pluto Press, London.

- Trydegård, Gun-Britt ve Mats Thorslund (2001); “Inequality in the Welfare State? Local Variation in Care of the Elderly - the Case of Sweden,” *International Journal of Social Welfare*, Cilt 10, Sayı 3, s.174–184.
- Tuncay, Can ve Ömer Ekmekçi (2011); *Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- TÜİK (2012); *İstatistiklerle Gençlik 2011*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13133>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2013) *İstatistiklerle Gençlik 2012*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=13509>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2014); *İstatistiklerle Gençlik 2013*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=16055>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2015a); *Dünya Nüfus Günü*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18617>, (Erişim Tarihi:07.02.2020).
- TÜİK (2015b); *İstatistiklerle Gençlik 2014*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18625>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2016); *İstatistiklerle Gençlik 2015*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21517> (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2017); *İstatistiklerle Gençlik 2016*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24648>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2018a); *İstatistiklerle Gençlik 2017*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27598>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2018b) <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr>, (Erişim Tarihi:24.03.2019).
- TÜİK (2019a); *İstatistiklerle Gençlik 2018*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30723>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2019b); *İstatistiklerle Yaşlılar 2018*, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30699>, (Erişim Tarihi:06.02.2020).
- TÜİK (2020); *Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları, 2019*, <http://www.tuik.gov.tr/HbGetirHTML.do?id=33705>, (Erişim Tarihi:21.03.2020).
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982); <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, (Erişim Tarihi:08.02.2020).
- Usta, Sefa, Elvettin Akman ve Mustafa Kocaoğlu, M (2017); “Yerelleşme-Merkezileşme Tartışmaları Ekseninde Yerel Yönetimlerde Reform: İngiltere ve Türkiye Üzerine Mukayeseli Bir Analiz,” *Selçuk Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Dergisi*, Cilt 20, Sayı 1, s.68–78.

- Uyar, Hakkı (2004); “Türkiye’de ve Dünyada Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe,” *Aydınlanma 1923: Bağımsız Kemalist Düşün Dergisi*, Sayı 51, s.31–38.
- Ünal, Feyzullah (2011); “Tanzimattan Cumhuriyete Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yasal ve Yapısal Dönüşümü,” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 30, s.241–248.
- Ünlü, Ufuk (2016); “Sosyal Belediyecilik Anlayışının E-Belediyecilik Uygulamalarına Entegre Edilmesi,” *Sayıştay Dergisi*, Sayı 102, s.63–89.
- Wong, Linda (2004); “Market Reforms, Globalization and Social Justice in China,” *Journal of Contemporary China*, Cilt 13, Sayı 38, s.151–171.
- Yamaç, Müzehher (2014); “Tarihsel Gelişim İçinde Üniter Bir Yapıda Yerel Yönetim: İngiltere Örneği,” *Sosyal Bilimler Metinleri*, Cilt 7, Sayı 2, s.1–22.
- Yaman, Berker (1977); *Kalkınmakta Olan Ülkelerde İstihdam Sorunu ve Çözüm Yolları*, Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayını, Bursa.
- Yay, Serdar (2014); “Tarihsel Süreçte Türkiye’de Sosyal Devlet,” *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt 3, Sayı 9, s.147–162.
- Yayman, Hüseyin (2000); “1980 Sonrası Türkiye’de Özelleştirme Uygulamalarının Gelişimi ve Kamu Yönetimi Üzerine Etkileri,” *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, s.135–156.
- Yazıcıoğlu, Yahşi ve Samiye Erdoğan (2004); *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yıldırım, Uğur ve İsmail Göktürk (2008); “Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı,” *1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu*, Sakarya Üniversitesi, Sakarya, s. 237–255.
- Yılmaz, Abdullah, Yaşar Aksanyar ve Tahsin Güler (2019); “Yoksullukla Mücadelede İstihdam Bağlantılı Şartlı Sosyal Yardımlar: Küresel Bir Analiz,” *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 59, s.105–122.
- Yörükoğlu, Fuat (2009); “Türk Belediyeciliğinin Gelişim Süreci,” *Mevzuat Dergisi*, Sayı 135, <https://www.mevzuatdergisi.com/2009/03a/02.htm#>, (Erişim Tarihi:02.02.2020).
- Zastrow, Charles (2017); *Introduction to Social Work and Social Welfare: Empowering People*, Cengage Learning, Boston.
- Zengin, Eyüp ve Cemal Öztaş (2009); “Yerel Yönetimler ve Sosyal Yardımlar: Üsküdar Belediyesi Örneği,” *Aile ve Toplum Dergisi*, Cilt 4, Sayı 16, s.19–36.
- Zonguldak Belediyesi (2019); 2018 Yılı Faaliyet Raporu. <http://zonguldak.bel.tr/faaliyet-raporlari/>, (Erişim Tarihi: 26.01.2020).

Zonguldak Belediyesi (2020a); <http://zonguldak.bel.tr/sayfa/Tarih%C3%A7e/1>, (Erişim Tarihi:15.02.2020).

Zonguldak Belediyesi (2020b); Stratejik Plan 2020-2024, <http://www.zonguldak.bel.tr/dokuman?Dokuman.Tip=2020-2024%20Stratejik%20Plan>, (Erişim Tarihi: 25.03.2020).

Zonguldak İl Kùltür ve Turizm Mùdùrlùğü (2020); <https://zonguldak.ktb.gov.tr/TR-92525/tarihce.html>, (Erişim Tarihi:15.02.2020).

Zonguldak Valiliği (2020a); <http://www.zonguldak.gov.tr/coğrafya>, (Erişim Tarihi:14.02.2020).

Zonguldak Valiliği (2020b); <http://www.zonguldak.gov.tr/nùfus>, (Erişim Tarihi:14.02.2020).

EKLER

Ek 1: Anket Soruları

A. DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1) Cinsiyetiniz:	☐ Erkek	☐ Bayan						
2) Yaşınız:	☐ 16-24	☐ 25-34	☐ 35-44	☐ 45-54	☐ 55-64	☐ 65 ve üzeri		
3) Eğitim Durumunuz:	☐ Okur- Yazar Değil	☐ Okur-Yazar	☐ İlkokul	☐ Ortaokul	☐ Lise	☐ Önlisans	☐ Lisans	☐ Lisansüstü
4) Medeni Durumunuz:	☐ Evli	☐ Bekâr	☐ Boşanmış	☐ Eşi Ölmüş				
5) Mesleğiniz:	☐ Çalışmıyor	☐ Öğrenci	☐ Özel Sektör İşveren	☐ Özel Sektör İşçi	☐ Memur	☐ Emekli	☐ Ev Hanımı	
6) Evinizin Durumu:	☐ Müstakil Kira	☐ Apartman Dairesi Kira	☐ Müstakil Ev Sahibi	☐ Apartman Dairesi Ev Sahibi	☐ Bedelsiz (Yakınının Mülkiyeti)	☐ Diğer (Belirtiniz):		
7) Hanedeki Kişi Sayısı:	☐ 1-2	☐ 3-4	☐ 5-6	☐ 7 ve üzeri				
8) Hane Gelir Durumu:	☐ 0-1000 TL	☐ 1.001- 2.000 TL	☐ 2.001 – 3.000 TL	☐ 3.001- 4.000 TL	☐ 4.001- 5.000 TL	☐ 5.001 TL ve üzeri		
9) Herhangi bir sosyal güvenceniz var mı?	☐ Yok	☐ SGK	☐ Bağ- kur	☐ Emekli Sandığı	☐ Yeşil Kart	☐ Özel Sigorta	☐ Diğer (Belirtiniz):	

B. ZONGULDAK BELEDİYESİ TARAFINDAN YAPILAN SOSYAL YARDIM VE HİZMETLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Zonguldak Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardım ve Hizmetler	Yararlanma		Değerlendirme				
	Evet	Hayır	Çok Başarısız	Başarısız	Fikrim Yok	Başarılı	Çok Başarılı
1. Yakacak yardımı							
2. Gıda yardımı							
3. Nakdi yardım							
4. Eğitim Yardımı (Okul kıyafeti ve kırtasiye yardımı, kitap yardımı vb.)							
5. Toplu Sünnet Töreni							
6. Cenaze Yardımı							
7. Ramazan Kumanyası/Çadırı							
8. Sağlık Hizmetleri (Tanıtımlar, paneller, söyleşiler vb. dâhil)							
9. Meslek Edindirme Kursları							
10. Spor Hizmetleri							
11. Plaj Hizmetleri							
12. Kültür Sanat Hizmetleri							
13. Ulaşım Hizmetleri							
14. Çevre ve Temizlik Hizmetleri							
15. Ücretsiz İnternet Hizmeti							
16. Tekerlekli Sandalye/ Baston Yardımı							
17. Yaşlı Bakım Hizmeti							
18. Festival ve Şenlikler							
19. Psikolojik Danışmanlık Hizmeti							
20. Aile Danışmanlığı							
21. Hukuk Danışmanlığı							

C. DEĞERLENDİRME SORULARI

1. Size göre aşağıdakilerden hangileri Sosyal Belediyecilik kapsamına girer? (Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir) ☐ Yakacak Yardımı ☐ Gıda Yardımı ☐ Kıyafet Yardımı ☐ Eğitim (Okul kıyafeti ve Kırtasiye) Yardımı ☐ Sağlık Hizmetleri ☐ Meslek Edindirme Kursları ☐ Spor Hizmetleri ☐ Kültür – Sanat Etkinlikleri ☐ Diğer (Belirtiniz):
2. Sosyal yardım veya hizmet almak için başvuruda bulundunuz mu? ☐ Evet (3.soruya geçiniz) ☐ Hayır (4.soruya geçiniz)
3. Başvuruda bulunduğunuz kurum veya kuruluş hangisidir? (Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir) ☐ Belediye ☐ Valilik ☐ Vakıflar / Dernekler ☐ Muhtarlık ☐ Hayır kurumları ☐ Diğer (Belirtiniz):
4. Sosyal yardım ve hizmet almak talebi ile başvuru yapıp alamadığınız kurum veya kuruluş var mı? ☐ Evet (5.soruya geçiniz) ☐ Hayır (6.soruya geçiniz)
5. Bu kurum ve kuruluş hangisidir/ hangileridir? ☐ Belediye ☐ Valilik ☐ Vakıflar / Dernekler ☐ Muhtarlık ☐ Hayır kurumları ☐ Diğer (Belirtiniz):
6. Belediyenin yapmış olduğu yardım veya hizmetlerden daha önce yararlandınız mı? ☐ Evet (7.soruya Geçin) ☐ Hayır (9.soruya Geçin)
7. Bu yardım veya hizmetler nelerdir? (Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir) ☐ Yakacak Yardımı ☐ Gıda Yardımı ☐ Nakdi Yardım ☐ Kıyafet Yardımı ☐ Eğitim (Okul kıyafeti ve Kırtasiye) Yardımı ☐ Sağlık Hizmetleri ☐ Meslek Edindirme Kursları ☐ Spor Hizmetleri ☐ Kültür – Sanat Etkinlikleri ☐ Toplu Sünnet Töreni ☐ Cenaze Yardımı ☐ Ramazan Kumanyası/Çadırı ☐ Plaj Hizmetleri ☐ Ücretsiz İnternet Hizmeti ☐ Diğer (Belirtiniz):
8. Bu yardım veya hizmetlerden ne kadar süredir faydalaniyorsunuz? ☐ 1 yıl ve altı ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ 4 yıl ☐ 5 yıl ve üzeri

9. Belediyenin sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerinden, kurslardan nasıl haberdar oluyorsunuz?

- ☐ Yetkililer beni buluyor ☐ Yakınlarım aracılığı ile
☐ Belediye afiş ve reklamları sayesinde ☐ Muhtarlık aracılığı ile ☐ Yerel TV/Radyo
☐ İnternet ☐ SMS ☐ Haberim olmuyor ☐ Diğer (Belirtiniz):

10. Size göre sosyal belediyeçilik faaliyetlerini en iyi yapan kurum hangisidir?

- ☐ Belediye ☐ Valilik ☐ Vakıflar / Dernekler ☐ Muhtarlık ☐ Hayır kurumları
☐ Hiçbiri ☐ Fikrim Yok

11. Belediyenin sosyal yardım ve hizmet kapsamında en rahatsız olduğunuz hususlar nelerdir?

- ☐ Yardım ve hizmetlerin onur kırıcı şekilde olması ☐ Bürokratik işlemler ve engeller
☐ Yardım ve hizmetlerin düzensiz olması
☐ Yardımlardan ihtiyacı olmayanların da faydalanması
☐ Siyasi parti yandaşlarının kolanması ☐ Görevli memurların davranışları

Belediye yardım ve hizmetleri ile ilgili değerlendirme	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Belediye'nin yardım ve hizmetleri düzenli olarak yapılmaktadır.					
2. Sosyal yardımların miktarı ihtiyaçları karşılamada destek oluyor.					
3. Belediye yardımları olması gerektiği zamanda dağıtıyor.					
4. Sosyal yardımlardan kolayca haberdar olmak mümkündür.					
5. Yardım başvuruları kısa sürede ve zahmetsiz bir şekilde yapılmaktadır.					
6. Sosyal yardım alacak kişiler siyasi görüşüne bakılmaksızın belirleniyor.					
7. Belediyenin yardımlarından gerçek ihtiyaç sahipleri yararlanıyor.					
8. Sosyal yardımlar adil bir şekilde dağıtılıyor.					
9. Sosyal yardımlar topluma faydalı olmaktadır.					
10. Şehrimizdeki çocuk parklarının sayısı yeterlidir.					
11. Çocuk parkları bakımlıdır.					
12. Çocuk parklarının büyüklüğü ihtiyacı karşılayacak düzeydedir.					
13. Çocukların korunmasına yönelik tanıtımlar ve etkinliklerden memnunum.					
14. Belediyenin çocuk kulübü oluşturma çabalarından memnunum.					
15. Yaşlı insanlara yönelik sağlık hizmetlerinden memnunum.					
16. Yaşlılara yönelik sosyal aktiviteler yeterlidir.					
17. Belediyenin yaşlılara yönelik hizmetleri yaşlıların hayatlarını kolaylaştırmaktadır.					
18. Belediyenin gençleri kötü alışkanlıklardan uzaklaştırmaya yönelik faaliyetleri yeterli düzeydedir.					
19. Belediyenin gençleri spora yönlendirmek amacıyla spor takımları kurmasından memnunum.					
20. Gençler için gençlik konserleri düzenlenmesini yararlı buluyorum.					
21. Belediyenin gitar, piyano, keman, bağlama, şan eğitimi vermesi gençlerimizi sosyalleştirmektedir.					
22. Belediyenin gençlere yönelik aktiviteleri yeterli düzeydedir.					
23. Belediyenin kadınların korunmasına yönelik hizmetleri yeterlidir.					
24. Belediyenin kadınlara yönelik kurslarının olması memnun edicidir.					
25. Belediyenin faaliyetleri kadınlara toplum içinde güven vermektedir.					
26. Engellilere yönelik faaliyetler engellilerin günlük hayatlarını kolaylaştırmaktadır.					

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katlıyorum	Kesinlikle Katlıyorum
27. Belediyenin faaliyetleri engellileri korumaktadır.					
28. Engelliler için yapılan sosyal aktiviteler yeterli düzeydedir.					
29. Belediye engellilerin bakım ve tedavilerine yardımcı olmaktadır.					
30. Belediye yaptığı tanıtım ve afişlerle vatandaşların engellilere karşı daha duyarlı olmasını sağlamaktadır.					
31. Belediyenin tiyatro, konser gibi etkinliklerini başarılı buluyorum.					
32. Belediyenin yapmış olduğu sergilerden memnunum.					
33. Belediye toplumun her kesimine hitap edecek sanatsal aktiviteler yapmaktadır.					
34. Şehrin sokaklarının temizliğinden memnunum.					
35. Şehirdeki çöp konteyneri ve çöp kutularının sayısı yeterlidir.					
36. Belediyenin çöp toplama hizmetini başarılı buluyorum.					
37. Belediye çevre temizliği konusunda vatandaşları yeterince bilinçlendirmektedir.					
38. Şehrimizdeki yeşil alanların sayısından memnunum.					
39. Şehrimizdeki deniz ve dere temizliğinden memnunum.					
40. Sahil ve plajların temizliğinden memnunum.					
41. Atık suların arıtılması çalışmalarından memnunum.					
42. Şehrin sokak aydınlatmaları yeterlidir.					
43. Toplu taşıma hizmetlerini başarılı buluyorum.					
44. Şehrin her noktasına rahatlıkla ulaşım mümkündür.					
45. Terminal şehrin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.					
46. Alt geçit ve üst geçitlerin sayısı yeterli miktardadır.					
47. Araçların park yerlerinin sayısı yeterlidir.					
48. İşsizlerin istihdamına yönelik çalışmalardan memnunum.					
49. Girişimcileri destekleme ve yeni girişimcileri bilgilendirme hizmetleri yeterli düzeydedir.					
50. Hal ve Pazar yerlerinin miktarı yeterli düzeydedir.					
51. Meslek edindirme kurslarını başarılı buluyorum.					
52. Belediye kaçak iş yerleri ve seyyar satıcıları denetleyerek esnafın mağdur olmasını önlemektedir.					

ÖZ GEÇMİŞ

Kubilay İŞGÖR 1993’de Hatay’ın Reyhanlı ilçesinde doğdu. İlköğretimini Reyhanlı ilçesinde tamamladı. Orta öğretimini ise Lefkoşa’da tamamladı. Lefkoşa’daki 20 Temmuz Fen Lisesi’nden mezun olduktan sonra 2011 yılında Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi matematik bölümünü kazandı. 2013 yılında bu bölümü bıraktı. Aynı yıl Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi maliye bölümünü kazandı. 2017 yılında mezun olduktan sonra yine aynı yılda Bülent Ecevit Üniversitesi’nde yüksek lisans eğitimine başlamıştır.

